

อบรมเชิงปฏิบัติการ

อนุบาลแบบบ้านตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟ (Waldorf Inspire)

โครงการพระราชรัฏฐ

โดยการสนับสนุนของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

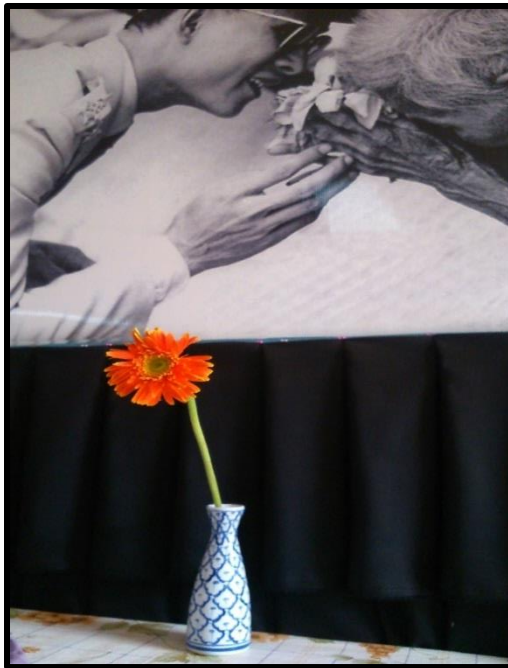
ระหว่างวันที่ ๒๘ เมษายน – ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมศูนย์วิจัยและพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดวอลดอร์ฟในบริบทของสังคมไทย

โรงเรียนบ้านกอก อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น

จัดดอกไม้จัดใจ

โดย ครูอุ้ย (อภิสิทธิ์ จรัสชวณะเพท) ผู้เชี่ยวชาญการศึกษาอนุบาลวอลดอร์ฟ และผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบ้านรัก

เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาภายในจิตใจ และคณะครูได้ร่วมกันจัดดอกไม้ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙

ขั้นตอน

- ยืนสงบใจ พิจารณาพื้นที่ที่จะวางดอกไม้ที่จัดแล้ว เพื่อดูว่าควรจัดดอกไม้อย่างไร ให้ดอกไม้ได้สัมผัสจิตใจผู้พบเห็น เช่น
 - ถ้าจัดหน้าพระบรมสาทิสลักษณ์ พระองค์ท่านต้องได้เห็น และคนผ่านไปมาได้ชื่นชม
 - จัดวางบนโต๊ะอาหาร ควรเห็นดอกไม้ได้รอบโต๊ะ
- เลือกดูดอกไม้ด้วยความเปิดใจกว้าง สบตา กับดอกไม้ และหยิบดอกไม้ที่สะดุดใจตัวเอง
- นำผ้าขนหนูมารองที่ก้านเพื่อโอบอุ้มดอกไม้ไว้
- เลือกแจกัน และใส่น้ำในแจกันตามอัตราส่วน ๘ ใน ๑๐ ใส่น้ำอย่างนิ่งๆ ช้าๆ เป็นการดูแลใจกับเรา

- พิจารณาดอกไม้ที่เลือกมา ดอกไม้ไม่ได้สวยแค่ดอก แต่สวยที่องค์ประกอบที่มีกิ่ง ก้าน ใบ ที่จะช่วยส่งให้ดอกสวยงาม ตัดแต่งกิ่ง ก้านใบ ตัดด้วยเหตุที่สมควรต้องตัด วัดและดูระยะของดอกไม้กับแจกัน
- จับที่ปลายก้านดอกไม้ยื่นให้สุดมือ เพื่อดูว่าธรรมชาติดอกไม้เอนเอียงไปทางไหน แล้วค่อยๆ ปักดอกไม้ลงไปบนแจกัน โดยรักษาแนวที่ดอกไม้โน้มไปตามธรรมชาติไว้

การเรียนรู้จากผู้เข้าร่วมกิจกรรมจัดดอกไม้จัดใจ

โจทย์ ดอกไม้สอนอะไรเราบ้าง

- ทำให้รู้ตัวทุกขณะที่ทำ ทำอย่างมีสติ
- ดอกไม้ก็เป็นเหมือนคน ดอกไม้สวยงามทุกดอก ยิ่งเมื่อไปอยู่ในแจกันจะยิ่งสวย
- รู้สึกสงบ
- การปักดอกไม้ลงในแจกันไม่ได้ง่าย เราต้องมีสติ ต้องมีวัดขนาดของดอกไม้กับแจกัน
- ได้ความปรารถนา พิถีพิถันละเอียดละออ เรียนรู้และเข้าใจสิ่งที่เราเลือก
- มี “สติ” มี “สมาธิ” อยู่กับงานที่ทำ
- ดอกไม้มีความสวยงามตามรูปแบบที่แตกต่างกัน แจกันก็เหมือนกัน การหยิบดอกไม้ เอาแบบไหนไปจัดก็สวยงาม
- มีความสมดุลกับชีวิตและธรรมชาติ แฉกเช่นเดียวกับเด็กแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน
- สรรพสิ่งมีความสวยงามตามปัจเจก แค่มองหว่าเขาจะเอนไปทางไหน เราก็แค่ช่วยให้เขาเกิดความเจิดจรัสตัวเองออกมา
- มองอะไรก็ต้องมองให้ลึกๆ เพราะทุกอย่างสวยงามหมด เราทำให้เขาได้ฉายความสวยออกมาให้เต็มที่
- มีดอกไม้เปล่งประกายมาหาเรา เราก็ไม่ฝืนธรรมชาติของเขา เหมือนเป็นธรรมชาติของชีวิต

ครูผู้สรุปกิจกรรม

จัดดอกไม้ คือ การจัดใจ กายภาพมองไปที่ดอกไม้ เป็นสิ่งสวยงาม การจัดใช้ใจ ความคิดวางแผน เรียนรู้ การจัดความสมดุล การกะประมาณ เมื่อใส่น้ำมากไปทำให้น้ำล้น การทำซ้ำๆ จะเกิดความเชี่ยวชาญในการจัด

ท่านโมกิจิ โองาคะ เป็นชายสูงอายุ บ้านท่านอยู่บนเนินเขาเล็กๆ ท่านชอบเดินออกไปนอกบ้านและในมือมักจะถือกระป๋องใส่น้ำเพื่อไปตัดดอกไม้ แล้วเอาใส่กระป๋องน้ำทันที การทำแบบนี้เป็นเรื่องที่ต้องมีสติ ถ้าไม่มีสติ น้ำก็จะหกจากกระป๋อง

มีคุณครูนำกิจกรรมตัดดอกไม้ไปทำกับเด็กที่ดื้อและซนมาก ไม่เคยยั้งเลย ครูจูงมือเด็กและให้เด็กถือกระป๋องน้ำ เพื่อไปตัดดอกไม้ในสวน แล้วนำมาตัดดอกไม้ ผ่านไปสองเดือน จากเด็กที่หน้าตานิ่ง มีรอยยิ้มเกิดขึ้น

เคลื่อนไหวและจังหวะปลูกดิน

กระบวนการ

- ครูผู้ร้องเพลง พร้อมนำทุกคนทำท่าเคลื่อนไหวประกอบเพลง

เพลง “จับมือเป็นวงกลม”

“จับมือเป็นวงกลม จับมือเป็นวงกลม จับมือเป็นวงกลม
จับมือแล้วก็เดิน จับมือแล้วก็เดิน จับมือแล้วก็เดิน”
(ร้องซ้ำ)

เพลง Good morning

“Good morning to you and how do you do?”

Quite well, thank you and, how are you?”

(ร้องซ้ำ)

เพลง “Good morning dear sun”

Good morning dear sun, Good morning dear earth,
Good morning dear tree, Good morning dear bird
Good morning dear mountain, and fish in the sea
Good morning to you and good morning to me.

good morning dear sun

ยืดแขนทั้งสองข้างขึ้นไป ยืดเหมือนมีคนดึงขึ้นจนแตะเพดาน ขึ้นไปที่ท้องฟ้า ไปที่ก้อนเมฆ จนไปถึงดวงอาทิตย์ ยืดตัวจับดวงอาทิตย์ไว้

good morning dear earth

โน้มตัวลง เขามือแตะพื้นดิน พระแม่ธรณีมอบแผ่นดินให้เราได้เหยียบย่ำ ให้ความเคารพพื้นแผ่นดิน

good morning dear tree

ยืดเหยียดตัวไปทางขวา ไปทางซ้าย

good morning dear bird

ขยับแขนขึ้นลง เหมือนนกบินในอากาศ

good morning dear mountain

ทำมือประกบ ยกขึ้นไปเหนือศีรษะ แล้วลดมือลงมา กางแขนออก ย่อเข้า เหมือนอุ้มภูเขา

and fish in the sea

ประกบมือตรงกลางลำตัว กระโดดเบาๆ ส่ายมือไปข้างหน้าเป็นปลาว่ายน้ำ

good morning to you

วาดมือไปกว้างๆ มีอากาศเบาบาง

good morning to me

ยกมือขึ้นมาโอบกอดตัวเองไว้

เพลง “สวัสดีตะวัน”

สวัสดีตะวัน	สวัสดีโลกหล้า
สวัสดีต้นไม้	นกน้อยในนภา
สวัสดีภูเขา	ปลาน้อยในธารา
สวัสดีคุณครู	เพื่อนยาและฉันเอง

ทำท่าทางประกอบเพลง “สวัสดีตะวัน” เหมือนกับเพลง “Good morning dear sun”

- ทุกคนทำท่าเหมือนกัน ยืนอยู่กับที่
- เพิ่มเทคนิค ให้คนที่ใส่กระโปรงเป็นนก คนที่ใส่กางเกงเป็นปลา เมื่อร้องเพลงถึงท่อน “นกน้อยในนภา” ให้คนที่เป็นนกบินไปรอบวงแล้วกลับมาที่เดิม เมื่อร้องเพลงถึงท่อน “ปลาน้อยในธารา” ให้คนที่เป็นปลาว่ายน้ำไปรอบวงแล้วกลับมาที่เดิม
- ร้องจังหวะช้าๆ และทำท่าเคลื่อนไหวช้าๆ ยืนอยู่กับที่ ทำความเข้าใจกับความหมาย

- จับมือกันเดินตามครูผู้ยี่ร้องเพลง “กูก กูก กูก กูก” เข้าห้องอบรม (เป็นเพลงเก็บเด็กที่ครูผู้ยี่ใช้เป็นสัญญาณเตรียมเด็กพร้อมทำกิจกรรมต่อไป)

เพลง “กูก กูก กูก กูก”

“กูก กูก กูก กูก กูก กูก กูก กูก กูก กูก

เสียงของแม่ไก่ ส่งเสียงเรียกลูกไก่ มาหาแม่เถิดมา”

(ร้องซ้ำๆ จนกว่าเด็กๆ จะพร้อม)

หมายเหตุ : เพลงเหล่านี้จะสอนให้เด็กซึมซับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว

กล่าวต้อนรับและชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ

คุณศศิณี ลิ้มพงษ์ มูลนิธิสยามกัมมาจล

สวัสดีและยินดีต้อนรับท่านผู้บริหารและครูทุกคนที่เข้าร่วมการอบรมในครั้งนี้ โครงการประชารัฐนี้มีเป้าหมายเพื่อตักตวงคุณภาพขององค์กรเอกชนที่มีวิสัยคิด วิธีการทำงาน นำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ School Partner (SP) ที่ทำงานร่วมกันกับทางโรงเรียนยังได้มีโอกาสได้เรียนรู้ สร้างสัมพันธภาพ และพัฒนาความเป็นผู้นำของตนเอง ในส่วนของทางโรงเรียนจะได้เรียนรู้วิถีคิดของเอกชนว่ามีการทำงานอย่างไร และโครงการยังเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ มาทำงานร่วมกัน

ตอนที่โรงเรียนนำเสนอโครงการ เรามุ่งไปที่ความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน ให้โรงเรียนประเมินตัวเองว่าอยากจะทำอะไร บางโรงเรียนต้องการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนการสอนแบบ PBL และโรงเรียนกลุ่มของเราอยากพัฒนาการสอนระดับอนุบาล ซึ่งอนุบาลเป็นช่วงวัยสำคัญ ที่เราสามารถปลูกฝังให้พร้อมที่จะเติบโตอย่างสมบูรณ์ เป็นการวางพื้นฐานให้เด็กพร้อมทั้งสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ไปพร้อมๆ กัน ซึ่งนอกจาก ๓ โรงเรียนของโครงการแล้ว เราได้รับเกียรติจากครูรุ่นพี่ที่ทำเรื่องนี้มาก่อนมาเป็นพี่เลี้ยง และมีครูบางโรงเรียนที่เพิ่งเริ่มต้นมาเรียนรู้ร่วมกัน

ขอขอบคุณครูอภิสิทธิ์ หรือครูอุ้ย ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอนุบาลวอดดอร์ฟเป็นวิทยากร พร้อมทั้งท่านศน. มณีวรรณ นามโสม ทำงานเรื่องนี้กับโรงเรียนในเขตพื้นที่ขอนแก่น เขต ๑ มานาน และที่มาร่วมกันออกแบบกระบวนการพัฒนาการสอนอนุบาล

แม้ว่าโครงการของเราจะมีถึงเดือนกันยายน แต่การพัฒนาจะยังไม่จบ เพราะพวกเรายังคงต้องทำงาน และเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง โดยมีธนาคารไทยพาณิชย์เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ

คุณสุจินดา งามวุฒิพร มูลนิธิสยามกัมมาจล

จากการเข้าไปเยี่ยมและค้นหาโจทย์ปัญหาของโรงเรียน ได้พบว่าโรงเรียนมีปัญหามากหลาย แต่จากการพูดคุยกับผู้บริหารและคุณครู ทางโรงเรียนได้ตัดสินใจว่าจะปรับการเรียนการสอนในชั้นอนุบาล โดยส่วนตัวคิดว่าน่าจะเป็นการเริ่มต้นที่ดีของคุณครูที่จะส่งต่อเด็กขึ้นไปในระดับประถมและมัธยม ขอเป็นกำลังใจให้กับทั้งครูและผอ.ที่จะพยายามปรับในเรื่องนี้ และเป็นตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอนุบาลแบบบ้าน

แนะนำคณะวิทยากร และชี้แจงกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรโครงการอนุบาลแบบบ้าน

โดย ศน.มณีวรรณ นามโสม ศึกษาพิเศษ สพป.ขอนแก่น เขต ๑

ศน.มณีวรรณกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมการอบรม และแนะนำครูพี่เลี้ยง ซึ่งทุกคนมีประสบการณ์การสอนแบบวอลดอร์ฟ ที่จะเป็นคนจัดกระบวนการ รวมถึงดูแลอำนวยความสะดวก ได้แก่

- แม่ครูอุ้ย (อ.อภิสิทธิ์ จรัสขนะเพท) เป็นวิทยากรหลัก และท่านเป็นครูคนแรกของเรา ที่ปลูกจิตวิญญาณของความเป็นครู
- ครูเหม่ม (ครูรัชนีวรรณ คงอริยะ) ครูโรงเรียนบ้านโสกแต่
- ครูโอ (ครูอารี ทศนาวิวัฒน์) ครูโรงเรียนบ้านกอก
- ครูตรีม (ครูพนิตตา วรรณารถ) ครูโรงเรียนบ้านหนองตาไก้หนองเม็ก
- ครูเต้ (ครูปิยรัตน์ เทียงภักดี) ครูโรงเรียนบ้านหนองบัวน้อย

และครูที่เข้าร่วมเรียนรู้ในโครงการ ได้แก่

- ครูบุษิตา จันทรังสี ครูโรงเรียนโนนท่อนวิทยา
- ครูชลธิชา เทพวังสถุษฐ์ ครูโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๘๔
- ครูวิภาภรณ์ นามโคตร ครูโรงเรียนอนุบาลขอนแก่น
- ครูธิติมา อัครชาติ ครูโรงเรียนบ้านโคกนางามปลาเซียม

การเข้าร่วมกระบวนการอบรมเรื่องนี้จำเป็นต้องเข้าร่วมตลอดกระบวนการ การเปลี่ยนแปลงจะต้องค่อยเป็นค่อยไป เริ่มที่การปรับตัวเองก่อน ถ้าทุกคนมีความมุ่งมั่นจะสามารถทำได้

ที่ศูนย์อนุบาลบ้านกอกนี้ บรรยากาศดูเป็นเหมือนบ้าน มีห้องน้ำ มีห้องครัวอยู่ในที่เดียวกัน มีสนามหน้าบ้าน ซึ่งเราเริ่มต้นทำตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เราเริ่มต้นจากสิ่งที่มีแล้วค่อยๆ ทำขึ้นมาจนมีพร้อมทุกด้าน ปีแรกของที่นี้ทำงานหนักมาก เพราะเริ่มจากไม่รู้จะอะไรเลย แต่ใจอยากทำ เริ่มแรกเราไปดูงานที่อนุบาลบ้านรัก เข้าไปสังเกตการสอนในห้องเรียน ขณะเดียวกัน ครูอุ้ยให้ความรู้ไปด้วย และครูกลับมาเปลี่ยนในสิ่งที่เปลี่ยนได้ เช่น เด็กๆ ต้องดูแลตัวเอง มีที่ทำอาหาร มีที่ล้างจาน และจัดซื้ออุปกรณ์ต่างๆ ที่พอจัดซื้อได้ สิ่งที่สำคัญ คือ เราต้องช่วยเหลือตัวเอง แต่ครูมีปัญหา ว่าไม่มีแผนการสอน ไม่มีหลักสูตร ศึกษาพิเศษกับคุณครูจึงช่วยกันทำเอกสารทั้งหมด ซึ่งผู้ที่จะสนับสนุนสิ่งเหล่านี้ได้ คือ ผู้บริหารและศึกษาพิเศษ ลดภาระในการทำงานของครู ให้ครูมีหน้าที่สอนในห้องเรียน และทำความเข้าใจแผนการสอน จนถึงวันนี้ เราจึงเปิดศูนย์ได้

ครูอย่าเพิ่งท้อใจว่าเราจะทำได้อย่างไร เรายังจะพาท่านไปดูโรงเรียนอื่นๆ อีกหลายโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อท่านจะนำมาปรับใช้ได้ต่อไป

กระบวนการในการพัฒนาศักยภาพครูอนุบาลแบบบ้าน

- **ระยะแรก** การพัฒนาจิตใจของเรา (ครู) ให้มีความมั่นคง จากการทำได้ไปอบรมที่เสถียรธรรมสถานที่ผ่านมาแล้ว เมื่อครูจิตใจมั่นคงก็จะนำไปสู่เด็กได้ด้วย และเรียนรู้หลักการเบื้องต้นของอนุบาลแบบบ้าน
- **ระยะที่สอง** คือการอบรมในครั้งนี้ ๕ วัน
 - ครูต้องมีความรู้พื้นฐานในการทำงานกับเด็ก เพื่อรู้จักเด็ก และเข้าใจธรรมชาติของเด็ก ครูผู้ย จะให้ความรู้ว่าการทำงานกับเด็กมีอะไรบ้าง
 - ครูจะได้พัฒนาทักษะ เย็บปัก ถักทอ ทำกิจกรรมเคลื่อนไหว ร้องเพลง เล่านิทาน
 - ทำแผนจัดประสบการณ์ คือ แผน ๖ กิจกรรมหลักบูรณาการงานบ้าน งานครัวและงานสวน
- ช่วยกันปรับห้องเรียน จัดการสิ่งทีควรจะมีในห้องเบื้องต้น
- เมื่อครูนำแผนไปสอนจริงแล้ว ทีมงานจะไปนิเทศห้องอนุบาล หากมีปัญหาอะไรที่ครูยังไม่เข้าใจ ทีมก็จะต่อยอดให้อีกครั้ง
- ช่วงเดือน ก.ค. ครูทำ Profile ของตัวเอง และของโรงเรียน เพื่อให้ครูได้วิเคราะห์ว่าได้ดำเนินการอะไรไปบ้างแล้ว เกิดผลอย่างไร และต้องการปรับอะไรเพิ่มเติม
- โรงเรียนอาสาที่จะให้ทีมและเพื่อนครูโรงเรียนอื่นเข้าไปสังเกตการณ์สอนในห้องเรียน (Open Class) เพื่อเรียนรู้ว่าครูสามารถจัดกิจกรรมเป็นไปตามแผนที่ตั้งใจไว้หรือไม่ มีการแก้ปัญหาได้อย่างไร
- ถอดบทเรียนและจัดนิทรรศการ โดยมีผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูป.๑ และผู้ปกครอง เข้ามาร่วมให้ข้อสังเกตและสะท้อนว่าที่ครูทำงานผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง เพื่อให้ได้ทราบที่โรงเรียนควรทำอะไรในปีต่อไป ซึ่งโรงเรียนจะต้องวางแผนพัฒนาโรงเรียนต่อ เช่น ครูต้องการพัฒนาด้านตนเองอย่างไร ผู้บริหารต้องการสนับสนุนเรื่องอะไร SCB จะสนับสนุนโรงเรียนต่ออย่างไร เพื่อให้ครูเป็นครูมืออาชีพให้ได้

ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนจะได้ผลดีต้องประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ การปรับเรียนการสอนของครู การบริหารจัดการของผู้บริหาร และการนิเทศติดตามของศึกษานิเทศก์

ทำความเข้าใจวิทยากร และการศึกษาแนววลดอร์ฟ

โดยครูผู้ย

ครูผู้ยเป็นรุ่นที่ ๓ ของครอบครัวที่เป็นครู นามสกุลของครูผู้ย คือ จรัลชวณะเพท ความหมาย คือ เดินไปเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ คุณพ่อและคุณป้าเล่าเรื่องคุณปู่ให้ฟัง ทำให้ครูผู้ยรู้สึกชื่นชมคุณปู่ ว่าการเป็นครู เขาเป็นครูกันทั้งชีวิต

ตอนที่ผมมีหนังสือ “โหมโรง” มาฉาย ครูอุ้ยชวนพ่อไปดู คุณพ่ออายุ ๙๐ กว่าปีแล้วบอกว่า “พ่อไม่ดูหรอก” เราก็สงสัยว่าทำไมคนเล่นดนตรีไทยอย่างคุณพ่อถึงไม่ดู คุณพ่อก็บอกว่า “พ่อยุ่มาแล้ว” คำว่า *อยู่มาแล้ว* หมายถึงว่า คุณพ่อต้องไปเรียนดนตรีไทยที่บ้านของหลวงประดิษฐไพเราะมาแล้ว เด็กรุ่นก่อนนี้ถ้าเขาต้องการทำอะไรให้ได้แบบนั้นจริงๆ เขาต้องไปใช้ชีวิตอยู่กับครูบาอาจารย์ คุณพ่อต้องไปใช้ชีวิตอยู่กับครูสอนดนตรีไทยอย่างใกล้ชิด ครูอุ้ยก็ถามพ่อกี้อีกว่า “อ้าว แล้วที่คุณปู่ส่งลูกๆ ไปไหนต่อไหนหมดเลยละ คนหนึ่งไปอยู่โรงเรียนประจำ คนหนึ่งไปอยู่อีกที่ แล้วคุณปู่เลี้ยงใครละ ใครจะอยู่ที่บ้านเรา คุณปู่ตอบว่า “อ้อ คุณปู่ก็เลี้ยงลูกคนอื่นไง” ฉะนั้น เห็นไหมว่า เราจะได้ชีวิตของใคร เราต้องไปตรงนั้น

ครูอุ้ยเองพอโตขึ้นมาก็ได้ไปอยู่นุบาล นุบาลที่ครูอุ้ยอยู่ที่จำได้คือ “กินอิ่มนอนหลับแล้วก็เล่น และที่จำได้ดีที่สุด คือ เล่นทราย ให้อ้อ แคนี่เอง” พอโตขึ้นมาก็ได้ทำงานมีอาชีพเป็นคุณครู ก็รู้สึกอยากทำงานกับเด็ก นุบาล ปรากฏว่าในช่วงที่ครูอุ้ยทำงาน เด็กตัวเล็กๆ ทุกคนต้องไปโรงเรียน แต่ครูอุ้ยจำได้ว่า “อนุบาล” หรือคำว่า “เด็กก่อนเกณฑ์” มาก่อน แต่คำว่า “โรงเรียนอนุบาล” มาทีหลัง (“โรงเรียน” นำหน้า “อนุบาล” ในตอนหลัง) เพราะฉะนั้น เราต้องทำความเข้าใจความหมายของคำว่า “อนุบาล” ใหม่ ยกตัวอย่าง ถ้าเราเป็นชาวประมงที่มีอาชีพเลี้ยงปลา ต้องทำความเข้าใจกับปลาที่เลี้ยง ต้องรู้จักวิธีดูแลปลา โดยดูตั้งแต่ช่วงระยะผสมพันธุ์ ว่าปลาชนิดนี้ผสมพันธุ์อย่างไร วางไข่อย่างไร แล้วจะดูแลปลาเหล่านี้ให้โตได้อย่างไร เมื่อปลาวางไข่ออกมาแล้ว หน้าที่ของคนเลี้ยง คือต้องดูแลตัวอ่อน ตัวอ่อนเติบโตก็ต้องอยู่ในโรงเลี้ยงที่มีแสงป้องกัน มีช่องที่สามารถให้อาหารอย่างเหมาะสม ให้อาหารมากเกินไปก็ทำให้น้ำเน่า ถ้าเลี้ยงปลาในที่จำกัดมากเกินไปปลาก็จะตาย ผลสำเร็จของชาวประมงจะดูที่ผลลัพธ์สุดท้าย คือ ปลารอดกี่ตัว เป็นขาดทุน/กำไร แต่สำหรับเด็กของเราเมื่อเราใช้คำว่าเราจะเลี้ยงเด็ก ไม่มีขั้นตอนเหมือนแบบชาวประมงที่เรามีขั้นตอนของการอนุบาลปลา แต่ครูอนุบาลทำหน้าที่อนุบาลเด็ก เราดูขั้นตอนการอนุบาลเด็กบ้างหรือไม่ และจะไม่ศึกษากันหรือ ว่ามนุษย์ในภาพลักษณ์ที่เป็นความจริง มนุษย์ไม่ได้มีแค่ตัว สมอง หรือพฤติกรรม มนุษย์ไม่ได้มีแค่นี้ แต่มนุษย์มีอะไรที่ลึกซึ้งกว่านั้น ครูอุ้ยในฐานะที่ทำงานต่อจากครอบครัวในรุ่นที่ ๓ ได้บอกกับครอบครัวว่า “ถ้าต้องทำงานต่อจากครอบครัว เราจะเป็นครูเหมือนที่ครอบครัวเราเป็น เราต้องมาศึกษาว่าเราจะอนุบาลใคร ถ้าเราจะอนุบาลเด็ก เราต้องเข้าใจมนุษย์ เราต้องเข้าใจลูกมนุษย์”

เมื่อครูอุ้ยได้เริ่มทำงานจริงๆ ครูอุ้ยก็พบปัญหาในการทำงาน ครูอุ้ยจึงหาแนวทางของตนเอง จึงไปคุยกับเพื่อนรุ่นพี่ที่ทำงานด้านเด็กพิเศษ เขามีอะไรที่ลึกเข้าไปทางด้านจิตใจ ทำให้อยากไปศึกษาเพิ่มเติมว่ามีอะไรที่จะตอบใจทยนี้ได้ จึงศึกษาเรื่อง Neo Humanist ครูอุ้ยก็ชอบมาก เห็นเด็กๆ นั่งสมาธิ เด็กๆ จะมีความนิ่ง และเด็กๆ ว่าเริงสดใส เวลาที่เรียนก็จริงจัง และยังได้รับการแนะนำอาหารที่มีประโยชน์ต่อเด็ก คือ อาหารผัก ไม่มีเนื้อสัตว์ แต่ในช่วงเวลานั้นก็มีอีกหลายแนวคิด เช่น มอนเตสซอรี เพียร์ซ เพียเจต์ อิริคสัน เป็นต้น ครูอุ้ยชอบ

ทั้งหมดเลย แต่ที่ติดใจมากคือแนวคิดของ “เฟอร์เบล” ครูอุ้ยศึกษาเรื่องนี้ก็ชอบมาก เพราะเขาเข้าใจเด็ก เขาช่างหาของขวัญที่น่ารักให้แก่เด็ก ของขวัญของเขาเป็นกล่องๆ คล้ายกับเป็นผู้ใหญ่ที่เติบโตไปแล้วเมื่อมีเด็กรุ่นใหม่มาเขาก็มอบสิ่งที่ดีที่สุดนั้นให้แก่เด็กรุ่นใหม่ เพราะว่าเขามาอยู่ก่อน เขารู้ว่าในโลกนี้มีพื้นที่ มีการเรียงขนาด มีความไม่เท่ากัน เขาก็มอบของขวัญเหล่านี้เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งนั้นๆ

พอถึงเวลาที่เราต้องกลับมาถามตัวเองว่า “เราเป็นใครละ แล้วเราอยากได้อะไร” ครูอุ้ยเคยเรียนอนุบาล ประถม-มัธยม จนถึงมหาวิทยาลัย แต่ช่วงมหาวิทยาลัยนั้น ครูอุ้ยถูกฝึกหัดอบรมในงานกระบวนการของครูศิลป์ เพื่อจบไปเป็นครูศิลปะ ฉะนั้น ถ้าหากครูอุ้ยจะรู้จักเด็ก เราจะสามารถรู้จักเด็กได้วิธีเดียว คือ ผ่านงานศิลปะ มีตัวอย่างคุณแม่ของเด็กคนหนึ่งบอกว่า “ครูซา ลูกเก่งมากเลย ลูกไม่เดิน เขย่งเท้าแล้ววิ่งได้เลย” แต่เขายังพูดไม่รู้เรื่อง เวลาที่เราฟังคุณแม่พูดถึงลูกกับสิ่งที่เราเห็นจากงานศิลปะของลูก ทำไมลูกไม่เก่งเหมือนที่คุณแม่บอกเลย ครูอุ้ยเองงานศิลปะกับเด็ก ๒ ขวบครึ่ง (เด็กที่อยู่ในแวดวงที่ครูอุ้ยทำงานด้วย) มาเทียบกับเด็ก ๙ ขวบ คุณแม่บอกว่าลูก ๙ ขวบของคุณแม่เข้ากลุ่มไม่ได้เลย ครูอุ้ยก็มีคำถามว่า ทำไมเด็ก ๙ ขวบคนนี้ที่เขายังไม่สามารถขึ้น ป.๑ ได้ เขาวาดรูปได้พอๆ กับเด็กประมาณ ๒ ขวบเลย ครูอุ้ยจึงเริ่มหาช่องทางแล้ว ถ้าหากเราไม่เข้าใจ ไม่แม่นยำพัฒนาการของเด็กว่าเป็นไปตามที่ผู้ปกครองพูดหรือเปล่า หรือเป็นตามที่เราเห็นหรือเปล่า ครูอุ้ยจึงต้องหาช่องทางที่ครูอุ้ยมีความรู้ และเข้าช่องทางนั้น ซึ่งก็คือ แนวคิดที่เกี่ยวกับศิลปะ แล้วทำให้ครูอุ้ยเข้าใจเด็กได้ ครูอุ้ยได้เจอเพื่อนฝรั่งที่อยู่ในแนว Neo Humanist นี้ เขาบอกว่า “ถ้าเธอชอบงานศิลปะ ถ้าเธอชอบธรรมชาติ เธอจำคำนี้ไว้นะ **อนุบาลวอลดอร์ฟ** แล้วเธอจะบอกได้เลย ว่านี่เป็นอย่างไรที่เธอต้องการรีเปล่า เพราะที่นั่นไม่ใช่พลาสติก” เท่านั้นเลยที่ทำให้ครูอุ้ยไปดูว่าอนุบาลวอลดอร์ฟที่เยอรมันว่าเป็นอย่างไร แล้วก็ได้เห็นว่าของทุกอย่างในอนุบาลแห่งนั้นเต็มไปด้วยงานไม้งานศิลปะ ครูอุ้ยหาสิ่งที่ครูชอบพิเศษส่วนตัวเจอ ไปเดือนตุลาคม ปี ๒๐๐๗

โต๊ะที่ดูรกๆ เพราะครูอุ้ยมาช่วงเดือนตุลาคม ครูกำลังจะจัดงานเป็นเทศกาลของเซนต์มิคาเอล ถ้าเปรียบเทียบกับในวัฒนธรรมของเราจะนึกถึงวันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา งานลอยกระทง แต่ที่

เยอรมันในเดือนตุลาคมมีงานเซนต์มิคาเอล ครูที่นั่นจัดห้องตาม
รูปภาพและมีดาบ เพราะเซนต์มิคาเอลจะถือดาบปราบมังกร ครูของ
เขาบอกว่า “เด็กของฉันต้องเรียนรู้ และรู้จัก และดาบก็คือสัญลักษณ์
เพราะฉะนั้นเด็กผู้ชายหลายคนจะเล่นฟันดาบกัน น่ารักมาก วางดาบ
ไว้ตรงมุมที่จัดแสดงถึงงานเทศกาลหรืองานวัฒนธรรม มีเล่นิทานให้
ฟังว่าเซนต์มิคาเอลปราบมังกรอย่างไร เป็นเรื่องที่น่ารักดี

มุมเทศกาล ช่วงตุลาคมที่เป็นช่วงเก็บเกี่ยวของเขา ฉะนั้นเท่ากับว่านาโล่ง คือนาเก็บเกี่ยวแล้ว เด็กวิ่งเล่นได้
คุณครูก็เลยพาเด็กทำว่า พอทำเสร็จแล้วไม่เอาไปไหน เอามาวางไว้ก่อนจนถึงวันศุกร์ ครูจะบอกให้เด็กๆ เอา
ไปเล่น เพราะเขาเชื่อว่าเด็กไม่ได้ทำเสร็จภายในวันเดียว เพราะเด็กๆ ได้ทำด้วยมือตัวเอง เขาก็ทำไปเรื่อยๆ
ตั้งแต่ต้นสัปดาห์ จนกระทั่งสิ้นสัปดาห์ เมื่อใครทำเสร็จ เขาจะเอาไม้หนีบไว้... น่ารักดี

วิธีการจัดมุมบ้านของเขา เหมือนของเรา คือ มีห้องน้ำใน
ตัว มีครัว มีที่สำหรับเด็กเล่น มีที่สำหรับรับประทานอาหารร่วมกัน
ส่วนมุมต่างๆ ที่อยู่ริมหน้าต่างจะทำให้โล่ง จากนั้นคุณครูก็เอา
สัญลักษณ์บางอย่างมาใส่ให้เด็กรู้ว่าเทศกาลได้เปลี่ยนไปแล้ว
ฤดูกาลมันเปลี่ยนไปแล้ว เขาจะเอาผ้าสีสดมาปักไว้ที่หน้าต่าง
พอแสงส่องเข้ามาปั๊บ เด็กๆ จะรู้ว่าสีส้มของเดือนตุลาคม คือ เดือน
ที่มีบรรยากาศของความแห้ง อยู่ในช่วงของฤดูใบไม้ร่วง เขาก็ใช้สี
สดเป็นสัญลักษณ์ แล้วที่เขาประดับเอาไว้ที่ริมหน้าต่างก็คือต้น
ข้าวแห้ง เมื่อหยิบจับทุกอย่างมาจากธรรมชาติ จะเห็นว่ามีกลิ่นที่

มุมตุ๊กตา คุณครูทำตุ๊กตาเอง โดยคุณครูเอาข้าวโพดมาให้ตุ๊กตาด้วนน้อย
ถือ เพื่อเป็นการบอกว่าฉันได้เก็บเกี่ยวข้าวโพดมาแล้ว

ครูอุ้ยเห็นแล้วรู้สึกว้า “คุณครูขา ทำไมคุณครูช่างประณีตกับอะไรที่
คุณครูมีขนาดนี้” (ตอนนั้นคุณครูอายุ ๕๖ ปีซึ่งก็ถือว่าอายุมาก แต่ทำ
ได้แบบนี้)

มุมมองของครู ครูจะนำเอาทุกอย่างที่เกี่ยวกับธรรมชาติเข้ามาไว้หมด ทั้งท่อนไม้ ต้นไม้ แม้กระทั่งไม้กวาด เพื่อให้เด็ก ๆ ดูแล้วรู้ว่าบ้านหลังหนึ่งมีอะไร แต่ของเราเราไม่ได้บอกว่าเป็นไปเลียนแบบเขา เพราะของใครก็ของใคร เราต้องออกแบบตามบริบทของเรา

มุมมองเล่น เป็นมุมมองที่เด็ก ๆ จะเล่น ชั้นที่เห็นคือของที่จะให้เด็ก ๆ เล่นในบ้าน มีทั้งผ้าทั้งตุ๊กตา พวกเครื่องครัวต่างๆ ในบ้านเราก็หาของเหล่านี้ได้ไม่ยาก มุมเด็กเล่น เป็นพื้นที่ๆ ที่เด็กจะเล่นกัน สำหรับอนุบาลแบบบ้าน มุมที่เด็ก ๆ จะเล่นมุมบ้าน มีโต๊ะ มีเก้าอี้ อย่างนี้หากครูมีของเก่าเก็บ หรือของอยู่ในโกดังที่ทิ้งไว้ ก็นำมามาให้เด็กใช้ ให้เขารู้สึกว่าเขาที่บ้านให้เล่น

ที่อนุบาลบ้านนอกก็มีมุมแบบนี้ ที่ครูโอได้สรรหาของที่ไม่ใช่ในบ้าน นำมาแต่งให้เด็กเล่นได้ เช่น กระบุง บั้งก็ ตะกร้ารวม ที่ทำให้บ้านน่ารัก

อีกมุมมองนี้มีทุกอย่างที่เด็ก ๆ จะเอามาเล่นได้ จะเห็นว่ามีรูปภาพวาดใหญ่ๆ ทุกอย่างนี้เป็นจำลองเหมือนคนแคะหมดเลย เขาก็มีกรอบรูปเล็กๆ ของเขาเหมือนกัน (เหมือนโปสเตอร์)

เด็กตัวเล็กๆ ชอบจะเรียนรู้ในบ้านแบบนี้ เด็กมีความสุข เราไม่สามารถจะกลับไปเป็นเด็กอีกแล้ว แต่เราสามารถทำให้เด็ก ๆ ของเราได้

เมื่อเด็กเข้ามาห้องเรียนในตอนเช้า จะค่อยๆ มา เล่นตามมุมต่างๆ มีมุมช่างไม้ มุมเครื่องครัว มุมถักทอขนแกะ มุมเย็บปักถักร้อย

คุณครูทำกระโจมไว้เหมือนกระโจมอินเดียนแดง เด็กโตจะใช้เชือก ร้อยสานขึ้นมาเป็นกระโจม แล้วใส่เทพอวาร์กซ์หรือตุ๊กตาคนแคระ เข้าไป ผลงานเหล่านี้เด็กใช้เวลาเป็นเดือนเป็นปีในการทำงาน ฉะนั้น การศึกษาแบบนี้มีทั้งงานระยะยาวและงานระยะสั้น ๑-๒ สัปดาห์ ให้เด็กๆ ได้ฝึกทำ เช่น การถักทอเหล่านี้ใช้เวลาทำงานนาน ดังนั้น ครูควรต้องตั้งวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ออกแบบและ วางแผนไว้ว่าจะทำอย่างไร

มุมงานไม้ งานช่างไม้ เด็กๆ จะมีโต๊ะที่ใช้สำหรับเลื่อยไม้ มีอุปกรณ์ งานช่างไม้ครบ เด็กสามารถเลื่อยไม้ ตอกตะปู และทำงานไม้ต่างๆ ได้ด้วยตัวเอง

การถักทอขนแกะ เด็กๆ ต้องสาងขนแกะก่อน

วัฒนธรรมบ้านเราไม่มีขนแกะ แต่เรามีฝ้าย เราสามารถนำมาให้เด็กทอผ้าได้

มูมคริว ครูบ้านนี้ทำอาหารจริงจัง ตั้งแต่เช้าจะมีเด็กคนหนึ่งมา ครูก็บอกให้มาทำงานกับครู ครูกำลังปอกถั่วอลันท์ ต้องใช้เครื่องมือในการบีบจึงจะแตก ครูก็ให้อุปกรณ์เด็กนั่งบีบกับครู

สิ่งนี้ไม่ใช่ทำเล่นแต่เป็นการทำจริง ครูจะนำถั่วอลันท์มาใช้ทำอาหารตอนสาย เหมือนบ้านหลังหนึ่ง มีคุณยาย คุณแม่ ทำอาหารเตรียมสำหรับเด็ก และเด็กที่มาก่อนจะได้ประโยชน์กว่าเพื่อน เพราะได้ทำงานร่วมกับครูที่ให้ความรู้

เก็บของเล่น หลังจากที่เด็กเล่นกันอย่างสนุกสนานเสร็จแล้ว ก็จะต้องเก็บของ

วิธีการเก็บเชือก เด็กเล่นเชือก มีปลาย ๒ ด้าน เด็กจะรู้สึกว่ “ใครจับก่อนก็จะเป็นของฉัน” ครูบอกว่า “เอาเชือกมารวมกับครูก่อน เดี่ยวครูจะให้เธอเป็นคนจับไว้ละ แล้วครูจะม้วนให้”

กิจกรรมวงกลม ครูใช้พื้นที่อันน้อยนิดพาเด็กนั่งเป็นวงกลม ในวันนั้นมีงานเฉลิมฉลองเซนต์มิกะเอล เพราะฉะนั้น ครูจึงจุดเทียนและเชิญเทียนวนให้ทุกคน และร้องเพลง เป็นการเฉลิมฉลองวันเซนต์มิกะเอล จะเห็นว่าทุกคนอยากที่จะเชิญดวงเทียน และมีเด็กตัวเล็กประมาณ ๓ ขวบกว่ายื่นมือมา “หนูขอจับบ้าง” ครูก็ไว้ใจเด็กมากกว่าเทียนน้อยเล่มนี้จะไม่ไหม้ผมใคร นับเป็นความกล้าหาญของครู

ครูเคยตั้งคำถามไปเหมือนกันว่ “คุณครูไม่กลัวว่เทียนมาอยู่ในห้องแล้วจะอันตรายหรือ” ก็ได้รับคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญว่ “เทียนคือไฟ และธาตุไฟเป็นหนึ่งในธาตุทั้ง ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ เพราะฉะนั้น เทียนคือ

การเติมธาตุ ๔ ให้ครบถ้วนในการศึกษา ถ้าเราเชิญดวงเทียนเข้ามาสู่ห้องเรียนของเด็กๆ เด็กจะได้รู้จักธาตุทั้ง ๔ ครบถ้วน” ดังนั้น โปรดอย่ากลัวเลย แต่ครูต้องมีความสามารถในการจัดการ

ครูพาเด็กๆ ออกไปแปลงผัก ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการเก็บเกี่ยว ครูบอกเด็กๆ ว่า “วันนี้หนาวหน่อยนะ พวกเขาต้องเตรียมตัวมาให้พร้อม แล้วออกไปเก็บแครอทกัน” หลังจากจัดงานเฉลิมฉลองเรียบร้อยแล้ว ครูให้เด็กแต่งตัวห่มผ้าห่มกัน แต่งตัวกันให้ดี แล้วครูก็พาขับรถออกไปนอกโรงเรียน ออกนอกเมืองไปไม่กี่ไกล

เก็บผัก ที่นี้โล่งมากเพราะหลังเก็บเกี่ยวแล้ว เขาทำไร่แครอท เมื่อครูพาเด็กๆ ไปถึง ครูให้เด็กๆ ลงไปถอนแครอท แครอทก็เป็นอาหารประจำบ้าน พวกเขาได้ช่วยถอนแครอท กิจกรรมนี้มีผู้ปกครองไปด้วย เด็กกับแม่ช่วยกันถอนแครอทขึ้นมา ขณะที่ครูอีกท่านถือไฟเพื่อปิ้งมันให้กิน

บรรยากาศที่ครูพาเด็กๆ ทานมัน ครูโรยเกลือแค้นั่นเอง เด็กๆ ก็กินกันอย่างง่าย ๆ

ช่วงรับประทานอาหารว่างในวันนี้พิเศษกว่าวันอื่น คือ แทนที่จะรับประทานอาหารในห้องอนุบาลก็ไปทานที่แปลงนาใกล้ๆ บ้านแทน

คุณน้าพาเราไปให้เด็กๆ เซอไพรส์ให้เด็กๆ เรียนรู้
คุณลุงคนนี้มีม้าเทียมรถ ซึ่งเด็กๆ ไม่ค่อยได้เห็นแล้วในเมือง
คุณลุงให้เด็กๆ ได้ขี่ม้าเทียมรถไปเที่ยวรอบๆ นา

เมื่อถึงเวลา ครูพาเด็กๆ กลับมาที่ห้องอนุบาลอีกครั้ง
ครูขีดตัวให้เด็กก่อนนอน แล้วเด็กก็นอน ในห้องที่คุณครู
เตรียมไว้ให้

เพราะฉะนั้น การเรียนรู้ของอนุบาล เริ่มต้นตามจังหวะเวลาที่ถูกต้อง ตั้งแต่เช้า เล่นกับเพื่อน พัก
ออกไปเล่นกลางแจ้ง แล้วก็กลับมาพัก ถ้าเรารักษารhythm ให้อย่างดี เด็กก็จะเป็นสุขมาก แต่
ถ้าเราทำเวลาให้มันกระชั้นๆ หรือเวลาไม่มั่นคง ไม่แน่นอน เด็กก็เหมือนอยู่กับแม่ที่ไม่แน่นอน เปลี่ยนไปเปลี่ยน
มา เขาก็จะไม่เป็น “เด็กอยู่” อย่างที่เราต้องการ

ครูผู้ทำอนุบาลบ้านรักมากกว่า ๓๐ ปี ได้เรียนรู้เรื่องการศึกษาแนว “มนุษยปรัชญา” ได้มีโอกาสไป
เรียนที่วิทยาลัยของดร. รูดอล์ฟ สไตเนอร์ ที่สหรัฐอเมริกา ได้ประกาศนียบัตรที่สามารถเป็นครูอนุบาลวอลดอร์ฟ
ในประเทศต่างๆ ได้ และในฐานะที่ได้รับเกียรติแบบนี้ก็จะทำหน้าที่ให้ดีที่สุด ว่าคนรุ่นใหม่เมื่อพูดถึงการเป็น
มนุษย์จะต้องรู้อะไรก่อน และเมื่อได้เรียนรู้มา ในการถ่ายทอดให้น้องๆ ครูอนุบาลที่อนุบาลบ้านรัก เราได้มอบ
เวทีให้กับคุณครู ฝึกเขา ดูแลเขาและมอบเวทีให้กับเขา

● กิจกรรมเล่นเสรี เด็กต้องเล่นของเล่นที่มาจากธรรมชาติ กระดาษไม้
ก้อนไม้ ไม่มีพลาสติกเลย มุมนี้เป็นการเรียนให้เขาได้ทั้งคณิตศาสตร์ การ
ก่อสร้าง วิศวกรรม

- กิจกรรมกลางแจ้ง แล้วแต่ว่าเขาจะเล่นอะไร มีการเล่นดิน เล่นทราย เล่นน้ำ ครบถ้วน เด็กตั้งแต่ ๓ ขวบไปจนพี่โตเล่นรวมกัน เพื่อให้พี่ช่วยเหลือน้อง ให้เด็กได้เป็นปายเครื่องเล่นและต้นไม้ มีกองดิน/กองทรายเป็นภูเขาสำหรับเด็กๆ ให้ได้รู้ความสูง ความต่ำ ความกว้าง

- คุณครูนั่งรับประทานอาหารร่วมกับเด็ก เพื่อเด็กได้เรียนรู้ มารยาทบนโต๊ะอาหารจากครู และทุกคนได้เรียนเรื่องเซ็ท คือ ๑ เซ็ทมีจาน มีถ้วยชุป มีช้อนส้อม เป็นการให้เด็กได้เรียนรู้คณิตศาสตร์

- กิจกรรมสร้างสรรค์ ครูย้ำซ้ำทวนการทำกิจกรรมกับเด็กทุกสัปดาห์ คือ

- วันจันทร์เรียนจัดดอกไม้
- วันอังคารทำขนม
- วันพุธเล่นกลางแจ้ง (ว่ายน้ำหรือออกไปเล่นเกมข้างนอก)
- วันพฤหัสบดี ระบายสีน้ำ
- วันศุกร์ทำความสะอาดบ้าน หรือทำงานหัตถกรรมที่ทำค้าง

ต่อให้เสร็จ

เป็นการเรียนย้ำซ้ำทวน (Repetition) ซ้ำสดไม่ใช่ซ้ำซาก

- มีมุมเนิร์สเซอร์รี่เด็กตัวน้อยหรือเด็กเล็ก ซึ่งเด็กๆ ต้องช่วยเหลือตัวเอง ต้องรับประทานอาหารเอง แต่งตัวเอง ช่วยเหลือผู้อื่น ถ้าเราเลี้ยงเด็กคละอายุ เด็กจะช่วยเหลือกัน เป็นเหมือนสัญญาฉบับบอกว่า “หนูอยากดูแลน้อง หรือหนูอยากเป็นพี่แล้ว”

กิจกรรมต่างๆ ที่เด็กได้เรียนรู้นี้ เป็นการสอดแทรก งานบ้าน งานครัว งานสวน ครบถ้วน เริ่มจากงานบ้านคือ งานที่ใกล้ตัวเองมากที่สุด งานครัว คือ งานที่ทำร่วมกับชุมชน งานสวน คือ งานที่ทำร่วมกับธรรมชาติ

- ครูจัดให้เด็กอนุบาล ๓ ได้ขี่ม้าทุกรุ่น เพื่อให้ร่างกายได้สมดุล และให้เด็กได้มีโอกาสดูแลสิ่งมีชีวิตต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกระต่าย หรือสัตว์อื่น ๆ

- เด็กที่อนุบาลบ้านรักมีหลายเชื้อชาติ ดังนั้น ครูต้องทำงานกับเทศกาล ให้ความเคารพต่อคุณค่า สรรพสิ่ง (Reverence)

- จัดงานเทศกาลของญี่ปุ่น คือ วันเด็กผู้ชาย
- วันสำคัญของไทย เช่น วันเข้าพรรษา ครูจะเล่าเรื่อง “ผึ้ง” เพราะมีการขอไขผึ้งมาทำเทียนถวายพระสงฆ์ที่วัด วันลอยกระทง ครูพูดถึงความเคารพที่มีต่อน้ำ ต่อพระแม่คงคา มีการเฉลิมฉลองของผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะรำให้เด็กดู

- เทศกาลปีใหม่จะนิมนต์พระสงฆ์มาเพื่อให้ทุกคนครบถ้วนใส่บาตร และมีกิจกรรมทูปโมจิตามวัฒนธรรมของญี่ปุ่น
- ที่สำคัญ ครูจะจัดงานวันเกิดให้เด็กทุกคน เพื่อให้เขารู้สึกว่าได้รับเกียรติในการเกิดมาเป็นมนุษย์

นี่คือส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นที่อนุบาลบ้านรัก ครูอุ้ยยินดีแบ่งปันความสุขให้กับทุกคน หากเราได้เรียนรู้ร่วมกัน มีความสุขร่วมกัน เราจะสามารถทำบ้านของเราให้มีความสุข และหวังว่าสิ่งที่ครูอุ้ยทำมาตลอด ๓๐ กว่าปีที่ผ่านมา เมื่อได้รับโอกาสดีจากมูลนิธิสยามกัมมาจลแล้ว ที่จะแบ่งปันความสุขให้กับทุกคน ก็ขอรับเกียรตินี้และจะพยายามทำหน้าที่ให้ดีที่สุด

“มนุษย์ปรัชญา”

โดย ครูอุ้ย

ถ้าพิจารณาอย่างละเอียด ในมนุษย์คนหนึ่งมีอะไรบ้าง สิ่งที่เราเคยรู้เดิม คือ มี **Sense** คือ ตา หู จมูก กาย ลิ่น คือประสาทสัมผัสที่เราใช้ เมื่อเราเรียนเกี่ยวกับศาสนาพุทธ เราเรียนรู้การเข้าถึงเรื่องของจิต เราไม่ได้มีแค่ตา หู จมูก ลิ่น กาย เอาไว้รับสัมผัสเท่านั้น แต่เรามี “ใจ” ไว้รับสัมผัสด้วย

“มนุษย์ปรัชญา” แบ่งเรื่อง Sense ได้ ดังนี้

Touch คือ สัมผัสกาย สัมผัสแรกเมื่อลูกน้อยคลอดออกมาจากท้องแม่ มีสัมผัสที่เรียกว่า สัมผัสผิวหนัง เรารู้ว่าเป็นสิ่งที่มากกว่าการที่ลูกอยู่ในท้องคุณแม่ เมื่อลูกเอามือวาดไปวาดมา เอาขาแกว่งไปแกว่งมา พอไปสัมผัสเนื้อตัวคุณแม่แล้วลูกนิ่งเลย หรือใครที่มีประสบการณ์ในการคลอดลูกเองจะรู้เลยว่า พอลูกมาอยู่ในอ้อมกอดของเรา กายเนื้อทำให้เรารู้ว่ามีอีกคนหนึ่ง มีขอบเขตของร่างกาย เราจึงปรารถนาการสัมผัส เมื่อเราได้อกอดแม่ก็จะรู้สึกอบอุ่นที่ผิวหนังของเราจากอ้อมกอดของแม่ อยากจะอยู่อย่างนั้นนานๆ หากลองเปรียบเทียบกันระหว่างเด็กที่เติบโตในบ้านธรรมดา กับเด็กที่เติบโตในสถานสงเคราะห์ สถานรับเลี้ยงเด็ก โอกาสในการกอดของเด็กกำพร้าที่เขาไม่มีแม่ที่จะมากอดก็ย่อมน้อยกว่าลูกในบ้านเรา ที่มียายมีแม่คอยกอด การเติบโตจะแตกต่างกัน ความรู้สึกของการไว้เนื้อเชื่อใจเขาก็ย่อมน้อยกว่าเด็กที่มีแม่ เพราะฉะนั้น Touch ทำให้เกิด **Trust** ความไว้เนื้อเชื่อใจ เราลองนึกถึงว่าถ้าเราไม่เลี้ยงลูกเองแต่เราให้คนอื่นเลี้ยง เรามีชีวิตที่ ราบรื่นๆ ออกจากบ้าน ทำให้ผิวสัมผัสกายที่ลูกต้องการให้แม่มาแนบแน่นขาดไปหรือไม่ ลูกที่คลอดแบบผ่ากับลูกที่คลอดแบบธรรมชาติ ปรารถนาสัมผัสทางด้าน touch จะแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นเด็กสมัยก่อนที่คลอดตามธรรมชาติจะ

แข็งแรง และคุณแม่เองก็แข็งแรงด้วย ประตูลำดับสัมผัสแรกจึงสำคัญมาก มีผลต่อการไว้นิ่งเชื่อใจ รวมไปถึงเรื่องของคุณภาพ

Life คือ จังหวะชีวิต เป็นประตูลำดับสัมผัสที่ ๒ สิ่งที่น่าสนใจมากตรงที่เมื่อเราเกิดมาแล้วมีชีวิตไปบนโลก เราकिनอยู่หลับนอนเล่นทุกอย่างมีจังหวะชีวิตที่ติดอยู่แล้ว และมี ๒ อย่างที่ควรคำนึงถึงแบบง่ายๆ คือ เด็กน้อยคนหนึ่งถ้ากินดีก็ต้องถ่ายดี ถ้าเล่นดีก็ต้องหลับดี ถ้าเด็กเป็นแบบนี้ชีวิตนี้ดีแน่นอน แต่ถ้ากินยากถ่ายก็ลำบาก ถ้าเด็กไม่ค่อยเล่นในเวลาที่ได้เล่นเมื่อถึงเวลาหลับก็จะไม่หลับ อยากจะดูนั่นดูนี่ จะขึ้นตาเอาไว้ แต่พวกที่เล่นเหวี่ยงหัวมนั้น เป๊ปเดียวก็หลับ แล้วเราจะทำ Life แบบนี้ให้กับเด็กได้อย่างไร

Movement คือ การเคลื่อนไหว เด็กที่พยายามจะลุกขึ้นเดินเอง ต้องทำอะไรเองตลอดเวลา นั่งได้ คลานได้ เดินได้ ร่างกายของเด็กมี Movement มีการเคลื่อนไหวตลอด ส่วนเด็กที่ไม่เคลื่อนไหว ไม่นานเขาก็คงต้องพบแพทย์เพราะเขาไม่สามารถที่จะเคลื่อนไหวได้ เด็กที่เกิดมาแล้วมีปัญหาทางการเคลื่อนไหว การเจริญเติบโตของเขาก็จะไม่เหมือนกับเด็กธรรมดาที่โตเร็ว

เด็กที่เคลื่อนไหวดีจะเติบโตดี ตรงกับจังหวะชีวิตของเขา ถ้าเขาเล่นดี หลับดี เขาก็จะโตเร็ว ร่างกายของเขาแข็งแรง เด็กเล็กจะมี Movement ตลอด เด็กที่ถูกห้ามไม่ให้ Movement คือเด็กที่ถูกผู้ใหญ่บอกว่า “อยู่นิ่ง ๆ นิ่งไม่เป็นหรือ” มีฝรั่งถามคำถามที่ครูผู้ช่วยยกที่จะตอบ เขาถามว่า “คนไทยทำไมเร่งๆ เด็กทุกอย่างเลย ทั้งกินเร็วๆ ลุก เดินเร็วๆ ลุก มาเร็วๆ แต่แล้วเราก็ใช้เวลาเนิ่นนานมากกับการเข้าแถว พ่อแม่ให้ลูกรีบออกจากบ้าน แล้วก็ไปยืนอยู่ในแถวนานๆ คนไทยเป็นอะไรกัน ทำไมเราถึงห้ามไม่ให้เขาชน ทั้งๆ ที่เรารู้ว่ามันไม่ได้ผล เพราะเด็กเติบโตมากับการที่ต้องการเคลื่อนไหว”

Balance คือ ความสมดุล ลองนึกถึงว่าเด็กคนหนึ่งกำลังหาสมดุล แล้วเขาไปปีนต้นไม้ แต่เขาก็ต้องมั่นใจก่อนว่าขึ้นได้ มีเรื่องเล่า คือ เด็กคนหนึ่งที่เคยโดนถาม ครูปลูกต้นหม่อนข้างๆ โรงเรียน เป็นต้นหม่อนที่ออกลูกดกมาก มีผู้ใหญ่ไปยืนรออยู่ที่ข้างล่างต้นหม่อน เราก็ไปดูว่าเขาทำอะไรกัน ก็เห็นมีเด็กคนหนึ่งอายุประมาณ ๖ ขวบ ยืนบนต้นหม่อน เราเห็นเขาเขามีความชำนาญมาก เขาข้างซ้ายอยู่ข้างขวาก็เหยียบพอดี แล้วกางออกพอดีระหว่างกิ่งต่อกิ่ง และเอื้อมมือหยิบลูกหม่อนแบบมั่นคงมาก เราเห็นเด็กมีความสมดุลในตัวเองมาก แต่ถ้าเขาไม่สมดุลจริง เขาก็ไม่กล้าปีนขึ้นไป

ในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่น่าสนใจ เพราะประตูลำดับสัมผัสของเด็กมี ๔ ประตูที่เราต้องคำนึงถึง เด็กจะเรียนรู้ว่าตัวเองมีร่างกายด้วย ๔ สัมผัสแรก เราได้ช่วยเหลือสัมผัสทั้ง ๔ ของเด็กในวัยที่เขาอยู่กับเราในระดับอนุบาลหรือยัง จากที่เขาถูกเลี้ยงมาตั้งแต่แรกเกิด ๑-๒ ขวบ เขายังอยู่บ้าน แต่พอประมาณ ๓ ขวบ หรือ ๒

ขอพบครั้งแรก เริ่มมาอยู่อนุบาล เพราะฉะนั้น ครึ่งชีวิตของเขาก่อนที่จบวัยเด็ก เขาอยู่กับเรา แล้วเราได้ช่วยเหลืออะไรเขาบ้าง เพราะนี่คือประตูรับสัมผัสทางธรรมชาติของมนุษย์

มี ๓ คำถามที่อยากจะฝากไว้ให้คิด คือ

๑. คุณไม่รู้เลย
๒. คุณรู้แล้ว แต่คุณไม่ได้ช่วยเลย
๓. คุณรู้แล้วแต่คุณทำมันผิด ในข้อนี้ครูอยู่ไม่อยากจะให้มันเกิดขึ้นมากที่สุด

คุณส่งเด็กที่ยังไม่พร้อมขึ้นไปสู่วัยประถม หรือคุณเอาลักษณะของการเรียนแบบประถมมาใช้กับรุ่นของเด็กที่ยังไม่พร้อมและยังไม่มีความสามารถถึง หรือยังไม่สมบูรณ์ นี่คือต้นตอปัญหาของอนุบาล ดังนั้นอยากจะขอสงวนไว้ว่าในการทำงานกับเด็กปฐมวัยนั้น ๔ ประตูรับสัมผัสเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และขอให้อนุบาลแบบบ้านได้มีโอกาสที่จะช่วยเหลือเด็กๆ ในแนวทางนี้ เพราะวาอนุบาลแบบบ้านจะใช้ช่วงเวลาเหล่านี้ เพลิดเพลินไปกับงานบ้าน งานครัวและงานสวน

Self คือ ตัวตน ถ้าครูทำได้ดีในระดับของ *Touching* หรือการสัมผัสกาย อยากให้ลองดูว่าการสัมผัสกายเป็นอย่างไร ให้ลองหลับตาแล้วยื่นมือไปข้างๆ มือเราจะสัมผัสกายของเพื่อนที่อยู่ข้างๆ เรา เราไม่ต้องรู้ว่าเขาเป็นใคร ความรู้สึกนี่คือความรู้สึกแรกของการสัมผัสกาย ถ้าเราได้ดูแลกันทางด้านสัมผัสผิวกายจะไปเสริมในเรื่องของ Self คือเรื่องของตัวตนในตอนที่ได้เติบโตขึ้นไปเป็นผู้ใหญ่ แต่ถ้าตอนเด็กๆ เขาไม่มี *Touching* ตรงนี้เขาอาจจะไม่สมบูรณ์ เขาไม่มีโอกาสได้เคยสัมผัส เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เขาจะมีความแฉงใจ ไม่มั่นใจ ไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ ส่งผลขึ้นไปถึงระดับ Self

Thought คือ ระบบคิด จาก Life หรือจังหวะชีวิตที่เราพูดกัน “กินดีก็ถ่ายดี เล่นดีก็หลับดี” เรารู้ว่าเด็กที่เขาไม่หลับไม่นอน เขาป่วนห้อง เราไม่รู้ใช่ไหมว่าเป็นเพราะว่าเด็กกินยาก เล่นยาก เมื่อเขาโตขึ้นมาเป็นหนุ่มจนบัดนี้เขาก็ยังยากอยู่ และยากกับทุกเรื่องเลย ถ้ายากตั้งแต่เด็ก พอโตขึ้นไปเขาก็จะยังยากอยู่เช่นเดิม ระบบชีวิตที่เขามีอยู่กับทุกๆ อย่าง เขาต้องมีคนอื่นช่วยตลอด ไม่ราบรื่น ดังนั้น ระบบชีวิตจะไปสัมพันธ์กับระบบคิด

Word คือ ภาษา นึกถึงเด็กที่มีโอกาสจะออกไปข้างนอก มีโอกาสที่จะเคลื่อนไหวตัวเองได้ หยิบจับยกแก๊งทางด้านเคลื่อนไหว ครูอยู่มีตัวอย่างเป็นเด็กเล็กๆ ที่เขา ไปๆ มาๆ ที่อนุบาลบ้านรัก ครูอยู่อยู่ใกล้ๆ พอได้เห็นยกซ้อนขึ้นเหมือนป้อนข้าวก็ต้อง “อ้า” แล้วเด็กก็ทำอะไรซ้ำๆ เอาซ้อนมาแล้วก็มาตักทรายแล้วก็อ้าๆๆ สักพักเด็กก็มาอีกแล้ว เอาซ้อนมาแล้วก็ “อ้า” เราก็ถามเด็กว่า ทำไมไม่กินเองละ แล้วนี่ทำอะไร เด็กตอบว่า “สัมผัส” แล้วก็ป้อนเรา เราก็ “อ้าๆ” จากนั้นเราก็ถามเขาอีกว่า อันนี้อะไรคะ เด็กตอบว่า “ผัดไทย” แล้วก็ป้อนเรา เราก็อ้า กินเข้าไป จะเห็นว่าการที่เขายกมืออย่างนี้เพื่อป้อนเรา เพราะเขาอยากป้อน ถามว่าเราจะเปื้อนไหม

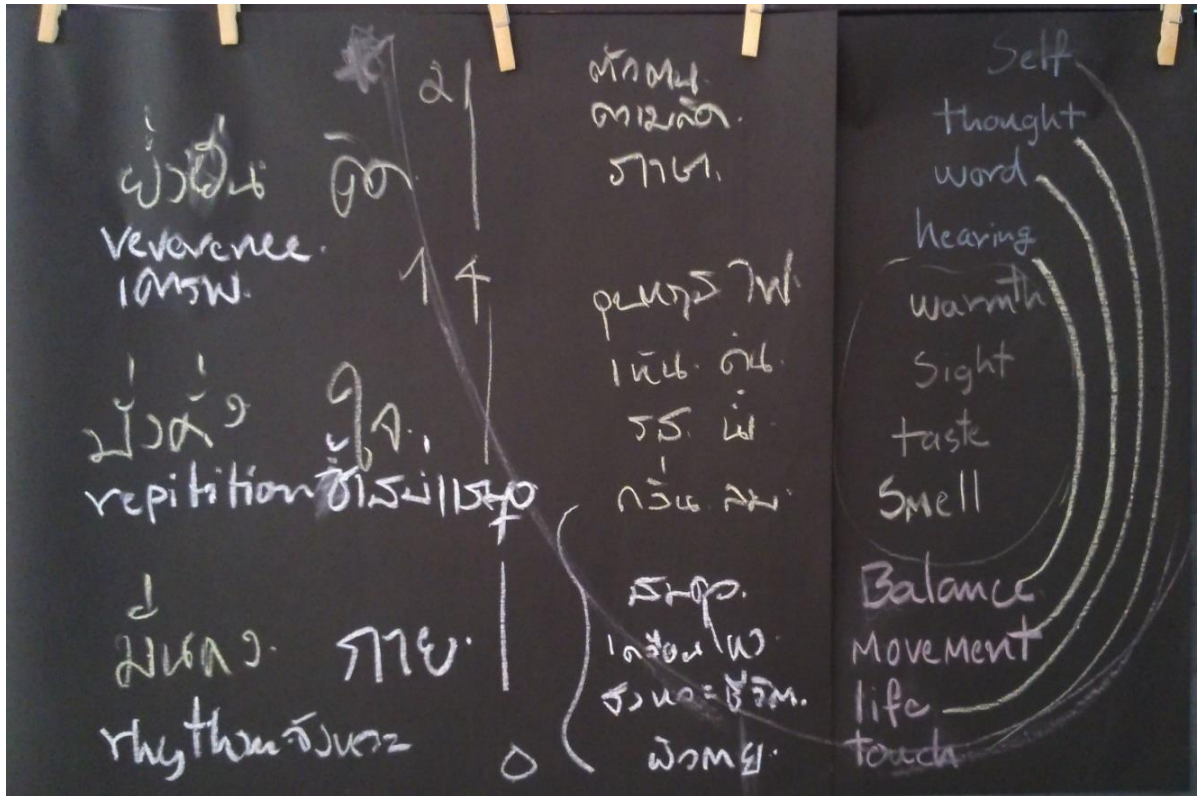
ถ้าเป็นผู้ใหญ่ก็อาจจะคิดว่ามาอีกแล้ว เด็กทำอีกแล้ว แต่เด็กๆ ที่อนุบาลบ้านรักนั้น ในขณะที่เราบรรยายให้ แหกฟัง เด็กก็จะอ้าหน้อย แล้วยกมือ อยากบ๊อน ตอนนี่คือเขากำลังหาแขน กำลังอยากจะทำแบบนั้น เด็ก ฟังจะหาแขนเจอ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราจะช่วยได้คือ การขอบคุณเขา เล่นกับเขา การที่เขาวิ่งไปวิ่งมาก็เพราะอ้อ ... เขากำลังหาขา เพราะฉะนั้นเขาจะมี Movement ตลอดกับการยกมือกับการใช้ขา เดี่ยวเขาก็ไปปีนต้นไม้ขึ้น อีกแล้ว ถ้ามีคนบอกว่าไม่ต้องขึ้นไป ลงมาลูก เขาก็จะยิ้มน้อยยิ้มใหญ่ แล้วบอกว่าขอขึ้นไปเก็บผลไม้ ตอนนี่คือ ช่วงที่เขากำลังรู้ว่าเขาตัวเองเริ่มใช้งานได้ เพราะฉะนั้น Movement นี้จะไปพัฒนาเข้ากับภาษา

คนสมัยโบราณบอกว่า “เด็กชนคือเด็กฉลาด” การที่เราหาวิธีพูดสักเรื่องหนึ่งจึงต้องมี Movement ต้อง มีการขยับขยับเคลื่อนไหว และหาไปจนกระทั่งเรารู้ว่าเราจะใช้ภาษาอะไรหรือว่าคำๆ ไหนที่ทำให้คนเข้าใจว่าเรา ต้องการจะสื่อสารเรื่องอะไร ซึ่งสำคัญมากที่เด็กต้องมี Movement แต่ตอนนี้พวกเขาต่างพากันบอกเด็กๆ ให้ นิ่งๆ บางคนพูดกับเด็กว่า นิ่งไม่เป็นหรือ พอเด็กนักเรียนนิ่งก็นิ่งได้สักพักก็แตกกระเจิง จากนั้น ครูก็ห้ามเด็กพูด ห้ามเด็กทำอะไร ห้ามไปหมดทุกอย่าง ซึ่งดูเหมือนว่าตอนนี้เราสาละวนอยู่กับการจับเด็กให้นิ่ง บอกได้เลยว่า วิธีการนี้ไม่ได้ผล เพราะสิ่งที่เรากำลังอยู่ในความเป็นเด็กตอนนี้ คือ เรามี Movement ไปรอบๆ เพราะฉะนั้น มี Movement ดี เด็กจะใช้ภาษาดี และหาจนเจอว่าเขาต้องใช้คำอะไรกับสิ่งที่เขาต้องการอธิบาย

Hearing ที่ส่งเสริมกันระหว่าง Balance ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญก่อนที่เขาจะพ้นวัยอนุบาลไปสู่วัยประถม ต้น เมื่อเขา Balance ตัวเองได้ เมื่อเขารู้ว่าสมดุลคืออะไร เสมือนกับว่าเรามีเรือลำหนึ่ง แล้วเด็กกำลังเข้าไปใน เรือ เขาก็ต้องหาก่อนว่าจุดสมดุลของเรืออยู่ตรงไหน ทำให้เรือของเขานิ่ง แล้วค่อยๆ นิ่งลง หรือในหูของเราจะมี น้ำอยู่ในหูเป็นตัวที่ทำให้เรารู้ว่ามันจะคลอนไปทางซ้ายหรือขวา ฉะนั้น Balance ของเราหรือความสมดุลเป็น สิ่งที่เกิดขึ้นจากการทำงานระหว่างความเท่ากันของ ๒ ข้าง

Balance นี้ทำงานสัมพันธ์กับ Hearing คือ การฟัง เมื่อเราฟังแล้ว เราจะหาคำและเข้าใจคำนั้นได้ หรือถ้าเราฟังแล้วเข้าใจคำ ความหมายต่าง ๆ ที่อธิบายสิ่งที่เราต้องการทำความเข้าใจ เราก็จะ “อ้อ มันเป็นอย่างนี้เอง” เมื่อเรา “อ้อ” ตัวตนของเราก็จะทำให้เราเข้าใจอะไรได้ดี

ทั้งหมดนี้ คือ การพัฒนาประตูดัมผัสในวัยเด็กส่งผลไปถึงประตูดัมผัสในวัยโต ที่เขาจะต้องเรียนรู้ ต่อ ดังนั้น งานของครูอนุบาลจึงมีค่ามาก

สัมผัสตรงกลางทั้ง ๔ เรื่องมีความสำคัญและพิเศษตรงที่ทำงานเกี่ยวข้องกับ “ใจ” เมื่อเด็กมีความสมดุลดีแล้ว เขาจะสามารถก้าวข้ามความสมดุลในวัยเด็กเข้าสู่วัยประถมได้อย่างมั่นคง

Smell คือ กลิ่น (ธาตุลม) เป็นสิ่งที่ เป็นประตูปรับสัมผัสมาอันดับต้น ๆ คือเรื่องของการดมกลิ่นที่เขาสามารถรู้สึกได้ว่าชอบหรือไม่ชอบ เพราะตอนนี้เขาเริ่มทำงานกับใจ ในระยะแรกตอนที่เรารู้ว่าเขา เขาทำงานกับร่างกายล้วนๆ มันเป็นเรื่องของร่างกาย ทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาอยู่กับเรา เขากำลังทดสอบร่างกายของเขาว่าร่างกายของมันเป็นอย่างไร แต่ในระดับถัดมาคือเขาเริ่มทำงานกับใจ จากการดมกลิ่นหอมไม่หอม ชอบไม่ชอบ เขาสามารถบอกได้เลยว่าหนูไม่ชอบกลิ่นนี้ แต่หนูรู้สึกถึงกลิ่นนี้ได้

ในวัยอนุบาลเด็กๆ จะเข้าห้องน้ำด้วยกัน ถ้ามีใครทำเปียกทำเปื้อน มีกลิ่นออกมา ก็จะไม่มีการพูดถึงเลย แต่พอขึ้น ป.๑ แล้วในห้องกำลังเจียบสงบ ถ้ามีใครส่งกลิ่นมาสักคนหนึ่ง “โอโฮ” กลิ่นแบบ โอโฮ ใจเลย มาถึงปี่ หัวเราะทั้งห้องเลย แล้วก็ไม่ได้เรียนอีกเลย เพราะมันแต่หัวเราะอยู่นั้น ซึ่งถามว่าก่อนหน้านั้นเธอก็เข้าห้องน้ำด้วยกันทำไมเธอไม่ได้รู้กลิ่นเลยหรือ แต่เมื่อเธอขึ้น ป.๑ แล้วเธอดูไม่ได้เลย ครูที่เคยสอนประถมมา รู้เลยใช่ไหมว่ากลิ่นนี้มันจะบอกเลยว่าชอบกับไม่ชอบ

Taste คือ รส (ธาตุน้ำ) รสชาติจะบอกได้เลยว่าฉันชอบหรือไม่ชอบ หนูไม่กินหรือว่าหนูจะกิน ฉะนั้นถ้าใครเลี้ยงลูกให้ดิ้นแข่งซะแล้ว กินก็ต้องกินอร่อยซะแล้ว กินรสชาติของรสความอร่อยที่เขาชูรสมาที่ไม่ใช่รสชาติตามธรรมชาติลูกก็จะปฏิเสธธรรมชาติไปเลย ดังนั้น Taste อันนี้มันหมายถึงรสนิยม เด็กคนนี้จะต้อง

กินยี่ห้อนี่ตลอด และเขาจะกินอาหารธรรมชาติ/ธรรมดาไม่ได้อีกต่อไป เพราะว่าเขาติตรสปุงแล้ว ถ้าทำให้ลูกติดแล้วจะเลิกยากมาก

Sight คือ การมองเห็น (ธาตุดิน) สิ่งนี้ทำให้เขาเกิดการเปรียบเทียบอยู่เสมอ เช่น การเลือกเสื้อผ้า เด็กจะมีการเปรียบเทียบตลอดเวลา บางคนจะต้องใส่เสื้อแบบนี้ๆ หรือเด็กบางคนจะบอกแม่ว่า “อย่าแต่งตัวแบบนี้ได้ไหม” “แม่ขา หนูจะแต่งตัวแบบนี้ค่ะ” การมองเห็นทำให้เขาสามารถบอกความต้องการได้ว่าอย่างไร

Warmth คือ อุณหภูมิ (ธาตุไฟ) ก่อนที่เขาจะโตเป็นหนุ่มเป็นสาวจะมี Warmth คือ การสัมผัสสัมผัส อุณหภูมิ เด็กจะบอกได้เลยว่า รู้สึกว่าร้อนหรือรู้สึกว่าย็น ซึ่งก่อนหน้านั้นบอกไม่ได้ ถ้าเป็นเด็กตัวเล็กๆ เราสามารถจับเขาใส่เสื้อผ้า ลูกก็ใส่ไป ร้อนก็ไม่ถอดออก แต่เขาโตขึ้นเขารู้ได้เลยว่าตัวเขาเป็นอย่างไร มีอุณหภูมิในร่างกายอย่างไร เมื่อแม่จับใส่เสื้อก็จะบอกว่าไม่เอา แล้วก็ถอดออกเอง เด็กบางคนใส่นั้น ใส่นี้ เดี่ยวก็หวมก เดี่ยวก็จะไรใส่เข้าไป แม่ถามว่าไม่ร้อนหรือไงลูก เขาก็บอกว่าไม่ร้อน

เพราะฉะนั้น ๔ สัมผัสนี้เป็นสิ่งที่ทำงานกับ “ใจ” ดังนี้

๑. กลิ่น (Smell) มาตามลม
๒. รสชาติ (Taste) มาตามน้ำลาย
๓. เห็น (Sight) มาตามการมองเห็น/ขนาด
๔. อุณหภูมิ (Warmth) คือไฟ

ฉะนั้น สัมผัสกลางที่ทำงานกับใจ คือ ดิน น้ำ ลม และไฟ เราเป็นเสมือนโรงงานที่ Cooking หรือหุงต้ม อยู่ตลอด เรามีชีวิตอยู่ได้ เป็นเพราะว่าร่างกายและอวัยวะทั้งหมดกำลังทำงาน ฉะนั้นประตูรับสัมผัสของเรานั้น เมื่อเรามองเห็นแล้วว่ามันสำคัญมากในระหว่างอายุ ๗-๑๔ ปี คือร่างกายของเรากำลังทำงานที่สัมพันธ์กับ เรื่องดิน เรื่องน้ำ เรื่องลม เรื่องไฟ วิชาลูกเสือถึงได้ตอบใจหทัยเด็กวัยนี้ เขาจะรู้สึกว่ามันสนุกเลย แต่ถ้ามีใครเอา วิชาลูกเสือมาให้อนุบาลเรียน เด็กก็จะไม่รู้เรื่องเลย

ดังนั้น เราจะเห็นถึงความละเอียดอ่อนของความเป็นมนุษย์ ที่มากไปกว่าการทำตามหลักสูตร แต่เราต้องสร้างสรรค์และทำหลักสูตร ทำแผนการสอนที่ใช้ได้กับเด็กๆ ของเรา

ดังนั้น เรามีโอกาสที่จะช่วยดูแลเด็กน้อยของเราให้ผ่านพ้นไปมีอนาคตที่ดี โดยที่มีเราเป็นส่วนร่วมกับการพัฒนาการของเขานั้น เราต้องรู้และเข้าใจว่า

- ช่วงอายุ ๐-๗ ปี เด็กเล็กๆ กำลังเรียนรู้ที่จะมีร่างกาย
- ช่วงอายุ ๗-๑๔ ปี เด็กกำลังเรียนรู้ที่จะมีใจ ใจเขาเป็นอย่างไรเอง เขารู้สึกชอบไม่ชอบ

- ช่วงอายุ ๑๔-๒๑ ปี เด็กกำลังเรียนรู้ที่จะมีความคิด

เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้อย่างไรในอนุบาลแบบบ้านและตบใจห้อยอะไรแก่สังคมยุค ๔.๐

โดย ครูอุ้ย

ครูอุ้ยมีเรื่องเล่าให้ฟังว่า

“มีชาวสวนคนหนึ่งปลูกต้นมะม่วง แล้วมะม่วงก็ค่อยๆ เติบโตขึ้นมา จนกระทั่งออกดอก ออกช่อ แล้วก็กลายเป็นลูกมะม่วง ชาวสวนคนนี้ก็ตัดมะม่วงมาแจกทุกคนในบ้าน และแจกเพื่อนบ้าน ทุกคนได้กินอิมหน้าสำราญ ต่อมามะม่วงก็ออกดอกออกลูกเยอะขึ้นในปีต่อมา เมื่อชาวสวนเห็นว่ามะม่วงออกเป็นพวงๆ มีลูกดก จึงตัดมะม่วงขาย ทำรายได้ดี จนกระทั่ง เขาตั้งร้านขายมะม่วงเป็นเรื่องเป็นราวที่หน้าบ้าน แต่เขาก็ไม่ได้ร่ำรวยขึ้น และเขายังคงแบ่งมะม่วงให้เพื่อนบ้านกินเหมือนเคย

เมื่อเขาแก่ตัวลง มีลูกมีหลาน ลูกหลานก็ยังทำหน้าที่เป็นชาวสวนมะม่วงอยู่ แต่ เขาได้ปรับวิธีการ ว่า ถ้าบ้านอื่นต้องการที่จะมาเอามะม่วงพันธุ์ของเขา เขาจะขายพันธุ์มะม่วงให้ แล้วถ้าบ้านอื่นต้องการดินแบบของเขา เขาจะทำปุ๋ยแล้วก็หมักดินส่งให้เลย หรือบ้านอื่นต้องการที่จะเช่าที่ในบ้านของเขา แล้วก็ปลูกในบ้านของเขาก็ยินดีเลย นี่คือยุคที่ ๓ แต่ถึงทำอย่างนั้นชาวสวนคนนั้นก็ยังไม่รวย เขาก็ยังพอมีพอกินอยู่เท่าเดิม

ต่อมา ในยุคที่ ๔ เป็นยุคที่มีเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ไม่เหมือนยุคเดิม เป็นโลกที่ผู้คน Online กันเต็มไปหมด แล้วก็โพสต์บอกกันว่า “มีมะม่วงกำลังจะออกอีก ๓ เดือนข้างหน้า ใครจะจองบ้าง” เป็นยุคที่สามารถใช้เทคโนโลยีกระจายมะม่วงไปสู่ที่อื่นๆ ได้อีก”

สิ่งที่เราต้องคิด คือ เราจะนำมะม่วงออกไปสู่ที่อื่นได้อีกอย่างไร และต้องพึ่งคนรุ่นใหม่ที่ไม่ได้ทำอย่างเดิมๆ เหมือนรุ่นเรา แต่เป็นเราที่เป็นคนรุ่นใหม่จะต้องทำความเข้าใจกับสิ่งที่จะเข้ามา และเราจะต้องเป็นแบบให้เขา ยังต้องเป็นที่พึ่งของพวกเขา แล้วก็ยังต้องพึ่งเขาด้วย เพราะฉะนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นในเวลานี้ของเรา คือ เราจะต้องดูแลสิ่งแวดล้อม และดูแลสังคมในบ้านเรา เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราต้องทำกับสังคมทุกวันนี้ คือ “คน” เราจะต้องดูแลมนุษย์ของเราให้เป็นมนุษย์ เราต้องพัฒนาคน การศึกษาของเราจะมีบทบาททำอะไรได้บ้าง... ครูอุ้ยมองว่าเราจะไปสู่ Thailand ๔.๐ ได้อย่างไรนั้น เราต้องทำเรื่อง “คน” เราอยากได้ความมั่งคั่ง เราอยากได้ความมั่นคง เราอยากได้ความยั่งยืน

เราจะทำอย่างไร ถ้าเราเป็นครู และมีบทบาทเป็นครูอนุบาล

- **ความมั่นคง** คือ เราสร้างแบบจังหวะชีวิต (Rhythm) ที่เหมือนลมหายใจเข้าลมหายใจออกให้เด็ก เด็กก็จะมั่นคง เราต้องทำจังหวะชีวิตให้ดี ให้มีจังหวะชีวิตที่ไม่ไปเปลี่ยนแปลงอะไรกับเด็กน้อย (อย่าเปลี่ยนแปลงกับเด็กบ่อย เด็กจะงง) เพราะว่าเด็กเพิ่งมาจากเบื้องบน เด็กเป็นดาวที่อยู่บนฟ้า ที่เพิ่งมาเกิดในโลกมนุษย์ของเรา เขากำลังจะโต เพราะฉะนั้น เขามาแล้วขอให้เขารู้สึกมั่นคง ว่าเขามี “บ้านหลังนอก” คือ บ้านที่ครูสร้างให้ และมี “บ้านหลังใน” ที่มั่นคง

- **ความมั่นคง** คือ การที่คนเราพอมีพอกิน แล้วเราไม่เป็นหนี้ เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเราไม่เป็นหนี้ คือ เราต้องรู้ว่าความพอดีอยู่ที่ไหน เราต้องรู้ว่าความงามมันมีจริง เปรียบเสมือนการตัดดอกไม้ จัดวันนี้วันเดียว พรุ่งนี้ไม่จัด จะเป็นอย่างไร สิ่งที่เกิด คือ ความงามเกิดขึ้นเมื่อวาน แต่วันนี้ดอกไม้เหี่ยวเฉาไปแล้ว เราไม่ได้ดูแลเขา หรือถ้าเรากวาดบ้านวันนี้ พรุ่งนี้เราไม่กวาด บ้านจะสะอาดหรือไม่ บ้านจะสวยงามไหม ถ้าเราจัดบ้านเมื่อ ๓ วันที่แล้ว จัดแล้วจัดเลย แล้วไม่ทำอีกเลย บ้านจะเป็นอย่างไร ฉะนั้น เราจะพัฒนาความงามให้ละเอียดขึ้น ซึ่งทำวันเดียวจะไม่เกิด จะต้องทำซ้ำ (Repetition) สม่ำเสมอ เราต้องทำทุกอย่างให้เป็นกิจวัตร (Regular)

- **ความยั่งยืน** ถ้าทุกอย่างที่เราทำวันนี้สามารถที่จะยั่งยืนสู่วันข้างหน้า เด็กไทยของเราจะอยู่อย่างสบาย ดังนั้น ถ้าวันนี้เราให้ลูกของเราทำอะไรที่เขาได้เห็นว่านำไปสู่ความยั่งยืน การมีบ้านให้เขา มีกิจกรรมดีๆ มีความงามให้เขา แล้วมีความยั่งยืนให้เขา ให้เขาได้รู้สึกว่าเขาได้เคารพทุกสิ่งทุกอย่าง (Reverence) วันนี้เขาไม่ทำลายธรรมชาติแล้ว วันหน้าธรรมชาติจะยังอยู่กับเขา เมื่อเด็กของเราเล่นของเล่นธรรมชาติ เขาจะรู้ที่มาที่ไปของสรรพสิ่ง เขาก็จะรักษ์ธรรมชาติ รู้สึกหยิบจับอะไรเคารพไปหมด แต่ถ้าไม่让孩子เล่น แล้วเด็กติดโทรศัพท์ แม้จะนั่งติดกันแต่เขาไม่ได้มีความสัมพันธ์กันเลย

วันนี้เราต้องกลับมาเยียวยา กลับมาดูว่าเราจะทำสังคมให้น่าอยู่ได้อย่างไร ทำธรรมชาติอย่างไรให้กลับคืน แล้วเราจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนา “คน” อย่างไรให้เป็นไปอย่าง Thailand ๔.๐ ที่ทุกคนต้องการ

กิจกรรมผ่อนพักตระหนักรู้

กระบวนการ

- กิจกรรมอานาปานสติ

“กระต่ายน้อยนอนอยู่บนพื้นโลก กระรอกน้อยนอนอยู่ในโพรง เรายืดตัวตรงเหมือนต้นไม้ หัวไหล่เบาสบายเหมือนนกบินในอากาศ ศีรษะของเราอยู่ใต้ดวงดาว เรานั่งอยู่ระหว่างพื้นโลกและดวงดาว เรานั่งอยู่ใต้ต้นไม้ หลับตาลง เราจะเห็นดวงดาวเต็มไปหมด หูตั้งใจฟัง หายใจเข้าออกเบาๆ เหมือนลมพัดเย็นสบาย”

“เด็กน้อยคนหนึ่งตามพ่อแม่ชวามาไปทำกิจกรรม มีชวานาอยู่เต็มไปหมด และเห็นว่าเป็นงานใหญ่มาก เด็กน้อยเห็นผู้ใหญ่ทำงาน เด็กน้อยก็ไม่ว่าจะทำอะไร ก็ไปนั่งใต้ต้นไม้ หายใจเข้าออก สบายๆ ลมเย็น ลมพัดไป ลมพัดมา นั่งอยู่นาน จนผู้ใหญ่ตามมา เมื่อเจอ ผู้ใหญ่ก็บอกว่า กลับบ้านเถอะงานเสร็จแล้ว เด็กน้อยบอกว่า “ความสุขใดเท่ากับความสุขไม่มี”

- ครูอุ้ยร้องเพลง “จันทร์เอ๋ยจันทร์เจ้า” เพื่อกล่อมนอน เมื่อครบ ๓๐ นาที ร้องเพลงปลุกผู้เข้าร่วมการอบรมด้วยเพลง “แม่ไก่”

เพลงต่อไปอยากให้เราช่วยแก้กรรมกับเพลง “ไก่อ่าง” ซึ่งครูอุ้ยมองว่าเพลงนี้ผิดศีล ที่บอกว่า “เสียบตุตซ้าย ตุตขวา” แต่ในความจริงไก่อไม่มีตุตซ้ายตุตขวาทั้งสิ้น เพลงนี้ใช้ได้กับเด็กวัยรุ่น ที่จะทำให้เขารู้สึกอาย และทำให้รู้ว่าถ้าเขาทำผิดจะถูกตำหนิได้ และสามารถหัวเราะกับตัวเองเป็น แต่ก็ผิดที่เนื้อเพลงคือ เสียบปีกซ้าย เสียบปีกขวา และที่ไก่อไม่มีได้นำไปใช้กับเด็กๆ ปฐมวัย เนื่องจาก

- ความหมายไม่ดี จากคำว่า “ไก่อ่าง” มีความหมายไม่ดี ไหม้ๆ เราก็อยากจะกุสลา ธรรมา เภา ไก่อ่างไปเลย ซึ่งเนื้อเพลงมีความหมายไม่เข้ากับเด็ก
- จังหวะไม่ได้ คือ ไก่อ่างมาถึงเสียบตุตซ้าย เสียบตุตขวา ครูพาเต้น เด็กชำครู
- ท่าทางไม่เหมาะ ท่าทางไม่ได้ จากการที่เรากำลังหล่อหลอมให้เด็กมีสรีระ ภายภพที่งดงาม เราจะให้มาเต้นให้เด็กๆ ดูแบบนั้นไม่ได้

สิ่งที่อยากฝากคือ “ความหมายดี จังหวะดี ท่าทางดี” และมีเพลงที่อยากจะฝากไว้คือ “ไก่ฟ้าถูกล่อลวง” เพลงนี้มีความหมายดี จังหวะดี ท่าทางดี ซึ่งกว่าจะเอาไก่ฟ้าไปทดแทนไก่อ่าง เราเอาไก่ฟ้าไปที่จุดเดิม เนื้อหา

สวดยกว่า ความหมายดีกว่า ตอนที่ได้อินคำว่าไถ่อย่าง ปวดใจ แต่เด็กๆ ไม่รู้ว่าเขาทำอะไรลงไป เขาไม่รู้ว่ามันรุนแรงกับเด็กมาก

- แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมการอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม พุดคุยสิ่งที่ได้เรียนรู้ประเด็นต่อไปนี้
 - ทฤษฎี “มนุษยปรัชญา”
 - การพัฒนา Thailand ๔.๐ ในบทบาทครูอนุบาลสามารถทำอะไรได้บ้าง

นำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้

ทฤษฎี “มนุษยปรัชญา”

- ประตูปรับสัมผัส ๑๒ สัมผัส ซึ่งการสัมผัสผิวกายตั้งแต่แรกเกิดจนลูกออกมาจากท้องแม่ แม่สัมผัสลูกจนเกิดความไว้วางใจ ความอบอุ่น ความรู้สึกปลอดภัยที่ได้รับจากแม่
- พัฒนาการมนุษย์ แบ่งออกเป็น ๓ ช่วง ช่วงที่เกี่ยวกับครูอนุบาล คือ ช่วงเด็กที่มีอายุ ๐-๗ ปี เป็นช่วงที่เด็กต้องการได้รับ ๔ สัมผัส คือ
 - สัมผัสโอบกอด การแสดงความอบอุ่นระหว่างครูกับเด็ก โดยทำอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกปลอดภัย เด็กกลุ่มนี้จะเติบโตมาด้วยความไว้นือเชื่อใจตนเองและคนอื่น เป็นการพัฒนาความเชื่อมั่นในวัยที่เขาเติบโตขึ้น
 - จังหวะชีวิต คือ เด็กได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นจังหวะ สม่ำเสมอ ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย การกินดีทำให้ถ่ายดี เด็กที่ได้เล่นดีจะทำให้เด็กหลับดี การใช้จังหวะชีวิตในวัยเด็กจะสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตในอนาคตจะพัฒนาด้านความคิดเมื่อเขาโตขึ้น
 - การเคลื่อนไหว เด็กเรียนรู้ผ่านร่างกาย ธรรมชาติของเด็กเล็กจะเคลื่อนไหวตลอดเวลาเพราะเขากำลังมองหาร่างกายของตัวเอง มองหาแขน ขา เพื่อเรียนรู้ว่าแขนขาใช้ได้อย่างไร ครูควรส่งเสริมจัดให้เขาได้เคลื่อนไหวอย่างปลอดภัย และไม่ห้าม ซึ่งเด็กที่ชอบเคลื่อนไหวจะพัฒนาในเรื่องของภาษา เด็กที่ไม่รู้ภาษาจะพูดไม่ค่อยได้
 - ความสมดุล เด็กที่มีการทรงตัวดี เด็กจะสามารถหาความสมดุลของตัวเองได้ และสามารถทำอะไรที่ยากๆ ด้วยความมั่นใจ เช่น ปีนป่ายต้นไม้ได้ไม่ยาก ส่งผลทำให้เขาฟังและรับรู้อย่างเข้าใจความหมายได้ง่ายขึ้น

ครูอุ้ยเพิ่มเติม:

การทำอย่างสม่ำเสมอมีความสำคัญ เช่น การเก็บของเล่น ครูต้องให้เด็กเก็บทุกวัน และดูแลให้เด็กเก็บให้เรียบร้อย ถ้าเด็กเก็บไม่เรียบร้อย เด็กจะไม่มีวินัย เราอยากให้เด็กเล่น เราต้องเผื่อเวลาให้เด็กเก็บ ถ้ามีเวลาเล่นเสร็จชั่วโมงครึ่ง ต้องให้เวลาในการเก็บ ๒๐ นาที (ที่อนุบาลบ้านรักใช้เวลาเล่นครึ่งชั่วโมง เก็บของ ๑๕ นาที)

ครูอุ้ยมีการประเมินเด็ก นอกจากตามแบบที่หลักสูตรประเมินทั้ง ๔ ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาแล้ว ในแผนการสอนมีการประเมินทางด้านระบบสัมผัส จังหวะชีวิต การเคลื่อนไหว (การรู้จักร่างกายและการใช้ร่างกาย) และความสมดุล นั่นคือ ครูอุ้ยได้นำเอา ๔ สัมผัสไปส่งไปในแผนด้วย ซึ่งได้รับการชมเชยจากผู้มาประเมินเด็ก เพราะครูละเอียดที่มีการนำ ๔ สัมผัสมาออกแบบในกิจกรรมและประเมินเด็กด้วย จึงมีความสำคัญที่ครูจะต้องเข้าใจเรื่องนี้ก่อน

การพัฒนา Thailand ๔.๐ ในฐานะที่มีบทบาทครูอนุบาลจะสามารถทำอะไรได้บ้าง

- Thailand ๔.๐ มี ๔ สัมผัส คือการให้เด็กได้รับสัมผัสจากครู ซึ่งเปรียบเสมือนแม่ เด็กเข้าใจความรู้สึกตัวเอง จังหวะชีวิต การเคลื่อนไหว ทำให้เด็กมีทักษะทางภาษาดีขึ้น และพัฒนาด้านสมดุล ถ้าครูทำทั้ง ๔ สัมผัส จะทำให้เด็กพัฒนาได้ดี เด็กไทยยุค ๔.๐ จะไม่มีปัญหา
- Thailand ๔.๐ เด็กจะต้องรู้สึกมั่นคงคือการมีจังหวะชีวิตที่ดีโดยครูต้องออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางกาย มั่นคง จากกระบวนการทำซ้ำๆ สม่ำเสมอ และ ยั่งยืน สรุปได้ว่า “เมื่อไหร่ที่รู้จักพอก็จะงดงาม การทำซ้ำจะเกิดความสม่ำเสมอ”

ครูอุ้ยกล่าวสรุป

ยุค ๑.๐ คือ เกษตรกรปลูกผลไม้ในบ้านและมีการเก็บกิน ต่อมายุค ๒.๐ เริ่มแบ่งและขาย ยุค ๓.๐ เมื่อขายเยอะแต่ไม่มีรายได้มากมาย ก็เปิดพื้นที่ให้คนเข้ามาลงทุนในพื้นที่ของตนเอง และเปิดขายพันธุ์มะม่วงส่งให้ถึงบ้าน ยุคนี้ คือ ยุค ๔.๐ ต้องใช้เทคโนโลยีที่มีการพัฒนาไปไกลแล้ว มีการขาย online ต้องปรับเทคนิควิธีการ ดังนั้น จึงต้องคิดใหม่ ต้องให้โอกาสคนรุ่นใหม่ในการพัฒนาความ Smart ให้เกิดขึ้นกับคนเหล่านี้ เราเป็นคนรุ่น ๒.๐ ต้องคิดว่าจะต้องทำอะไร กลับมาเสียดยาเรื่อง “คน” คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

- ความมั่นคง ถ้าเด็กมีความวางใจ รู้สึกปลอดภัย หมายความว่าเขาได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีจังหวะที่ดี ถ้าแม่บอกว่า “เดี๋ยวแม่มา” แต่แม่ไม่มาซะที ลูกก็รอแม่อยู่ต่อไป ลูกไม่รู้สึกปลอดภัยว่ามีแม่โอบอุ้มอยู่ แบบนี้เรียกว่าจังหวะของแม่ไม่ดี ถ้าแม่มีจังหวะดี คือ ตื่นเข้ามาพาลูกมาบ้านแม่ครู โดยแม่ครูดูแลมาตรงจังหวะ

เวลา กลับบ้านทำอาหารทาน และถึงเวลาก็นอนตรงเวลาไม่เกิน ๒ ทุ่ม ตื่นเช้ามาก็จะสดใส แต่ถ้าแม่รับลูก แล้วพาลูกไปตะลอน กลับเข้าบ้าน ๒ ทุ่ม กว่าจะนอน ๒ ทุ่มครึ่ง พอเข้ามาโรงเรียนพบว่าแม่ลูกทะเลาะกันหน้าโรงเรียน แม่ต้องสัญญาว่า... อารมณ์ของเด็กไม่ได้รับความปลอดภัย ถูกเคลื่อนเวลา ลูกคนนี้จะถูกหลอกอยู่เรื่อย ดังนั้น แม่ครูจะต้องตกลงจังหวะเวลาที่ติดกับผู้ปกครอง อย่าเปลี่ยนแปลงเวลาของเด็กบ่อย ให้ทำจังหวะชีวิตที่เสมือนกับลมหายใจเข้าลมหายใจออกของเขา เพราะจังหวะที่ไม่ดีของเด็กจะทำให้เกิดโรคที่ไม่ดีกับเด็กได้มากมาย

- **ความมั่งคั่ง** คือ ความไม่เป็นหนี้ เช่น เราอยากได้ห้องอนุบาลแบบนี้แต่ไม่มีงบประมาณ เรากลับไปไปจากการอบรมครั้งนี้แล้ว เราไปเยี่ยมเอาของเขามาก่อน เมื่อถึงเวลาเงินไม่มากก็มีปัญหา การที่เราทำตัวดูเหมือนรวย ดูเหมือนมั่งคั่ง แต่ความเป็นจริงเราไม่ได้ทำให้สมดุลง่ายๆ เปรียบเสมือนเรามองความงามไม่เป็น ถ้าคุณไม่ได้เข้าใจความงาม เช่น คุณใส่ดอกไม้ลงในแจกันมากจนเกินไปจนแจกันล้น สิ่งนี้ก็ไม่ใช่สมดุลง่ายๆ แต่ถ้าเราทุกคนร่วมกันดูมองแล้วรู้สึกพอใจ ดอกไม้ที่สวยงามแล้ว แปลว่า ช่างในของทุกคนขยับและเห็นความงาม จึงต้องทำซ้ำ สิ่งเหล่านี้ต้องฝึกปรือ เหมือนกับต้องกวาดบ้านทุกวัน สิ่งที่จะงดงามคือต้องทำซ้ำ ทำแบบสม่ำเสมอ ความพอดีทำให้มีความหมายเรื่องความมั่งคั่งได้

- **ความยั่งยืน** คือ “วันนี้ของคุณต้องเป็นวันหน้าได้ด้วย” เช่น อุปกรณ์ที่เป็นของเล่นไม้ที่นำมาใช้ในห้องเรียน เคยมีคนถามว่า “เด็กนำของเล่นแบบนี้มาเล่นจะฉลาดหรือ” แต่เด็กที่ถูกตั้งคำถามนี้ก็เรียนได้ และเรียนได้ดีตั้งแต่ ป.๓ ขึ้นไป ครอบครัวก็ชมครู เด็กเรียนได้ดีกว่าทุกคนในครอบครัว ทำให้เชื่อว่าการเล่นของเล่นจากธรรมชาติ เด็กจะฉลาด การเล่นของเล่นที่ไม่สำเร็จรูป ทำให้เด็กมีความคิดยืดหยุ่น เข้าใจธรรมชาติ เมื่อเด็กเข้าไปเล่นกับธรรมชาติ เขาจะเข้าใจว่าสิ่งนี้มาจากส่วนของต้นไม้ที่นำมาทำเป็นของเล่นของเขา เขาสามารถนำส่วนของต้นไม้มาดัดแปลง ทำให้ได้ดีกว่าเดิม ทำให้มีความเป็นไปได้ คือ เด็กจะเคารพต่อธรรมชาติ ไม่ใช่ใช้อย่างเดียวแต่ไม่คืน ไม่ยั่งยืน ตัวอย่างเช่น ต้นมะม่วง ดินที่ใช้ทำเกษตรแบบเคมี การเกษตรต้องกลับมาเหยียวยาดินและต้องเปลี่ยนวิธีใหม่ ต้องบำรุงดิน นี่คือการยั่งยืนในยุค ๔.๐

วันนี้เราต้องยืดหยุ่นให้เป็น เพราะในทุกวันนี้มีภาษาหลากหลายภาษาเข้ามา แล้วถ้าเราบอกว่า “ฉันไม่เอา ฉันจะพูดแต่ภาษาไทย” แต่จริงๆ แล้วเราต้องเปิดหูรับรู้ว่าเขาพูดอะไร วันข้างหน้าภาษาเป็นสิ่งจำเป็น เพราะอย่างน้อยๆ เราต้องเข้าใจว่าเขาพูดอะไร แต่ก่อนนั้น เราต้องเข้าใจภาษาแม่ตัวเองก่อน คือ เราต้องให้ลูกพูดให้ชัดถนัดความ เทคนิคในการเรียนภาษาสามารถใช้วิธีการร้องเพลงลูกทุ่งจะช่วยให้ดีมาก ทำให้เด็กๆ ร้องได้ถูกอักขระความ แต่ต้องเลือกเพลงที่เหมาะสมนำมาให้เด็กๆ ร้อง

งานบ้าน งานครัว งานสวน พัฒนา EF เด็กปฐมวัยได้อย่างไร

โดยครูอุ้ย

กิจกรรมอานาปานสติ

“กระต่ายน้อยนอนอยู่บนพื้นโลก กระรอกน้อยนอนอยู่ในโพรง เรายืดตัวตรงเหมือนต้นไม้ หัวไหล่เบาสบายเหมือนนกบินในอากาศ ศีรษะของเราอยู่ที่ดวงดาว เรานั่งอยู่ระหว่างพื้นโลกและดวงดาว เรานั่งอยู่ใต้ต้นไม้ หลับตาลง เราจะเห็นดวงดาวเต็มไปหมด หูตั้งใจฟัง หายใจเข้าออกเบาๆ เหมือนลมพัดเย็นสบาย”

เป็นคำพูดที่ได้มาจากการกลั่นกรองจากการปฏิบัติธรรม มีการเปรียบเทียบให้เห็นภาพ คุณครูสามารถแต่งใหม่ได้ เมื่อเด็กๆ ได้ฟัง เขาจะตั้งใจไม่กระพริบ จากที่เราเคยชินกับการบอกให้เด็กๆ นั่งสมาธิหนึ่งนาที แล้วให้เด็กๆ หลับตาลง แต่เราก็กังเห็นว่าเด็กยังลืมหืมตามองอยู่ การเล่านิทานสามารถช่วยได้

การเล่านิทานสามารถนำมาใช้กับเด็กๆ ได้ตลอด เพราะจะทำให้เด็กสำรวจร่างกายตัวเองให้สงบนิ่ง เป็นการนั่งสมาธิแบบเด็ก

นิทานที่แต่งประกอบด้วย ๓ ส่วน การบอกสถานที่สำรวจร่างกายที่ละส่วน บอกจุดประสงค์ คือ เรานั่งที่ไหน เราทำอะไร เราหลับตา และหายใจเข้าออก

เด็กๆ หลับตาลง หูตั้งใจฟัง ... แล้วครูอาจจะเคาะกระดิ่งเพื่อเรียกให้เด็กๆ ออกจากสมาธิ

นิทานลูกหมูสามตัว

บ้านหลังหนึ่ง มีคุณแม่หมู มีลูกสามตัว ลูกคนที่หนึ่งน่ารัก ลูกคนที่สองก็น่ารัก ลูกคนที่สามก็น่ารัก ลูกแม่อาศัยอยู่กับแม่มานานจนโต แม่หมูจึงได้บอกลูกหมูทั้งสามตัวว่า

“พวกเจ้าโตพอแล้วนะ จงไปสร้างบ้านตัวเอง แม่อยากให้ลูกได้ออกไปใช้ชีวิตของตัวเอง”

จากนั้นลูกหมูทั้งสามตัวก็ออกไปมองหาที่ดินเพื่อจะสร้างบ้าน จะสร้างที่ไหนดี... เดินหาไปๆ ลูกหมูตัวที่หนึ่งก็ตัดสินใจสร้างบ้านฟาง เพราะง่ายดี และเสร็จเร็ว แล้วก็เข้าไปพักอาศัย

ส่วนลูกหมูอีกสองตัวได้เดินทางหาพื้นที่สร้างบ้านและบังเอิญเดินผ่านคนขายไม้ที่เพิ่งตัดไม้มาขาย ลูกหมูตัวที่สองจึงตัดสินใจซื้อไม้ทั้งหมดจากพ่อค้า และใช้เวลาในการสร้างบ้านไม้พอสมควร ลูกหมูตัวที่สองก็พยายามสร้างบ้านด้วยตัวเองจนเสร็จ

ลูกหมูตัวที่สาม เขาไม่รู้จะสร้างบ้านด้วยอะไร เพราะเขาต้องการบ้านที่แข็งแรง อยู่ได้นานๆ ลูกหมูตัวที่สามจึงตัดสินใจซื้ออิฐมาสร้างบ้าน ลูกหมูตัวที่สามต้องใช้เวลานานมากในการสร้างบ้านอิฐขึ้นมา แต่เขาก็มุ่งมั่นทำบ้านอิฐจนแล้วเสร็จ จากนั้นลูกหมูทั้งสามตัวก็มีบ้านเป็นของตัวเอง

ลูกหมูทั้งสามตัวมีความสุขมากที่ได้มีบ้านของตัวเอง แต่ลูกหมูไม่รู้ว่แถวนั้นมีหมาป่า ซึ่งตอนนั้นเอง เจ้าหมาป่าได้ไปหาที่บ้านฟางของลูกหมูตัวที่หนึ่ง เจ้าหมาป่าตะโกนเรียกให้เจ้าหมูออกมาจากบ้าน แต่ลูกหมูไม่ออกมา และพูดทำไปว่า “เป่ามาสิ เพราะถึงเจ้าเป่ามา แม้แต่เส้นขนที่คางก็ไม่สั้นไหว” เจ้าหมาป่าเลยเป่าบ้านฟางของลูกหมูตัวที่หนึ่งพัง เจ้าหมูตัวแรกวิ่งไปหาบ้านหมูตัวที่สองและเล่าเหตุการณ์ให้ฟัง

เจ้าหมาป่าเมื่อกินของอิ่มหน้าสำราญแล้วจึงเดินไปบ้านหมูตัวที่สอง เจ้าหมาป่าได้เรียกให้ลูกหมูออกมาจากบ้านแต่ลูกหมูทั้งสองก็ไม่ออกมา และได้บอกเจ้าหมาป่าไปว่า “เป่ามาสิ เพราะถึงเจ้าเป่ามา แม้แต่เส้นขนที่คางก็ไม่สั้นไหว” เจ้าหมาป่าจึงรวบรวมพลังเป่าบ้าน ครั้งที่หนึ่งบ้านไม่พัง เจ้าหมาป่าจึงรวบรวมพลังเป่าบ้านไม่อีกครั้ง (ให้ระหว่างนี้ครูได้ชักชวนให้เด็กๆ ช่วยเป่าบ้านลูกหมู) และแล้วบ้านไม้หลังที่สองก็พัง ลูกหมูตัวที่หนึ่งและลูกหมูตัวที่สองจึงไปอยู่บ้านอิฐของลูกหมูตัวที่สาม และเล่าเหตุการณ์ให้ฟัง

เมื่อเจ้าหมาป่าหิวก็มาหาที่บ้านหมูตัวที่สาม จากนั้นเจ้าหมาป่าทำท่าจะเคาะประตู แต่บ้านแน่นหนามาก เจ้าหมาป่าเลยตะโกนถามไปว่า “เจ้าหมูอยู่ไหม?”

ลูกหมูตัวที่สามตอบว่า “อยู่”

เจ้าหมาป่าเลยพูดต่อว่า “เปิดประตูให้ข้าหน่อย”

ลูกหมูตัวที่สามก็พูดขึ้นมาว่า “อย่าเข้ามานะ และถึงเจ้าจะเป่า บ้านก็ไม่มีทางพัง เพราะแม้กระทั่งขนที่คางของเราก็ไม่ปลิวไหว”

เจ้าหมาป่าก็เป่าบ้านจนแทบหมดแรงบ้านอิฐก็ไม่พัง หม่าป่าจึงขึ้นไปปล่องไฟโดยเอากันลงไปจึงมีหางโผล่ไปในเตาไฟ ลูกหมูเห็นหางของหมาป่าก็เลยเอาหม้อใส่น้ำมาต้ม ขณะที่หมาป่ากำลังไต่ลงมา ทันใดนั้นเองหางของเจ้าหมาป่าก็จุ่มลงไป หม้อต้มน้ำร้อนที่กำลังเดือดจัด “เอ็งงง...” เสียงหมาป่าร้องดังโหยหวน แล้วรีบปีนขึ้นปล่องไฟหนีหายเข้าป่าไปไม่โผล่กลับมาอีก และแล้วก็ไม่มีใครเห็นหมาป่าตัวนั้นอีกเลย

และแม้แต่เส้นขนที่คางก็ไม่สั้นไหว...

เราจะจัดบรรยายภาคการเรียนรู้อย่างไรให้เหมาะสำหรับเด็ก เป็นไปในแนวทางการพัฒนาคนรุ่นใหม่ และเดินตามนโยบายการพัฒนาประเทศ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ต้องดูแลเด็กรุ่นใหม่ให้ทันสมัย สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุขกับสภาพแวดล้อมรูปแบบใหม่ ซึ่งเมื่อก่อนเรายังไม่มีเครื่องมือสื่อสาร โทรศัพท์ เรา

ไม่สามารถบันทึกอะไรนอกจากการจด แต่ตอนนี้คุณครูไม่ได้จด แต่ใช้การถ่ายรูป ส่ง line หรือ live แทน ซึ่งเราไม่เคยเป็นแบบนี้มาก่อน แต่เราจำเป็นต้องเรียนรู้และใช้ให้ได้ในอนาคต

ได้มีความพยายามของคนกลุ่มหนึ่งที่ต้องการพัฒนาเด็กรุ่นใหม่ให้เป็นเด็กที่มีศักยภาพครบทุกด้าน เหมาะที่จะเติบโตได้อย่างดีในอนาคต และได้ให้ข้อคิดว่า เด็กของเราควรเป็นอย่างไร

ถ้าย้อนกลับไปดูว่า คนเราจะทำอะไรสำเร็จได้หนึ่งเรื่อง คนๆ นั้นต้องทบทวนตัวเองใหม่ ดังเช่นเรากำลังทำโครงการอนุบาลแบบบ้าน หากเราเรียนรู้เรื่องอนุบาลแบบบ้าน เราควรจะซ้อมสอนให้เป็น เช่น ซ้อมร้องเพลงแบบครูอุ้ย ซ้อมทำกิจกรรมวงกลมแบบครูโอ ซ้อมให้เด็กๆ ทำอาหารร่วมกัน พี่อนุบาล ๓ ดูเล่นน้องเล่นของเล่นแล้วเก็บเรียบร้อย และหากเรามีความกล้าที่จะประเมินการทำงานของตัวเอง เท่ากับว่าเราก็ยอมรับข้อดี ข้อปรับปรุงของเรา หากเราทำไม่ดีก็สามารถทำใหม่ได้ มีการก้าวต่อการทำงาน คนจะประสบความสำเร็จได้ต้องประเมินตัวเองใหม่ เราได้มีการวางแผนอย่างดีใหม่ มี working memories อะไรมาได้บ้าง เราจำได้ไหม เรามีระบบในการจำและทำอะไรได้เอง หรือต้องมีคนบอกบท เรามีความมุ่งมั่น มีการวางแผนใหม่ เริ่มจากการปรับห้องเรียน ทำความสะอาด ครูควรจะอยู่ที่ไหน จัดระบบให้เด็กไปห้องน้ำอย่างไรให้ครูดูแลได้ การทำกิจกรรมวงกลมควรอยู่ตรงไหน ตั้งเป้าว่าจะไปแบบไหนดี รู้จักที่จะยืดหยุ่นความคิด ถ้าไม่เหมือนกันก็สามารถเปลี่ยนแปลงตามระบบของเราได้

เมื่อครั้งที่คุณครูไปดูงานที่อนุบาลบ้านรัก มีคำถามของศึกษานิเทศก์ว่า “รู้ว่าสิ่งที่ทำอยู่ดี แต่ทำไมสิ่งที่ดีแบบนี้จึงไม่ค่อยมีเด็กไทยเข้ามาเรียนเลย” เรื่องนี้เราต้องกลับมามองบริบทบ้านเรา (อนุบาลบ้านรัก) เด็กที่มาเรียนส่วนใหญ่อยู่คอนโด ส่วนเด็กคนไทยย้ายไปนอกเมืองหมดแล้ว ยากที่จะมีเด็กอยู่ในใจกลางกรุงเทพ จากคำถามนั้นครูอุ้ยเลยตอบไปว่า “ถ้าเขาชอบการเรียนแบบนี้ เด็กๆ ก็มีโรงเรียนนอกเมือง ใกล้บ้านที่เขาอยู่ในอยู่หลายๆ ที่” แต่ที่อนุบาลบ้านรักจะเห็นว่าครูจะต้องยืดหยุ่นมาก ต้องปรับหลักสูตรที่เคยทำไว้ มาเป็นกิจกรรมสั้นๆ เช่น เรื่องภาษา ภาษาที่เราพูดกับเด็กๆ เป็นภาษาไทย แต่ว่าเด็กต่างชาติรับไม่ไหว ดังนั้น ก็ต้องยืดหยุ่น

การศึกษาอนุบาลแบบบ้านที่ทำอยู่ตอนนี้ ครูต้อง initiative ต้องเป็นผู้ริเริ่มเอง แม้เพียงคนเดียวก็จะทำได้สำเร็จ แต่ถ้าครูไม่เป็นผู้ริเริ่มเอง ขอให้ผู้อื่นช่วยก็จะไม่สำเร็จ ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรทั้งสิ้น เพราะว่าครูขอให้เราช่วย แต่ถ้ามีครูที่บอกว่า “อาจารย์ช่วยหนูสิ หนูจะลุกขึ้นทำ” คนนี้แหละจะทำให้งานสำเร็จ ดังนั้น สิ่งสำคัญ คือ ต้องมีการริเริ่ม... นี่คือเส้นทางทั้งหมดของ EF เป็นทางพัฒนาให้ไตร่ตรอง คิดไตร่ตรอง

การคิดต้องเริ่มจากการลงมือทำ ต้องอาศัยการริเริ่มและมีแรงบันดาลใจจึงจะสำเร็จ ถ้าไม่มีใครเป็นแรงบันดาลใจ เราก็ไม่สามารถเริ่มต้น แม้กระทั่งเอื้อมมือแรกก็ไม่มีแรงบันดาลใจ แต่ที่ครูอุ้ยสามารถทำได้เพราะครอบครัว คุณแม่ คุณอา ผู้ที่ทำงานมาแล้วอย่างมากมาย พวกเขาเป็นแรงบันดาลใจและคอยส่งสายตาว่า “เธอทำสิ เธอทำได้” เราก็ทำได้แล้ว เพราะเรามองดูเขาหมดจนเราโต

เราต้องมองหาว่าใครเป็นแรงบันดาลใจให้เรา เหมือนในนิทานลูกหมูสามตัว เมื่อแม่หมูเห็นว่าลูกโตพอแล้วก็จะไปมีบ้านเป็นของตัวเอง จากที่ลูกหมูอยู่ในบ้านและแม่ดูแลมาตลอด แม่หมูก็บอกลูกหมูทั้งสามตัวว่าไม่ให้กลับบ้านแล้ว แล้วดูสิว่าใครเดินตาม EF ครบ ๙ ข้อจนไปสู่จุดหมาย พอพิจารณาดูลูกหมูตัวที่หนึ่งก็เห็น

ว่า เขาไม่เอาบ้านแข็งแรงมากเพราะต้องใช้เวลาทำนาน เขาฟางดีกว่า อันนี้เขาทำถึงแคริเริ่มคือการไปทำบ้าน ฟาง แล้วเขาก็จบตรงนี้ เมื่อหมาป่ามาเป่าที่เดียวอะไรๆ ก็ปลิวไปหมด

ต่อมาหมูตัวที่สองเอาไม้มาทำบ้าน เขามีเป้าหมายชัด คืออยากทำบ้าน แต่ติดตรงที่ความมุ่งมั่นของเขาไม่เพียงพอ เขาอยากทำบ้าน แต่มีความคิดว่า “เอาน่า ให้มันเสร็จๆ” การที่เขาเลือกไม้มาสร้างเพราะเขา ยึดหยุ่นกับตัวเอง แต่ความมุ่งมั่นที่จะทำให้แข็งแรงมีน้อย จึงตัดตอนไปสร้างบ้านไม้ และบ้านก็ปลิวไต่ไปกับ การเป่าสองทีของหมาป่า

ส่วนเจ้าลูกหมูตัวที่สามนั้นได้ดำเนินการไปจนครบจบ ๙ ข้อ คือ

๑. การริเริ่ม (Initiaty)
๒. การยับยั้งใจ คิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control)
๓. การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control)
๔. การยืดหยุ่นความคิด (Shift Cognite)
๕. การตั้งเป้าหมาย (Goal) คือการมี goal ชัดเจน
๖. การวางแผน (Planning)
๗. มุ่งมั่น (Focus)
๘. จดจำ เรียบเรียงข้อมูลมาใช้ (Working Memory)
๙. การประเมินตนเอง (Self-Monitoring)

การสร้างบ้านที่ใช้เวลานาน และบ้านก็มีปล่องด้วย ครูอุ้ยเดาเอาว่า เขาคงทำเหมือนบ้านที่อยู่กับแม่ และเขามีข้อที่ ๘ คือ Working Memory ซึ่งเป็นข้อที่ดีมาก คือเขาเคยอยู่บ้านที่มั่นคงกับแม่อย่างไร เมื่อเขาได้มาอยู่คนเดียวเขาจึงต้องทำบ้านให้อยู่ได้นาน แข็งแรงและถาวร เมื่อเขาประเมินดูแล้วว่าบ้านที่ “ไม่มีทางหกรอกที่ทำให้เส้นขนที่คางฉับปลิวไสว” ที่หมาป่าเป่าก็ที บ้านก็ไม่พัง คือบ้านอิฐที่เขาเลือกเอามาสร้างบ้าน

EF ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นการทบทวนของคนรุ่นนี้ ว่าคนรุ่นก่อนทำอะไรมาบ้าง แล้วเอามารวบรวมจัดการให้เกิดระบบที่ใช้งานได้ ถ้าเราทำได้ ชีวิตก็อยู่ได้ในยุคนี้อย่างมีความสุข เป็นเรื่องที่คุณต้องใคร่ครวญและทำให้เกิดขึ้นในลูกหลานของเรา ยกตัวอย่างจากเรื่องลูกหมูสามตัวสร้างบ้าน ทั้งหมดนี้ต้องมีแม่เป็นแรงบันดาลใจ ถ้าแม่พูดแต่ข้อมูล บอกลูกว่า “บ้านฟาง ลูกอย่าไปทำนะ” แม่เอาแต่พูดคงไม่สำเร็จ แม่ต้องใช้ชีวิต เป็นแบบอย่าง ลงมือพาลูกทำ ต้องใช้แรงบันดาลใจที่ใช้ในบ้านหลังนั้นที่ทำแล้วเห็นจริง ทำแล้วสำเร็จ ดังนั้น เราก็เช่นกัน จะพร่ำพูดแต่ข้อมูล หรือจะสนับสนุนให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจ จาก

- งานบ้าน
- งานในครัวเรือน เช่น ร้อยดอกไม้ ปั้นขนม วาดรูป ปั้นดิน ถักทอ ครูต้องเดินให้ครบทุกบ้านในชุมชน ศึกษาว่ามีงานอะไรที่เป็นกิจกรรมศิลปะนำมาเข้ามาให้เด็กๆ ของเราเรียนรู้ได้
- งานสวน ที่ทำให้เด็กได้อยู่กับธรรมชาติ

ต่อจากวันนี้ไป เราจะค่อยๆ ลงลึกให้เป็นรูปธรรม ปรึบจาก ๖ กิจกรรมหลักที่เป็นของ สฟฐู ที่มีหลักสูตรตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ เราจะต้องจริงจังกับทุกกิจกรรมหลักที่ทำกับเด็กๆ

Backward Review

โดย ครูโอ

ครูโอชวนหาอาสาสมัครสรุปการเรียนรู้ประจำวันเพื่อทบทวนว่าได้เรียนรู้อะไรไปในแต่ละวัน และนำเสนอสรุปการเรียนรู้อย่างกระชับ และให้ได้ประเด็นสำคัญ

อาสาสมัคร สรุปการเรียนรู้ของวันที่ ๒๘ เมษายน

- กิจกรรมจัดดอกไม้ - ครูชมพู่
- เด็กปฐมวัยเรียนรู้อย่างไร - ครูมูทิตา
- งานบ้าน งานครัวงานสวน - ครูนุ้ย
- การจัดบรรยากาศห้องเรียน EF - ครูนุ้ย

อาสาสมัคร สรุปลงการเรียนรู้ของวันที่ ๒๙ เมษายน

- เค้กกล้วยหอม
- เคลื่อนไหวและจังหวะปลูกต้น - ครูอ้อ
- บรรยายของครูอ้อย - ครูอ้อย
- หนึ่งวันในห้องเรียนแบบบ้าน - ครูจิราพร
- กิจกรรมก่อนนอน นิทานก่อนวันเกิด - ครูนันทา
- เย็บปักถักร้อย - ครูเอ็ม
- วงกลม นิทานเพลง - ครูมายด์

การสรุปพูดไม่เกินสามนาที ขอเน้นสั้นๆ เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหว พาร้องเพลง ทำท่าทางอะไรบ้าง มีการเคลื่อนไหวไปกลับ เป็นนก เป็นปลา หรือถ้าเขียนลงกระดาษสรุปไม่เกิน ๕ บรรทัด

กิจกรรมเก็บเด็ก

โดยครูอ้อย

- ครูอ้อยร้องเพลง พาทุกคนเดินล้อมกันเป็นวงกลม จับมือกันโดยมือซ้ายหงาย มือขวาคอว่า เป็นการรับมา และให้ไป (Receiving & Giving) เพลง “จับมือเป็นวงกลม”
“จับมือเป็นวงกลม (๔ ครั้ง)
จับมือแล้วก็เดิน (๔ ครั้ง)
แล้วก็ยืนตรง”
- สมมติว่ามีลูกบอลกลมๆ อยู่ในมือ โยน แล้วรับมา โยนสูงอีก โยนต่ำลงมา
- ขอให้ทุกคนเก็บลูกบอลของทุกคนหมดแล้ว เหลือแต่ของครูอ้อยคนเดียว แล้วส่งให้เพื่อน เพื่อนที่รับต้อง ตบมือรับ เมื่อครบวงก็กล่าว “ขอบคุณ” และส่งกลับไปอีกด้าน จากนั้น ส่งทะแยงมุม เวลาจะส่งให้ใคร เราต้องมองเขาก่อน และทำท่าทางให้ชัดว่าเรามองใครคนนั้นแล้วเขาต้องสบตาเราด้วย
- จับมือกันไว้ ร้องเพลง
“โยกไป เยกมา ข้างหน้า ข้างหลัง(ซ้ำๆ) (โยกตัวไปข้างหน้า ข้างหลังตามจังหวะเพลง)
เด็กๆ ระวัง” (ให้กระต๊อบเท้า)

Backward Review

โดย ครูโอ

เริ่มจากค่อยๆ ทำสมาธิ แล้วนึกย้อนว่าวันนี้เราทำอะไรไปบ้าง

กิจกรรมที่เพิ่งจบไปเมื่อสักครู่นี้ คือ โยกไปเยกมา ก่อนหน้านั้นคือ รับลูกบอล ← หาคันรีวิว ← EF ๙
ข้อ ← พักเบรกผลไม้ ← นิทานหมู่สามตัว ← การฝึกสมาธิแบบเด็กๆ ← แบ่งกลุ่มสามกลุ่มทบทวนความรู้
ตอนเช้า ← นอน ← ทานอาหาร ← แจกอุปกรณ์เย็บปัก ← การศึกษา ๔.๐ ← นำเสนอบอร์ดบอร์ดบ้าน
รัก ← จัดดอกไม้

“สำหรับวันนี้ขอบคุณทุกคน เราชักใคร่ก็จะนึกถึงคนนั้น ส่งความรู้สึกดีๆ ให้กับคนที่เรารัก รักลูก รัก
สามี ส่งความรู้สึกถึงคุณพ่อคุณแม่ที่ไม่อยู่ตรงนี้ ขอขอบคุณทวดตาประจำตัวที่ได้ดูแลจิตวิญญาณของเรา”

จากนั้น ครูโอ ให้ทุกคนพนมมือ หลับตา และร้องเพลงแม่เมตตา

"ขอมอบความรักของฉัน	แต่ทุกสิ่งพลัน ในโลกนี้
พ่อแม่ คุณครู เพื่อนมิตรไมตรี	สรรพสัตว์ และเทพยดา
ขอมอบความรักแต่แผ่นดิน	ต้นน้ำ ลำธาร ท้องฟ้า
ให้อยู่ร่วมกันเอื้อสุข ฟังพา	ขอแม่เมตตา สิ้นทุกข์ สุขเทอญ"

--- จบการอบรมวันที่หนึ่ง: 28 เมษายน 2560 ---

วันที่สอง: ๒๙ เมษายน ๒๕๖๐

ภาคเช้า

เริ่มเวลา 07.30-12.00 น.

ขนมแสนอร่อยทำเองได้นะ

โดย ครูตรีม

กระบวนการ

คุณครูตรีมพาแม่ครูทำขนมเค้กกล้วยตาก กระบวนการที่ครูตรีมชวนให้แม่ครูทำขนมเป็นวิธีการเดียวกันกับที่ใช้กับเด็กๆ เวลาที่ใช้ทั้งหมด ๓๐ นาที

- ครูตรีมเตรียมของและอุปกรณ์ในการทำขนมไว้ให้พร้อมก่อนที่จะมีการเริ่มต้นทำขนม

- เมื่อแม่ครูมาถึงครูตรีมได้ชักชวนให้แม่ครูนั่งล้อมวง และชวนพูดคุยถึงอธิบายส่วนผสมในการทำขนมและอุปกรณ์ ขั้นตอนนี้เป็น การอธิบายถึงส่วนผสมของขนมไปด้วย

เค้กกล้วยตาก/เค้กกล้วยหอม (สูตรครูอุ้ย)

ส่วนผสม

- แป้งเค้ก ๒ ถ้วยตวง
- แป้งสาลี ๑/๒ ถ้วยตวง
- ผงฟู ๑ ๑/๔ ช้อนชา

- เบกกิ้งโซดา ๑ ช้อนชา
- เนยเค็ม ๑๓๕ กรัม (ประมาณครึ่งก้อน)
- น้ำมันรำข้าว ๑ ช้อนโต๊ะ
- ไข่แดง ๒ ฟอง (ไข่ขาวตีขึ้นฟูใส่ภายหลัง)
- น้ำตาลทรายไม่ฟอก ๑ ๒/๓ ถ้วยตวง (ไม่ชอบหวานลดเหลือ ๑ ๑/๒ ถ้วยตวง)
- เกลือ ๑ ช้อนชา
- กล้วยหอมสุก ๑ ๑/๔ ถ้วยตวง (ถ้าทำเค้กกล้วยน้ำว้าให้เปลี่ยนเป็นกล้วยน้ำว้าเท่ากัน)
- นมเปรี้ยว ๒/๓ ถ้วยตวง (หรือ นม ๒/๓ เติมน้ำมะนาว ๑ ช้อนชา)
- วานิลลา ๑ ช้อนชา

วิธีทำ

- ร่อนแป้ง ผงฟู เบกกิ้งโซดา เกลือ ๓ ครั้ง
- ตีเนย น้ำตาล ไข่แดง จนน้ำตาลละลาย
- ใส่แป้งสลับกับนม คนให้เข้ากัน
- ใส่กล้วยหอมหั่นละเอียด ตีจนฟูดี แล้วใส่น้ำมัน
- ใส่ไข่ขาวตีฟู และวานิลลา
- ทาเนยขาวในถาด เทส่วนผสมลงไปอบไฟ ๓๗๕ องศาฟาเรนไฮต์หรือ ๑๙๐ องศาเซลเซียส นานประมาณ ๓๐ นาทีหรือจนสุก เอาไม้จิ้มดูถ้าหากขนมไม่ติดไม้ขึ้นมาแสดงว่าสุกแล้ว

- ครูเตรียมลงมือทำขนมโดยชักชวนให้แม่ครูได้ลงมือทำด้วย ซึ่งขั้นตอนการทำขนมเป็นขั้นตอนที่ได้กๆ จะได้สัมผัสกับส่วนผสมและอุปกรณ์จริง ในระหว่างนั้น ครูเตรียมร้องเพลง “ทำขนม” ไปด้วย ครูเตรียมแนะนำว่า ครูสามารถแต่งเพลงง่ายๆ เพื่อชักชวนให้เด็กๆ ร้องด้วยในขณะที่ทำขนม

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะปลูกดิน

โดย ครูอุ้ย

เป็นกิจกรรมที่ช่วยเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและแม่ครูก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมอื่นๆ ในตอนเช้า

- ครูอุ้ยชวนแม่ครูร้องเพลง “ดั่งดอกไม้บาน” และทำท่าเคลื่อนไหวประกอบเพลง ส่งใจให้รู้สึกตามความหมายของเนื้อเพลงนั้นจริงๆ (ส่งพลังชีวิตไปให้ทั่วทั้งร่างกาย ไปถึงสุดปลายมือ ตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า รู้สึกว่าตัวเราเป็นส่วนหนึ่งของดิน เป็นส่วนหนึ่งของอากาศ เป็นส่วนหนึ่งของน้ำ)

“ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก ดั่งดอกไม้บาน

ภูผาใหญ่กว้าง.. ดั่งสายน้ำฉ่ำเย็น... ดั่งนภาอากาศ.. อันบางเบา.. ”

ครูอุ้ยอธิบายที่มาและความหมายของเนื้อเพลง

ที่มาของเพลงนี้ มาจากลูกศิษย์ของท่านดิชท์ นัท ฮันท์ แต่งเป็นภาษาอังกฤษ และลูกศิษย์ท่านแม่ชี คັນสนีย์ จากเสถียรธรรมสถานแปลเป็นภาษาไทย และท่านแม่ชีคັນสนีย์ได้ให้ครูอุ้ยร้องใส่ซีดี ครูอุ้ยมีความสงสัยว่าทำไมแม่ชีคັນสนีย์ถึงอยากให้ครูอุ้ยร้อง จน ๓ ปีให้หลังครูอุ้ยได้ไปกราบท่านถึงได้รู้ว่าทำไมแม่ชีถึงให้ครูอุ้ยร้อง “เพราะเพลงนี้เป็นเพลงของคุณ” จึงต้องให้ครูเป็นคนร้อง ดังนั้น ถ้าครูเป็นคนนำไปร้องให้เด็กๆ ฟังจะยิ่งศักดิ์สิทธิ์มากขึ้น

ความหมายของเพลงนี้ เมื่อเราฟังแล้วจะพบว่า “หายใจเข้าเราก็รู้ หายใจออกเราก็รู้” ถ้ามีเข้าแล้วก็มีออกเราเดินทางผ่านสองโลกตลอดเวลา ท่านบอกว่า “เด็กเหมือนดอกไม้บาน” เด็กมีโอกาที่จะเบิกบานเป็นคนดีได้ทุกคน เมื่อเขาอยู่ต่อหน้าเรา เขาบานไม่เหมือนกันสักดอก แต่อยากให้ตระหนักว่าเด็กที่อยู่ต่อหน้าเรามีโอกาสที่จะเบ่งบาน ทุกคนมีโอกาสบรรลุธรรมได้เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์

ครูมีความมั่นคงเหมือนภูเขา ครูต้องอดทนมาก ตื่นเข้ามาทำงานบ้านแต่เช้าจนถึงเย็น แต่สิ่งนี้ครูอุ้ยมองว่ามันคือความมั่นคงของเรา และเราเป็นอย่างนั้นมาตลอด

“น้ำใส” หมายถึงเมื่อเวลาไปที่ไหนเจอน้ำขุ่นหรือน้ำอะไร ครูสามารถช่วยทำให้น้ำนั้นใสได้หมด

“บางเบา” หมายถึงครูเป็นผู้ที่ปล่อยวางง่ายที่สุดแล้ว เช่น เมื่อวานครูมีปัญหาเกี่ยวกับเด็ก แต่ปัญหานั้นก็ได้จบไปตั้งแต่เมื่อวาน ครูไม่โกรธเด็ก ครูปล่อยวางง่ายที่สุด

เมื่อครูอุ้ยนึกได้แบบนี้ก็ไปกราบท่านแม่ชีและถามแม่ชีว่า “เพลงนี้เป็นเพลงของคุณใช่ไหม” แม่ชีคັນสนีย์บอกว่า “ใช่แล้ว เพลงนี้ครูต้องร้อง” และเพลงนี้เป็นเพลงที่มี ๓ ดี ที่เหมาะจะนำไปร้องร่วมกับเด็กๆ คือ มีท่าทางดี จังหวะดี ความหมายดี

- ครูอุ้ยพาแม่ครูร้องเพลง “ไช่” โดยแบ่งครูเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็น “ไช่” นั่งลง เป็นไช่เล็กๆ น่ารักๆ ครูอีกกลุ่มเป็น “ไก่อ” จับมือกันเป็นวงกลมเดินรอบไช่ พร้อมร้องเพลง “ไช่กำลังจะแตกออกมา”

“ลัล ลัล ลัล ลัล ลา ลัล ลัล ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา

ลัล ลัล ลัล ลัล ลา ลัล ลัล ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา

ไข่กำลังจะแตกออกมา

(พูด ต้องไปเคาะดูก่อนนะ เคาะเบาๆ นะ)

ก๊อก ก๊อก ก๊อก กอก กอก ก๊อก กอก

กกอีกที ดูลูกเจี๊ยบ

(แม่ไก่จับมือกันไว้ ลูกเจี๊ยบ(ไข่) บินออกไป)

ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลัล ลา

เดี๋ยว เดี๋ยว บิน ค่อยเขี่ยหากินตามประสาไก่เอ๋ย

ลัล ลัล ลัล ลัล ลา ลัล ลัล ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา

ลัล ลัล ลัล ลัล ลา ลัล ลัล ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา

Eggs are ready hatching soon, Kok kok kok kok kok kok,

Keep more warm, keep more warm, see little chick.

ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลัล ลา

shake your wings, pick the grain that the chicken like

ลัล ลัล ลัล ลัล ลา ลัล ลัล ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา”

วงกลมนิทานเพลง “ข้าง”

เช้าวันหนึ่ง ลูกข้างและแม่ข้างเดินออกไปเที่ยวเล่น ทันใดนั้นเองเมฆครี้มก็ลอยลงมา และแล้วฝนก็ตั้ง
เค้า ฝนตกลงมา ฝนตกลงมา แล้วฝนก็ตกหนักขึ้น หนักขึ้น ลูกข้างแอบอยู่ใต้ท้องแม่ และแล้วฟ้าก็ผ่าดัง เบรีย้ง!
ลูกข้างวิ่งหนี (ทุกคนวิ่งหนีไปรอบๆ ลาน) เมื่อกลับมาไม่เห็นแม่ข้างแล้ว ทำยังไงดี ลูกข้างก็ต้องเดินต่อไป “แม่
จ้าๆ แม่จ้าๆ แม่อยู่ไหน” ไปเจอเจ้าเบ็ดตัวน้อย ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ ลูกข้างถามว่า “พี่เบ็ดๆ พี่เบ็ดเห็นแม่ของฉัน

ใหม่” เปิดถาม “ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ แม่ของเธอหน้าตาอย่างไร” ลูกข้างตอบ “แม่ของฉันท่าน้ำตาอย่างนี้นะ ช้าง ช้าง ช้าง น้องเคยเห็นช้างหรือเปล่า ช้างมันตัวโตไม่เบา จมูกยาวๆ เรียกกว้างวง มีเขี้ยวโค้งวงเรียกกว้างวง มีหู มีตา หางยาว” พี่เปิดตอบ “ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ ไม่เคยเห็นอะไรแบบนี้เลย ไปข้างหน้าเหอะ”

ลูกข้างเดินหาแม่ข้างต่อไป “แม่จ๋าๆ แม่จ๋าๆ แม่อยู่ไหน พี่กระต่ายๆ พี่กระต่ายเห็นแม่ของฉันท่านใหม่จ๊ะ” ลูกข้างไปเจอพี่กระต่าย พี่กระต่ายถาม “แม่ของเจ้าหรือ หน้ายังงัยหรือ” ลูกข้างตอบ “แม่ของฉันท่าน้ำตาอย่างนี้นะ ช้าง ช้าง ช้าง น้องเคยเห็นช้างหรือเปล่า ช้างมันตัวโตไม่เบา จมูกยาวๆ เรียกกว้างวง มีเขี้ยวโค้งวงเรียกกว้างวง มีหู มีตา หางยาว” พี่กระต่ายตอบ “ไม่เคยเห็น ไม่เคยเห็น ไปข้างหน้าเหอะ”

“ฮือออ ฮือออ” ลูกข้างร้องไห้แล้วเดินหาแม่ข้างต่อไป “แม่จ๋าๆ แม่จ๋าๆ แม่อยู่ไหนๆ” ลูกข้างได้ยินเสียงคำรามของเสือ (ทำท่าเสือคำรามเบาๆ) จึงร้องถามพี่เสือไปว่า “พี่เสือ พี่เสือเห็นแม่ของฉันท่านใหม่” (เสือทำท่าชูไล่) “ว้ายย น่อกลัว ไม่เอาดีกว่าๆ”

“เฮ้อออ แม่จ๋าๆ แม่อยู่ไหนๆ แม่อยู่ไหนหละจ๊ะ” ลูกข้างไปเจอพี่กวาง “พี่กวาง พี่กวางเห็นแม่ของฉันท่านใหม่” พี่กวางอวดเขาที่สวยงามของเขาแล้วถามว่า “แม่ของเจ้าหน้ายังงัยหละ” ลูกข้างตอบ “แม่ของฉันท่าน้ำตาอย่างงี้ ช้าง ช้าง ช้าง น้องเคยเห็นช้างหรือเปล่า ช้างมันตัวโตไม่เบา จมูกยาวๆ เรียกกว้างวง มีเขี้ยวโค้งวงเรียกกว้างวง มีหูมีตาหางยาว” พี่กระต่ายตอบ “ไม่เคยเห็น ไม่เคยเห็น ไปข้างหน้าเหอะ”

“ฮือออ ฮือออ” ลูกข้างร้องไห้แล้วเดินหาแม่ข้างต่อไป “แม่จ๋าๆ แม่จ๋าๆ แม่อยู่ไหนๆ” ลูกข้างมองเห็นพี่ลิง (ทำท่าลิง) “พี่ลิงๆ เห็นแม่ของฉันท่านใหม่” พี่ลิงตอบ “เดี๋ยวของฉันท่านขึ้นไปดูข้างบนก่อน แม่ของเจ้าหน้าตาอย่างไร?” ลูกข้างตอบ “อย่างงี้หนะจ๊ะ ช้าง ช้าง ช้าง น้องเคยเห็นช้างหรือเปล่า ช้างมันตัวโตไม่เบา จมูกยาวๆ เรียกกว้างวง มีเขี้ยวโค้งวงเรียกกว้างวง มีหู มีตา หางยาว” พี่ลิงตอบ “อ้อ... อยู่ตรงนู้นนนน”

ลูกข้างดีใจ ร้องเรียก “ไปดีกว่า.. แม่จ๋าๆๆ” และแล้วเจ้าลูกข้างก็ได้อยู่กับแม่ของเขาแล้วแม่ก็กอดเขาเอาไว้ (ทำท่ากอดค้ำไว้ครั้นนาที)

เพลง “ตื่นเช้ารับวันใหม่”

“ตื่นอย่างสดใส อรุณฉายสาดส่องมา กลางคืนค่อยเคลือนคลา เริงรำรับวันใหม่

ตื่นอย่างสดใส อรุณฉายสาดส่องมา กลางคืนค่อยเคลือนคลา เริงรำรับวันใหม่”

เพลง “จับมือ” (รำไทย)

“จับเอ๋ยจับมือ นิ้วหัวแม่มือมาจรดนิ้วชี้ จับเอ๋ยจับมือ นิ้วหัวแม่มือมาจรดนิ้วชี้
นิ้วก้อย นิ้วกลาง นิ้วนาง ค่อยกรีดกางออกไป ตั้งมือเข้าไว้เรียกว่าจับเอ๋ย
จับเอ๋ยจับมือ นิ้วหัวแม่มือมาจรดนิ้วชี้ จับเอ๋ยจับมือ นิ้วหัวแม่มือมาจรดนิ้วชี้
นิ้วก้อย นิ้วกลาง นิ้วนาง ค่อยกรีดกางออกไป ตั้งมือเข้าไว้เรียกว่าจับเอ๋ย”

เพลง “ไถ่ฟ้า”

“ไถ่ฟ้าถูกลปล่อย ไถ่ฟ้าถูกลปล่อย มั่นกระโดดเข้าป่า มั่นกระโดดเข้าป่า
บินไปทางซ้าย บินไปทางขวา เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก..
เพราะจริงๆ เพราะจริงๆ เพราะจริงๆ เพราะจริงๆ เพราะจริงๆ เพราะจริงๆ”

เพลง “แปร่งฟัน”/”ล้างมือ”

“นี่คือวิธีที่เราแปร่งฟัน ที่เราแปร่งฟัน ที่เราแปร่งฟัน นี่คือวิธีที่เราแปร่งฟัน ทุกๆ วันในตอนเช้า
นี่คือวิธีที่เราล้างมือ ที่เราล้างมือ ที่เราล้างมือ นี่คือวิธีที่เราล้างมือ ทุกๆ วันในตอนเช้า”

ขอเชิญเด็กๆ ไปล้างมือ ตีมน้ำ เข้าห้องน้ำให้เรียบร้อยแล้วก็เข้าห้องเรียน

ครูอุ้ย : การทำกิจกรรมวงกลมต่างกับรำไทย ถ้าเราทำกิจกรรมวงกลมตอนเช้าเราสามารถคิดหาท่าทางประกอบ และสามารถแต่งเรื่องราวได้โดยลำดับเหตุการณ์ให้เด็กๆ เกิดความสนุกสนาน มีท่าทางเคลื่อนไหว ที่ไม่ต้องใช้มือประดิษฐ์ และเด็กๆ จะสนุกกับการเคลื่อนไหวประกอบนิทานวงกลม แต่ถ้าครูจะสอนรำไทย ต้องแยกออกไปเลยว่า “ตอนนี้ครูจะสอนหนูรำไทย พวกเรามาตั้งมือจับ เราจะรำไทยกันนะ” เป็นการแยกออกจากกิจกรรมวงกลมที่ชัดเจน

โดย ครูโอ (ครูอารี ทัศนาวินวัฒน์)

- ครูโอชวนให้ทุกคนยืนขึ้นและสงบนิ่งพร้อมทั้งอ่านบทความเปิดชั้นเรียน

“เราจะตระหนักว่า เมื่อเราอยู่ต่อหน้าเด็ก

ซึ่งจะเลียนแบบจากเรา

เราจะต้องมีสติ แม้กระทั่งกับความคิดของเรา

ไม่เพียงการกระทำเท่านั้น

แต่ความคิดของเราก็จะต้องเป็นแบบอย่าง

ที่เด็กสามารถเลียนแบบได้อย่างปลอดภัย”

ดร. รูดอล์ฟ สไตเนอร์

Review ให้ครูทบทวนสรุปการเรียนรู้แต่ละเรื่องจากเมื่อวาน

○ กิจกรรมดอกไม้จัดใจ

- ขั้นแรกให้ทุกคนดูดอกไม้ก่อนว่าดอกไม้ดอกไหนที่เลือกเรา ซึ่งจะมีดอกหนึ่งที่มองเราอยู่ จากปกติเรามักจะเลือกดอกไม้ที่เราชอบ
- ก่อนนำดอกไม้ไปจัด ต้องพาดอกไม้ไปอาบน้ำก่อนเพื่อเพิ่มความสดชื่น
- การจัดดอกไม้ใส่แจกันจะต้องดูความเหมาะสม เพราะบางทีการใส่ดอกไม้มากเกินไป ทำให้ดูเยอะไป เพราะฉะนั้น ต้องดูความเหมาะสมให้ดอกไม้สวยงาม

○ การบรรยาย “เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้อย่างไร”

สัมผัสที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย ๔ สัมผัส คือ

- สัมผัสทางกาย เด็กที่ได้รับการโอบกอดจะพัฒนาความเชื่อมั่นตนเองเติบโต เด็กที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ ไม่ได้รับการสัมผัสจะมีความเชื่อมั่นน้อย
- จังหวะชีวิต คือ การที่เด็กกินดีก็จะถ่ายดี เด็กเล่นดีก็จะหลับดี ทำให้มีพัฒนาการทางร่างกายที่เติบโตเร็วเพราะมีจังหวะจากการทำกิจวัตรประจำวันสม่ำเสมอ ซึ่งจะมีผลต่อการคิดเมื่อโตขึ้น

- การเคลื่อนไหว เด็กเล็กจะเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ยกตัวอย่าง เด็กจะตักข้าวปั้นซ้ำๆ แต่ผู้ใหญ่จะรู้สึกเบื่อเมื่อเด็กๆ ทำแบบนั้น แต่การที่เด็กๆ ทำแบบนั้นเพราะว่าเด็กกำลังค้นหาค้นหาว่า สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างไรบ้าง คนที่เป็นครู พ่อแม่ มีหน้าที่ส่งเสริมให้ลูกๆ ได้เคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอและดูแลเรื่องความปลอดภัย
- ความสมดุล เด็กสามารถพัฒนากาย จังหวะชีวิต การเคลื่อนไหว จนถึงการทรงตัวได้อย่างมั่นคง และจะไปพัฒนาในเรื่องของการฟัง ฟังแล้วเข้าใจได้ง่ายขึ้น

○ การบรรยาย “บทบาทครูสู่ Thailand ๔.๐”

- มั่นคง คือ การออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางกาย
- มั่งคั่ง คือ การย้าซ้ำทวนให้สม่ำเสมอเป็นกิจวัตร
- ยั่งยืน คือ เมื่อไหร่ที่เราารู้สึกพอ เมื่อนั้นก็จะงาม และทำไปเรื่อยๆ เพราะการทำวันเดียวไม่ได้ผล ต้องทำสม่ำเสมอถึงจะยั่งยืน

○ การบรรยาย “งานบ้าน งานครัว งานสวน และ EF”

งานบ้าน งานครัว งานสวนมีความเชื่อมโยงและได้ใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าครูพาเด็กทำสวน เด็กจะได้เรียนรู้เรื่องการทำสวนจากการลงมือทำจริง ตามมาสู่เรื่องการทำครัวที่ได้ผลผลิตมาจากสวนของเด็กๆ เอง และนำมาสู่งานบ้าน คือการปิดกวาด เด็กจะเรียนรู้แบบของศรัทธา กิจกรรมเหล่านี้จะพัฒนาเด็กๆ ด้วยที่เขาไม่รู้ตัว ซึ่งเป็นการพัฒนาทั้ง ๙ ข้อ

○ การบรรยาย “การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย”

- ในห้องของเด็กๆ ควรมีห้องน้ำ ห้องครัวในตัว มีโต๊ะให้เด็กได้ทำงานกับครู และเป็นแบบอย่างกับห้อง การที่เด็กได้ทำงานเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
- นอกห้องเรียนควรจัดให้เป็นแบบธรรมชาติ มีสนามให้เด็กได้ออกกำลังกาย ให้เล่นตามธรรมชาติ มีการบูรณาการจากการเล่น เช่น คณิตศาสตร์จากการเล่นทราย ที่เด็กได้ตักทราย ทำให้เข้าใจเรื่อง ปริมาตร

ดังนั้น เด็กๆ จะได้เรียน ได้เล่น ได้ดูแลน้องๆ ได้เลียนแบบจากครูที่เป็นตัวอย่าง ห้องเรียนจึงสำคัญที่สุด

สรุปบทบาทครูอนุบาลในการพัฒนาเด็กสู่ยุค ๔.๐

โดยครูอุ้ย

การพัฒนาเด็กไปสู่ยุค ๔.๐ ครูอนุบาลต้องพิจารณาบทบาทของตนเองให้ถ่องแท้เกี่ยวกับ

- **ความมั่นคง คือ Rhythm** เป็นการทำจังหวะที่สอดคล้องกัน เช่น มีลมหายใจเข้า ลมหายใจออกที่เป็นจังหวะ เป็นการเข้าและออกแบบสบายๆ เป็นสภาวะที่ดี จัดบรรยากาศให้เด็กรู้สึกสบายใน ๑ วัน / ๑ สัปดาห์ / ๑ ฤดูกาล / ๑ ปี

- ในช่วง ๑ วัน เริ่มต้นวันด้วยครูปรับเด็กและโอบกอดเด็ก เด็กทำกิจกรรมที่หนักและเบาผ่อนคลายสลับกันไป
- ในช่วงสัปดาห์ เช่น ทำกิจกรรมร้อยดอกไม้ในวันจันทร์ บันทึกรายการในวันอังคาร ประกอบอาหารในวันพุธ ระบายสีน้ำในวันพฤหัสบดี และทำความสะอาดในวันศุกร์

การจัดจังหวะที่ดีเป็น Healthy Education คือการศึกษาที่มีสภาวะที่ดี เด็กได้รับโอกาสมีจังหวะชีวิตที่ดี เด็กจะรู้สึกถึงความมั่นคง มีจังหวะสม่ำเสมอ เช่น เด็กรู้แล้วว่าวันจันทร์จะต้องร้อยดอกไม้ วันต่อๆ ไปจะต้องทำอะไร เด็กจะมีจังหวะที่ไม่สับสน สร้างความมั่นคงทั้งภายนอกและภายในให้กับเด็ก

- **ความมั่งคั่ง คือ Repetition** เช่น จากกิจกรรมจัดดอกไม้ เราจัดดอกไม้ด้วยกันที่ไม่เพียงเสียดอกไม้ลงไป แต่ทุกคนสามารถส่งสายตาบอกได้ เมื่อเห็นว่า “พอแล้ว” เพราะเราได้เห็นความงามร่วมกันแล้ว หรือความมั่งคั่งแต่มีหนี้ นั่นไม่ใช่ความมั่งคั่งจริง มั่งคั่ง หมายถึง “พอดี” เพราะฉะนั้น จึงต้องเข้าใจความงามว่าเท่าไรจึงจะพอ ดังนั้น จึงต้อง Repetition การทำให้เกิดความงาม สม่ำเสมอ จึงต้องทำซ้ำ การกวาดบ้านวันนี้ พุ่มนี้ก็ต้องกวาด การล้างจานวันนี้ พุ่มนี้ก็ต้องล้าง หรือการที่เราพาเด็กจัดดอกไม้วันจันทร์นี้ แต่สัปดาห์หน้าไม่จัดแล้วจะทำให้เด็กไม่แน่ใจ ทำให้เด็กสับสน ดังนั้น เราต้องทำการจัดดอกไม้ซ้ำๆ ทุกวันจันทร์ ดูเหมือนจะเป็นกิจกรรมซ้ำ แต่เด็กไม่เคยร้อยดอกไม้ออกมาเหมือนกันเลย เด็กจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการจัด

การร้อยดอกไม้แบบบ้านเรา คือ การเรียงจิตที่งดงามมาก ด้วยดอกไม้หลายชนิดมาก ดอกรัก ดอกพุด ดอกมะลิ คนไทยมีวิธีการค่อยๆ ร้อยเรียงทีละชั้นๆ แล้วทำให้เป็นพวงมาลัย เวลาทำงานกับเรื่องแบบนี้ คือ การทำงานกับจิตของเรา เป็นการเรียงร้อยจิตของเราให้ประณีตขึ้นๆ

การจัดดอกไม้ทำซ้ำทุกวันจันทร์ เป็นการทำทุกอย่างซ้ำๆ คือการ “ซ้ำสด” ที่ไม่ใช่ซ้ำซาก หรือในการวาดรูปสีน้ำของเด็ก เด็กก็ไม่เคยวาดรูปซ้ำ ถ้าจะให้เกิดความงามที่มาจากข้างใน ไม่ควรที่จะเปลี่ยนกิจกรรมบ่อย และต้องทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กได้รับการขัดเกลา

- **ความยั่งยืน คือ Reverence** การเคารพ วิธีที่ง่ายที่สุดคือการให้เด็กเล่นของเล่นจากธรรมชาติ เด็กจะรู้ว่าของเล่นมาจากธรรมชาติ เด็กจะรู้สึกดีกับธรรมชาติ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นเขาจะคิดถึงและรู้สึกผูกพันกับธรรมชาติ การจัดกิจกรรมกับเด็กจึงต้องเปิดโอกาสให้เขาได้อยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ เด็กจะเกิดความเคารพธรรมชาติ และไม่ทำลายธรรมชาติอย่างไร้สำนึก เป็นความยั่งยืน

โดยครูอุ้ย

“กระต่ายน้อยนอนอยู่บนพื้นโลก กระรอกน้อยนอนอยู่ในโพรง แล้วยึดตัวตรงเหมือนต้นไม้ หัวไหล่เบาสบายเหมือนนกบินอยู่ในอากาศ ศีรษะของเราอยู่ใต้ดวงดาว เรานั่งอยู่ระหว่างพื้นโลก และดวงดาว เรานั่งอยู่ใต้ต้นไม้ หายใจเข้าออกเบาๆ ทุกคนหลับตาลง เห็นดวงดาวเต็มไปหมด หายใจเข้า หายใจออก”

เป็นเรื่องราวของมนุษย์ ภาพลักษณ์ของมนุษย์ที่ละเอียด กายและจิต ความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อโลก และพัฒนาการของร่างกายที่ละเอียดมากกว่าที่เรามองเห็นได้

ถ้าเราเป็นดวงดาวที่อยู่บนฟ้า เป็นจิตวิญญาณที่ยังไม่ลงมาเกิดบนโลก เมื่อมองลงมายังโลกก็คงจะเห็นความสวยงามงดงาม ก่อนที่เราลงมายังโลกเราจะรู้สึกที่โลกสวยงาม และอยากเกิดมาเป็นมนุษย์ ก่อนจะลงมาก็ต้องไปถามเทวดาประจำตัวของเรานะว่า “จะอนุญาตให้เราเกิดไหม” เทวดาก็จะถามว่า “เธอจะลงไปทำอะไรล่ะ” เราก็จะตอบว่า “อยากเกิดมาเป็นลูกของคุณพ่อคุณแม่ เพื่อสร้างสรรคโลกมนุษย์นี้ให้ดียิ่งกว่าเดิม” เมื่อลงมาอยู่ในท้องคุณแม่ ซึ่งพ่อแม่ต่างก็เฝ้ารอลูกที่เปรียบเสมือนเป็น “จิตประภัสสร” และเราก็พบว่าหน้าตาของเราจะเหมือนพ่อแม่อย่างละครึ่งๆ

บทกลอนวันเกิด

“ตัวเจ้าเป็นดาวดวงน้อยอยู่บนฟากฟ้าในยามค่ำคืน

มองเห็นโลกใบกลมสดชื่น ต้นไม้ร่มรื่นผู้คนมากมาย

จึงอยากมาช่วยสร้างโลก ให้หมดทุกข์คลายโศกมีสุขเต็มที่

มองดูพ่อแม่คู่นี้ รักกันนานปีอยากมีลูกผูกใจ

จึงชวนหมู่ดาวหลายดวง เรียงร้อยเป็นพวง รถเลื่อนแล่นไป

รุ่งทอสะพานรักให้ เจ้าจงลงไปรออยู่ในครรภ์

พ่อแม่ต่างเฝ้ารอคอย เฝ้าคอยลูกน้อย เฝ้าคอยใจมั่น

ลูกน้อยเติบโตในครรภ์ พ่อแม่นับวันรอเจ้าเกิดมา

วันนี้เป็นวันเกิดเจ้า ในครอบครัวเราตื่นตื่นนักหนา

ปากนิคจุมูกน้อยหน้าตา เจ้าแบ่งเอามาจากพ่อแม่เท่ากัน

เติบโตเจ้าจางมันใจ เป็นคนดีให้ได้ตั้งเจ้าตั้งมัน

จงรักและจงแบ่งปัน นำความสุขสันต์ให้โลกเราเอ๋ย”

นี่คือบทกลอนที่ครูจัดงานวันเกิดให้เด็กทุกคนที่อยู่ในห้อง ครูจะเชิญเด็กน้อยเจ้าของวันเกิดมานั่งที่มุมที่จัดไว้ และท่องกลอนให้ เพื่อให้เกียรติว่า เด็กมีความสัมพันธ์กับโลกมนุษย์ในลักษณะของ 2 Forces คือมีจิตและกายมาทำงานร่วมกัน

2 Forces

เมื่อเขาเริ่มเติบโตและเดินมาหาเราที่เป็นแม่ครู พวกเราในฐานะครูมีส่วนช่วยให้เขาได้ค้นหาพลังของเขา ในช่วงวัยเด็กเล็กๆ ของเขาจะมีพลังของมนุษย์อยู่ ๒ อย่างคือ

- พลังทางกาย (Physical Body)
- พลังทางด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Body)

ซึ่งทั้งสองพลังมีความเชื่อมโยงกัน ซึ่งในวันเกิดลี้มตาดูโลกเป็นวันที่จิตและกายมาทำงานร่วมกัน

พลังทางกาย

กายเนื้อประกอบด้วยธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ คือเรามีกายที่เป็นพลังชีวิต สามารถเดินไปไหนมาไหนได้ มีความรู้สึก สัญชาตญาณเหมือนกับสัตว์ทั้งหลาย แต่ในความเป็นมนุษย์ มีความเหนือสัตว์ ที่มนุษย์มีความตระหนักรู้ สามารถบรรลุธรรมได้สักวันหนึ่ง

ดังนั้น พวกเราในฐานะที่เป็นครูอนุบาล “ครูจะทำอะไรได้บ้างเพื่อเด็กๆ ที่ต้องอยู่ในโลกใบนี้”

ครูควรจะให้โอกาสเด็กได้เล่น มีบ่อทราย มีดิน มีบ่อน้ำ ให้เด็กได้เล่นดิน เล่นทราย เล่นน้ำ หรือการเล่นกลางแจ้ง เพราะเด็กที่เกิดมามีกายเนื้อ ซึ่งสัมพันธ์กับโลก ครูจึงต้องให้เด็กได้เรียนรู้ ทำให้เขารู้ว่าร่างกายของเขาทำงานอย่างไรได้บ้าง เชื่อมโยงกับธรรมชาติอย่างไร เพื่อให้เด็กได้รู้จักตนเอง

พลังทางด้านจิตวิญญาณ (พลังชีวิต)

พลังชีวิตเปรียบเทียบกับได้เช่นเดียวกับพืช วันที่รู้สึกห่อเหี่ยว พลังชีวิตเสมือนพืชไม่ได้รดน้ำ วันที่พลังชีวิตดีก็จะรู้สึกสดใส วันที่ไม่สบาย ลูกไม่ขึ้น พลังชีวิตก็จะอ่อน เมื่อพลังชีวิตเต็มที่สูงขึ้น เราก็จะทำงานได้อย่างดี

การจัดชั้นอนุบาลควรจะตอบโจทย์ ว่ามนุษย์มีพลังชีวิตอยู่ด้วย ดังนั้น จึงควรัญเชิญธรรมชาติ สิ่งที่เป็นสีเขียวๆ ให้มาอยู่ในชั้นอนุบาล เช่น ปลูกต้นไม้ให้มาก อนุบาลที่เต็มไปด้วยต้นไม้ก็จะรู้สึกถึงความชุ่มชื้น โรงเรียนไหนที่มีแต่ตึกก็ต้องหาพลังชีวิตของพืชเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งหรือต้องหาสีเขียวๆ เข้าไปได้ เช่น การปลูกพืชใส่กระถางเล็กๆ ตั้งไว้ในห้อง หรือปักพุ่มต่างเช่นในน้ำ เป็นต้น

มนุษย์มีสัญชาตญาณเช่นเดียวกับสัตว์ รู้สึกได้ถึงภัยอันตรายกำลังเข้ามาเขาจะหลบ แต่เมื่อภัยมาถึงตัว เขาก็จะจู่โจม ซึ่งมนุษย์เราก็เป็นแบบนั้น

สัตว์มีสัญชาตญาณในการปกป้องลูกต่างๆ กันไป ยกตัวอย่างเช่น เมื่อแม่ไก่รับรู้ว่าจะมีอันตราย แม่ไก่จะกางปีกให้ลูกมาซุกตัวอยู่ใต้ปีกเพื่อป้องกันอันตรายด้วยปีกของตัวเอง เมื่ออันตรายผ่านไป แม่ก็เผยปีกออกพาลูกคุ้ยเขี่ยหากิน ถ้าหาเจอหนอนซึ่งเป็นอาหารก็จะร้องเรียกให้ลูกกินก่อน หรือแม่แมวรักลูก คลอเคลียอยู่กับลูก แต่เมื่อมีอันตรายมา เราจะไม่เห็นแมวคอกันอีกเลย เพราะแม่แมวจะรีบคาบลูกหนีไปอยู่ที่อื่น เป็นต้น

ทุกวันนี้ เด็กของเราต้องเผชิญกับภัยอันตรายอยู่ใกล้ตัวมากมายที่ผู้ใหญ่ไม่รู้และหยิบยื่นให้เด็ก มีความเสี่ยงที่จะเป็นโรคที่เราไม่รู้จัก ดังนั้น เราจะรู้ได้อย่างไรว่าธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเรานั้น มีอะไรที่ติดอยู่แล้ว หรือแม่ครูเองมีสัญชาตญาณส่วนตัวในการรับรู้ว่าจะปกป้องเด็กในความปกครองได้มากน้อยแค่ไหน ครูต้องมีวุฒิภาวะ ต้องมีความเป็นพ่อเป็นแม่ แล้วมองหลักสูตรให้ทะลุ ว่าหลักสูตรนี้จะปกป้องลูกของเราอย่างไร เด็กของเราจะเติบโตมั่นคง ปลอดภัย มีความสมดุล และเราจะพาเขาไปด้วยกำลังสองมือของเรา

เราในฐานะที่เป็นแม่ครูเราจะปกป้องเด็ก ๆ ของเราอย่างไร

ถ้ามีคนมาบอกว่าเด็กๆ อนุบาลต้องวัดผลด้วยการสอบหรือต้องไปแข่งขันกับคนอื่น เราต้องปกป้องเด็กๆ ของเรา เราต้องบอกเขาว่า “ไม่ได้นะคะ เด็กของเรายังเล็ก เราเน้นการแบ่งปันดีกว่า” การที่ครูคิดและพูดแบบนี้เป็นวิธีการปกป้องเด็กเอาไว้

ครูจะพาเด็กๆ อยู่กับสัตว์ที่อยู่ร่วมโลกกันได้อย่างไร

■ “ครูอย่ารังเกียจสัตว์”

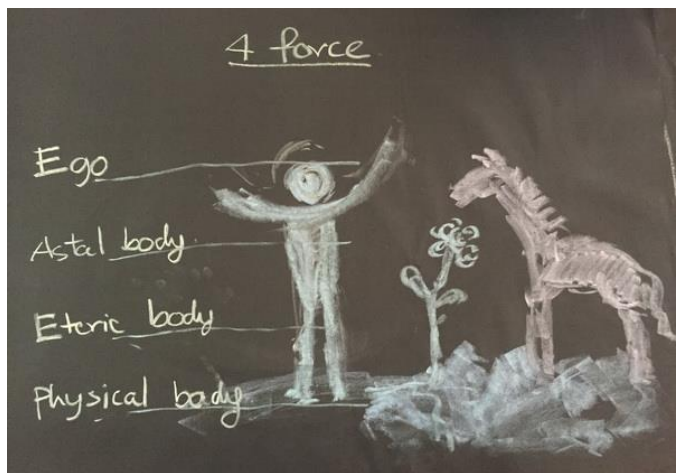
- ครูไม่ต้องฉีดยาฆ่าแมลงที่ครัว แต่ให้เปลี่ยนวิธีการเก็บอาหารให้ดี มดและหนูก็จะไม่มา
- เมื่อมีนกมาอยู่ในบริเวณชั้นอนุบาล ให้ครูเลี้ยงนก โปรยอาหารเหลือให้นก เด็กๆ ได้อยู่กับธรรมชาติ และครูได้เลี้ยงนกโดยไม่ต้องซื้อ ดังที่อนุบาลบ้านรักที่มีต้นไม้ล้อมรอบจะมีนกขมิ้นมาทุกปี มีนกกระยางปากยาวมาเดือนมกราคม บางทีจะมีพี่ฝูงมาเกาะแต่อยู่ไม่นาน เขาก็ไป มีพี่หนอนมา เด็กจะบอกแขกที่มาเยี่ยมว่า “ถ้าเห็นหนอนไม่ต้องบีบเขานะ เพราะว่าอีกหน่อยเดียวเขาก็จะเป็นผีเสื้อแล้ว”

- เมื่อเด็กๆ ได้สัมผัสกับสิ่งมีชีวิตที่อยู่รอบตัว ครูสามารถทำให้เข้าไปข้างในของเด็กได้ด้วยเพลงนิทานวงกลม การนำเอาธรรมชาติของสัตว์มาทำเป็นนิทาน และเคลื่อนไหวในวงกลม ถ้าครูทำให้เพลงนิทานยาวขึ้น โดยช่วงเช้าเป็นเรื่องราวของการไปเจอสัตว์ทั้งหลาย และตอนเย็นเป็นช่วงที่สัตว์ทั้งหลายกลับบ้าน เด็กจะรู้สึกอึดกับนิทาน และเคลื่อนไหวอย่างสนุกสนาน ครูควรจะทำนิทานเพลงวงกลมตอนเช้า หลังจากทีพีๆ เคารพธงชาติเสร็จ เป็นโอกาสให้เด็กๆ อนุบาลมาร้องรำทำเพลง สวดมนต์ไหว้พระในห้องอนุบาล แต่ถ้าไปตากแดดในแถวเหมือนพีๆ ประถมจะใช้เวลานานเกินไป ร่างกายเด็กๆ อาจจะไม่ไหว

4 Forces

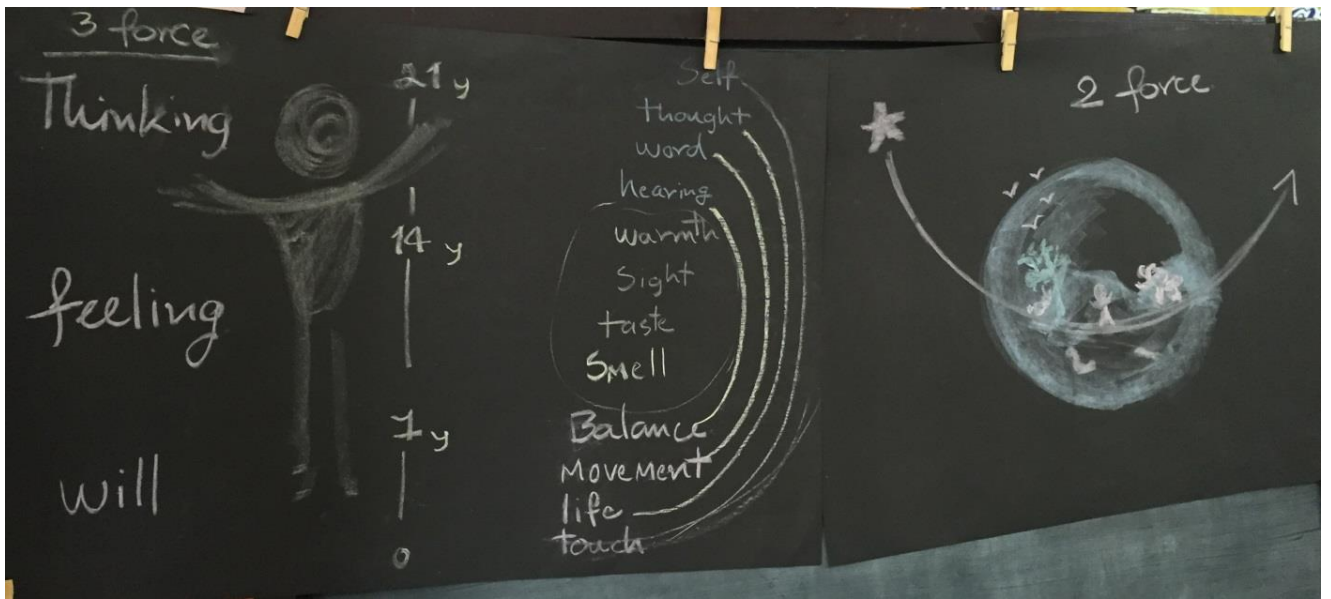
มนุษย์ประกอบด้วยกาย ๔ มิติ

- กายเนื้อ (Physical Body) คือ ร่างกายทางกายภาพ ประกอบด้วยธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ
- กายพลังชีวิต (Ethereic Body) คือ พลังที่อยู่ภายใน หล่อเลี้ยงให้ร่างกายเจริญเติบโต
- กายพลังความรู้สึก (Astral Body) คือ ความรู้สึกตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางธรรมชาติ หรือสัญชาตญาณ
- ตัวตน (Ego) คือ กายภายในที่ทำให้มนุษย์เหนือกว่าสัตว์ สามารถพัฒนาความตระหนักรู้ซึ่งจะนำไปสู่ดวงจิตที่สูงขึ้น มีปัญญาสำหรับการคิด และสามารถบรรลุธรรมได้

กายทั้ง ๔ นี้ มีเพียงกายเนื้อเท่านั้นที่เป็นกายภาพ สามารถมองเห็นได้ แต่อีก ๓ กาย เราองไม่เห็น แต่สามารถรับรู้ได้

การที่ครูร้องเพลงเรียกเด็ก และกางแขนออกรับเด็ก เป็นการส่งต่อพลังความรู้สึกไปเชื่อมกับกายเนื้อ เมื่อเด็กได้ยินครูร้องเพลง เด็กจะวิ่งเข้าหาครูทันที ครูสามารถใช้วิธีนี้ “เก็บเด็ก” ได้ แทนการโอบกอดเด็กทีละคน เพราะเป็นอ้อมกอดที่ครูส่งความรู้สึกให้เด็ก เป็นพลังจากตัวครูที่เด็กจะเห็นครูเมื่อครูส่งสายตา (แทนการใช้สื่ออุปกรณ์ เช่น หอด ระฆัง เพื่อเรียกเด็ก)

3 Forces

- **Will (ความมุ่งมั่น)** ช่วงแรกเกิด-๗ ปี เป็นช่วงที่เด็กเรียนรู้กาย และเติบโตภายในเรื่องของความมุ่งมั่น ผ่านการพัฒนา ๔ สัมผัส คือ Touch, Life, Movement และ Balance สิ่งที่ดีในตัวเด็กมาตั้งแต่เกิด หรือของขวัญของเขาที่ได้รับมา คือ Will หรือความมุ่งมั่น ที่จะทำให้เขาไม่เคยย่อท้อในการเติบโต เขายืนได้ นั่งได้ วิ่งได้ พุดได้ เด็กไม่ย่อท้อที่จะฝึกหัดทำให้ได้ ครูจะสังเกตเห็นได้ว่า เด็กจะมุ่งมั่นกับการเล่นของเขามาก ดังนั้น โอกาสที่ครูควรให้เด็กๆ คือ ของเล่นที่เป็นธรรมชาติ ของเล่นที่ไม่ปิดกั้น สามารถยืดหยุ่น และไม่สำเร็จรูปจะเป็นการส่งเสริมพลังแห่งเจตจำนงหรือความมุ่งมั่น Will ของเด็กๆ ตัวอย่างเช่น การเล่นเกม เขาจะเล่นและส่งเสียงร้องไปตามที่เขาคิด หรือเด็กๆ ที่เล่นซื้อตัวหนังสือ เขามีความมุ่งมั่นที่จะพยายามเชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาเห็นมา แล้วมาย่อยเป็นการเล่น
- **Feeling (ความรู้สึก)** ช่วงวัย ๗-๑๔ ปี เป็นการเติบโตทางความรู้สึก ทำความเข้าใจกับโลกผ่านจิตใจของตัวเอง สัมผัสทั้ง ๔ คือ Smell, Taste, Sight และ Warmth
 กว่าที่เด็กจะรู้ว่าเขาชอบหรือไม่ชอบอะไรนั้น จิตใจเขาได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง ว่าเขามี "ใจ" เช่น กว่าที่เขาจะยอมรับกับตัวเองว่าฉันงอนเพื่อน โกรธเพื่อน อิจฉา ฉันไม่ยอมทน กว่าที่เขาจะยอมรับและเข้าใจตัวเอง เป็นช่วงอายุ ๑๔ ขึ้นไป ที่เด็กจะรู้ว่าตัวเองจะหยุดโกรธ หยุดทน เมื่อไหร่ จากเมื่อก่อนที่เขาอ้อนแม่ เขาจะไม่รู้สึกอะไร แต่เมื่อเขาเจอเพื่อนที่เขารักที่สุดทำกับเขาบ้างถึงจะเข้าใจความรู้สึกนั้น

ช่วงวัย ๗-๑๔ ปี เป็นช่วงที่เด็กเรียนรู้ตัวเองว่ามีใจ เป็นช่วงอายุที่ทำงานกับใจ

- **Thinking (ความคิด)** ช่วงวัย ๑๔-๒๑ ปี เป็นช่วงที่เด็กจะพัฒนาต่อเนื่องมาจากความพร้อมของช่วง ๐-๗ ปี ในด้าน Hearing, Word, Thought และ Self เป็นกระบวนการทำงานกับความคิดของตัวเอง เด็กจะรู้จักที่จะฟัง เข้าใจการใช้คำ การใช้ความคิด เป็นตัวของตัวเอง ดังนั้น ในช่วงนี้เหมาะกับการมอบโอกาสให้เด็กทำโครงการ/โครงการ เด็กจะสามารถต่อสู้ทำงานสำเร็จ เพราะอยู่ในวัยที่เด็กชอบค้นคว้าและอยากทำจริงๆ

ในช่วงที่เด็กทำงานกับเรื่องของความคิดในวัยของเขา เด็กต้องการผู้เชี่ยวชาญมาบอกสอน ให้คำแนะนำ เด็กพร้อมที่จะเชื่อ แต่ถ้าคนที่มาสอน เป็นคนที่เด็กไม่ไว้วางใจหรือไม่เชื่อใจ เขาจะดื้อและไม่เชื่อ เพราะฉะนั้น ประโยชน์ของการเรียนรู้เรื่องมนุษยปรัชญา คือการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้กับเด็กๆ ของเรา ถ้าเราทำกับเด็กๆ ตอนที่เขายังเล็กไม่ดีจะส่งผลถึงตอนโต ดังนั้น ครูต้องทำขั้นพื้นฐานให้ดี

เด็กในช่วงนี้เริ่มมีฮอริโมน จะเริ่มมีความรัก มีการทำงานของอุณหภูมิ (ความร้อน/ความเย็น) เป็นช่วงที่เขาอาจจะได้รับอ้อมกอดของคนที่เขารัก นอกจากอ้อมกอดของพ่อ ครูจึงต้องระวังให้เป็น

คำถาม: ถ้าเด็กเสนอตัวที่อยากทำ แต่ครูบอกยังไม่ถึงเวลาที่สมควรทำ เป็นการสกัดกั้นเด็กหรือไม่

ครูอุ้ย: เราต้องดูอายุเขา ถ้าอยากทำแต่อายุยังน้อย ถ้าเราปล่อยให้ทำแล้วล้มเหลว WILL ก็จะมี ความรู้เพียงพอต่ออายุของเด็ก เช่น เด็ก ๓ ขวบครึ่ง อยากถูบ้าน แต่ไม่ถนัดมาก ทำก็ไม่ได้ พ่อแม่ก็ไม่ห้าม เท่ากับว่าเรามองไม่เห็นทั้งหมดทั้งสิ้นในร่างกายเด็กยังไม่พร้อม ถ้าปล่อยให้ทำ เราต้องรับประกันต่อความล้มเหลวของตัวเด็กด้วย ควรบอกว่าย่าเพิ่งทำ รอให้แขนยาวก่อนค่อยให้ทำ ตัวอย่างจากต่างประเทศ ที่มีเด็กถือของไปเสิร์ฟให้เพื่อน แล้วทำหก ๓ ครั้ง ครูเปลี่ยนคนเสิร์ฟทันที ครูบอกว่าให้โอกาสแล้ว แต่ทำไม่ได้ ให้หยุดก่อนมองคนที่ทำได้ แต่คนคนนั้นจะได้รับโอกาสอีก มิใช่ว่าไม่ให้เลย

เพราะฉะนั้น ในการศึกษาที่เราเรียนรู้ คือ เผ่าดู เหมือนทฤษฎีกระจกเงา ถ้าอยู่ในบริบทที่ **เรื่องนี้ แต่ไม่มีโอกาสทำ พอถึงเวลา จะทำได้เลย เพราะว่าเป็นกระจกเงาที่อยู่ในตัวครู** เด็ก ๓ ขวบที่อยากรินน้ำ แต่เหยือกใหญ่เกินไปแล้วทำหก ครูจะบอกว่า “เมื่อเธออายุ ๔ ขวบ หรืออยู่อนุบาล ๒ แล้ว เธอจะได้รินน้ำ”

กิจกรรมหลัก ๑ วันในห้องเรียนอนุบาลแบบบ้าน (๒ กิจกรรมหลัก)

โดย ครูอุ้ย และศน.มณีวรรณ นามโสม

ศน.มณีวรรณ นามโสม:

ตารางกิจกรรมประจำวันจะเริ่มด้วยเคลื่อนไหวและจังหวะ ต่อด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเล่นเสรี (เล่นตามมุม) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเล่นกลางแจ้ง และพักผ่อน จบด้วยเกมการศึกษา

สาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ

- สาระที่ควรการเรียนรู้ คือ เนื้อหาที่ครูนำมาจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ ประกอบด้วย ๔ เรื่อง คือ ตัวเอง บุคคลสำคัญและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก
- ประสบการณ์สำคัญมี ๔ ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา

แนวคิดของการจัด ๒ กิจกรรมหลักที่มีการเรียงลำดับกิจกรรมตามตารางประจำวัน

๑. ออกแบบให้ ๑ วันของเด็กให้เกิดพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้ง ๔ ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา
๒. จัดกิจกรรมตามพัฒนาการของเด็ก ที่คำนึงถึง
 - ความสนใจ เด็กแต่ละวัยมีความสนใจและระยะเวลาที่เด็กสนใจต่างกัน เช่น เด็กอายุ ๓ ขวบ จะสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งระยะเวลาประมาณ ๘ นาที เด็กอายุ ๔ ขวบ จะสนใจในระยะเวลาประมาณ ๑๕ นาที ดังนั้น กิจกรรมที่จัดให้เด็กต้องใช้ความคิด ไม่ควรใช้เวลานาน ถ้านานเกินไปก็ไม่มีจุดหมาย เด็กจะไม่ได้เรียนรู้ เพราะเกินความต้องการของเขาไปแล้ว
 - กิจกรรมต้องมีทั้งหนักและเบาสลับกันไป เมื่อเด็กทำกิจกรรมหนักแล้ว ควรผ่อนคลายด้วยกิจกรรมเบา
 - กิจกรรมที่ทำในห้องและนอกห้อง (กลางแจ้ง)
 - กิจกรรมที่ทำเดี่ยว กลุ่มเล็ก และทำเป็นกลุ่มใหญ่

ทั้งนี้ เน้นการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง (Brain Based Learning) แต่ละช่วงวัย

ถ้าครูทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้ดี จะสามารถออกแบบ ๒ กิจกรรมหลักบรรลุตามเป้าหมายได้ และเราควรจะสอดแทรกงานบ้าน งานครัว งานสวน ไว้ตรงส่วนไหนของสาระการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ “โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ” (โรงเรียนสองภาษาสำหรับเด็กหูหนวก)

โดยครูอุ้ย

ตัวอย่างโรงเรียนที่บูรณาการ ๖ กิจกรรมหลักกับงานบ้าน งานครัว งานสวน

โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบเป็นโรงเรียนสำหรับเด็กหูหนวก ครูอุ้ยจะใช้วิชาศิลปะ ให้เด็กฝึกวาดรูปให้สวยงาม

ครูประจำชั้นท่านหนึ่งวาดรูปสัตว์ต่างๆ เป็นสัญลักษณ์ของเด็กๆ ของที่นั่น เป็นภาพวาดเสมือนจริง (ไม่เป็นภาพการ์ตูน) โดยใช้สีไม้ สีฝุ่น สีชอล์ก บนกระดาษแข็งที่ใช้ระบายสีน้ำ

เมื่อครูจะมอบหมายงานให้เด็กคนไหน จะใช้ภาพประกอบกับภาพสัญลักษณ์สัตว์ของเด็กคนนั้นๆ เช่น เด็กที่มีช้างเป็นสัญลักษณ์จะทำหน้าที่รับผิดชอบเชิญเทียนในวันนี้ (ตามรูป)

ตอนเช้า สวัสดีคุณครู สวัสดีเพื่อน

จากนั้น มีการทบทวนมารยาทในการเล่น

๑. กิจกรรมเสรี / เล่นตามมุม/ ทักทายพี่ของเล่น

การเล่นเสรี คือ เล่นตามความพร้อมของเด็กๆ เป็นการเล่นอย่างสร้างสรรค์ เช่น แต่งตัวด้วยผ้า สร้างผลงานต่างๆ เช่น สร้างบ้าน ถ้าให้โอกาสเด็กเล่นผ้า เล่นเชือก เด็กสามารถเอาเชือกมาผูกกับผ้าเพื่อสร้างบ้านได้ ใช้อุปกรณ์ที่ยืดหยุ่นเพียงพอให้เด็กนำไปสร้างสรรค์ต่อได้ ไม่ว่าจะเป็นกระบุง ตะกร้า เช่น เด็กเล่นขั้บรดและนำตะกร้ามาเป็นพวงมาลัย เด็กนำเมล็ดพืชมาตำเป็นสั้มตำ

จากนั้น เก็บของเล่น ครูพาเด็กเก็บโดยใช้เพลง “เก็บของเล่น”

“ได้เวลาฉันขอจากลา ของเล่นที่รักเจ้าพักผ่อนกาย
ห่มผ้าให้แล้วเจ้านอนสบาย พรุ่งนี้ฉันมาเล่นใหม่
ลาก่อน ลาก่อน ลาก่อน ลา..... ลาก่อน ลาก่อน ลาก่อน ลาก่อน.....”

ครูสามารถนำไปปรับใช้ตามบริบท เช่น ภาคอีสานอาจจะร้องเพลงเป็นภาษาอีสานก็ได้

เด็กหุนหวก เด็กไม่สามารถที่จะไต่ขึ้น เมื่อครูร้องเพลงและทำท่า เด็กก็ต้องจินตนาการ ครูจึงทำธง เช่น “มดเก็บไข่ใส่รังให้เรียบร้อย” เมื่อครูโบกธงเป็นสัญญาณให้เด็กเก็บของเล่น โดยไม่ต้องใช้เสียง

การแยกเก็บของให้ถูกต้อง เป็นการฝึกความสามารถการแยกแยะของเด็ก อยู่ในตัวชี้วัดของหลักสูตรด้วยว่า เด็กฉลาดจะต้องรู้จักการแยกประเภทได้ เด็กที่ผ่านการเล่นเสรีจะแยกของเก่ง แยกถูกต้อง และละเอียด ดังนั้น กิจกรรมเล่นเสรี เป็นการที่ครูได้ฝึกเด็กทั้งกล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก ฝึกเชาว์ปัญญา ฝึกความพร้อมต่างๆ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และฝึกนิสัยให้เด็กไม่เป็นคนจับจด ไม่ทิ้งข้าวของ

เมื่อเล่นเสรีเด็กๆ จะพากันตีมนม ร้องเพลง “แม่ว้าว”

วันนี้แม่ว้าวให้ลูกกินนม ลูกว้าวสุขสมร้องมอ มอ มอ
 แต่แล้วลูกว้าวกินอิ่มเกินพอ ไม่มัวร์ร้องแบ่งปัน
 ความรักมากมายกลั่นเป็นน้ำนม เด็กๆ ซีนซมได้ตีมนมด้วยกัน
 วันนี้แม่ว้าวสอนลูกแบ่งปัน น้ำนมกลั่นมาจากใจ

ครูสามารถให้เด็กตีมนมโรงเรียนอย่างมีความหมายมากขึ้น โดยให้เด็กได้ตีมนมจากเหยือก และให้เด็กผลัดกันมาเป็นคนรินนมให้เพื่อนๆ ในแต่ละวัน

๒. กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะ ความงาม) เป็นกิจกรรมที่เพิ่มเติมเข้ามา ต้องทำทุกสัปดาห์ เป็นกิจกรรมที่มีความสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมร้อยดอกไม้จะจัดทุกวันจันทร์ของสัปดาห์ กิจกรรมปั้นดินทุกวันอังคาร ทำอาหารทุกวันพุธ วาดภาพทุกวันพฤหัสบดี ทำความสะอาดทุกวันศุกร์ เป็นต้น

ดอกไม้ที่นำมาร้อยได้ เด็กๆ เก็บมาจากในโรงเรียน ใช้ก้านมะพร้าวร้อย ร้อยเสร็จนำไปบูชาพระ

๓. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เช่น การละเล่นของไทย, รำไทย, ยูริธมี ที่มีเนื้อหาของเพลงและการละเล่นสอดคล้องกับฤดูกาลและเทศกาล (สามารถทำในช่วงกิจกรรมวงกลมได้)

๔. กิจกรรมวงกลมหรือกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เนื้อหาสอดคล้องกับ

- รอบปี ได้แก่ ฤดูกาล วัฒนธรรม และวิถีชีวิตในท้องถิ่น
- ชีวิตประจำวัน ได้แก่ เคารพพระบรมฉายาลักษณ์ ร้องเพลงชาติ สวดมนต์ไหว้พระ ระลึกคุณบิดามารดา

หลังจากครูพาเด็กทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว อาจจะมีการเชิญเทียน

สาระการเรียนรู้ จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ เช่น

- หน่วย บ้าน วัด โรงเรียน
- หน่วย เข้าพรรษา แห่เทียน
- หน่วย ลอยกระทง
- หน่วย พ่อของฉัน และพ่อของแผ่นดิน

ครูอุ้ยฝากไว้ว่า “ครูจะสอนก็สอนได้ แต่ต้องมีสื่อที่ดี”
ดังนั้น ครูต้องมีความสามารถด้านต่างๆ ทั้ง

- ร้องเพลงให้สนุก
- ทำเต็นต์องงาม
- วาดรูปต้องสวย

๕. กิจกรรมกลางแจ้ง (เล่นอิสระกลางแจ้ง)

- มีพื้นที่เล็กๆ ให้เด็กๆ เล่นกัน ไม่ว่าตรงไหนก็สามารถทำได้ แต่ควรเป็นพื้นที่ที่มีร่มไม้
- เมื่อถึงเวลาออกสนามเด็กจะถอดรองเท้า ตอนกลับเข้าห้องต้องล้างเท้า ล้างมือให้สะอาด

๖. กิจกรรมเกมการศึกษา

- หนังสือนิทาน
- เกมทำด้วยมือ
- กิจกรรมการละเล่นอำลาก่อนกลับบ้าน

เป้าหมายของ ๖ กิจกรรมหลัก

โดย ศน.มณีวรรณ นามโสม:

จากตัวอย่างกิจกรรมหลักประจำวันของครูผู้ สามารถทำให้มองเห็นกิจกรรมของอนุบาลแบบบ้านด้วย คือ

- **กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ** มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาร่างกาย กล้ามเนื้อมัดใหญ่ แขน ขา และการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ และให้เกิดความสมดุลของการเคลื่อนไหว ดังนั้น กิจกรรมเคลื่อนไหวจึงเป็นกิจกรรมแรกของวันที่ครูพาเด็กทำ กิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ

○ กิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐาน

- เคลื่อนไหวอยู่กับที่ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กรู้ว่าอวัยวะของเด็กทำอะไรได้บ้าง ครูพาทำด้วยการปรบมือ ใช้นิ้ว กระตืบเท้า ใช้นิ้วทำกับที่
- เคลื่อนไหวเคลื่อนที่ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กรู้ทิศทาง จากข้างหน้าไปข้างหลัง ซ้ายขวา ระดับบนล่าง ขึ้นลง การใช้พื้นที่บริเวณต่างๆ และระวังไม่ไปทำให้คนอื่นเดือดร้อน และที่สำคัญ เด็กจะได้เรียนรู้เรื่องสัญญาณ ครูต้องมีข้อตกลง ว่าถ้าครูทำสัญญาณแบบนี้ เด็กจะต้องเคลื่อนไหวอย่างไร หรือต้องหยุดเมื่อไหร่

○ กิจกรรมเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับเนื้อหา เช่น การทำท่าทางเลียนแบบสัตว์ เลียนแบบยานพาหนะ เลียนแบบการเป็นผู้นำผู้ตาม ทำท่าทางประกอบเพลง เคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์ เคลื่อนไหวสร้างสรรค์

ครูแต่ละโรงเรียนเล่าถึงการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของตนเอง

○ ครูบ้านดงบัง จังหวัดร้อยเอ็ด

- การให้จังหวะ บางครั้งใช้ฉิ่งฉาบ กลอง
- การเคลื่อนที่ ครูใช้การบอกให้ไปซ้ายไปขวา หรือบอกให้อยู่กับที่
- เปิดเพลงให้เด็กขยับตามจังหวะของเพลง ให้เด็กสร้างจินตนาการเองว่าจะขยับไปกับเพลงได้อย่างไร

○ ครูบ้านป่านหนองอ้อ จังหวัดร้อยเอ็ด

- ส่วนมากเปิดเพลงจากทีวี แล้วให้เด็กทำตามเพลง ถ้าไฟดับครูและเด็กๆ จะร้องเพลงกันเอง การเคลื่อนไหวเด็กทำตามที่ครูพาทำ ให้เด็กได้ใช้ร่างกายทุกส่วน เด็กทำตามจินตนาการของเขา บางคนทำสวยไม่สวยแตกต่างกันไป

○ ครูวัดลิ้นทอง จังหวัดอ่างทอง

- ครูร้องเพลงและทำท่าทางเคลื่อนไหวประกอบให้เด็กดูก่อน แล้วให้เด็กร้องและทำท่าทางตาม จากนั้น เปิดเพลงจากซีดีให้เด็กได้เต้นอิสระ แต่ครูจะคอยดูด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้โดนเพื่อน

การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวตามมาตรฐานหลักสูตร ครูจะต้องเริ่มจากกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐานก่อน โดยให้เด็กเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ให้เด็กใช้อวัยวะต่างๆ ของเด็ก เช่น เขย่งเท้า ปรบมือ มือแตะเพื่อน ไหล่ชนเพื่อน ผงกหัว เป็นต้น เพื่อให้เด็กได้รู้ว่าอวัยวะต่างๆ ในร่างกายของเขาทำอะไรได้บ้าง

ต่อด้วยเคลื่อนไหวเคลื่อนไหวที่ ให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างอิสระไปบริเวณรอบๆ โดยมีข้อตกลงว่าถ้าครูให้ทำเคลื่อนไหวเร็ว ครูจะทำจังหวะเร็ว ถ้าเคลื่อนไหวช้าครูจะทำจังหวะช้า ถ้าครูบอกเด็กหรือเปิดซีดี เด็กก็จะไม่ได้คิดเอง ถ้าครูเปิดซีดี เมื่อไฟดับเราก็ทำไม่ได้

ต่อด้วยการเคลื่อนไหวที่บูรณาการกับเนื้อหา วันละ ๑ อย่าง

ดังนั้น ครูต้องมีแผนหรือหน่วย ในแต่ละสัปดาห์ เช่น

- วันที่ ๑ เคลื่อนไหวพื้นฐานแล้วต่อด้วยกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบรับบับ/ลูกโป่ง
 - วันที่ ๒ เคลื่อนไหวพื้นฐานแล้วต่อด้วยกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบเพลงเลียนแบบท่าทางสัตว์
- ครูต้องเริ่มเคลื่อนไหวพื้นฐานทุกวัน แต่ครูไม่จำเป็นต้องให้เด็กใช้อวัยวะทุกอย่างในวันเดียว เพราะครูจะจัดกิจกรรมภายใน ๒๐ นาทีไม่ทัน

- **กิจกรรมสร้างสรรค์** มีการวาดภาพ ระบายสี การปั้น ประดิษฐ์จากเศษวัสดุ เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เด็กต้องทำวันละ ๒ กิจกรรม และมีข้อตกลง ซึ่งกิจกรรมสร้างสรรค์จะพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา (ไม่เช่นนั้นเด็กจะเขียนหนังสือกลับหัว) ผลพลอยได้ คือ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และความพึงพอใจในการทำผลงานของตนเองและของผู้อื่น

ครูจะจัดโต๊ะให้เด็ก ๔-๕ โต๊ะ แล้วให้เด็กเลือกทำ ๒ กิจกรรม ก่อนที่เด็กจะไปเล่นเสรี

- **กิจกรรมเล่นเสรี** ให้เด็กเลือกเล่นเสรี ในห้องอนุบาลจะมีมุมต่างๆ เช่น มุมของเล่น มุมบ้าน มุมวิทยาศาสตร์ มุมบทบาทสมมติ เป็นต้น การจัดมุมจะต้องดูว่ามุมไหนควรอยู่ในที่สงบ มุมไหนที่เสียงดังได้ การเล่นตามมุมจะพัฒนาในเรื่องของสังคม นิสัย การแก้ปัญหา การเล่นร่วมกับคนอื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อารมณ์จิตใจ สติปัญญา และการปฏิบัติตามข้อตกลง

- **กิจกรรมเสริมประสบการณ์** มีจุดมุ่งหมายให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดในเนื้อหาสาระที่ควรเรียนรู้ ๔ เรื่อง คือ ตัวเอง บุคคลสำคัญและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก โดยครูจัด

ประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ เช่น การแห่เทียนเข้าพรรษา วงจรชีวิตของผีเสื้อ สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต ดวงดาว ฤดูกาลต่างๆ เป็นกิจกรรมที่เน้นพัฒนาการด้านสติปัญญาเป็นหลัก ขณะเดียวกัน ครูสามารถส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมได้

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เช่น การให้เด็กทำโครงการ ได้ปฏิบัติทดลอง ทำอาหาร ทำเทียน บ้านวิทย์น้อย (แต่ครูต้องดูว่าสาระใดที่ครูจะสามารถบูรณาการบ้านวิทย์น้อยเข้าไปด้วยได้)

- **กิจกรรมเล่นกลางแจ้ง** จุดมุ่งหมายหลัก คือ พัฒนาร่างกาย กล้ามเนื้อมัดใหญ่เป็นสำคัญ และการทำตามกติกาข้อตกลง พัฒนาด้านสังคม อารมณ์จิตใจ และสติปัญญา

การจัดกิจกรรมกลางแจ้งต้องมีการยืดคลายกล้ามเนื้อก่อนออกไปเล่น การเล่นกลางแจ้งมีทั้งเครื่องเล่น สนาม เกมการละเล่นในบ้าน

- **กิจกรรมเกมการศึกษา** จุดมุ่งหมายหลัก คือ พัฒนาสติปัญญา เช่น เกมจับคู่ การเรียงลำดับ การตัดต่อ โดมิโน ลอตโต ตารางสัมพันธ์ และให้เด็กได้ฝึกการปฏิบัติตามข้อตกลงผ่านเกม

สิ่งเหล่านี้ คือ กิจกรรมที่เราทำเป็นประจำทุกวัน และใน ๖ กิจกรรมนี้สามารถพัฒนาได้ทั้ง ๔ ด้าน แต่ละกิจกรรมมีจุดเน้นแตกต่างกัน ซึ่งครูต้องอ่านหลักสูตรบ่อยๆ อย่าทิ้งหลักสูตร จะได้ไม่ข้ามขั้น และบังคับให้เด็กทำสิ่งที่เด็กทำไม่ได้

ครูจะบูรณาการงานบ้าน งานครัว งานสวน เข้าไปในแผนการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อไม่ให้เป็นการสร้างภาระให้ครู ไม่ต้องทำอะไรใหม่ แต่เป็นการเพิ่มกิจกรรมเข้าไป โครงการจะมีตัวอย่างแผนให้ครู แล้วมาทำความเข้าใจร่วมกัน จากนั้น ครูกลับไปช่วยกันทำแผนของตนเองที่โรงเรียน

หลักสูตรการสอนแบบวอลดอร์ฟไม่ได้ปฏิเสธเรื่องเกมการศึกษา แต่คนไทยเอามาเป็น education channel เอาเกมมาฝึกทักษะ ถ้าเด็กได้เล่นอย่างเสรีจะเกิดพลังทางสมอง เรามี ๖ กิจกรรมหลักทุกวัน และมีเกมการศึกษา educational toys ให้เด็กเล่นก่อนกลับบ้าน เพราะตอนเช้าหนักเพียงพอแล้ว

ภาคบ่าย

เริ่มเวลา 12.40-17.00 น.

จัดงานวันเกิด/ ผ่อนพักตระหนักรู้

โดยครูอุ้ย

วัตถุประสงค์

จำลองสถานการณ์การจัดงานวันเกิดให้เด็กๆ เพื่อครูสามารถนำไปปรับใช้ได้

กระบวนการ

- ครูให้อ่านบทกลอนวันเกิด

“เจ้านกน้อยๆเอ๋ย	เจ้าบินมาจากไหน
เจ้ามาจากฟ้าไกล	นำเธอข้ามรุ้งมาสู่เรา
หมู่ดาวนับร้อยพัน	พากันช่วยส่องแสง
ให้เธอได้แข็งแรง	ตั้งขุนเขาใหญ่
ความหวังอันงดงาม	ที่เธอได้ตั้งใจ
ขอจงเกิดแต่เธอ	ที่เธอหวัง
ตั้งใจตั้งใจ	ให้กันและกัน ให้เธอสุขสันต์วันเกิด”

- ครูอุ้มกล่าวว่า “ในวันเกิดของเด็กทุกคน เราจะมีพิธีพืชมงคลและแม่เข้ามาพร้อมด้วย เพื่อให้ลูกรู้สึกว่ามีวันเกิดของตัวเองนั้นสำคัญW
- เด็กทุกคนจะมีเทวดาประจำตัว ที่จะพาเด็กไปส่งให้พ่อแม่

บทกลอนวันเกิด

“ตัวเจ้าเป็นดาวดวงน้อยอยู่บนฟากฟ้าในยามค่ำคืน
มองเห็นโลกใบกลมสดชื่น ต้นไม้ร่มรื่นผู้คนมากมี
จึงอยากมาช่วยสร้างโลก ให้หมดทุกข์คลายโศกมีสุขเต็มที
มองดูพ่อแม่คู่นี้ รักกันนานปีอยากมีลูกผูกใจ
จึงชวนหมู่ดาวหลายดวง เรียงร้อยเป็นพวง รดเลื่อนแล่นไป
รุ้งทอดสะพานรักให้ เจ้าจงลงไปรออยู่ในครรภ์
พ่อแม่ต่างเฝ้ารอคอย เฝ้าคอยลูกน้อย เฝ้าคอยใจมั่น
ลูกน้อยเติบโตในครรภ์ พ่อแม่นับวันรอเจ้าเกิดมา
วันนี้เป็นวันเกิดเจ้า ในครอบครัวเราตื่นเต้นนักหนา
ปากนิคจมูกน้อยหน้าตา เจ้าแบ่งเอามาจากพ่อแม่เท่ากัน
เติบโตเจ้าจงตั้งใจ เป็นคนดีให้ได้ตั้งเจ้าตั้งมั่น

จงรักและจงแบ่งปัน นำความสุขสันต์ให้โลกเราเอง”

- ครูผู้ช่วยชวนพ่อแม่ของ “น้องอ้อ” (เจ้าของวันเกิด) พูดคุยถึงช่วงชีวิตในวัยเด็กว่าน้องอ้อเป็นอย่างไร ตั้งแต่ปีแรกจนถึงปัจจุบัน
- ครูผู้ช่วยถามน้องอ้อว่า “วันเกิดของน้องอ้อในปีที่สี่ น้องอ้ออยากได้อะไร น้องอ้อตอบว่า “อยากท่อง ก.ไก่-ฮ.นกฮูกได้”
- ครูผู้ช่วยจุดเทียนวันเกิด พ่อจุดเทียนและอวยพรให้น้องอ้อ พ่อส่งเทียนต่อให้แม่อวยพรน้องอ้อ จากนั้นแม่ส่งเทียนต่อให้ครูผู้ช่วย และส่งต่อให้พี่น้อง 3 อวยพร ครูผู้ช่วยอวยพรเป็นคนสุดท้าย
- ทุกคนร่วมกันร้องเพลงอวยพรวันเกิด
“ขอให้เธอมีความสุขๆ สุขสันต์ในวันเกิด ขอให้เธอมีความสุข”
- น้องอ้ออธิษฐานว่า “อยากได้อะไรในปีนี้” น้องอ้ออธิษฐานแล้วเป่าเทียน

- ครูอุ้ยพาทุกคนท่องบทกลอน ก-ฮ เป็นของขวัญวันเกิดให้น้องอ้อ

กิจกรรมผ่อนคลายตระหนักรู้

- ครูอุ้ยร้องเพลง “จันทร์เจ้า” เพื่อเป็นการกล่อมนอน
- เมื่อครบเวลา ครูอุ้ยปลุกตื่นโดยการทำเสียงไก่ขัน

Sewing (เย็บปักถักร้อย)

โดย ครูโอและคณะ(ครูเหม่ม ครูเต้ ครูตรีม)

วัตถุประสงค์:

- เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้และฝึกทำของเล่นของเด็ก
- เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้เข้าใจถึงการนำของเล่นไปใช้ให้เหมาะสมตามช่วงวัยของเด็กๆ
- เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำกิจกรรมไปใช้กับเด็ก

กระบวนการ:

○ ครูโออธิบายถึงชิ้นงานและอุปกรณ์แต่ละชิ้น

- ตุ๊กตาตั้งโต๊ะ มีหลายรูปแบบ เป็นผลงานของครู สำหรับใช้เล่นนิทาน
- งานปักสะตัง เป็นงานของอนุบาล ๑ ใช้ผ้าฝ้ายดิบ เข้มปลายมน
 - ให้เด็กฝึกแทงเข็มขึ้นลง โดยไม่ให้ด้ายคล้องกัน ระยะเวลาๆ เด็กอาจจะทำด้ายคล้องกันบ้าง ครูต้องช่วย หรือเด็กอาจจะปักระยะห่างกันเกินไป แต่เมื่อเด็กรู้แล้ว เขาจะปักระยะสั้นลง เขาจะบังคับมือและสังเกตระยะ
 - เมื่อเด็กร้อยด้ายเข้าเข็มได้จะดีใจมาก เพราะเป็นงานที่ยากสำหรับเด็ก

- ให้เด็กปักโดยอิสระ ไม่ต้องวาดภาพไว้ก่อน

- ลูกบอล เป็นงานของพี่น้องบาล ๒ ครูตัดกระดาษแข็งเป็นแฉกๆ ให้เด็กโยงเชือกจากจุดตรงกลางไปฝั่งตรงข้ามให้เต็มวงกลมแล้วม้วนข้างหลัง จากนั้น ให้อ้อยเชือกตรงกลางวงกลมขึ้นลง ข้าม ๑ ช่อง ลอด ๑ ช่อง สลับกันแล้วดึงเชือกเข้าหาวงกลม ทำจนเต็มวงกลมกระดาษ เมื่อทำเสร็จ ๒ ชั้นให้นำมาประกบกันเย็บรอบ ยัดนุ่น จะได้ลูกบอล ๑ ลูกให้เด็กเล่น

- กี่ทอผ้า เป็นงานของพี่น้องบาล ๒ ครูจะต้องใช้ไหมพรมเส้นคู่ผูกโยงไขว้เป็นเส้นยืนเส้นหลักก่อน แล้วให้เด็กทอขึ้นลงสลับกันไปเรื่อยๆ แล้วใช้หวีหวีให้แน่น เส้นเขียนถักขึ้นไปจนสุดกี่ทอผ้า ทำเสร็จ ๒ ชั้นแล้วนำมาเย็บติดกัน ยัดนุ่นเข้าข้างใน จะได้ของเล่นผืนเหลี่ยม

งานร้อยเชือกและงานถักเชือกที่จะช่วยพัฒนาความสมดุลทางซ้ายและขวาของเด็กๆ

ซึ่งผลงานที่ทำออกมานั้น ครูและเด็กๆ สามารถนำไปเล่นและใช้ได้จริง และมีรูปแบบที่หลากหลาย

- วิทยากรเตรียมอุปกรณ์ในการเย็บปักถักทอ และให้ผู้เข้าร่วมหยิบชิ้นที่ตนเองสนใจนำไปทดลองทำ

กิจกรรมวงกลมนิทานเพลง

โดยครูอุ้ย

ครูจะทำกิจกรรมวงกลมให้สอดคล้องกับดวงตะวัน ที่จะเริ่มตะวันขึ้นช่วงเช้า แล้วค่อยๆ เคลื่อนไปช่วงสาย เด็กนอนพักผ่อนช่วงบ่าย แล้วเด็กๆ ก็กลับบ้านไปอยู่กับพ่อแม่ตอนเย็น ฉะนั้น การออกแบบกิจกรรมวงกลม ให้เริ่มร้องเพลงที่เกี่ยวกับดวงตะวันกำลังจะขึ้นฟ้า

“ตื่นอย่างสดใส อรุณฉายสาดส่องมา กลางคืนค่อยเคลื่อนคลา เริงร่ารับวันใหม่”

ตื่นอย่างสดใส อรุณฉายสาดส่องมา กลางคืนค่อยเคลื่อนคลา เริงร่ารับวันใหม่”

เช้าวันหนึ่ง แม่ไก่แอบเข้าไปดู ว่าในเล้าของเธอที่มีไข่กำลังฟักอยู่นั้นเป็นตัวแล้วหรือยัง (ขอเชิญเด็กๆ เป็นไข่ครึ่งหนึ่ง อีกครึ่งหนึ่งเป็นแม่ไก่)

“ลัล ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลัล ลา

(พูด “แม่ไก่ย่องเข้าไปดูว่าไข่ที่ฟักอยู่นั้นเป็นตัวแล้วหรือยัง”)

ก๊อก ก๊อก ก๊อก ก๊อก ก๊อก ก๊อก กกอีกที กกอีกที ดูลูกเจี๊ยบ

(แม่ไก่จับมือกันไว้ ลูกเจี๊ยบ(ไข่) บินออกไป)

ลัล ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลาลัล ลัล ลา

เดี๋ยว เดี๋ยว บิน ค่อยเขี่ยหากินตามประสาไก่เอย

ลัล ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลาลัล ลัล ลา ลัล ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลาลัล ลัล ลา

(พูด “ไปดูกันสิว่าไข่ฟักออกมาเป็นตัวแล้วยัง”) ไข่กำลังจะแตกออกมา

ก๊อก ก๊อก ก๊อก ก๊อก ก๊อก ก๊อก กกอีกที ดูลูกเจี๊ยบ

ลัล ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลา ลัล ลาลัล ลัล ลา

เดี๋ยว เดี๋ยว บิน ค่อยเขี่ยหากินตามประสาไก่เอย”

(พูด “ก๊ากๆๆๆ วันนี้แม่จะพาลูกๆ ไปจิกหาอาหารกิน”)

“ไก่ที่ฉันเลี้ยงเป็นเพื่อนทุกวัน (ซ้า)

มันขันให้ฉันฟัง เอ้กอี้อึก เอ้กอี้อึก (ซ้า)

ก๊ากๆๆๆ ไก่เอย (ซ้า)”

ก๊ากๆๆๆ มาสิๆ มาสิๆ มีอะไรกินบ้าง มากินอาหารที่แม่หาให้เร็ว

ลูกๆ กินอาหารจนอิมหน้าสำราญ อิมมากเลย... (จากนั้นทุกคนจับมือเป็นวงกลม)

“ตะวันค่อยๆ ลา นกกาบินกลับรัง ยินเสียงแม่เรียกดัง กลับบ้านกลุ่มนิทรา

อีมม อีมมมม (อีมเสียงตามทำนองเพลงหนึ่งรอบ)”

แม่ไก่เรียกลูกไก่เข้ามานอนในเล้า ลูกไก่ทุกตัวนอนหลับสบาย (ทุกคนก้มหมอบไปด้านหน้า)

ครูอุ้ยเดินดูหลังที่ละคนและร้องเพลง “ตะวันค่อยๆ ลา” เป็นการปลุกเด็กตื่น ต่อด้วยเสียงไก่ขัน “เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก”

ครูอุ้ยกล่าวถึงกระบวนการในกิจกรรมวงกลมนิทานเพลง

เราสามารถนำเพลงเดิมของเรามาทำเป็นกิจกรรมวงกลมนิทานเพลงได้ เป็นเพลงที่มีที่มา เพลงที่เด็ก รู้จักอยู่แล้ว หรือเคยใช้อยู่แล้ว เช่น เพลงไก่ เพลงหนอน ฝี่เสื่อกับหนอน เพลงแมว ช้าง **ให้นำเพลงที่เป็น เนื้อหาไว้ตรงกลาง** จากนั้น ให้ใส่เรื่องราวให้สอดคล้องกับดวงตะวัน คือ ตอนเช้าเป็นเพลง “สวัสดิ์ ตะวัน” เมื่อตะวันขึ้นแล้ว เราก็เล่าเรื่องไก่ อาจจะมีไก่สักเพลงหนึ่ง แล้วก็มาถึงเพลงตะวันตกดินที่ไก่เหล่านั้นจะ กลับมาบ้าน เด็กก็มีความรู้สึกว่าคุณแม่แค่พาร้องเพลงธรรมดา แต่ครูพาเล่านิทานทั้งเรื่อง พวกเราก็ได้ เป็นไก่กันหมดเลย เด็กจะรู้สึกสนุกจังเลย แล้วต้องร้องซ้ำอย่าร้องแล้วหายไปเลย วันนี้ร้องไก่ พรุ่งนี้เป็นหมู “ในเช้าแจ่มใสวันหนึ่ง ซึ่งเป็นวันน้ำนอง ลูกหมูก็อยากจะลอง อยากรจะลองเล่นโคลน”

หรือเพลงสิงโตที่ทำผมยุ่ง ก็น่ารัก เอาตรงนี้ไปแต่งต่อได้ ของเราเอามาทำเป็นวงกลมนิทานเพลง เด็กก็ **จะมีความสุข** จากแต่เดิมที่เคยร้องเพลง พอเพลงจบก็จบ ร้องเพลงสิงโตจบก็หยุด ร้องเพลงหมูจบก็หยุด แต่ กิจกรรมวงกลมนี้ เราพยายามทำอย่างไรก็ได้ให้เป็นเรื่องราวร้อยต่อกัน

กิจกรรมวงกลมนี้ เด็กจะได้เคลื่อนไหวอย่างมีทิศทาง มีเข้ามียอก มีหมุนไปทางซ้ายขวา เหล่านี้เป็นความพร้อมที่เด็กจำเป็นต้องรู้ ว่ามีเข้ามียอก มีซ้ายมีขวา บางทีมีกระโดด เช่น เป็นกระต่าย กระโดด เลื้อยไปตามทาง บางทีเดินสี่ขา แล้วแต่ที่เราจะให้ความพร้อมอะไรแก่เด็กในเรื่องของทิศทาง แต่เพลง หนึ่งเพลงไม่ต้องใส่การเคลื่อนไหวทุกอย่าง เช่น ช่วงนี้เราจะร้องจะเข้ เพลงนี้เด็กๆ จะได้เลื้อยกัน ถ้าเป็นปลา เด็กๆ จะทำเป็นตัวเล็กๆ ว่ายน้ำ ถ้าเป็นช้างก็ทำตัวใหญ่ๆ นี่คือความพร้อมที่เด็กจะต้องรู้ และเราต้องใส่เข้าไป ในวงกลมนิทานเพลง

Backward Review

โดย ครูโอ

กิจกรรมที่เพิ่งจบไปเมื่อสักครู่นี้ คือ “วงกลม ก่อนหน้านั้น คือ กิจกรรมวงกลมนิทานเพลง ← กิจกรรม ร้องเพลง ← พักเบรก ← กิจกรรมเย็บผ้า ← กิจกรรมถักผ้า ← กิจกรรมถักเชือก ← กิจกรรมนอนหลับ ← กิจกรรมนิทานวันเกิดของน้องอ้อ น้องอ้อท้อง ก.ไก่ -ฮ.นกฮูก ← ทานอาหารกลางวัน ← คุ้ยเรื่อง ๖

กิจกรรมหลัก ← พักเบรก ← เข้าได้ฟังบรรยายเรื่อง “มนุษยปรัชญา” ← ครูโธทองบทกลอน ← กิจกรรมเคลื่อนไหว ← ทำขนมที่นำโดยคุณครูดรีม

อาสาสมัคร Review

- กิจกรรมทำขนมปังกับครูเหม่ม
- กิจกรรมเคลื่อนไหว
- กิจกรรมเย็บตุ๊กตากับครูโ
- ร้องเพลงกับครูมัย เป็นการฝึกเปล่งเสียงร้องเพลง
- การบรรยายพลังเจตจำนง
- วงกลมนิทานเพลงกับครูมัย
- นิทานก่อนนอนกับครูเหม่ม

จากนั้น ครูโ ให้ทุกคนพนมมือ หลับตา และร้องเพลงแม่เมตตา

ขอมอบความรักของฉัน	แต่ทุกสิ่งพลัน ในโลกนี้
พ่อแม่ คุณครู เพื่อนมิตรไมตรี	สรรพสัตว์ และเทพยดา
ขอมอบความรักแด่แผ่นดิน	ต้นน้ำ ลำธาร ท้องฟ้า
ให้อยู่ร่วมกันเอื้อสุข พึ่งพา	ขอแม่เมตตา สิ้นทุกข์ สุขเทอญ"

ศึกษาดูงานโรงเรียนบ้านโสกแต่

โดยครูเหมม (ครูชวีวรรณ คงอริยะ)

ห้องอนุบาลของครูเหมมมีเด็ก 30 คน โดยครูสอนแบบคละชั้นอนุบาล ๑ และ ๒ มีครู ๒ ท่านคอยดูแลเด็กส่วนใหญ่อยู่กับตยาย เด็กมาโรงเรียนตั้งแต่ ๖.๔๕-๗.๐๐ น. บางครั้งเด็กไม่ได้ทานอาหารเช้ามา เพราะผู้ปกครองต้องรีบไปทำงาน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน ๑ วัน

- ตอนเช้าคุณครูอรับเด็กๆ และพาเด็กๆ ทำงานบ้าน ได้แก่ ปัดกวาด จัดโต๊ะอาหาร ทำความสะอาดห้องครัว

- หลังจากเช้าแถว คุณครูพาเด็กๆ เดินในสวนสนามเด็กเล่น เป็นกิจกรรม “สวัสดียามเช้า” และล้างเท้าก่อนเข้าห้อง
- กิจกรรมเล่นเสรี (free play) เด็กๆ จะเลือกเล่นของเล่นที่มาจากธรรมชาติได้อย่างเต็มที่ เมื่อได้เวลาครูจะร้องเพลง “เก็บของเล่น” เป็นสัญญาณให้เด็กๆ ช่วยกันเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ
- กิจกรรมสร้างสรรค์ เนื่องจากมีเด็กจำนวนมาก จึงแบ่งเด็กเป็น ๒ กลุ่ม หมุนเวียนกันทำกิจกรรม ถ้ากลุ่มหนึ่งทำกิจกรรมสีเทียน อีกกลุ่มหนึ่งจะทำกิจกรรมร้อยดอกไม้ สลับกันไปในแต่ละวัน เมื่อเสร็จกิจกรรม เด็กๆ จะเก็บอุปกรณ์แล้วไปล้างมือ
- รับประทานอาหารว่าง ช่วงนี้จะมีเด็กส่วนหนึ่งมาช่วยจัดเตรียมโต๊ะ

โรงเรียนทำขนมไทยและน้ำสมุนไพรเป็นอาหารว่างสำหรับเด็กอนุบาลทุกวัน ครูจะพูดคุยทำความเข้าใจและข้อตกลงกับผู้ปกครอง ว่าโรงเรียนจะทำอาหารว่างที่ชั้นอนุบาล และขอเก็บเงินจากผู้ปกครองวันละ ๖ บาท เด็กๆ ไม่ต้องพกเงินมาโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองตกลงและยินดีที่จะจ่ายให้

- กิจกรรมวงกลม ครูปรับหน่วยการสอนสอดคล้องตามฤดูกาล
- กิจกรรมเล่นกลางแจ้ง เสรีจากการเล่น เด็กๆ จะไปล้างมือ
- รับประทานอาหารกลางวัน

เด็กอนุบาลไม่เดินไปรับประทานอาหารกลางวันร่วมกับพี่ๆ ที่โรงอาหาร ครูจะให้ทางโรงอาหารทำแล้วมาส่งที่ห้องอนุบาล ช่วงแรกครูจะตักให้เด็กก่อน ช่วงหลังครูดูให้เด็กตักเอง ตักเท่าที่พอทาน “หนูตักเท่าไร หนูก็ทานเท่านั้น” รับประทานอาหารเสร็จแล้ว เด็กๆ ล้างและจัดเก็บเอง

- แปร่งฟัน ล้างหน้า ทาแป้ง เตรียมตัวนอน
 - กิจกรรมฟังนิทานก่อนนอน เป็นช่วงที่เด็กๆ รอ เขาจะต้องได้ฟังนิทานก่อนนอนทุกวัน เด็กๆ จะเรียกร้องให้เล่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ แล้วก็ให้ย้อนมาเล่าเรื่องเดิม เพราะเด็กๆ ชอบที่จะฟังซ้ำๆ เรื่องเดิม
- สีห้องที่เหมาะสมกับเด็ก คือ สีชมพู แต่ไม่ใช่สีชมพูที่สว่างจ้ามากเกินไป ควรจะเป็นสีชมพูหวานเหมือนสีรุ้งอรุณใหม่ที่ขอบฟ้า ถ้าพระอาทิตย์ขึ้นแล้วคือสีของเด็ก ป.๑ เมื่อพระอาทิตย์ขึ้นไปอีกหน่อยเป็น ป.๒ สีเหลืองเป็นสีของ ป.๓ สีเขียวเป็นสีของ ป.๔ สีฟ้าเป็นสีของ ป.๕
- เมื่อใกล้เวลาตื่น ครูจะร้องเพลงปลุกเด็ก เด็กเก็บที่นอน ล้างหน้าล้างตาแล้วก็ตื่นนอน ครูชวนพูดคุยสนทนาและเด็กเตรียมตัวกลับบ้าน

กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ของแต่ละวันในสัปดาห์จะกำหนด ดังนี้

- วันจันทร์ กิจกรรมร้อยดอกไม้
- วันอังคาร กิจกรรมปั้นขี้ผึ้ง
- วันพุธ วาดน้ำ
- วันพฤหัสบดี ทำอาหาร
- วันศุกร์ ทำงานสวน

เด็กๆ จะได้เรียนรู้งานบ้าน งานครัว งานสวน ครบทุกกระบวนการจากการทำกิจกรรมเหล่านี้

การพาเด็กๆ ทำกิจกรรม เด็กๆ สามารถทำกิจกรรมร่วมกันทั้งอนุบาล ๑ และอนุบาล ๒ ได้ แต่บางกิจกรรมอาจจะแยกกลุ่มทำตามความยากง่าย เช่น

- อนุบาล ๑ ถักไหมพรมนกระจิบ เด็กจะได้กระบวนการสัมพันธ์มือกับตา ความคิดสร้างสรรค์ คณิตศาสตร์ที่มีการเพิ่มจำนวน เพราะถ้าถักไปเรื่อยๆ ก็จะยาวออกไปเรื่อยๆ พอทำเสร็จ เด็กมาวัดกันว่าใครยาวกว่ากัน หรือใน ๑ สัปดาห์ เด็กจะนำชิ้นงานมานับว่าเขาสามารถถักได้ดี เส้นไหนอ่อน/พอม เพราะการถักแต่ละครั้ง เด็กๆ จะทำได้ไม่เหมือนกัน

นิทานประกอบพาเด็กถักไหมพรมนกระจิบ

คุณครูเริ่มทำห่วงให้ก่อน ต่อไปก็จะสอนเด็กทำทีละคน ตอนที่ใช้นิ้วเกี่ยวไหมพรมลอดห่วง ครูจะเล่าเรื่องราว “จ๊ิบๆ นกระจิบบินมา เดี่ยวเย็นนี้เราจะออกไปหากินกันแล้วนะคะ จ๊ิบๆ นกระจิบบินมา มาเจอโพรงไม้ ในโพรงนี้มีหนอนตัวยาวเขียว นกระจิบสอดปากเข้าไปในโพรง แล้วก็มองดูเห็นหนอนตัวยาว จิกหนอน จิกได้แล้วก็ลื่นเข้าไปในพุง อ๊ิบ ยังไม่อิ่มเลย จิกหนอนอีก ได้แล้วก็ลื่นเข้าไปในพุง อ๊ิบ แนะ” ทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ เด็กบางคนก็ทำตาม พอเขาทำได้แล้ว เขาก็ไม่อ๊ิบแล้ว แต่เปลี่ยนเป็นตามองไปทำไป พอถักหมดด้าย เขาก็นำมาส่งครู ตอนแรกๆ ได้หนอนตัวยาว เด็กๆ จะเอาไปคาตดมไว้หรือนำไปเล่น เสร็จแล้วเก็บใส่ถุงที่เขียนชื่อแปะไว้

- อนุบาล ๒ ทำลูกบอลกลมๆ (ทำจากห่วงที่ครูตัดกระดาษเป็นรูปวงกลม) เด็กๆ สามารถนำไปเล่น และนำกลับบ้านไปให้คุณพ่อคุณแม่ดู เด็กๆ อยากมีพื้นที่โชว์ผลงานของเขา อยากให้คุณพ่อคุณแม่ แม่เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง พอเขาได้รับคำชมจากคุณพ่อคุณแม่ เขาก็อยากทำอีก

การเรียนรู้ของเด็กๆ จะเรียนคละอายุกัน อนุบาล ๑ และ ๒ และมีการผลัดกันเป็นผู้นำผู้ตาม มีการเปลี่ยนบทบาทกันในแต่ละช่วง เช่น กิจกรรมระบายสีน้ำ จะแบ่งพี่ๆ ไปอยู่ในแต่ละกลุ่มย่อย บางทีจะให้น้องเป็นผู้นำ พี่เป็นผู้ตาม และจังหวะช่วงต่อไปก็ให้พี่นำ หรืองานถักทอ ครูจะให้พี่ช่วยดูแลน้องทำ

สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือดี เมื่อโรงเรียนขอความช่วยเหลือไป ทางผู้ปกครองและชุมชนจะเข้ามาช่วยสนับสนุน ไม่ว่าจะด้านงบประมาณ แรงงาน และทรัพยากร เช่น การซ่อมสนามเด็กเล่น เมื่อของเล่นบางอย่างพังลง ผู้ปกครองได้เข้ามาช่วยสนับสนุนไม่ในการทำเครื่องเล่นใหม่ เป็นต้น

ของเล่นต่างๆ ที่เห็นในห้องอนุบาล ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำ เช่น ในตอนเย็นจะมีผู้ปกครองมารอรับลูก ครูหม่อมจะชักชวนให้เย็บตุ๊กตารอลูก และให้นำกลับไปทำต่อที่บ้าน เพื่อให้เด็กๆ นำตุ๊กตามาเล่นที่โรงเรียน และนำกลับไปเล่นที่บ้านด้วย

ฉะนั้น เขาก็จะได้เห็นสิ่งที่เขาทำให้ลูกนี้มีคุณค่า แล้วลูกก็ภูมิใจ สำหรับบางคนที่ไม่ทำ ลูกของเขาจะเป็นคนดิ่งพ่อแม่เข้ามาช่วยทำเอง

เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรม คุณตาคุณยายก็จะมาได้ทันที เราจะเห็นว่าเขาให้ความสนใจกับหลานของเขา มาก ถ้าเราทำน้ำหรือขนมและมีวัตถุดิบน้อยหรือไม่เพียงพอ เช่น ถ้าครูบอกว่าดอกอัญชันเราใช้นะช่วงนี้ ตอนเช้าคุณตาคุณยายเขาก็จะเก็บอัญชันมาให้ทุกวัน ถ้าหลานกลับไปบอกคุณตาว่า “วันพรุ่งนี้ที่โรงเรียนมีกิจกรรมนี้” วันถัดมาคุณตาก็จะมาช่วย ส่วนใหญ่แล้วเวลามารับลูกหลานก็จะเป็นคุณตาคุณยาย ส่วนคุณพ่อคุณแม่ไม่ค่อยจะมา เวลาที่โรงเรียนต้องทำงานที่เกี่ยวกับงานไม้จะมีคุณตาของเด็กๆ มาช่วยทำงาน ส่วนงานผ้างานทอจะเป็นคุณยายกับคุณแม่ที่เข้ามาช่วยกันทำ

ความร่วมมือมาจากการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง

เราไม่ได้ให้การบ้านเด็กอนุบาล เราจะคุยให้ผู้ปกครองเข้าใจตั้งแต่วันเปิดเทอม แต่ทั้งนี้ เรามีประเมินพัฒนาการเด็กที่จะจบหลักสูตรในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ครูจะลองให้เด็กได้เขียนดูบ้าง แต่ไม่ได้บังคับ เราจะดูว่าเด็กสามารถเขียนได้ แต่การเขียนเราไม่ได้ให้อยู่ในเส้นบรรทัด จากการประเมินพบว่าประสาทตากับมือของเด็กสัมพันธ์กันดี เขาทำออกมาได้ดี ภาคเรียนที่ ๒ สอนการวาดรูป โดยใช้กระบวนการพาเด็กๆ เดินตอนเช้า ออกไปนั่งมุมใดมุมหนึ่งของโรงเรียนที่มีบรรยากาศร่มรื่น วันถัดไปก็จะมีเปลี่ยนสถานที่ไปเรื่อยๆ เพื่อให้เด็กได้ออกไปวาดรูปนอกห้อง เราไม่ได้ยึดติดให้เด็กๆ อยู่ในห้องเรียน ที่นี้จะเน้นการเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ ถือว่าเป็นการเรียนรู้ไปด้วยแล้วก็ทัศนศึกษาไปในตัวแต่ละวัน

ในช่วงแรกๆ ผู้ปกครองอยากให้เด็กอนุบาลมีอ่านเขียน ขอให้คุณครูสอนอ่านเขียน อยากได้การบ้าน และเมื่อถึงเวลาประชุมผู้ปกครองทางเราเลยบอกว่า “เอาอย่างนี้แล้วกันนะคะ ที่เด็กๆ มาโรงเรียนนี้ คุณครูก็พาลูกของผู้ปกครองอ่านเขียนทุกวันนะคะ” และถามความต้องการของผู้ปกครองว่า “ต้องการการบ้านแบบไหน” เขาบอกว่า “อยากให้มีการบ้านเป็นจุดประ” จากนั้น ครูได้นำเอาจุดประ ก.ไก่ กับกระดาดเปลาๆ มาให้

ผู้ปกครอง แล้วท่านผู้ปกครองเลือกว่า “ใครต้องการแบบไหน” มีหลายคนต้องการจุดประ หลายคนต้องการ กระดาษเปล่า จากนั้น ครูหม่อมให้เวลา ๕ นาที เราต่างคนต่างทำงานอยู่กับตัวเองใน ๕ นาที ผู้ปกครองที่เลือก กระดาษเปล่าเขาก็วาดรูปตามจินตนาการ คนที่ทำจุดประเขาก็เขียนก.ไก่

เมื่อครบ ๕ นาที ครูหม่อมชวนผู้ปกครองพูดคุยว่า “จุดประกับกระดาษเปล่าที่ได้รับไปทำนั้น ได้เรื่อง ของภาษาหรือไม่” คนที่เลือกกระดาษเปล่าอย่างน้อยก็ได้ดูเขา มีทะเล มีเด็กน้อยไปเที่ยวทะเล มีนก มีท้องฟ้า มีก้อนเมฆ มีดวงอาทิตย์ขึ้น ไปเที่ยวทะเลแล้วก็สามารถเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากกระดาษเปล่าได้ ส่วน ผู้ปกครองที่เลือกจุดประ จะได้พยัญชนะ ก.ไก่ ตัวเดียว ไม่ได้ไปไหนเลยก็คือตาและมีอยู่พยัญชนะที่จะต้อง บังคับให้อยู่กับ ก.ไก่เท่านั้นเอง

กระบวนการนี้เป็นการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงวิธีการเรียนรู้ของเด็กๆ ว่านี่คือสิ่งที่เราทำให้กับ เด็กทุกวัน เด็กๆ จะได้ภาษาที่เด็กเล่าเรื่องจากภาพ เพราะเด็กเล่าเรื่องวาดภาพระบายสีทุกวัน เด็กได้ภาษาขึ้น เยอะ ส่วนการเล่น ที่เล่นในห้อง เล่นอิสระ ซึ่งผู้ปกครองบางคนไม่เข้าใจเมื่อเห็นเด็กๆ เล่น หันมาที่ไรก็เห็นเล่นๆ เล่นแล้วก็กิน ผ่านมาอีกครั้งหนึ่งก็กินอีกแล้วอย่างนี้ เขาก็จะเห็นว่ามีแต่เล่น ครูหม่อมได้พูดคุยทำความเข้าใจ ว่าในการเล่นของเด็กๆ ในแต่ละวันเขาเล่นไม่เหมือนกัน เช่น วันหนึ่งมีงานใหญ่ในหมู่บ้าน และมีหมอรำมาเล่น ซึ่งวันนั้นเรามีผ้าขาวม้าอยู่ในห้อง เด็กๆ ก็เอาผ้าขาวม้ามาเล่นแต่งตัว บางคนเอาเก้าอี้มานั่งเป็นวง มีเวที พวก ผู้หญิงขึ้นไปยืนร้องเพลง ผู้ชายเอากะละกับไม้มาเคาะ แล้วก็มีคนถือตะกร้าเอาเปลือกหอยมาเล่นเป็นคนขาย ตัว เล่นเป็นเรื่องราวทั้งห้อง เล่นเป็นเรื่องราวของหมอลำที่ไปเห็น เขาเล่นตามวิถีชีวิตที่เขาเห็น

แม้กระทั่งงานอวมงคลเขาก็นำมาเล่น มีคนป่วยนอน เขาก็มานั่งล้อมกันนะ นวดๆ กัน นวดแล้วก็ ประคอง นวดกัน คือเราก็จะเห็นว่าเด็กเขาเล่นแล้ว จินตนาการเขาหลากหลาย เราได้เห็นภาษาที่เด็กสื่อออกมา บางครั้งก็มีภาษาที่ไม่ไพเราะบ้าง เราก็ได้นำมาคุยกับผู้ปกครองอีกครั้งหนึ่งในวัน Open house ว่าสิ่งที่เรา ได้รับมีอะไรบ้าง บางครั้งมีเด็กที่พูดไม่เพราะเนื่องมาจากสิ่งรอบข้างหรือสิ่งที่ใกล้ตัว

เมื่อได้พูดคุยกัน มีความรู้สึกถึงความสัมพันธ์กับผู้ปกครองใกล้ชิดขึ้น และเราพูดได้เต็มปากเพราะเรามี การกระทำของเด็กๆ ที่เขาสื่อออกมาให้เราเห็นในแต่ละวันๆ แล้วบางทีเรื่องในบ้านของเด็กๆ เราไม่รู้แต่เขาก็ สามารถมาสื่อ มาเล่าให้เราฟังที่โรงเรียน และเขานำเอาเรื่องที่โรงเรียนกลับไปเล่าให้ผู้ปกครองฟัง ครูที่นี่จะ ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพราะครูจะแวะบ้านของผู้ปกครองตอนเย็น หากคนไหนป่วย ไม่มาโรงเรียน หรือมี พฤติกรรมที่มีปัญหา ครูจะเข้าไปพูดคุย

ส่วนเรื่องเรียนมีปัญหาคือ ในระดับป.๑ จะมีการเข้ามาประเมินเด็กๆ ทำให้ผู้ปกครองต้องการให้เด็กๆ เขียนได้ เพราะว่าเมื่อปีที่แล้วมีการทดสอบเด็กๆ ชั้น ป.๑ ขึ้นไปว่าชั้น ป.๑ ต้องอ่านได้เขียนได้ ครู ป.๑ ก็เลย เกิดความเครียด เขาจึงขอความร่วมมือให้ครูอนุบาลช่วยสอนให้เด็กๆ เขียนอ่าน อย่างน้อยก็สอนอ่าน พยัญชนะ เพื่อเป็นการช่วยเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ครูหม่อมจึงบอกคุณครูป.๑ ว่า “ตอนนี้อย่าเพิ่ง

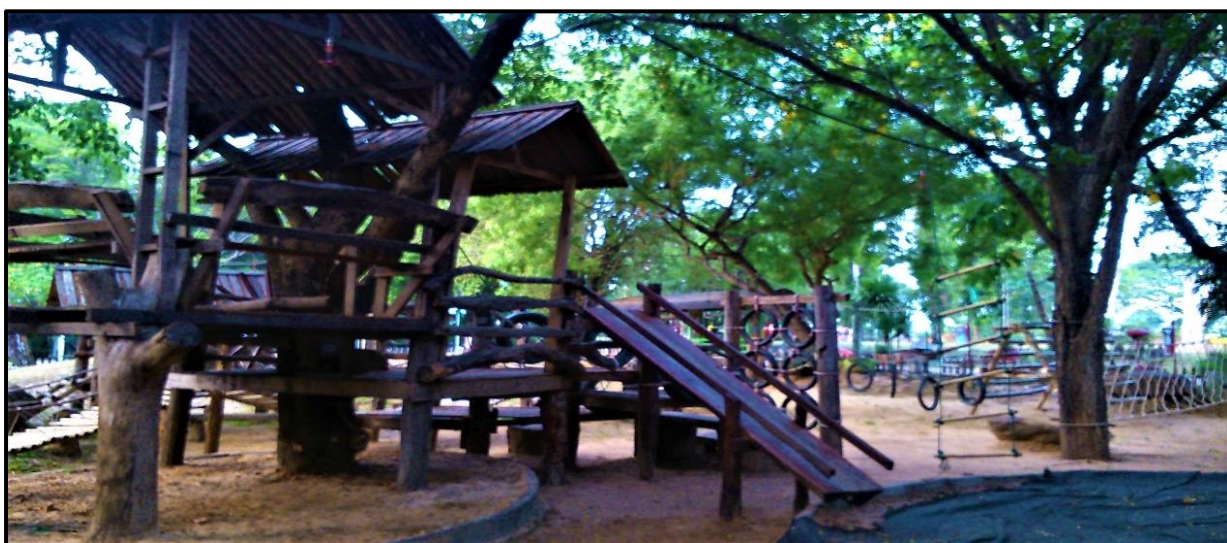
ตัดสินใจว่าเด็กอ่านได้หรือไม่ เพราะว่าเด็กเพิ่งขึ้นชั้นไปได้ ๑-๒ สัปดาห์ เราไม่สามารถประเมินเด็กได้ เพราะเขายังไม่ทันได้เรียนเลย ให้เขาเรียนไปก่อน แล้วพอปลายเทอมก็จะเห็นความเปลี่ยนแปลง เมื่อเวลาผ่านไปจะเห็นว่าเด็กๆ ทำได้” เมื่อเวลาผ่านไปครู ป.๑ ก็บอกว่าเด็กมีสมาธิในการทำงานดี ตั้งใจดี

สนามเด็กเล่น...จุดเด่นของโรงเรียน

โดยนายบุญเต็ม ทิพย์แสง (นักการภารโรง)

ความเป็นมาของการทำสนามเด็กเล่นของอนุบาลเกิดจากความคิดของคณะครูที่ได้ไปอบรมกลับมาแล้วอยากได้สนามเด็กเล็ก จากนั้น ครูได้เอารูปตัวอย่างมาให้ดู เมื่อได้เห็นจึงออกแบบและปรับให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน ไม่ใช่การก๊อปปี้งานเขา แต่เป็นการนำมาเอาบูรณาการ คือ ทำให้คล้ายกับของที่เขามีหรือใกล้เคียงกัน เช่น ในรูปตัวอย่างมีสนาม มีบ้านต้นไม้ในสนามเด็กเล่นของเด็กๆ เราก็นำมาปรับเป็นแบบของเราเอง เป็นบ้านต้นไม้ที่สร้างขึ้นเอง โชคดีที่โรงเรียนมีผู้อำนวยการเปิดกว้าง และให้อิสระในการใช้ความคิดของตัวเอง เราจึงสามารถใส่ใจต่อเด็กโดยการสวมความรู้สึกเข้าไปเป็นเด็ก เราจะเล่นเครื่องเล่นอย่างไรจึงจะสนุกแล้วไม่เป็นอันตราย นี่คือจุดเริ่มต้น

จากนั้น เราหาวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ตามบ้านของตัวเอง และของชุมชนที่พอขอได้ มารวมกันแล้วมาสร้างให้เป็นสนามเด็กเล่นที่เห็นออกมา ตัวอย่างการผูกเชือกเกิดมาจากประสบการณ์ส่วนตัวที่มีความสามารถในการผูกเชือกเงื่อนลูกเสือแบบพิเศษ มาผูกเงื่อนให้แข็งแรง ให้เด็กเล่นแล้วไม่เป็นอันตราย ให้เด็กได้เล่นแล้วสนุก มีความสุข ไม่เป็นอันตราย ไม่ชำรุดง่าย ไม้ที่เราทำจะต้องแข็งแรงไว้ก่อน แล้วเมื่อเด็กๆ มาเล่น จะเล่นอย่างไรถึงจะมีความสุข แล้วเล่นเป็น การออกแบบสนามเด็กเล่นเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ทักษะการออกกำลังกาย แล้วก็มีมีความสุขในการเล่น

การทำงานจะมีนักการภารโรงเข้ามาช่วยทำเพราะการทำงานคนเดียวจะเสร็จช้า หรือมีการจ้างแรงงาน จากชาวบ้านมาช่วยจับ ช่วยผูกบ้าง แต่เมื่อเราเห็นเด็กๆ ได้เล่นของเล่นที่เราทำบอกได้เลยว่ารู้สึกมีความสุข มี กำลังใจที่จะพัฒนาฝีมือและงานของเรา คือเมื่อเราทำชิ้นนี้ให้เด็กๆ เล่นเมื่อเขาเล่นเบื่อแล้ว เราจะสร้าง การบ้านให้ตัวเองว่าจะต้องทำชิ้นใหม่ให้เขาเล่น ให้เขาเห็นแล้วเขามีความสุขที่จะเล่น ส่วนใหญ่จะทำช่วงปิด เทอม พอเปิดเทอมเด็กๆ เห็นเครื่องเล่นตัวใหม่ เขาจะได้รู้สึกมีความสุข ดีใจ เมื่อเราเห็นแบบนี้ก็รู้สึกภูมิใจ และ เมื่อเด็กตัวน้อยๆ มาขอบคุณ เราก็รู้สึกภูมิใจ

ของเล่นต่างๆ ในสนามเด็กเล่นนี้เป็นของทำเอง ไม่สามารถไปหาซื้อของสำเร็จมาวาง การทำเองนั้นไม่ ยาก เริ่มได้ด้วยการหาอุปกรณ์วัสดุที่คิดว่าใช้ได้ในห้องถิ่น หรือของที่ใกล้ทิ้งแล้วนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ทำให้ เป็นของเล่นมีคุณค่า และสร้างความสุขให้เกิดขึ้นกับเด็กๆ อยากให้ทุกคนเห็นคุณค่าของที่เหลือใช้

“อยากจะฝากทุกคนไว้ว่าอย่าเพิ่งท้อ เราต้องค่อยๆ สานไปเรื่อยๆ เปิดใจกว้างเอาไว้ เอาเด็กเป็นตัวตั้ง ถ้าเห็นว่าทำอย่างนี้แล้วเด็กของเรามีความสุข เด็กมีการตอบสนองดี จะทำให้เราเกิดพลังต่อสู้อในการทำงาน”

--- จบการอบรมวันที่สอง: ๒๙ เมษายน ๒๕๖๐ ---

วันที่สาม: ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐

ภาคเช้า

เริ่มเวลา 07.30-12.00 น.

ขนมแสนอร่อยทำเองได้นะ

โดย ครูเหม่ม

ส่วนผสม

- แป้งขนมปัง (ร่อนแล้วค่อยตวง) ๔ ถ้วย แป้งไว้ทำนวล ๑/๒ ถ้วย
- แป้งเค้ก (ข้าวสาลีชนิดพิเศษ) ๑ ถ้วย
- เนย (ทานวนขนมปัง และทาถาดตอนอบขนม)
- นมสด ๑/๒ ถ้วย
- ผงฟู ๑ ช้อนชา
- น้ำตาลทราย ๔ ช้อนโต๊ะ
- เกลือ ๑/๒ ช้อนชา
- น้ำมันงา/น้ำมันพืช ๒ ช้อนโต๊ะ
- ไข่ไก่ตีพอแตก ๑ ฟอง
- ยีสต์ ๑ ช้อนโต๊ะ (+ น้ำตาลทราย ๒ ช้อนโต๊ะ + น้ำอุ่น ๒ ช้อนโต๊ะ)
- น้ำอุ่น ๑ ถ้วย
- ลูกเกด

วิธีทำ

- ปกุกยีสต์ให้ตื่น (ยีสต์ ๑ ช้อนโต๊ะ + น้ำตาลทราย ๑ ช้อนโต๊ะ + น้ำอุ่น ๒ ช้อนโต๊ะ)
- ร่อนแป้งขนมปังแล้วค่อยตวง ๔ ถ้วย และแป้งเค้ก ๑ ถ้วย
- ตีไข่พอแตก ใส่ นมสด คนให้เข้ากัน เติมน้ำอุ่น คนให้เข้ากัน
- ผสมทุกอย่างในชามผสม ใช้ไม้พายค่อยๆ คน ตะล่อมให้เข้ากัน
- ใส่น้ำมันพืช นวดแป้งให้เข้ากัน
- โรยแป้งนวลบนโต๊ะ นวดแป้งในชามผสมให้กลม แล้วคลึงต่อบนโต๊ะ

- หั่นแป้งออกเป็นส่วนๆ นวดให้นิ่ม
- ปั้นเป็นรูปทรงต่างๆ หรือปั้นเป็นขนมปัง ใส่ลูกเกดตรงกลาง ปั้นให้ก้อนกลม คลึงกับโต๊ะเบาๆ
- เก็บขนมในเตา ยังไม่เปิดไฟ หรือปิดฝาทิ้งไว้ประมาณ ๑ ชั่วโมง ให้แป้งขึ้นเท่าตัว
- อบไฟกลางจนสุก

กระบวนการ

กระบวนการที่ครูหม่อมชวนให้แม่ครูทำขนมปังอบเป็นวิธีการเดียวกันกับที่ใช้กับเด็กอนุบาล ใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที

ในขั้นตอนการทำขนม ครูหม่อมก็ชวนผู้เข้าร่วมช่วยกันทำ ร่อนแป้ง ตีไข่ ผสมวัตถุดิบต่างๆ และนวดแป้ง ในระหว่างทำ ครูหม่อมร้องเพลง “มาทำขนมกันเถอะเรา” “ป็นๆ แล้วเราก็ป็นๆ นวดๆ แล้วเราก็ นวดๆ” ทำให้การทำงานสนุกสนาน และผ่อนคลาย เป็นตัวอย่างที่ครูผู้เข้าร่วมสามารถนำไปปรับใช้กับเด็กอนุบาลที่โรงเรียนต่อไป

ครูหม่อมชวนให้แม่ครูปั้นเป็นรูปสัตว์ต่างๆ ตามจินตนาการ จากนั้นให้ทุกคนนำสัตว์ของตัวเองมานวดใหม่ให้เป็นแป้งกลมๆ และใส่ลูกเกดตรงกลาง

ครูหม่อมให้เหตุผลของการให้เด็กๆ ปั้นเป็นรูปสัตว์เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กๆ ได้ใช้จินตนาการ และการที่ให้เด็กๆ ทำรูปทรงกลับคืนมาเป็นก้อนแป้งกลมๆ แบบปกติ เพื่อเด็กๆ จะได้เข้าใจว่าขนมปังที่เป็นปกติมีลักษณะเป็นอย่างไร และการที่ขนมปังมีลักษณะเป็นรูปสัตว์อาจจะทำให้เด็กๆ ไม่กล้ากิน

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

โดย ครูโอ

วันนี้ในยามเช้าตะวันขึ้น ฟ้าเริ่มสว่างแล้ว เราเริ่มต้นด้วยเพลง “แสงตะวัน”

“แสงตะวันส่องท้องฟ้าอำไพ
ม่วง น้ำเงิน คราม เหลืองวาววับวาม
นกร้องกังวานแว่วหวานเพลงพนา

ตกแต่งแต่้มโลกนี้งดงาม
แดงเด่นแพรวพราวโลกแสนงามตา
มาเถิดหนาตามมาเถิดเอ๋ย เด็กๆเอ๋ยตามมาเถิดเอ๋ย”

แล้วเด็กลittleก็พากันไปโรงเรียน เด็กน้อยไปเจอเพื่อน พากันท่อง “ก.ไก่ – ฮ.นกฮูก” พร้อมทำท่าทางประกอบ

เพลง “ลูกเปิด”

“มีลูกเปิดอยู่ ๕ ตัว และมีแม่เปิด

เปิดน้อยห้าตัวเตาะเตาะเดินไป

แม่เปิดร้องเรียก ก๊าบก๊าบหลายครา

ลูกเปิดสี่ตัวเตาะเตาะเดินไป

แม่เปิดร้องเรียก ก๊าบก๊าบหลายครา

ลูกเปิดสามตัวเตาะเตาะเดินไป

แม่เปิดร้องเรียก ก๊าบก๊าบหลายครา

ลูกเปิดสองตัวเตาะเตาะเดินไป

แม่เปิดร้องเรียก ก๊าบก๊าบ หลายครา

ลูกเปิดหนึ่งตัวเตาะเตาะเดินไป

แม่เปิดร้องเรียก ก๊าบก๊าบ หลายครา

แม่เปิดลัดเลาะเดินไป

แม่เปิดร้องเรียก ก๊าบก๊าบ หลายครา

ข้ามโขดเขาใหญ่ไกลลับสุดตา

ลูกเปิดคืนมาเหลือเพียงสี่ตัว

ข้ามโขดเขาใหญ่ไกลลับสุดตา

ลูกเปิดคืนมาเหลือเพียงสามตัว

ข้ามโขดเขาใหญ่ไกลลับสุดตา

ลูกเปิดคืนมาเหลือเพียงสองตัว

ข้ามโขดเขาใหญ่ไกลลับสุดตา

ลูกเปิดคืนมาหาเพียงหนึ่งตัว

ข้ามโขดเขาใหญ่ไกลลับสุดตา

ลูกเปิดไม่คืนมาหาเลยสักตัว

ข้ามโขดเขาใหญ่ไกลลับสุดตา

ลูกเปิดคืนมาหาหมดทั้งห้าตัว”

“ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ เปิดอาบนํ้าในคลอง ตาก็จ้องแลมองเพราะในคลองมีหอย ปู ปลา

ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ เปิดอาบนํ้าในคู ตาก็จ้องมองดูเพราะในคูมีหอย ปู ปลา”

เด็กน้อยมองดูเปิดน้อยวัยไปตามลำคลอง เด็กน้อยจึงคิดเดินไปที่สวนของเขา

“เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน วิ่ง วิ่ง วิ่ง วิ่ง วิ่ง วิ่ง

เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน เดิน แล้วยืนอยู่กับที่”

เขามองดูพื้นที่ของเขา พื้นที่ของเขามีเพียงพื้นที่เล็กๆ

“ในพื้นที่เล็กๆ ของเรา ฝ้าดูแลและพรวนดิน ชูดหลุมแล้วหยอดเมล็ดดลง ยังคงฝ้าดูเจ้าโต

กูก กูก กูก กูก กูก สายลมมาฝนฟ้าผ่าน ต้นไม้ค่อยเติบโตคือปลาน ดอกบานต้อนรับวันใหม่ เป๊ะ!

ในพื้นที่กลางๆ ของเรา ฝ้าดูแลและพรวนดิน ชูดหลุมแล้วหยอดเมล็ดดลง ยังคงฝ้าดูเจ้าโต

กูก กูก กูก กูก กูก สายลมมาฝนฟ้าผ่าน ต้นไม้ค่อยเติบโตคือปลาน ดอกบานต้อนรับวันใหม่ โผล่!

ในพื้นที่ใหญ่ๆ ของเรา ฝ้าดูแลและพรวนดิน ชูดหลุมแล้วหยอดเมล็ดดลง ยังคงฝ้าดูเจ้าโต

กูก กูก กูก กูก กูก สายลมมาฝนฟ้าผ่าน ต้นไม้ค่อยเติบโตคือปลาน ดอกบานต้อนรับวันใหม่ บูม!”

นอกจากเราดูแลต้นไม้แล้ว เราต้องดูแลคนข้างๆ ด้วย

“อยากจะได้ดูแลเธอ อยากจะเอาใจเธอ อยากรดน้ำที่ใจให้เธอได้เติบโต

อยากจะได้ดูแลเธอ อยากจะเอาใจเธอ อยากรดน้ำที่ใจให้เธอได้แข็งแรง

แม้ยามที่เธอเศร้าใจ ฉันจะรีบไปหาเธอ”

“ตอนนี้ก็ได้เวลาเมล็ดคำแล้ว เด็กๆ ควรจะนอนได้แล้วนะคะ เรามองขึ้นไปบนท้องฟ้าเราก็จะพบกับดวงดาว ระเบียบระยับเต็มไปหมด” (พูด)

“ห้าดวงดาวพรราวแสงยามคืนค่ำ เรียงระบำวิบวับกลางห้วงดาว

เมฆลอยเลื่อนเคลื่อนลบกมลประกายดาว จิ้งเหลือดาวสี่ดวงบนฟ้าคราม

สี่ดวงดาวพรราวแสงยามคืนค่ำ เรียงระบำวิบวับกลางห้วงดาว

เมฆลอยเลื่อนเคลื่อนลบกมลประกายดาว จิ้งเหลือดาวสามดวงบนฟ้าคราม

สามดวงดาวพรราวแสงยามคืนค่ำ เรียงระบำวิบวับกลางห้วงดาว

เมฆลอยเลื่อนเคลื่อนลบกมลประกายดาว จิ้งเหลือดาวสองดวงบนฟ้าคราม

สองดวงดาวพรราวแสงยามคืนค่ำ เรียงระบำวิบวับกลางห้วงดาว

เมฆลอยเลื่อนเคลื่อนลบกบแสงดาว	จึงเหลือดาวหนึ่งดวงบนฟ้าคราม
หนึ่งดวงดาวพรายแสงยามคืนค่ำ	เรียงระบำวิบวับกลางห้วงหา
เมฆลอยเลื่อนเคลื่อนลบกบแสงดาว	ไม่เหลือดาวสักดวงบนฟ้าคราม
ไม่มีดาวพรายแสงยามคืนค่ำ	ไม่มีดาวเรียงระบำกลางห้วงหา
เมฆลอยเลื่อนเคลื่อนลบกบแสงดาว	ห้าดวงดาวสูงสรวบนฟ้าคราม”

“ในนภา ท่ามกลางทางช้างเผือก แลเรือชาวพรายตา มีพฤษางอกงามในเรือนั้น

และกระต่ายวิ่งมา ไม่มีใครเคยเห็นใครพาย และเรือไม่เคยแล่นจริง ยังคง ยังคงลอย ลอยไป ลอยล่องนภา”

ในกิจกรรมวงกลม ครูสามารถแตงนิทานและนำเพลงพื้นบ้านมาประกอบใช้ในนิทานได้

เปิดชั้นเรียน/ Review/ หาอาสาสมัคร

โดยครูโอ (ครูอารี ทัศนาวินันท์)

- ครูโอชวนให้ทุกคนยืนขึ้นและสงบนิ่ง ครูโออ่านบทความเปิดชั้นเรียน
 “เราจะตระหนักว่า เมื่อเราอยู่ต่อหน้าเด็ก ซึ่งจะเลียนแบบจากเรา
 เราจะต้องมีสติ แม้กระทั่งกับความคิดของเรา ไม่เพียงการกระทำเท่านั้น
 แต่ความคิดของเราก็จะต้องเป็นแบบอย่าง ที่เด็กสามารถเลียนแบบได้อย่างปลอดภัย”
 ดร. รูดอล์ฟ สไตเนอร์
- ให้ครูรีวิวดูสรุปการเรียนรู้แต่ละเรื่องจากเมื่อวาน

กิจกรรมทำขนม การทำขนมต้องคำนึงถึงความสะอาด ล้างมือและอุปกรณ์ให้เรียบร้อย การทำต้องให้เด็กๆ ได้ใช้มือสัมผัสของจริง และให้เด็กได้ร่วมทำทุกขั้นตอน สิ่งที่ได้ คือ ความสามัคคี เมื่อได้ทำร่วมกัน เด็กและครู ได้มีส่วนร่วม ทำไปคุยไป แต่เป็นการคุยกันเบาๆ ได้ประสานสัมพันธ์ของมือกับตา และอุปกรณ์ที่ทำในทุกขั้นตอนต้องล้างให้สะอาด

กิจกรรมเคลื่อนไหว เป็นหนึ่งใน ๖ กิจกรรมหลักของปฐมวัย ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย มีการกระโดดโลดเต้น เป็นการตอบโต้การทำกิจกรรมของเด็ก คือเด็กไม่สามารถจดจ่อทำอะไรได้นาน การทำกิจกรรมเป็นการนำเพลงมาร้อยเรียงเรื่องราวต่างๆ ผ่านการเคลื่อนไหว มีความงดงามทางภาษา เนื้อหา และท่าทาง เป็นการเรียนรู้ที่ครูไม่ได้บอก เล่า แต่ครูทำไปพร้อมๆ กันกับเด็ก

นิทานก่อนนอน เป็นการเล่านิทานที่ใช้เสียงเบาๆ บางคนใช้เพลงกล่อม ถ้าเด็กได้หลับเต็มที่ ตื่นมาเด็กจะรู้สึกกระปรี้กระเปร่า พร้อมที่จะทำกิจกรรมต่อไป เทียบกับเด็กที่นอนไม่หลับเมื่อตื่นขึ้นมาจะไม่สดชื่น ไม่แจ่มใส อิดโรย บางครั้งส่งผลเสียให้เด็กต้องไปหลับตอนเย็น แล้วกลางคืนต้องนอนดิ้นขึ้น ทำให้ตื่นสายและไม่อยากมาโรงเรียน เราจึงต้องใช้นิทานมาช่วยให้เด็กนอนหลับและได้พักผ่อน เขาจะได้เจริญเติบโตตามวัย

การบรรยาย “มนุษย์ปรัชญา” โลกกายและโลกจิตวิญญาณ ก่อนที่เด็กจะลงมาเขาอยู่ที่โลกข้างบน เขาเลือกว่าจะมาเกิดกับพ่อแม่คนไหน และเด็กมาพร้อมภารกิจที่จะทำให้โลกนี้สวยงามน่าอยู่ขึ้น เมื่อเด็กเกิดมามีร่างกายทำงานร่วมกับจิต

- กายเนื้อ คือเนื้อของเรา เป็นแร่ อีซู ดิน ทราย เราจะต้องเปิดโอกาสให้เขาได้พัฒนากาย คือ ได้เคลื่อนไหว วิ่ง เล่น บนพื้นดิน ทราย
- พลังชีวิต เปรียบเทียบได้กับพืช คือ เราต้องเติบโตเหมือนพืช ครูควรจัดให้เด็กได้พัฒนาพลังชีวิต โดยจัดบรรยากาศให้มีต้นไม้เยอะๆ
- สัญชาตญาณ เปรียบเทียบได้กับสัตว์ที่ต้องระมัดระวังอันตราย ครูก็ต้องเรียนรู้ว่าจะปกป้องเด็กที่เปรียบเสมือนลูกของเราได้อย่างไร

จิตมีองค์ประกอบ ๓ ส่วน คือ Will Feeling และ Thinking

กิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม ใน ๑ วัน

- กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นการพาเด็กๆ เคลื่อนไหว ออกกำลังกาย ที่จะส่งผลต่อพัฒนาการทางร่างกาย ให้เกิดความสมดุล เริ่มจากพื้นฐาน คือ การย่อท่าอยู่กับที่
- กิจกรรมสร้างสรรค์ควรทำอย่างน้อยวันละ ๒ กิจกรรม คือ การระบายสี บันทึมน้ำมัน ร้อยมาลัย มุ่งสู่การทำงานฝีมือของเด็ก
- กิจกรรมเล่นเสรี เป็นการเล่นตามมุม

- กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ ที่ต้องมุ่งสู่เป้าหมาย คือต้องการให้เด็กเรียนรู้เรื่องอะไร เช่น วันแม่ วันพ่อ วันเข้าพรรษา ก็จัดเสริมเข้าไปในกิจกรรมนี้
- กิจกรรมกลางแจ้ง คือการให้เด็กออกมาเล่นกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นที่สนาม ครูต้องดูแลเพื่อความปลอดภัยของเด็ก
- เกมการศึกษา ช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็ก เช่น บล็อกจับคู่ โดมิโน ลีดโต

ทั้ง ๖ กิจกรรมควรส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้ง ๔ ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา สังคม

กิจกรรมเย็บปักถักร้อย เป็นการฝึกสมาธิ ได้ทำนกระຈิบ ได้นับจำนวน ได้ความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เมื่อเด็กๆ ได้ทำก็มีความสนใจอยากจะทำให้สำเร็จ และได้งานที่ถักได้มาเปรียบเทียบกับของเพื่อนว่าของใครยาว/สั้นกว่ากัน ทำให้ได้เห็นพลังเจตจำนง คือความมุ่งมั่นของเด็กที่จะทำงานให้สำเร็จ

กิจกรรมวงกลมนิทานเพลง คือ กิจกรรมสุดท้ายของวัน เป็นการกิจกรรมอำลา ต่อเนื่องจากการเคลื่อนไหว ในช่วงเช้า เพลงที่ร้องในกิจกรรมวงกลมจะนำมาเชื่อมโยงเป็นนิทาน สิ่งที่น่าสนใจ คือ เรื่องราวที่เล่าควรเป็นเนื้อเรื่องอันหนึ่งอันเดียวกันกับเพลง

ศน.มณีวรรณ นามโสม อธิบายเพิ่มเติม

กิจกรรมทำอาหาร/ขนม เป้าหมายให้เด็กได้เรียนรู้กระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ (ไม่เน้นผลผลิต)

- การเตรียมวัตถุดิบและอุปกรณ์ ที่ครูมีการจัดวางอย่างเป็นระบบ เด็กจะได้เรียนรู้ขั้นตอนการทำงาน ตั้งแต่ขั้นเตรียม การลงมือทำ

- กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทั้งการใช้ประสาทสัมผัส การบีบนิ้วแบ้ง เรียนรู้ผิวสัมผัสของแป้ง ตั้งแต่จากผงจนกลายเป็นก้อน เป็นการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสาร เขาได้รู้ว่าแป้งมีกลิ่นแบบนี้ เมื่อเป็นขนมแล้ว กลิ่นเปลี่ยนเป็นอย่างไร

ในสิ่งที่เราทำให้เด็กทุกวัน เขาจะซึมซับเรื่องทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การทำแล้วได้นำไปปรับประทานจริง ส่งผลต่อความจำระยะยาว (Longterm Memory) เด็กจะจำไปจนโตในเรื่องของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เราไม่ได้สอนให้เด็กทำขนม แต่เราสอนเรื่องกระบวนการ ซึ่งในหลักสูตรเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลผลิต ผลผลิตเป็นเพียงผลพลอยได้จากกระบวนการ

กิจกรรมเย็บปักถักร้อย อยู่ในกิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก ประสานสัมพันธ์มือกับตา การถักนกระຈิบของเด็ก มือและสายตาต้องสัมพันธ์กัน การสอดเชือกเข้าไปในช่องเล็กๆ เป็นเรื่องยากสำหรับเด็กๆ เพราะเขาไม่สามารถโฟกัสไปที่จุดนั้นได้

ผลพลอยได้ คือ การนับ คำถวณ การเปรียบเทียบ ความมุ่งมั่นตั้งใจ สมาธิ

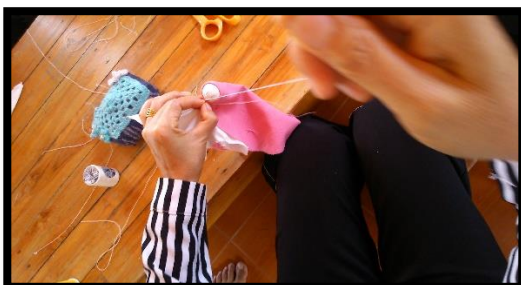
กิจกรรมนี้ขึ้นอยู่กับครูออกแบบ โดยครูสามารถออกแบบเพิ่มเติมได้ว่าครูจะให้เด็กพัฒนาเรื่องอะไร ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ครูจะออกแบบได้จึงต้องดูที่หลักสูตร ว่าประสบการณ์สำคัญที่อยากให้เกิดในชวงนี้คืออะไร และคุณลักษณะที่พึงประสงค์คืออะไร เพราะฉะนั้นจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้า

Doll-making and other soft toys (การทำตุ๊กตาและของเล่นนุ่มอื่นๆ)

โดย ครูไอและคณะ (ครูเหม่ม ครูเต้ ครูตรีม)

ครูไอแสดงอุปกรณ์และอธิบายวิธีการทำตุ๊กตา จากนั้นให้แม่ครูลงมือทำตุ๊กตาคนละ ๑ ตัว

โดย ครูมั้ย

ทำไมพวกเราต้องร้องเพลง

เมื่อตอนครูมั้ยอยู่กับพ่อแม่ อยู่กับตากับยาย เราจะได้ฟังเพลงนิทาน นิทานพื้นบ้าน ลูกได้จ๊ะหะฟังแม่ ร้องเพลงตอนที่แม่ทำงานบ้าน หรือตอนที่แม่ร้องเพลง ลูกก็ได้รับเสียงจากแม่ที่ได้เสียงแท้ๆ เป็นเสียงที่สดมาก และเราจำเสียงร้องเพลงของแม่ได้ ดังนั้น เวลาครูทำงานกับเด็ก ถ้าครูให้เพลงที่มีชีวิตจากคนร้องที่มีชีวิต พลังที่ได้จะแตกต่างกับเพลงที่เปิดจากซีดี

มีครั้งหนึ่งตอนไปทำดนตรีบำบัดให้คุณแม่ของครอบครัวหนึ่ง แม่ป่วยหนักเป็นมะเร็งระยะสุดท้ายและกลับมารักษาตัวที่บ้าน แรกๆ ลูกจะเปิดเพลงจากเทปแม่ก็ได้ยินแต่ไม่มีปฏิกิริยาอะไร ลูกๆ มาเล่าให้ฟังและให้ครูมั้ยไปทำดนตรีบำบัด (ก่อนตาย) ให้แม่ ก่อนไปเล่นก็ได้รับข้อมูลมาว่าแม่นอนไม่หลับ ครูมั้ยใช้วิธีการเล่นจริง ร้องจริง ทำทุกอย่างจริง จากนั้นคุณแม่ก็หลับลึกไปสอง ๒-๓ ชั่วโมง เมื่อแม่ตื่นมาก็ถ่ายออกหมดทุกอย่าง เหมือนเขาเขารู้ตัวว่าเขาจะไม่อยู่แล้ว ก็มาคิดว่าแต่ทำไมเพลงที่เปิดไม่ได้ผล แต่เมื่อใช้เสียงจริงที่ให้ด้วยชีวิต กลับให้ผลที่น่าแปลกใจมาก และเพลงที่ให้นั้นก็คือเพลงที่ครูร้องออกมาจริงๆ

ขั้นตอนต่อไปเราจะร้องเพลงด้วยกัน การสอนที่ง่ายที่สุดคือการร้องตามครู ขั้นตอนแรกของการร้องเพลงคือ

- การวอร์มอัพ การออกเสียงให้ถูกต้อง ไล่ระดับ

“ลา ลา ลา ลา ลา ลา”

“ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา”

“how are you whoo whoo today?”

เมื่อเราร้องเพลงด้วยกัน เราต้องคิดถึงคุณภาพเสียงของเรา กับเสียงของเพื่อน ถ้าเปล่งเสียง ออกมาดีกันจะทำให้เสียงไม่เข้ากัน เพราะฉะนั้นคุณภาพเสียงของเราสำคัญมาก

- การเปล่งเสียงนั้นสำคัญ เคล็ดลับการออกเสียงคือ ทำเสียงให้กลม (ให้ห่อปาก)
- เมื่อขึ้นเสียงสูงต้องเปิดคอ (การเปิดคอ คือการทำคอเหมือนการหาว)
- เวลาร้องเพลงต้องยกกระบังลม (อยู่ตรงลิ้นปี่) วิธีการเปิดกระบังลมอย่างง่ายๆ คือการค่อยๆ ยกแขนช่วงบนไปด้วยตอนเปล่งเสียง
- การร้องสระอูให้ทำปากออกเสียงโอ
- การออกเสียงให้ระวังเสียงต่ำ เพราะเมื่อเราออกเสียงต่ำ เราจะเผลอตะเบ็งเสียง

กระบวนการ:

- แบ่งผู้เข้าร่วมการอบรมเป็น ๒ กลุ่ม และ ๓ กลุ่มตามลำดับ เพื่อร้องประสานเสียง เพลง “กล้วยบัวดี” ได้ระดับ เมื่อกลุ่มแรกร้องจบประโยคแรก กลุ่มที่ ๒ เริ่มร้อง

เพลง “กล้วยบัวดี”

“กล้วยบัวดี อร่อยดี ฉันทชอบกินทุกที กินแล้วตัวอ้วนพี”

เทคนิคการร้องประสานเสียง

- การร้องเพลงคือการส่งเสียง (ให้เพื่อน) และการรับเสียง (ของเพื่อน) ในเวลาเดียวกัน ต้องเท่ากัน ไม่มีใครนำใคร เมื่อเปล่งแข่งกัน ให้ร้องเบาลง ถ้าเป็นการร้องเพลงร่วมกันเพื่อให้เรารับเสียงของเพื่อนได้ และเพื่อนรับเสียงของเราได้

- ให้ผู้เข้าร่วมขยับเข้าไปยืนใกล้ๆ กัน สบตาส่งยิ้มให้คนตรงข้าม และร้องไปเรื่อยๆ

การร้องเพลงแบบนี้ คือ การร้องเพลงให้แก่กัน มองหน้ากัน สบตา ส่งยิ้ม และร้องเพลงให้แก่กัน

เพลง “ยามเช้า”

“แสงตะวันฉาย ยามเช้าอันสดใส พากันไปไม้ ต้องลม...อุ่น

และหยดน้ำค้าง เกาะพร่าวพร่างพราย เต็มความสดใส ให้...พื้นดิน”

**เสียงลม (ไม่มีคำร้อง ฮัมตามโน้ตตรงที่บรรทัดห้าเส้น เหมือนบันไดขึ้นหรือลงตามหัวโน้ต)

กระบวนการ :

- แบ่งกลุ่มร้องประสานเสียง โดยกลุ่มที่ ๑ ร้องเนื้อเพลง กลุ่มที่ ๒ ทำเสียงลมประกอบเพลง

ผู้ร้องบอกว่า ภาษาไทยยากเพราะมีวรรณยุกต์ เพลงนี้มีการขึ้น - ลงของเสียง การร้องเพลงนี้จะขึ้นลงตามวรรณยุกต์

ข้อแนะนำ การร้องเพลงไม่ควรตบเท้า เพราะการตบจะทำให้จังหวะอยู่ที่เท้า และไม่ทำให้จังหวะคงที่

ในเพลงทุกเพลงมีจังหวะตลอดเพลง ครูของครูมัธยม ไม่ใช่คำว่า “จังหวะ” แต่ใช้คำว่า “ชีพจรจังหวะ”

เพลง “ฉันชอบดูภูเขา”

“ฉัน ชอบ ดู ภูเขา ฉัน ชอบ ดู ทะเล ใหญ่ ฉัน ชอบ ดู ดอก ไม้
ฉัน ชอบ ดู สิ่ง สวย งาม ฉัน ชอบ ดู ทุกๆ อย่าง ที่ ธรรมชาติ สร้าง มา”
บুম นี ยา ดา บุม นี ยา ดา บุม นี ยา ดา อา อา บุม นี ยา ดา บุม นี ยา ดา บุม นี ยา ดา อา อา
บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม”

กระบวนการ :

- แบ่งกลุ่มร้องเป็น ๓ กลุ่ม กลุ่มละวรรค

- กลุ่มที่ ๑ ร้องวรรคที่ ๔

“บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม”

- กลุ่มที่ ๒ ร้องวรรคที่ ๓ ร้องรับจากกลุ่มที่ ๑

“บุม นี ยา ดา บุม นี ยา ดา บุม นี ยา ดา อา อา บุม นี ยา ดา บุม นี ยา ดา บุม นี ยา ดา อา อา”

- กลุ่มที่ ๓ ร้องทั้งเพลง ร้องรับจากกลุ่มที่ ๒

“ฉัน ชอบ ดู ภูเขา ฉัน ชอบ ดู ทะเล ใหญ่ ฉัน ชอบ ดู ดอก ไม้

ฉัน ชอบ ดู สิ่ง สวย งาม ฉัน ชอบ ดู ทุกๆ อย่าง ที่ ธรรมชาติ สร้าง มา

บุม นี ยา ดา บุม นี ยา ดา บุม นี ยา ดา อา อา บุม นี ยา ดา บุม นี ยา ดา บุม นี ยา ดา อา อา

บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม ดา บุม”

เพลง “บ้านแสนสุข”

“เรา ยังมี ลำธาร ไหลริน	เรา ยังคง ได้ ยืน เฝ้ามอง
ที่ ที่ เราจะ อยู่ นั้น กลม ๆ	มี คน อยู่ มาก มาย
เรา ยังมี ทะเล เขียวคราม	เกลียวคลื่น งาม เมื่อ ยาม ชัด ทรา
เรา ยังมี นาง นวล ใบบิน ไป	บ้าน ที่ เรา อยู่ กัน

บ้านหลังใหญ่	ฝากความอุ่นใจไว้ในดวงไฟร้อนแรง
บ้านหลังใหญ่	ปลูกไว้ได้แสงจันทร์ที่สดสวยงาม
เพดานมีเดือน เพดานมีดาว	ภายใต้เงาท้องฟ้าเดียวกัน (ล้วนแต่รักกัน)
เรายังมีลำนำเสียงเพลง	ลอยเล่นลมไม่เอนพลิ้วไป
ดังดนตรีทำนองล่องลอยไป	บ้านที่เราอยู่กัน”

สรุปบทเรียนจากการเรียนร้องเพลงจากผู้เข้าร่วมการอบรม

- เจ็บคอนิดหน่อย

ครูมัย: ถ้าเจ็บคอ นั่นคือ เพราะเราตะเบ็งเสียง ร้องไม่เปิดคอ เรียนร้องเพลงครั้งแรกจะไม่สามารถเปิดคอได้ ตลอดเวลา แต่นักร้องนั้นถูกฝึกมาจึงทำให้ไม่เจ็บคอ เสียงไม่แหบ จึงอยากให้ครูฝึกร้องเปิดคอจนชินจะทำได้ เมื่อร้องเพลงก็จะร้องเปิดคอตลอด เสียงจะไม่เป็นอะไร และถ้าร้องทุกวัน เสียงก็จะสูงขึ้นทุกวันด้วย เพราะเส้นเสียงเหมือนกล้ามเนื้อ เมื่อฝึกทุกวันจะยืดหยุ่น

- รู้สึกว่าร้องเพี้ยน

ครูมัย: การร้องเพี้ยนเกิดจากการที่เราฟังไม่ดี การร้องเพี้ยนไม่ได้หมายถึงวิธีการร้องแต่ปัญหาเกิดจากการฟัง การร้องเพลงจะต้องฟังให้แม่นยำ ก่อน ฟังให้แน่ๆ ว่าเราได้ยินอะไร

การร้องสดต่างจากการร้องเพลงคาราโอเกะ คือ ร้านคาราโอเกะชอบเปิดเสียงเอคโคที่ทำให้เสียงก้อง พอเสียงสะท้อนแล้วจะอื้ออึง จะฟังไม่ออก ฟังไม่รู้เรื่อง ทำให้ไม่ค่อยได้ยินเสียงร้องของตัวเอง

ดังนั้น ถ้าเราฟังเสียงแล้วรู้ว่าเราเสียงดัง เราจะต้องเบาลง เหมือนเด็กตีกันในห้องเรียน เราจะไปตะโกนแข่งกับนักเรียนทำไม เราก็ต้องใช้เสียงที่เบาลง

ภาคบ่าย

เริ่มเวลา 12.40-17.00 น.

นิทานก่อนนอน/ ผ่อนพักตระหนักรู้

ครูโอนำทำกิจกรรมเกมนิ้วมือ พร้อมบทกลอนคล้องจอง ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการเก็บเด็ก เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็ก ก่อนครูจะเล่านิทาน

“นกสองตัวเกาะอยู่บนกำแพง	ตัวหนึ่งสีแดง อีกตัวสีฟ้าคราม
นกสีแดงบินไป สีฟ้าครามก็บินตาม	กลับมาแล้วสีฟ้าคราม ตามมาด้วยนกสีแดง”
“นกสองตัวเกาะอยู่บนกำแพง	ตัวหนึ่งชื่อแจ๊ค ตัวหนึ่งชื่อจิลล์
บินไปแล้วแจ๊ค บินไปแล้วจิลล์	กลับมาแล้วจิลล์ กลับมาแล้วแจ๊ค”
“Two little birds sitting on the wall	One named Jack and one named Jill
Fly away Jack, fly away Jill	Come back Jill and come back Jack”
“นกน้อยสองตัวนอนหลับในรัง	ตื่นขึ้นด้วยหวังให้วันสดใส
ตัวหนึ่งอยากบินชมโลกกว้างไกล	กระพือปีกบินไปตามใจต้องการ
บินกลับบอกเพื่อน	ท้องฟ้าเมฆเกลื่อนสนุกสนาน
ร่อนกระพือปีกบินไปไม่นาน	อยากสุขสำราญต้องบินด้วยกัน
สองตัวร่วมใจแล้วบินขึ้นพลัน	ท้องฟ้ากว้างใหญ่มีเธอมีฉัน
มองอาทิตย์ตกด้วยกัน	ก่อนกลับรังนอน
แล้วนกน้อยสองตัวก็นอนหลับอยู่ในรังที่คุณพ่อคุณแม่สร้างให้... สบายสบาย (พูด)”	

บทกลอนสำหรับเตรียมความพร้อมเด็กบนโต๊ะอาหาร

“จัดเรียงช้อนส้อม	วางพร้อมบนโต๊ะใหญ่
สองกระจกหน้านวนไล	เปลโยกไกวให้น้องนอน”

“โบสถ์หลังใหญ่ตั้งตระหง่าน ข้างบนนั้นมีหอคอย
แย้มประตูดุสั๊กหน่อย ผู้คนไม่น้อยอยู่ข้างใน”
“ฉันคือกาต้มน้ำใบใหญ่ นี่คือพวยกา นี่คือหูจับ
สลั๊บๆ นี่คือหูจับ นี่คือพวยกา
ยกฉันลง แล้วก็รินออกมา นี่คือน้ำชาในกาใบใหญ่”

จากนั้น ครูเหม่มนเล่านิทานก่อนนอน โดยเริ่มจากการร้องเพลง “โลกนิทาน”

“ได้เวลาของโลกนิทาน (ซ้ำ) สะพานสายรุ้งทอดยาว
จากดวงดาวสู่ตัวเจ้า จากตัวเจ้าสู่ดวงดาว
มานั่งล้อมวง มาฟังนิทาน”

“มีแม่ไก่ แม่หมู แม่แมว และแม่เป็ด สัตว์ทั้ง ๔ อยู่บ้านหลังเดียวกัน แม่ไก่เป็นสัตว์ที่ขยันทำงานบ้าน
ทุกอย่าง ส่วนแม่หมูชอบเล่นโคลน แม่แมวซุกซน ชอบวิ่งไล่จับหนู แม่เป็นชอบเล่นน้ำในน้ำ

วันหนึ่งแม่ไก่ได้เมล็ดข้าวมา จึงจะไปชวนเพื่อนๆ ปลูกข้าว

แม่ไก่ : แม่หมูจ๊ะ แม่หมู ช่วยฉันปลูกข้าวหน่อยสิจ๊ะ

แม่หมู : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะเล่นโคลน

แม่ไก่จึงไปหาแม่แมว

แม่ไก่ : แม่แมวจ๊ะ แม่แมว ช่วยฉันปลูกข้าวหน่อยสิจ๊ะ

แม่แมว : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะจับหนู

แม่ไก่จึงไปหาแม่เป็ด

แม่ไก่ : แม่เป็ดจ๊ะ แม่เป็ด ช่วยฉันปลูกข้าวหน่อยสิจ๊ะ

แม่เป็ด : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะงมหอย

แม่ไก่จึงนำเมล็ดข้าวนั้นไปปลูกเองตามลำพัง

“ในพื้นที่เล็กๆ ของเรา ฝ้าดูแลและพรวนดิน ชุดหลุมและหยอดเมล็ดลง ยังกงฝ้าดูเจ้าโต”

เมล็ดข้าวที่แม่ไก่อหว่านลงไปในพื้นที่นั้น ได้รับการดูแลจากแม่ไก่อเป็นอย่างดี จนวันเวลาผ่านไป ข้าวที่แม่ไก่อปลูกนั้นได้ผลิดอกออกผลเป็นรวงข้าว พร้อมทั้งจะได้รับการเก็บเกี่ยว แม่ไก่เห็นข้าวสุกเหลืองอร่าม จึงไปชวนเพื่อนๆ มาช่วยเก็บเกี่ยวข้าว

แม่ไก่ : แม่หมูจ๊ะ แม่หมู มาช่วยฉันเกี่ยวข้าวหน่อยสิจ๊ะ

แม่หมู : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะเล่นโคลน

แม่ไก่อจึงไปหาแม่แมว

แม่ไก่ : แม่แมวจ๊ะ แม่แมว มาช่วยฉันเกี่ยวข้าวหน่อยสิจ๊ะ

แม่แมว : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะจับหนู

แม่ไก่อจึงไปหาแม่เป็ด

แม่ไก่ : แม่เป็ดจ๊ะ แม่เป็ด มาช่วยฉันเกี่ยวข้าวหน่อยสิจ๊ะ

แม่เป็ด : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะงมหอย

แม่ไก่อจึงเกี่ยวข้าวตามลำพัง และนำข้าวที่เกี่ยวข้องได้ไปยังโรงโม่แบัง และชวนเพื่อนๆ มาช่วย

แม่ไก่ : แม่หมูจ๊ะ แม่หมู มาช่วยฉันเอาข้าวไปโม่เป็นแบังหน่อยสิจ๊ะ

แม่หมู : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะเล่นโคลน

แม่ไก่อจึงไปหาแม่แมว

แม่ไก่ : แม่แมวจ๊ะ แม่แมว มาช่วยฉันเอาข้าวไปโม่เป็นแบังหน่อยสิจ๊ะ

แม่แมว : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะจับหนู

แม่ไก่อจึงไปหาแม่เป็ด

แม่ไก่ : แม่เป็ดจ๊ะ แม่เป็ด มาช่วยฉันเอาข้าวไปโม่เป็นแบังหน่อยสิจ๊ะ

แม่เป็ด : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะงมหอย

แม่ไก่อจึงกลับไปนำข้าวไปโรงโม่แบัง เมื่อได้แบังแล้ว แม่ไก่อนำกลับมาบ้านทำขนม แม่ไก่อจึงไปชวนเพื่อนๆ มาทำขนม

แม่ไก่ : แม่หมูจ๊ะ แม่หมู มาช่วยฉันทำขนมหน้อยสิจ๊ะ

แม่หมู : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะเล่นโคลน

แม่ไก่จึงไปหาแม่แมว

แม่ไก่ : แม่แมวจ๊ะ แม่แมว มาช่วยฉันทำขนมหน้อยสิจ๊ะ

แม่แมว : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะจับหนู

แม่ไก่จึงไปหาแม่เป็ด

แม่ไก่ : แม่เป็ดจ๊ะ แม่เป็ด มาช่วยฉันทำขนมหน้อยสิจ๊ะ

แม่เป็ด : ไม่ละ ฉันไม่ว่าง ฉันจะงมหอย

แม่ไก่จึงกลับบ้าน และลงมือทำขนม แม่ไก่อำเนยมาอุ่นแล้วตั้งทิ้งไว้ คุ่นนมให้ร้อนพอดีแล้วตั้งทิ้งไว้ ใส่น้ำตาล เกลือ แล้วนำแป้งที่ได้มาร่อน เพื่อเตรียมทำขนมอบ แล้วแม่ไก่อ้นำส่วนผสมทุกอย่างมาผสมรวมกัน แล้วคนๆ จนขนมเข้าที่ดีแล้ว แม่ไก่จึงเทขนมใส่ในถาด แล้วตั้งในเตาอบ ตั้งเวลาไว้ ๑๕ นาที จนขนมสุก เริ่มส่งกลิ่นหอมโชยออกไปลอยไปๆ สู่อุโมงค์ของแม่หมู “หอมจ้จ้จ้” กลิ่นโชยออกไปสู่อุโมงค์ของแม่แมว “หอมจ้จ้จ้” กลิ่นโชยออกไปสู่อุโมงค์ของแม่เป็ด “หอมจ้จ้จ้”

สัตว์ทั้งสามรีบกลับไปบ้านโดยมิได้นัดหมาย ตามกลิ่นขนมนั้นมา และแล้ว “ปัง” เสียงตั้งนาฬิกาของเตาอบดังขึ้น ขนมในเตาหอมและขึ้นฟู แม่ไก่อำขนมออกมาจากเตาอบ “หอมจ้จ้จ้” แม่ไก่อออกไปยืนนอกบ้าน แล้วตะโกนถามเพื่อนๆ ว่า “ใครจะช่วยฉันกินขนมบ้างจ้จ้” แม่หมู แม่แมว และแม่เป็ด รีบกรูออกมา

แม่หมู : ฉันทุ ฉันจะช่วยกินขนม

แม่แมว : ฉันทุ ฉันจะช่วยกินขนม

แม่เป็ด : ฉันทุ ฉันจะช่วยกินขนม

แม่ไก่อมองเพื่อนๆ แล้วบอกว่า “ไม่ต้องมาช่วยฉันหรอกนะ ขนมนี้ฉันทำเอง ฉันขอกินขนมฝีมือของตัวเองตามลำพังเพียงคนเดียว พวกเธอไม่ต้องมาช่วยฉันหรอก” แต่ใจจริงของแม่ไก่อแล้ว อยากให้เพื่อนๆ มาช่วยกินขนมของเธอเช่นกัน สัตว์ทั้งสามรู้สึกเสียใจ สำนึกว่า “ต่อไปนี้จะช่วยงานบ้านทุกอย่าง”

หลังจากวันนั้นเป็นต้นมา แม่แมว แม่หมู แม่เบ็ด ช่วยงานบ้านทุกอย่าง ไม่เกียจคร้าน ทุกตัวรู้หน้าที่ ภายในบ้าน แม่ไก่รู้สึกว่าเป็นเพื่อน ๆ มีน้ำใจ อยู่ด้วยกันก็ช่วยเหลือกัน และแม่ไก่ แม่หมู แม่แมว และแม่เบ็ดก็อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

เมื่อเล่านิทานจบ ครูหม่อมดับเทียน พร้อมกับร้องเพลง

“เทียนดับแล้ว ลูกแก้วลูกขวัญ สายรุ้งพลันจากลาลับไป”

“จันทร์เอยจันทร์เจ้า

ขอข้าวขอแกง

ขอแหวนทองแดงผูกมือน้องข้า

ขอช้างขอม้าให้น้องข้าขี่

ขอเก้าอี้ให้น้องข้านั่ง

ขอเตียงตั้งให้น้องข้านอน

ขอละครให้น้องข้าดู

ขอยายชูลี้น้องข้าเกิด

ขอยายเกิดลี้นตัวข้าเอง”

Education of the Will (การให้การศึกษาแก่พลังเจตจำนง)

โดยครูอุ้ย

ตอนนี้พวกเรากำลังทำหน้าที่อะไร เราควรมีความชัดเจนมากขึ้น ถ้าเราเป็นชาวประมงเราต้องรู้จักปลา ถ้าเราเป็นคนเลี้ยงเด็กก็จะเหมือนกับที่ชาวประมงรู้ว่าจะต้องอนุบาลปลาอย่างไร เราต้องรู้ว่าเราจะต้องอนุบาลเด็กอย่างไรเช่นกัน และก่อนจะรู้จักปลาได้ ชาวประมงก็ศึกษาปลาชนิดต่างๆ อย่างเข้าอกเข้าใจ

สำหรับการอนุบาลเด็ก โนมมนุษย์หนึ่งคนประกอบด้วย ๔ ภาย ซึ่งละเอียดมาก ไม่ใช่แค่ที่เรามองเห็น ส่วนที่เรามองเห็นได้ก็แค่กาย เนื้อหนังมังสา ส่วนอีก ๓ ภาย ได้แก่ ภายพลังชีวิต ภายความรู้สึก และกายของตัวตน เป็นระดับที่เรามองไม่เห็นแต่รู้สึกได้ ดังนั้น ถ้าจะดูแลมนุษย์ให้ถูกต้อง เราต้องให้การศึกษาทั้ง ๔ ภาย ได้รับการพัฒนา กายเนื้อก็บำรุงดูแลเขาให้ดี อย่กินอาหารที่มีเคมี ให้กินอาหารที่เป็นธรรมชาติ เราเคยจำ

รสชาติผักพื้นบ้านได้ใหม่ผักพื้นบ้านหวานจริงๆ คนที่อายุ 40 ปีขึ้นไปจำรสชาติผักพื้นบ้านที่เราเคยเอามาทำ น้ำพริกได้ใหม่ ทุกอย่างที่เราได้รับประทานสมัยก่อน ไม่มีเคมี

เวลาที่เรালেี้ยงเด็กอยู่ในบ้าน เราจะพบว่า เด็กๆ ชอบมาอาสาช่วยงาน ตอนที่พวกเขาเป็นเด็ก เราอยากช่วยงานผู้ใหญ่ เราอยากช่วยงานแม่ บางทีเด็กๆ อยากช่วยแม่หั่นของแล้วแม่ให้หั่นใหม่ แม่บางคนจะบอกว่า อย่าหั่นมีดจะบาดมือ และถ้าเรานึกถึงแม่เรา เราอาสาที่อยากช่วยงานแม่อะไรบ้าง

ประสบการณ์จากผู้เข้าร่วมการอบรม

- แม่ทำขนม แล้วอาสาอยากช่วยแม่ทำ แต่แม่ไม่ให้ทำ แม่กลัวว่าถ้ากว่นแล้วมันกระเด็นใส่ เราก็ไปยื่นดูแม่ตลอด แต่เขาก็จะไล่ให้ไปอยู่ไกลๆ ตลอดเพราะกลัวกระเด็นใส่
- อยากถูบ้าน แต่ที่บ้านจะเป็นบ้านที่มีขนบ้านทำให้แม่กลัวเราจะตกบ้าน เมื่อรบเร้าแม่มากๆ แม่ก็โยนผ้าชีวี่ให้แล้วถูแบบโก้งโค้ง คลานเข้า ถูแบบไกลไปจนตกบ้าน
- บ้านจะขายของชำสมัยโบราณ จะมีตักของใส่ถุงให้ลูกค้า เราอยากทำแต่แม่ไม่ให้ทำ เราก็มีแอบไปร้องไห้บ้าง โดยเฉพาะเวลาขายน้ำปลา มันจะเป็นไห แล้วเวลาเขามาซื้อเราต้องตักกรอง อันนี้ก็จะอยากทำมาก แต่แม่ก็จะบอกว่าทำไม่ได้ แต่เราก็จะแอบไปทำ แล้วถูดู จนกระทั่งเรียน ป.๑-๒ เขาถึงลงปล่อยให้ทำ
- ที่บ้านปลูกดอกไม้ขาย แล้วตอนเย็นเราจะต้องเอาดอกไม้มามัดขาย แล้วแม่จะเราให้มัดเฉพาะเบญจมาศ ใช้หนังยางมัด แต่เราอยากมัดกุหลาบแต่มันมีหนามแม่เลยไม่ให้มัด เพราะคิดว่าเราทำไม่ได้ แต่เราคือว่าทำได้ แม่เลยให้ลอง เราก็เอาหนังยางมัดเลยโดนหนามแทงมือ แม่บอกว่าต้องริดหนามออกก่อนแล้วค่อยมัด เราก็ทำตาม มันก็ไม่เจ็บจริงๆ ในตอนหลังแม่เลยบอกว่าใครเขาใช้หนังยางมัด มันต้องใช้เชือกผูก
- เราชอบงานครัว เราก็จะไปบ้านเบ๊นในครัว คือบ้านสมัยก่อนมันจะไม่กั้นห้องแบบนี้ แต่มันจะเป็นมุมๆ เวลาแม่ทำกับข้าวเราก็เห็นแม่ตลอด เราอยากหั่น แม่ก็ไม่ให้หั่น แต่เราก็จะดูแม่ทำกับข้าวทุกวัน จนกระทั่งเราอยู่ ป.๑ แม่เริ่มให้หั่น ตอนเราเล็กมากๆ เขาคงกลัวเราเกิดอุบัติเหตุ แต่ก็มีบาดมือบ้าง เลือดไหล แต่ก็ไม่เข็ดเพราะยังอยากทำอยู่ มีอยู่ครั้งหนึ่งที่เราประทับใจมากคือ ตำน้ำพริก แม่บอกว่าถ้าตำมันจะกระเด็น แต่เราก็คือทำจนในที่สุดแม่เลยให้ทำ แล้วมันกระเด็นเข้าตา แม่เลยแก้ปัญหาโดยการเอาถุงพลาสติกสวมลงไปในครก พอเราชำนาญ เราก็ทำได้
- ที่บ้านจะฝึกงานบ้านตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่ช่วงอนุบาล ๑-๒ เราก็เห็นแม่ทำแล้ว เลยทำให้เราอยากทำ เช่นการนึ่งข้าว แต่แม่ก็ห้าม พอแม่ไม่อยู่ เราก็แอบทำ ข้าวก็แข็ง แม่ก็บอกว่ากลับมามีแม่ตัวเอง แต่เมื่อแม่เห็นแอบทำบ่อยๆ แม่ก็เลยเอาเตาขึ้นตั้งบนโต๊ะ เราก็ไม่ละความพยายามที่จะทำ เราเลยปีนโต๊ะขึ้น

ไปทำเลย แล้วแม่กลับมาเจอ แม่เลยรู้ว่า “ยังไงมันก็จะทำได้” แม่เลยให้ทำ หลังจากนั้น ก็เริ่มทำกับข้าว แล้วเราต้องดูแลตัวเองด้วยการนั่งข้าว ทำกับข้าว ตอนหลังเราก็ทำเพื่อแม่ด้วย เพราะเราเป็นลูกคนโตเลยต้องอยู่แบบนี้ เสาร์อาทิตย์พ่อก็ไถนา ตอน ป.๔-๕ เราก็ขอไถนา น้องก็ตัวเล็กและเป็นผู้ชายเราก็จะกันน้องออก แต่พ่อก็จะสอนว่า เราเป็นลูกคนโต เป็นผู้หญิง เราต้องทำอะไรให้เป็นเพื่อที่จะได้ดูแลน้องได้ แต่แม่มักจะห้าม จนกระทั่งเราไถนาแบบรถไถนาเดินตามเป็น มีอยู่วันหนึ่งในขณะที่กำลังไถนาอยู่ รถไถมันสะบัด ตัวเรากระเด็นไปตกที่ปากคันทนา พ่อเดินมาคว้าตัวเราได้ พอเราลุกขึ้นได้เราก็ไปไถนาต่อ มันเป็นเรื่องที่เขาสับสนกันไปทั่ว

- หนูเคยแย่งแม่ทอดปลาหู ตอนอายุ ๓ ขวบ ตอนนั้นกะทะมันคว่ำ ได้เข้าโรงพยาบาลเลย เราก็เซ็ดหลายไปเลย
- อยากขึ้นต้นไม้ แม่มักห้ามแต่เรามักจะไปแอบขึ้นต้นไม้รั้งกับน้อง พอขึ้นได้ก็โหนเล่นกัน แล้วตกลงมาหัวแตก แต่ไม่รู้รู้สึกเจ็บอะไร จับดูแผลมันก็เย็นๆ แล้ววิ่งกลับบ้านเลย จากนั้นก็ไม่ขึ้นต้นไม้อีกเลย
- พ่อแม่ค้าขาย เขาสอนให้ช่วยตัวเองมาตลอด ต้องแต่งตัวไปขายของที่ตลาด ทานข้าวเข้าที่ตลาด โรงเรียนอยู่ใกล้กับตลาด กินข้าวเสร็จก็ไปโรงเรียน พอเลิกเรียนก็กลับมาร้าน ชีวิตวนเวียนอยู่อย่างนี้ พอมีเวลาว่างก็จะไปช่วยพ่อแม่ขายของ คือเราอยากขายของ แม่ก็ให้ช่วยขาย เช่น ขายปลา ก็จับปลาใส่ถุง แต่มันภูมิใจสำหรับเด็กอนุบาล
- ที่บ้านเลี้ยงหมู เราอยู่กับแม่สองคน เราก็อยากช่วยแม่เวลาหมูคลอด แต่แม่ไม่ค่อยอยากให้เราช่วย เราก็ทำได้แค่ช่วยส่งรำและให้อาหารหมู และช่วยตัดเชี้ยวหมู คือเราจะเป็นคนจับขา แม่เป็นคนตัด หมูก็จะร้องวืดวืด ส่วนเรื่องงานบ้านเราจะช่วยแม่ทุกอย่าง เพราะอยู่กันแค่สองคน
- ที่บ้านขายกล้วยเดี่ยว เราเห็นพ่อแม่ทำ พอเราอายุ ๗ ขวบ เราก็ช่วยเขาเก็บขามและเซ็ดโต๊ะ
- แม่เป็นคุณครู เวลาที่แม่ทำกับข้าวให้ลูกไปโรงเรียน แม่ห่อข้าวให้ งานบ้านเราไม่ค่อยได้ทำ แต่เราจำได้ว่าเราเห็นแม่ทำ เราก็อยากทำ ที่บ้านอาขายกล้วยแขก ไปดูเขาไม่เบ้ง เราเห็นเขาผสมแป้ง เอากล้วยมาใส่ เราอยากกิน แต่เราไม่รู้จะทำยังไงเพราะไม่มีอุปกรณ์ เขาเลยเอาข้าวสารแช่น้ำแล้วใช้ครกที่แม่ตำพริก แล้วเอากล้วยมาใส่ จากนั้นเขาไปทอด แล้วมันก็ไหม้ดำ เพราะน้ำมันเราไม่เยอะ แล้วเราก็เอาไปให้แม่ บอกแม่ว่าเราทำกล้วยแขกกินกันกับพี่น้อง มันก็ออกมาเหมือนกล้วยแขก เลยชอบกินกล้วยแขกมาตั้งแต่เด็ก
- พ่อแม่เป็นชาวนา ที่ทุ่งนาจะมีดอกบัวและมีผักบัวรอบๆ นา เขาจะเก็บใส่กระสอบไปขาย ก่อนไปขายต้องเอาไปมัดก่อน ตอนมัดเราก็จะชิมก่อน เขาก็ให้ช่วยมัด ช่วยตัดปลาย มัดเสร็จก็เอาใส่ถุงไปขายที่ตลาดนัด เราก็ไปช่วยแม่ขายด้วย แล้วที่บ้านขายไอดีมต่างๆ แบบหลอๆ ที่หมุนๆ ขายตามตลาดนัด คือเราต้องช่วยเขาขาย พอขายได้เงินเราก็อยากไปซื้อ

ครูอุ้ย : ที่บ้านครูอุ้ย เขาทำขนมกันเกือบทั้งบ้านเลย แม่ ป้า น้ำ อ่า ทำขนมเก่งกันทุกคนเลย ครูอุ้ยได้แรงบันดาลใจการทำขนมมาจากคนในบ้าน แต่พอทำได้แล้ว ความภูมิใจที่สุด ไม่ใช่ขนม แต่เรื่องคือตอนนั้นครูอุ้ยถูกส่งไปอยู่กับคุณย่า คุณย่าเป็นคนโบราณที่เวลาจะรับประทานอะไรจะพิเศษ จะมีเคล็ดลับ มีรายละเอียดเรื่องการกิน

จนวันหนึ่ง เราเห็นเขาตำน้ำพริกแกงส้ม แล้วเรารู้สึกว่าอยากตำมาก เพราะครูอุ้ยเป็นคนชอบกินแกงส้มตั้งแต่เด็ก เราเลยอยากตำน้ำพริกแกงส้ม แต่ไม่ใช่แค่ตำน้ำพริก แต่อยากทำให้มันเป็นแกงส้มเลย ปรากฏว่าพี่คนที่เลี้ยงเรา เขาไม่ดูไม่ว่าอะไรเลย เราเลยได้ตำน้ำพริก ตำปลา แล้วเอาไปใส่หม้อ เราก็ทำจนจบแล้วชิม แล้วรู้ด้วยว่าแบบนี้อร่อยแล้ว แต่ก็ไม่ได้คิดว่ามันพิเศษ จนกระทั่งตอนเย็น คุณย่าก็มานั่งในวงข้าว แล้วชิมแกงส้มของเรา แล้วถามขึ้นว่า “ใครทำแกงส้มวันนี้” เรานั่งหุตั้งเลยว่าจะถูกดูไหม เราเงิบเลย ไม่กล้าพูดว่าเราทำ พี่เลี้ยงก็หันมาหาเรา แล้วเหมือนหัวใจเราหยุดเต้น แล้วย่าก็พูดขึ้นว่า “รสแบบนี้ ฉันอยากกินมาตั้งนานแล้ว” แล้วเชื่อใหม่ว่าประโยชน์นั่นเองที่ทำให้ครูอุ้ยกลายเป็นคนชอบทำอาหาร มันทำให้เราค้นพบอะไรบางอย่าง ว่ามันถูกปากคนอื่น แล้วเราดีใจ

แล้วตรงนี้พวกเราเห็นความตั้งใจ สิ่งที่เป็นเหมือนของขวัญของเด็กหรือยัง เราเกิดมาพร้อมกับคำว่า “will” แปลเป็นภาษาไทยคือ มีพลังอย่างหนึ่งที่เป็นเจตจำนงที่อยากทำ แล้วทำจนสำเร็จ บางคนก็สำเร็จแล้วถูกดู บางคนก็ได้ตั้งค์ บางคนก็มีบทเรียนเยอะ แต่ความอยากนั้นทำไมเราไม่ล้มเลิก แล้วความอยากนั้นใช้ใหม่ที่ทำให้เราประสบความสำเร็จในวันนี้ อยากทำเราก็ได้ทำ คือทำมันก็สำเร็จ will นี้มีมาตั้งแต่เด็กก็จริง แต่มันจะพัฒนาไปถึงตอนโตด้วย เลยอยากถามคุณครู ๓ ข้อ

๑. รู้ใหม่ว่าเด็กมี will

๒. คุณได้สนับสนุน ส่งเสริมพลังเจตจำนง (will) ของเด็กหรือเปล่า

๓. คุณทำผิดอะไรกับพลัง will ของเด็กหรือเปล่า เช่น คุณไม่ทำ คุณดู คุณห้าม

มีอะไรบ้างที่เป็น will ของเด็ก แล้วเราไม่เคยนึกถึง ๓ ข้อนี้เลย เรายังนึกถึง will ที่มีอยู่ของเด็กว่ามีอะไรบ้าง ถ้าเราพอจะมองเห็นตรงนั้น ครูอุ้ยอยากให้คุณใช้เวลาตรงนี้กับพี่ ๓ ท่าน ได้แก่ พี่แหม่ม พี่โอ พี่เต้ ลองฟังทุกท่านคุยกันเรื่องหัวข้อของเด็กในห้องของเรา มีอะไรบ้างที่เป็น will ของเด็กที่เขาอยากทำ ซึ่งเราก็เห็นว่ามียู่ แต่บางครั้งเราก็ให้ทำ บางครั้งเราก็ไม่ให้ทำ บางทีเราก็รู้ บางทีเราไม่สนับสนุน บางทีเราก็ห้ามไปเลย

นำเสนอกลุ่ม ๑

มองเห็น Will ของเด็ก

- เด็กทำของเล่นเองและมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จ
- ปลุกต้นไม้เอง เขาจะดูแลของเขาอย่างดี ไม่ให้ใครมาใกล้ ระวังคนอื่นเข้ามาทำลาย
- มอง will ของเด็กจากสายตาของเด็ก เด็กเป็นธรรมชาติตามธรรมชาติของเขา

การสนับสนุนส่งเสริมพลังเจตจำนงของเด็ก

- ในห้องเด็กอนุบาล ๒ มีเด็กคนหนึ่งชอบวาดรูปสวยมาก ชอบที่จะเด่นกว่าเพื่อน และชอบให้ครูมาดู มาชม และชอบมาขอกระดาษ เราก็ให้กระดาษไปวาดตลอดทุกครั้งที่มาขอ ภูมิหลังของเด็ก คือ พ่อและแม่แยกทางกัน ส่วนเด็กอยู่กับยาย ยายจะตามใจหน่อยๆ เวลาให้การบ้านก็ไม่เอา เราก็เลยเอากดาษให้เขาวาดรูปเอามาส่งแทน
- มีเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เขาอยากจะทำอะไรก็ทำของเขาเรื่อยๆ จนจบอนุบาล และเมื่อไปอยู่ชั้นประถมเขาก็มีความสนใจวิทยาศาสตร์และไม่สนใจวิชาอื่นๆ เลย แต่เวลาทำงานวิทยาศาสตร์เด็กคนนี้จะหันกลับมามสนใจ นั่งเฝ้า นั่งทำ ยกตนเป็นหัวหน้าเด็กๆ บางวันก็เข้าไปเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์เลย ทั้งๆ ที่ไม่ใช่ชั่วโมงของตัวเอง ครูในโรงเรียนก็ช่วยกันดูแลคนคนนี้

มี will อะไรบ้างที่ครูทำให้เด็กๆ เลียนแบบได้โดยไม่รู้ตัว

- ครูจัดเรียงขาม รินน้ำให้เด็กทุกวัน เมื่อเด็กเห็นครูทำทุกวันเขาคิดว่าเขาทำได้ เขาก็มาขอ “คุณครูครับ ผมขอช่วยได้ไหมครับ” เราก็ถามว่า “ลูกจะทำได้หรือ” เด็กบอก “ผมทำได้ครับ ผมดูครูทุกวัน” “ลองดูก็ได้ แต่ถ้าหกเลอะเทอะ ต้องเช็คนะ” “ได้ครับ ผมเห็นผ้าอ้อมมูกห้อง” เมื่อให้เด็กลองรินเด็กก็ทำน้ำหกแต่เราก็ให้เด็กได้ลอง และพบว่าเด็กก็ทำได้ จนต่อมาเราก็ได้เด็กคนนี้มาช่วยเตรียมของ

ครูโอ: การอนุญาตให้เด็กได้ทำ เป็นการเปิดโอกาสให้เขาได้เรียนรู้ ซึ่งเขาอาจจะทำสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ได้

ครูอุ้ย: มนุษย์มีประตูปรับสัมผัสในการเรียนรู้โลก ๑๒ สัมผัส เมื่อเรารู้แล้วเราสนับสนุน ๑๒ สัมผัสนี้อย่างไร และเด็กมีของขวัญพิเศษที่ได้มาจากธรรมชาติ คือ พลังเจตจำนง เวลาที่เราเรียนรู้โลก เราเรียนรู้ผ่าน ๑๒ สัมผัสนี้กว่าที่เราจะได้รู้สิ่งที่เราต้องการรู้ เราจะมีคามเพียรพยายาม ไม่ล้มเลิกง่ายๆ เด็กจะแอบทำอยู่ดี ถ้าเราไปสกัดกั้น มีอะไรก็ห้ามทุกอย่างจะเกิดอะไรขึ้น

เมื่อเราทำงานในบ้านชัดเจนแล้ว จะพบว่าบ้านของเราสะอาดขึ้นเยอะ และหากเราทำงานในบ้านแล้ว ขยับไปสู่งานบ้าน ขยับไปสู่งานสังคม เช่น ในชั้นของเราที่ได้ให้เด็ก ๆ อนุบาลทำงานถักมือ เมื่อพี่ๆ ประถมเห็นน้อง ทำพี่ๆ ก็มาขอ แต่ของที่น้องๆ ทำนี่คือเขาทำเพื่อเล่นด้วยกัน และทำแจก ไม่ได้ทำขาย พี่ๆ ที่อยากได้ต้องมาทำเอง หรือเมื่อน้องทำขนมปัง แล้วแบ่งให้พี่ๆ เป็นงานครัว ส่วนงานสวนคืองานรักษ์โลก เป็นงานที่ช่วยให้โลกนี้ สมบูรณ์สดใส ช่วยกันบำรุงดิน ทำให้ดินดี เราทำงานสวนตั้งแต่ทำปุ๋ย เติ๋ยมดิน (ที่ไม่ใช่แค่การพาเด็กๆ ปลูก ถังออก แต่ควรมีกิจกรรมปลูกผักอื่นๆ ด้วย)

การศึกษาของเจตจำนง (WILL)

๑. กายเนื้อ การมองเห็นภาพลักษณ์ที่ละเอียดละออของเด็กๆ เด็กมีร่างกาย เรามีหน้าที่ให้อาหาร หาอากาศที่บริสุทธิ์ ให้สิ่งที่ดีเป็นความสมบูรณ์ทางร่างกายกับเด็ก ให้เด็กได้เล่นดิน เล่นน้ำ เล่นทราย

๒. พลังชีวิต การให้พลังชีวิตกับเด็ก ปลูกผักให้เด็กได้รับสัมผัสจากธรรมชาติ เติ่มพลังชีวิตครูไปสู่พลังชีวิตเด็ก

๓. พลังความรู้สึก มีสัญชาตญาณร่วมกับสัตว์ ไม่รังเกียจสัตว์ เรียนรู้ชีวิตสัตว์จากวงกลมนิทานเพลง เพื่อให้เขามีความรู้สึกอย่างลึกซึ้ง นอกจากความรักแล้ว ยังรู้ว่าสัตว์ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร

๔. ตัวตน ครูควรให้พลังในการเลี้ยงดูเด็ก การตระหนักรู้ของมนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นๆ เพราะคนทุกคนสามารถบรรลุธรรมได้

ดังนั้น ต้องหาคนดีเลี้ยงเด็ก เราต้องถามตัวเองว่า เราพร้อมพอหรือยัง เราดีพอหรือยังที่จะเลี้ยงเด็กของเราให้เป็นคนดี ทุ่มเทพลังทุกอย่างเพื่อเป็นคนดีเลี้ยงเด็ก เรายังมีโอกาสอีกใหม่ ยังต้องพัฒนาตัวเองอีกใหม่ หาความงาม ทำให้ใจเราละเอียดละออ ชัดเกล้าตัวเองให้งามขึ้นเรื่อยๆ คิดในสิ่งที่ดี คิดบวก (การหยุดนิ่งดั่งายน้อยเนื้อต่ำใจ ซื่อจจน สร้างมลภาวะให้กับเด็ก)

ถามตัวเองว่า “จะเลิกเมื่อไหร่ที่ยังไม่ดีแบบนี้”

ถ้าเลิกได้เราจะเป็นคนดีขึ้นอีก แล้วคนดีคนนี้จะกำลังจะเลี้ยงเด็ก ลองเปรียบเทียบดูระหว่าง “เด็กที่ถูกคนจิตใจดีอุ้ม กับเด็กที่ถูกคนขี้โมโหอุ้ม” ฉะนั้น เราจะทำอย่างไรให้ตัวเองชัดเกล้าดีขึ้นเรื่อยๆ

การศึกษาที่เราทำอยู่ เป็นการทำงานกับ Will ของเด็ก การที่เราห้ามเด็กไม่ให้ทำนั่น ไม่ให้ทำนี่ นั่นคือการที่เราทำผิด แต่เมื่อเราลองหันกลับแล้วดูว่า เด็กมี Will อะไร เมื่อรู้แล้วเราต้องทำหน้าที่สนับสนุน Will ของเด็ก ๆ เพราะเด็กมี ๓ | ในตัวเอง คือ

๑. Inspiration เมื่อเด็กได้แรงบันดาลใจมาจากภายนอกแล้วอยากทำ

๒. Imitation เด็กเห็นแบบแล้วอยากทำตาม

๓. Imagination เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ

ดังนั้น ครูจะช่วยเด็กๆ เรียนรู้โลกอย่างไรได้บ้าง รูปแบบของแผนการสอนต้องมี

๑. Rhythm กิจกรรมในหนึ่งวัน หนึ่งสัปดาห์ หนึ่งเดือน หนึ่งฤดูกาล ร้อยให้เป็นหนึ่งปี มีจังหวะที่ถูกต้องกับเด็ก

๒. Repetition มีความสม่ำเสมอ

๓. Reverence เคารพต่อสรรพสิ่ง เด็กอยู่บนโลกแบบรักโลก อย่างมีความสุข

เด็กจึงต้องมีแม่แบบ นั่นคือ แม่ครูต้องเป็นแม่แบบจากการพาเด็กลงมือทำ เด็กไม่ทำตามที่แม่พูด แต่จะทำตามที่แม่ทำ “แม่ทำอะไร เขาก็จะทำอย่างนั้น” บทบาทของแม่ คือ การเป็นแม่งาน ทำทุกอย่าง เพราะลูกกำลังดูเราอยู่ บทบาทแม่ครูอนุบาลจึง “ไม่ใช่สอน” ต้องพาเด็กๆ ทำ งานบ้าน งานครัว งานสวน

นี่คือการศึกษที่สนับสนุนวัยแห่งเจตจำนง คือ Education of the Will

เราสนับสนุนเจตจำนงของเด็กบ้างหรือไม่ หรือ เราทำผิด แต่ยังไม่สายเกินไป ทุกอย่างแก้ไขใหม่ได้ เพราะเรามีโอกาส กลับมาเป็นแม่ครู และกลับมาดูว่าที่ห้องอนุบาลของเรายังมีอะไรที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นบ้านบ้าง แล้วทำเลย และความรู้ที่เราคิดว่าไม่ชัดเจน ตอนนี้ เรารู้แล้วว่า Will หรือเจตจำนงสำคัญที่สุด

คำถาม การให้รางวัล หรือการชมควรเป็นอย่างไร

แม่ครูอุ้ย การให้รางวัลก็เป็นการชม ต้องอาศัย truth ถ้าเราไม่ชมจากใจจริงๆ จะไม่เกิดประโยชน์กับเด็ก คนนี้ การชมไปนั้นๆ ไม่เกิดประโยชน์ เด็กสามารถสัมผัสได้ว่าเราพูดจากใจจริงไหม เราต้องมีคนดีเลี้ยงเด็ก ขณะที่เราจัดการศึกษาให้เด็ก เราจะได้ขัดเกลาตัวเองด้วย จากที่เคยใช้คำต่างๆ นานาในการเรียกชื่อเด็ก (อ้วน ผอม ดำ) เราก็จะได้กลับมาตรงกับเด็กมากขึ้น

คำถาม เรามีวิธีการห้ามเด็กโดยวัดจากอะไรบ้าง

แม่ครูอุ้ย ห้ามได้เมื่อเกิดอันตรายกับตัวเอง สิ่งของ และผู้อื่น ถ้ามีเช่นนั้นให้สังเกตดูก่อน ยกตัวอย่าง ครูอุ้ย เคยมีเด็กหุนหวกเล่นของเล่น ต่างคนต่างหยิบเล่น โดยใช้มือสื่อสารกัน เราดูไม่ออกว่าเขาจะทะเลาะ ต่อย ดีกันไหม ดังนั้น ต้องดูไปเรื่อยๆ ก่อนว่าอะไรจะเกิดขึ้น อย่าด่วนตัดสิน มิฉะนั้นอาจเกิดมาตรฐานที่ไม่ดี หากไม่เกิดความยุติธรรมกันในห้อง จะมีเด็กมาฟ้องครูเต็มไปหมด ครูต้องฝึกโดยวิธีการโยนตัวเองออกมา แล้วกลับเข้าไปใหม่

วงกลมนิทานเพลง

โดย ครูมั้ย

ในโลกนี้ล้วนมีจังหวะ ไม่ว่าจะเป็ญญุดูกาล พระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตก ดวงจันทร์ การหลับ-ตื่น การเดิน การหายใจ มีชีพจร ถ้าชีพจรเต้นเร็วขึ้นเราก็ตาย ถ้าชีพจรเต้นช้าลงก็ตายเหมือนกัน เพราะฉะนั้น จังหวะที่ดี คือ จังหวะที่สม่ำเสมอ ไม่เร็วไม่ช้าเกินไป จังหวะชีวิตที่ดี คือ เป็นจังหวะที่สอดคล้องไปกับโลก คนที่จังหวะชีวิตผิดธรรมชาติ ผิดจังหวะกับโลก เช่น เข้านอนดึก ที ๓-๔ จะมีปัญหาสุขภาพ เป็นมะเร็งตายหลายคน

เด็กที่จังหวะชีวิตดีตอนเด็กๆ เมื่อเขาโตมาแล้วจังหวะชีวิตของเขาจะดีมาก ทำอะไรก็ได้ดี เรียนได้ดี ถ้าตอนเด็กๆ แม่ให้ทำทุกอย่างเป็นเวลา ตื่นเป็นเวลา ทานข้าวเป็นเวลา จะมีจังหวะสม่ำเสมอ เป็นการจ้ดระเบียบให้เด็ก พอโตขึ้น เด็กจะแบ่งเวลาได้ เมื่อถึงตอนที่เขาต้องจัดเวลาเป็นของตัวเอง เขาจะสามารถทำได้

ฝึกการจับจังหวะ

ครูมั้ยนำผู้เข้าร่วมการอบรมเคลื่อนไหวตามจังหวะ ดังนี้

- ร้องเพลงเคลื่อนไหวตามเพลง
“ขึ้นแล้วก็ลง ไปข้างหน้าแล้วก็กลับข้างหลัง (ซ้ำ)
แล้วก็หมุน (ซ้ำ)
ทางนี้และทางนั้น (ซ้ำ)
จับหัวเข่า (ซ้ำ) ”
- “อึ๊อึ๊ อึ๊อึ๊ อึ๊อึ๊ (ซ้ำ)” ทำท่าขึ้นนี้
- “ซิวส์ ซิวส์” วาดนิ้วเป็นตัว S
- นับ ๑-๘ → นับ ๑-๘ พร้อมกับย่อเท้า ๘ ครั้ง → (ตบตัก) → (ปรบมือ) → (ดีดนิ้ว)
→ (หมุน) → (กระโดด พร้อมกับร้อง อึ๊ ๗ ครั้ง แล้ว เย้)
- ร้องเพลงและปรบมือตามจังหวะ เพลง “อุม เจ อาลัก ฟี ยา อ่า เซ อ่า เซ”

ทำนอง

- ปรบมือ สลับตบตัก
- ตบตัก สลับ มือขวาแตะจมูก มือซ้ายแตะหูขวา ตบตัก สลับ มือซ้ายแตะจมูก มือขวาแตะหูซ้าย

ทำยีน

- ย่ำเท้า และปรบมือตามจังหวะเสียงร้อง(เทคนิคคืออย่าคิดแล้วเท้าจะไปตามจังหวะโดยอัตโนมัติ)

บางครั้งที่เด็กทำผิด ครูไม่จำเป็นต้องใช้คำพูดบอก/สอนเด็ก ถ้าครูทำถูกให้เด็กดู เด็กจะทำตาม การที่เด็กไม่สามารถเดินตรงจังหวะ เป็นเพราะเขามีจังหวะที่ไม่ดี แต่เด็กอนุบาลอาจจะยังเดินเขย่ง ปลายเท้า นั่นคือปกติของเขา เพราะจิตวิญญาณของเด็กยังไม่สัมพันธ์กับโลก แต่เมื่อเด็กพร้อมแล้ว เด็กจะยืน เต็มเท้าเอง กิจกรรมนี้จึงเป็นแบบฝึกหัดสำหรับเด็กประถม ให้เด็กทำงานกับเท้าเยอะๆ

นิทานกบเจอปลา

“นิทานกบเจอปลา”

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ณ หนองน้ำแห่งหนึ่ง มีกบตัวหนึ่งอาศัยอยู่ กบตัวนี้กระโดดเล่นไปมาอย่างมีความสุข โดยที่ไม่เคยเจอสัตว์อื่นเลย แต่จริงๆ แล้ว ในหนองน้ำนี้มีปลาอยู่ตัวหนึ่ง ปลาวายไปมา สนุกสนานในหนองน้ำอย่างมีความสุข

วันหนึ่งกบกระโดดอยู่ เจอปลา กบตกใจมาก แต่ปลาดีใจว่าได้เจอเพื่อนอีกคนหนึ่ง กบจึงกระโดดหนี และปลาวายตาม

“กบตัวน้อยกระโดดไปมา	เมื่อเจอปลากระโดดทันใด
เมื่อเจอปลา กบก็ตกใจ	กระโดดทันใด กระโดดไป กระโดดมา
ปลาทัวน้อยว่ายน้ำเร็วรี่	ว่ายไปทางนี้ เจอกบทันใด
เมื่อเจอกบ ปลาแสนดีใจ	รีบว่ายเร็วไว ว่ายไปก็ว่ายมา”

เล่านิทานเพื่อใช้จังหวะในการประกอบการเคลื่อนไหว คือให้มือหนึ่งเป็นกบ อีกมือหนึ่งเป็นปลา

เป็นแบบฝึกหัดเกี่ยวกับจังหวะอีกเรื่องหนึ่งของเด็ก ที่ ๒ มือทำไม่เหมือนกัน (เป็นแบบฝึกหัดเตรียมเด็กเล่นไวโอลิน)

○ เพลง “กบกระโดดลงน้ำ ว่ายน้ำกระโดดขึ้นบก”

“บกหนึ่ง บกสอง บกสาม บกสี่”

- มือขวาเป็นกบ มือซ้ายยกตั้งขึ้นเป็นบก
- “กบกระโดดลงน้ำ” มือขวาตบลงบนมือซ้ายคนที่อยู่ข้างขวา แล้วตบลงบนพื้น
- “ว่ายน้ำกระโดดขึ้นบก” ขยับมือขวาไปมาบนพื้น แล้วยกขึ้นตบบนมือซ้ายของตัวเอง
- “บกหนึ่ง” ตบมือขวาลงบนมือซ้ายคนที่อยู่ข้างขวา
- “บกสอง” มือขวาตบลงบนตักขวา
- “บกสาม” มือขวาตบลงบนตักซ้าย
- “บกสี่” มือขวาตบลงบนมือซ้ายของตัวเอง

○ ใช้จังหวะเดิม เปลี่ยนเป็นเพลง “ลอยกระทง”

มนุษย์จะมีแนวเส้นตรงกลางลำตัว แนวตั้งกับแนวขวาง เด็กที่ไม่ข้ามเส้นขวางนั้นจะไม่สามารถลุกขึ้นยืนได้ในเวลาที่เขาควรจะยืนได้ หรือเด็กที่ไม่สามารถข้ามเส้นแนวตั้งได้ จะไม่สามารถเอื้อมมือไปอีกด้านได้ ดังนั้น เราจะต้องมีแบบฝึกหัดพิเศษให้กับเขา

การทำกิจกรรมนี้กับเด็ก ครูอาจจะใช้กระทงจริง หรือกบไม้ ก็ได้ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น และสนุกขึ้น

แม่อุ้ย: การร้องเพลงเป็นการฝึกทักษะผู้ใหญ่ เหมือนให้ความรู้ไปที่ศักยภาพของครู ไม่ได้เป็นการศึกษาที่ฟังอุปกรณ์ สิ่งที่สำคัญที่สุดในห้องเรียน คือ “ครู” ตอนนี้เรากำลังบำรุงหล่อเลี้ยงครูคนนี้ให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพ มีครูฝรั่งบอกว่าการใช้อุปกรณ์จะดีเป็น ๑๐% อีก ๙๐% คือคุณภาพของคน รวมเป็น ๑๐๐% จะเห็นว่าอุปกรณ์ไม่มีอะไรเลยเพราะตัวคนสำคัญกว่า

- แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมการอบรมเป็น ๒ กลุ่ม ๓ กลุ่ม และ ๔ กลุ่มตามลำดับ เพื่อร้องเพลงประสานเสียงเพลง “ลอยกระทง” และเพลง “บ้านแสนสุข”

Backward Review

โดย ครูโอ

ที่จบไปเมื่อสักครู่นี้คือ ร้องเพลงบ้านแสนสุข ก่อนหน้านั้น ร้องเพลงลอยกระทง ← นิทาน “กบกับปลา” ← ย่ำเท้า ← แบ่งกลุ่มพูดคุยเรื่อง will ของเด็ก ← การศึกษาเพื่อการพัฒนาเจตจำนง กับงานบ้าน งานครัว งานสวน ← คุยเรื่องประสบการณ์วัยเด็กของตัวเอง ← ตีหมาแพะ ← นอน ← นิทานก่อนนอน โดยครูเหม่ม ← รับประทาน “ข้าวห่อโบราณ (ใบตองตึง)” ← ร้องเพลงครุฑ บ้านแสนสุข ฉันทอบดูภูเขา ยามเช้า และกล้วยบัวดี ← เบรค ← ทำตุ๊กตากับครูโอ ← วงกลม ← ทำขนมปัง ← เตรียมอุปกรณ์

อาสาสมัครสรุปเนื้อหาประจำวัน 1 พฤษภาคม

- เค้กกล้วยน้ำว้า – ครูเล็ก - กิจกรรมเคลื่อนไหวจังหวะปลุกตื่น - ครูเอ็ม
- หลักสูตรสู่แผนการสอน - นิทานก่อนนอน - ครูอุ้ย
- วิเคราะห์กิจกรรมหลักสูตร - กิจกรรมปั้น ถัก ทอ วาดสีน้ำ - ครูอ้อ
- วงกลมนิทานเพลงกับครุฑ - ครูณัฏฐวรรณ

จากนั้นครูโอปิดห้องเรียนโดยการอ่านบทกลอนและให้ทุกคนยืนสงบนิ่ง

ศน.มณีวรรณ ฝากการบ้านให้ผู้เข้าร่วมการอบรมทำและนำเสนอในวันถัดไป

โจทย์ ให้แบ่งกลุ่มเป็นรายโรงเรียนแล้วดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาทำความเข้าใจแผนการจัดประสบการณ์ หน่วย “บ้านนี้มีรัก” สัปดาห์ที่ 3 ให้เข้าใจ
๒. วิเคราะห์กิจกรรมงานบ้าน งานครัวและงานสวน ที่บูรณาการอยู่ในแผนการจัดประสบการณ์ ดังนี้
 - ๒.๑ บูรณาการไว้ในกิจกรรมใดบ้างใน ๖ กิจกรรมหลัก
 - ๒.๒ มีกิจกรรมอะไรบ้าง

ศึกษาดูงานโรงเรียนบ้านหนองตาไก้หนองเม็ก

โดย ผอ.พิสิฐ เทพไกรวัล ครูตรีมและคณะ

เดิมโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนชั้นอนุบาลแบบทั่วไป แต่เมื่อคุณครูตรีมย้ายมาจึงได้นำแนวคิด วอลดอร์ฟมาใช้ในการเรียนรู้กับเด็กๆ ซึ่งผู้อำนวยการเห็นด้วยว่าเป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็ก เป็นการดึงศักยภาพที่มีอยู่ของเด็กออกมา และครูส่งเสริมพัฒนาการของเด็กตามธรรมชาติ เป็นไปตามวัย ตามอายุ

การจัดการเรียนรู้ห้องอนุบาล

การจัดกิจกรรมเริ่มจากตอนเช้า ครูตรีมพาเด็กๆ เข้าแถวในห้องเรียนเป็นวงกลม เวลาร้องเพลงชาติในห้อง เสียงจะก้องกังวาน ได้ยินชัด ครูสามารถสื่อสารกับเด็กได้โดยไม่ต้องตะเบ็งเสียง และสามารถจัดการกับเด็กได้ดีกว่าเข้าแถวรวมกับพี่ๆ อยู่หน้าเสาธง เพราะข้างนอกมีหลายสิ่งหลายอย่างกระทบสายตา

หลังกิจกรรมรับอรุณในตอนเช้า ครูจะให้พี่น้องอนุบาล ๒ ผลัดเวรกันเตรียมอาหารว่าง เตรียมน้ำล้างจาน ไปเอาผลไม้ที่แม่ครัว และครูเตรียมผลไม้ นักเรียนช่วยล้าง ครูหัน นักเรียนที่เหลือก็เล่นเสรี

กิจกรรมสร้างสรรค์จะสลับหมุนเวียนในแต่ละวัน ดังนี้

- วันจันทร์ กิจกรรมร้อยดอกไม้
- วันอังคาร กิจกรรมปั้นขี้ผึ้ง
- วันพุธ กิจกรรมทำขนม ส่วนใหญ่จะเป็นขนมเค้กเพราะจะมีงานให้เด็กได้ช่วยกัน แบ่งงานกันทำ “เธอดีไฉนนะ ฉันร้อนแป้ง” อาทิตย์นี้เขาอยากทำอะไรเขาก็จะมาทำ
- วันพฤหัสบดี กิจกรรมสีน้ำ ถ้าทำงานกับเด็ก ๒-๓ ครั้งแรก ครูตรีมจะเล่านิทานเรื่องเทวดาน้อยก่อน จากนั้นจะบอกว่าอุปกรณ์อยู่มุมห้อง อันไหนให้เด็กช่วยยกได้ ครูก็จะให้เด็กช่วยยกมา มีแคสสีน้ำที่เด็กทำด้วยกันทั้งห้อง เพราะอุปกรณ์ค่อนข้างจะเยอะ ครูต้องเตรียม จัดวางให้เป็นระเบียบเรียบร้อย แล้วลงมือทำด้วยกัน ระบายเสร็จแล้วนำผลงานไปเก็บอีกมุม จากนั้น เด็กนำพู่กันไปล้างเก็บ และเอาผ้าของตัวเองไปซัก ครูจะจัดที่ให้ซักล้างและตาก โดยครูจะแบ่งงานให้เด็กทำตามความยากง่าย คือ พี่อนุบาล ๒ ช่วยกันเก็บสีและแก้ว น้องอนุบาล ๑ ล้างพู่กัน เก็บเปลตของตัวเองและซักผ้า
- วันศุกร์ กิจกรรมงานหัตถกรรม เช่น ปักผ้า ถักเชือกไหมพรมนกระจิบ เป็นต้น

**ภายในห้องเรียนมีที่จัดแสดงงานของเด็กวันต่อวัน

งานสวนจะปลูกมะละกอ ปลูกกล้วย เด็กๆ จะชอบไปดูครูสมจิตร (ครูอนุบาลอีกท่านหนึ่ง) เลี้ยงปลา เด็กๆ จะมาช่วยกวาดไปไม้ ดังนั้น เด็กอนุบาลจะได้เรียนรู้งานบ้าน งานครัว และงานสวน ครบถ้วน

สร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ครูตรีมมีการตั้งเงื่อนไขสำหรับเด็กอนุบาล หลักสำคัญ คือ

๑. ไม่ต้องนำเงินมาโรงเรียน

๒. ไม่ให้เด็กๆ กินอาหารที่ไม่มีประโยชน์ เช่น น้ำอัดลม ลูกชิ้น

๓. เด็กๆ ต้องกินข้าวจากบ้านมาให้เรียบร้อย เพราะเมื่อถึงโรงเรียน ครูตรีมจะให้ช่วยกันทำงานในช่วงเช้า เช่น กวาดห้อง จัดห้อง เป็นต้น

ครูตรีมเน้นให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ไม่สอนอ่านเขียน ซึ่งครูระดับชั้นประถม ๑ มีความเข้าใจต่อการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ ทำให้ไม่มีปัญหา ไม่เรียกร้องว่าครูอนุบาลจะต้องสอนวิชาการ

ในส่วนของผู้ปกครองนั้น ครูตรีมสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง โดยใช้การประชุมผู้ปกครองเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อครูได้เล่าเรื่องราวบุตรหลานให้ผู้ปกครองฟัง และทำความเข้าใจถึงการเรียนการสอนรูปแบบนี้ว่าเป็นอย่างไร ทำไมถึงไม่มีการเรียนเขียนอ่าน และครั้งล่าสุดมีการจัดไปทัศนศึกษา ซึ่งครูตรีมได้ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาอลดอร์ฟ โดยเล่าให้ผู้ปกครองฟังว่าลูกของเขาตั้งแต่แรกจนถึงตอนนี้เปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งฉายรูปภาพและวิดีโอให้ผู้ปกครองเห็นถึงพฤติกรรมของเด็ก ถึงแม้ว่าไม่ได้ถูกสอนเขียนอ่าน ก็ไม่ต้องน้อยเนื้อต่ำใจว่าไม่เหมือนที่อื่น เพราะลักษณะนิสัยที่ลูกเขาเป็นตอนนี้คือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทย

ที่ผ่านมาไม่มีผู้ปกครองต่อต้าน มีแต่บอกต่อๆ กันไปว่าครูตรีมสอนแนวนี้ ซึ่งก่อนหน้านี้ ครูตรีมได้แวะไปบ้านเด็ก แม่เด็กถามว่า “ปีหน้าลูกขึ้นอนุบาล ๒ จะได้อยู่กับครูตรีมอีกมั๊ย” พอรู้ว่ายังต้องเรียนกับเราแม่เขาก็บอกว่า ดีใจๆ แสดงว่าผู้ปกครองไว้วางใจ

ครูตรีมมีการอธิบายกับผู้ปกครอง ว่าแต่ละวันเราทำอะไรกันบ้างตั้งแต่เช้าถึงเย็น เช่น เราต้องทำอาหารทุกวันพุธ จะมีค่าใช้จ่าย ค่าอุปกรณ์ ค่าแป้ง ครูตรีมจะบอกผู้ปกครองว่าแค่สัปดาห์ละ ๒๐ บาท ซึ่งเงินที่ได้ก็มาจากค่าขนมของเด็กๆ วันละ ๕ บาทที่ครูไม่ให้เอามาโรงเรียน ครูจะเก็บเงินส่วนนี้ทุกเช้าวันจันทร์

ใครไม่ให้ก็ไม่ได้ทวง ซึ่งเกินครึ่งก็ให้ความร่วมมือดี ในส่วนของอาหารกลางวันครูตรีมจะบอกกับแม่ครัวว่าจะทำกับข้าวให้เด็กต้องทำแบบไหน ผัดผักก็ต้องสับให้เป็นชิ้นเล็กๆ เพราะเขาจะเคี้ยวง่าย เมนูอาหารจะไม่ซ้ำ และต้องมีผักทุกวัน ซึ่งเรื่องนี้ครูตรีมจะต้องประสานกับแม่ครัวให้ทำเป็น งบประมาณส่วนนี้ได้รับการสนับสนุนจาก อบต.ที่จัดสรรให้โรงเรียน

เสียงสะท้อนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้ปกครองเด็กอนุบาล ๑ : ลูกผมเป็นเด็กผู้ชาย ตอนนีดีทุกอย่างเลย รู้จักอาสาช่วยหยิบจับ ช่วยล้างจาน ช่วยกวาดบ้าน ตื่นมาก็เก็บที่นอน กวาดบ้าน ช่วยปู้ยาทำงานบ้าน รู้จักเก็บของเล่นเข้าที่ เขาบอกว่า “ครูสอนให้ทำแบบนี้” “ไม่รู้สึกกังวลที่ไม่มีการสอนอ่านเขียน เพราะเราเห็นเด็กๆ ทำได้แบบนี้ก็ดีใจแล้ว พอไปป.๑ เขาก็คงต้องพัฒนาไปอีกแบบ

ครูระดับประถมศึกษาที่ ๑ (ครูจุฑามาศ): ไม่มีความกังวลต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบวอลดอร์ฟ เพราะเรารู้อยู่แล้วว่าเด็กไม่ได้เรียนเขียนอ่าน ระหว่างปิดเทอมเราก็จะเตรียมเอกสารการเรียนการสอน และพบว่าเพียงไม่ถึง ๓ เดือนหลังเปิดเทอม เด็กจะกระตือรือร้นที่จะอยากเรียนรู้ อยากรู้ อยากเขียน อยากทำ มีความกระหายที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หาหนังสือมาเปิดอ่านเอง

และข้อค้นพบคือ เด็กที่ขึ้น ป.๑ มา พฤติกรรมเขาดีมาก จากข้อสังเกต ก่อนที่ครูตรีมย้ายมาอยู่ที่นี่ เราจะพูดเสียงดังกับเด็กๆ เพราะเราต้องเอาเด็กให้อยู่ แต่เมื่อเทอมที่แล้ว เราได้สังเกตเห็นครูตรีมพูดกับเด็กเบาๆ เราก็ลองพูดเบาๆ บ้าง บอกให้เด็กนั่งที่ (เบาๆ) พอเด็กคนหนึ่งนั่ง ที่เหลือก็นั่งตาม ไม่ต้องใช้เสียงดังแบบเมื่อก่อน และเราชอบมาแอบดู ว่าครูตรีมทำอะไรแล้วนำไปปรับใช้ตาม เมื่อได้นำไปใช้กับเด็กๆ ทำให้เขาเปลี่ยนไป ดูแล่ง่าย สอนง่าย ไม่มีการตีกัน ทะเลาะกัน

ความสำเร็จภายใต้การหนุนเสริมจากศน.

การสนับสนุนภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๑ นั้น ต้องขอบคุณท่านศึกษานิเทศก์ มณีวรรณ นามโสม อย่างมาก ซึ่งท่านเป็นคนที่ขอดเยี่ยมมากและเก่งมาก ดูแลตั้งแต่พาครูไปอบรมเรียนรู้ การศึกษาแบบวอลดอร์ฟที่กรุงเทพฯ เป็นเวลา ๓ ปี โดยท่านไปนั่งเรียนกับเราเลย เพื่อที่จะเข้าใจการศึกษาแบบนี้ไปด้วยกัน จากนั้นท่านจะมานิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง และลงโรงเรียนเพื่อทำงานกับคณะครูอย่างจริงจัง

สรุปเพิ่มเติม

โดยครูอุ้ย

การที่เมื่อเด็กขึ้นป.๑ แล้วมีความกระตือรือร้น อยากจะเรียนอ่านเขียน เพราะเด็กมี Will คือ ความมีเจตจำนง เขามีความอยากจะทำให้สำเร็จ ถ้าครูส่งเสริมตั้งแต่เป็นเด็ก ความอยากจะทำให้สำเร็จก็จะยังอยู่ และยิ่งพัฒนาให้เต็มศักยภาพ แต่ถ้าครูให้เขาไปทำอะไรที่เขาไม่อยากทำ พอเขาขึ้นชั้น ป.๑ ก็ไม่มีอะไรตื่นเต้น เพราะครูให้เขาทำในสิ่งที่เขาเคยเรียนแล้ว เคยรู้แล้ว

ข้อแรกของการเรียนอนุบาลแบบบ้าน คือ เราต้องพยายามทำให้ชัดเจนว่า อนุบาลไม่ใช่โรงเรียน เพราะฉะนั้น ถ้าเรามีความเข้าใจด้านนี้ ว่าอนุบาล คือ เด็กเล็ก ครูต้องจัดให้เด็ก ๆ ได้เล่น เมื่อเด็ก ๆ ขึ้นชั้น ป.๑ ค่อยให้เด็ก ๆ เรียนเขียนอ่าน แต่ในชั้นอนุบาลเราจะไม่เอาวิชา ป.๑ มาให้อนุบาลเรียน เราต้องพยายามขีดเส้นนี้ให้ชัดเจน เราต้องเก็บพลังของเขาไว้ก่อน พลังของเขาตอนนี้คือพลังแห่งการเลียนแบบ แม่กวาดบ้าน แม่เก็บของ แม่เลี้ยงน้อง แม่ทำทุกอย่าง เขาก็มองดูว่าแม่ของห้อง (แม่ครู) ทำอะไร เขาจะทำตามสิ่งที่เขาทำตามนั้นปรากฏว่าเขาได้พื้นฐานทุกวิชาจากการทำงาน ได้คณิตศาสตร์จากการนับ ได้วิทยาศาสตร์จากการทำขนม ได้การขัดเกลานิสัยจากการทำงานศิลปะ เป็นพี่เลี้ยงน้องได้ทักษะสังคม สรุปได้ว่าทุกวิชาพื้นฐานอยู่ในอนุบาล ดังนั้น เราต้องช่วยกันขยายแนวคิดนี้ไปสู่วงกว้างมากขึ้น เพราะเรารู้ว่างานของเรานั้นดี เมื่อเด็กขึ้นเรียน ป.๑ เขาเรียนได้เต็มที่จริงๆ เพราะเขาไม่ได้เสียพลังจากการใช้พลังในอนาคตตอนอยู่ชั้นอนุบาล ต้องฝากครู ป.๑ ให้ช่วยรับช่วงต่อเพื่อให้งานของเราได้ผลจริง ๆ

--- จบการอบรมวันที่สาม: 30 เมษายน 2560 ---

วันที่สี่: ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ภาคเช้า

เริ่มเวลา 07.30-12.00 น.

ขนมแสนอร่อยทำเองได้นะ (เค้กกล้วยหอม)

โดย ครูตรีม

กระบวนการ

กระบวนการที่ครูตรีมชวนให้แม่ครูทำขนมเป็นวิธีการเดียวกันกับที่ใช้กับเด็กๆ เวลาที่ใช้ทั้งหมด ๓๐ นาที ครูตรีมเตรียมของและอุปกรณ์ในการทำขนมไว้ให้พร้อมก่อนที่จะมีการเริ่มต้นทำขนมกับแม่ครู

ส่วนผสม

- แป้งเค้ก ๒ ถ้วยตวง
- แป้งสาลี ๑/๒ ถ้วยตวง
- ผงฟู 1 ¼ ช้อนชา
- โซดา 1 ช้อนชา
- เนยเค็ม 135 กรัม (ประมาณครึ่งก้อน) เนยเค็มลดไขมัน
- น้ำมันรำข้าว 1 ช้อนโต๊ะ
- ไข่ไก่ 2 ฟอง
- น้ำตาลทรายไม่ฟอก 1 + 2/3 ถ้วยตวง
- ไม่ชอบหวานลดเหลือ 1+1/2 ถ้วยตวง
- เกลือ 1 ช้อนชา
- กล้วยหอมสุก 1 + 1/4 ถ้วยตวง (ถ้าทำเค้กกล้วยน้ำว้าให้เปลี่ยนเป็นกล้วยน้ำว้า เท่ากัน)
- นม+มะนาว 2/3 ถ้วยตวง (นม 2/3 เติมน้ำมะนาว 1 ช้อนชา
- วานิลลา 1 ช้อนชา

วิธีทำ

- ตีเนยกับน้ำตาล แล้วใส่ไข่ 1 ใบ
ตีต่อจนน้ำตาลเริ่มละลายใส่ไข่อีกใบ แล้วตีให้น้ำตาลละลาย
- ใส่กลิ่นยหอมหั่นละเอียด ตีจนฟูดีแล้ว ใส่น้ำมัน
- ใส่แป้งสลับกับนม คนให้เข้ากันแล้วใส่วานิลลา
- อบไฟ 350.ฟาเรนไฮต์ หรือ 180 องศาเซลเซียส นานประมาณ 30 นาที หรือจนสุก เอาไม้จิ้มดูถ้าหากขนมไม่ติดไม้ขึ้นมาแสดงว่าสุกแล้ว

เคลื่อนไหวและจังหวะปลูกดิน

โดย ครูอุ้ย

ครูอุ้ยพาขยับเคลื่อนไหวตัว ให้ร่างกายเคลื่อนไหวด้วยเพลง “ตื่นอย่างสดใส” จากนั้น ครูอุ้ยได้ให้ครูอ้อ (จ. อ่างทอง) ได้ทดลองพาทำกิจกรรมเคลื่อนไหวด้วยการนำร้องเพลง “แม่ไก่”

ครูน้อย (จ.ขอนแก่น) พาทำเคลื่อนไหวเพลง “ช้าง”

กิจกรรมเคลื่อนไหวและปลูกต้นไม้ที่ผู้เข้าร่วมการอบรมเลือกนำมาใช้นั้น ได้ดัดแปลงมาจากการเคลื่อนไหวที่ครูน้อยและครูพี่เลี้ยงได้ชวนทำในกิจกรรมที่ผ่านมา

ฝึกร้องเพลง

โดย ครูมั้ย (ณภัทร ชัยสุบรรณกนก)

- Warm-up โดยการฝึกออกเสียง
 - พร้อมทำท่าประกอบ
อะ เอ อี อี ไอ อู
 - ไล่ระดับเสียงสูง-ต่ำ
ลาลาลา ลาลาลาลาลา ลาลาลา ลาลาลา....โอโอโอโอโอ
 - พร้อมทำท่าเคลื่อนไหว
ซิง ซิง ซ่า อ้าอ้าอ้าอ้า

การที่เราใช้เสียงสูงกับเด็กๆ แล้วเด็กสนใจเพราะเด็กๆ ชอบเสียงสูง และเสียงสูงน่าฟังกว่าเสียงต่ำ และเด็กก็มีเสียงสูงโดยธรรมชาติ ซึ่งลักษณะของเด็กเล็ก คือ ตอนที่เด็กเล่นอยู่เขาจะมีโลกของตัวเอง เหมือนอยู่ในฟองสบู่ เขาจะเพลินอยู่ในโลกที่เขาจินตนาการ ครูเรียกก็ไม่ได้ยิน แต่คนที่เป็นแม่จะอยู่ในโลกฟองสบู่ด้วยกันกับเด็ก ฟองสบู่มีลักษณะเบา เสียงที่เบาคือเสียงสูงที่ไม่ใช่ระดับเสียง แต่คือน้ำหนักของเสียง ถ้าฝึกร้องเพลงทุกวัน เราจะมีเสียงสูงขึ้น และออกเสียงสูงได้ง่ายขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งทุกคนฝึกร้องเสียงได้ แต่ละคนมีเสียงที่เป็น character เป็นของตัวเอง ใน character ของเราที่จะเข้าไปในธรรมชาติของเด็กเล็กต้องใช้เสียงสูง เพราะการใช้เสียงต่ำจะเป็นการดึงเด็กออกจากโลกฟองสบู่ของเด็ก เหมือนกับเด็กยังอยู่ในโลกของความฝัน แล้วเสียงนั้นปลุกให้เด็กตื่นเลยทันที เด็กจะตกใจและงอแง แต่ถ้าเราใช้เพลงค่อยๆ ปลุกเขา (เอ้ออเอ้ออเอ้อ) อย่างนุ่มนวล เขาจะตื่นมาอย่างอารมณ์ดี

- ครูมัธยมร้องเพลง “ยามเช้า” โดยการร้องไล่ระดับ ๔ คีย์ (ระดับ) เพื่อฟังว่าเสียงไหนที่น่าฟังที่สุด ครูมัธยมสรุปให้ฟังว่า เสียงที่ดี คือเสียงสูง เป็นเสียงที่ฟังแล้วสบายกับเด็กๆ กว่าเสียงอื่นๆ เพราะเป็นเสียงที่เปิดกว้าง รวมถึงบรรยากาศเปิดกว่าเสียงระดับอื่น
- ครูมัธยมชวนร้องเพลง “กล้วยบัวดซี” โดยการร้องประสาน และแบ่งผู้เข้าร่วมอบรมออกเป็น ๒ กลุ่ม ๓ กลุ่ม และ ๔ กลุ่ม ตามลำดับ

- ครูมัธยมพาผู้เข้าร่วมอบรมร้องเพลงพร้อมทำท่าทางประกอบเพลง

“ข้ามภูเขายิ่งใหญ่ ข้ามผืนน้ำกว้างไกล ข้ามถิ่นดินแดนด้วยเสียงเพลง

เราเดินตามหนทางที่ได้พบผู้คนใหม่ๆ ได้เห็นถึงซึ่งวันที่จะมา”

การทำท่าประกอบการร้องเพลงจะช่วยให้เด็กๆ สามารถจำเนื้อเพลงได้เร็วขึ้น ได้ฝึกสมอง และมีสมาธิ
กับการร้องเพลงด้วยการจินตนาการจากการได้แสดงท่าทางตามเนื้อเพลง

- ครูมั้ยให้ผู้เข้าร่วมอบรมร่วมร้องเพลงประสานเสียง เพลง “ยามเช้า” เพลง “ฉันขอบคุณเขา”
- ครูมั้ยพาร้องเพลง “วัน เดือน ปี” (เจี๊ยบ วรรธนา)

“วันจันทร์ฉันคอยอยู่ อังคารก็คอยดู ดูว่าเธอเป็นไง
พุธเธอก็ไม่มา เข้าสายก็ไม่มี พุธสว่างเปล่า
ศุกร์หรือเสาร์ หรือว่าอาทิตย์ ไม่มีวันไหนไม่คิดถึง
ไม่มีวันไหนที่เธอจะย้อนมา สู้วันเก่าๆของเรา

วันที่ฉันเจอเธอ วันที่ได้ใกล้กัน วันที่เราจูบมือ
วันที่ฉันรักเธอ วันที่ฉันพูดไป วันที่เธอรับฟัง
อีกนานไหมฉันก็ไม่รู้ อีกกี่เดือนหรือจะอีกปี
ก็เหมือนพันล้านความทรงจำที่มี ไม่เคยไม่คิดถึงเธอ

มกราก็ยาวนาน กุมภาก็เลื่อนกลาง มีนาก็ยังเลื่อนลอย
เมษาก็ร้อนรน พฤษภาก็ทุกข์ทน มิถุนาว่างเปล่า
อีกนานไหมฉันก็ไม่รู้ อีกกี่เดือนหรือจะอีกปี
ก็เหมือนพันล้านความทรงจำที่มี ไม่เคยไม่คิดถึงเธอ

อีกนานไหมฉันก็ไม่รู้ อีกกี่เดือนหรือจะอีกปี
ก็หมื่นพันล้านความทรงจำที่มี ไม่เคยไม่คิดถึงเธอ

ครุฑมัยสรูปกิจกรรม

ในเวลาที่เราได้เรียนรู้จากครู เด็กไม่ได้เรียนรู้แค่เพลงที่ครูสอน แต่เรียนความเป็นอินเนอร์
ความเป็นตัวตนของครูด้วย ไม่ใช่ว่าครูจะต้องนั่ง แล้วเด็กจะนั่งตาม ดังนั้น การร้องเพลงกับเด็กนั้น
ขอให้ครูสนุกกับเพลงและควบคุมตัวเองให้ได้ ไม่ใช่สนุก ๑๐๐% แต่สนุกระดับหนึ่ง แล้วคุมตัวเองได้ ถ้าครู
สามารถทำแบบได้ เด็กก็จะเรียนรู้เรื่องนี้จากครูได้เช่นกัน

- ทุกคนร้องเพลง “พระราชาในนิทาน”

เขาบอกพระราชา ที่อยู่ในนิทาน	จะใส่มงกุฎอันแสนสวยงาม
แต่ว่าราชาของฉัน เวลาออกไปทำงาน	มีเพียงหมวกเล็กๆ แค่หนึ่งใบ
เขาบอกพระราชา มีแต่คนรับใช้	จะไปไหนก็แสนจะสุขสบาย
แต่ว่าราชาของฉัน	ทรงเหนื่อยล้ามากมาย
ลำบากเพื่อเราคนไทยทุกๆ คน	

เขาบอกพระราชา นั่งอยู่บนบัลลังก์	ใส่เสื้อคลุมหนัง บนยอดปราสาทเสียดฟ้า
แต่ว่าราชาของฉัน ทรงเดินอยู่บนผืนหญ้า	เก้าอี้ของพระราชาคือพื้นดิน
เขาบอกพระราชา มาจากบนสวรรค์	ได้ฟังอย่างงั้น ฉันรู้มันคือความจริง
เพราะว่าราชาของฉัน คือเทวดาเดินดิน	ไม่เหมือนที่เคยได้ยินจากนิทาน

ท่านสอนให้เราพอเพียง	พากเพียรทำแต่ความดี
ทรงสอนมาเจ็ดสิบปีไม่เคยเหนื่อย	แต่แล้วข้อความจากฟ้า
บอกว่าถึงเวลา	ท่านจะต้องทรงพักผ่อนแล้ว

ขอส่งให้เสียงเพลง ดังไปยังสวรรค์	ว่าพวกเรานั้น คิดถึงองค์พระราชา
ลูกจะทำแต่ความดีเหมือนที่พ่อเคยสอนมา	เพื่อให้พระราชาหลับสบาย

โดย ครูโอ

สรุปการเรียนรู้ของวันที่ ๓๐ เมษายน

กิจกรรมทำขนมปัง ครูเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม และให้เด็กมาช่วยเวียนกันทำขนม เมื่อทำเสร็จทุกคนช่วยกันทำความสะอาด เคล็ดลับในการให้ความรู้กับเด็กๆ คือต้องพูดบ่อยๆ เด็กจะได้จำได้ และให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ได้สัมผัสจากการนวด ได้จินตนาการจากการปั้นแป้งเป็นรูปทรงต่างๆ เมื่อทำเสร็จแล้วก็รู้ว่าขึ้นใหญ่ ชื่นไหนเล็ก และได้เรียนคณิตศาสตร์จากการที่เด็กได้นับลูกเกิด

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นการส่งเสริมการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย โดยเฉพาะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ เพราะตอบสนองต่อธรรมชาติของเด็กที่ไม่หยุดนิ่ง เด็กได้เรียนรู้การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น การเดิน การวิ่ง การกระโดด ชูมือ หมุนตัว และเด็กสามารถพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยพัฒนาสติปัญญาด้านการใช้ภาษา

กิจกรรมเย็บตุ๊กตา เป็นการทำสื่อที่ครูเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง โดยใช้ผ้าดิบสีเหลี่ยมหาจุดกึ่งกลางเย็บทำเป็นหัวตุ๊กตา ยัดนุ่นให้แน่น ใช้ผ้าสีอีกชิ้น ตัดเป็นวงกลมเย็บติดเป็นหมวก

ประโยชน์จากการทำตุ๊กตา คือ ใช้เป็นสื่อในการเล่านิทาน และเป็นของเล่นให้เด็ก ทำให้เด็กเกิดจินตนาการ ส่งเสริมด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก

กิจกรรมร้องเพลงกับครุฑ ได้ประโยชน์มาก ทำให้รู้จักวิธีการใช้เสียงเพลงในการเก็บเด็ก/อยู่กับเด็ก แทนการสั่ง เพราะจะทำให้เด็กสนใจฟัง และได้ฝึกร้องเพลงให้เข้าจังหวะมากขึ้น รู้จักการใช้เสียงสูง-ต่ำ รู้หลักการร้องเพลงให้ไพเราะมากขึ้น เพราะเราต้องใช้เพลงกับเด็กๆ ทั้งวัน สามารถนำไปปรับใช้ได้มากกว่าเดิม

การบรรยายพลังเจตจำนง ก่อนที่ครูจะเข้าใจในพลังของเด็ก ครูต้องเข้าใจตัวเองก่อน ตอนที่นั่งรวมกลุ่มคุยเรื่องพลังความต้องการของเราในวัยเด็ก เป็นการทำความเข้าใจตัวเองก่อนที่จะเข้าใจเด็กได้ พลังความต้องการของเราถ้าได้รับการยอมรับหรือตอบสนองไปในทางที่ดี จะทำให้เรามีความสุข ภูมิใจ มีความกระตือรือร้น เช่นเดียวกับเด็ก ถ้าครูรู้จักตอบสนองความต้องการของเด็กไปในทางที่ถูกต้อง คือ ปล่อยให้เด็กทำ จะทำให้เด็กกระตือรือร้น ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กเมื่อโตขึ้น พลังเจตจำนงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรแผนการสอน โดยอาจจะสอดแทรกสิ่งที่เด็กทำในชีวิตประจำวัน คือ ๖ กิจกรรมหลักในงานบ้าน งานครัว งานสวน เพื่อพัฒนาเด็กให้ครบ ๔ ด้าน

กิจกรรมนิทานก่อนนอน ก่อนที่เราจะเล่านิทานให้เด็กฟัง เราต้องคำนึงถึงเรื่องที่เล่า ว่าต้องเป็นเรื่องราวเบาๆ ไม่น่ากลัว เพราะถ้าเป็นเรื่องที่น่ากลัว เด็กจะฝันร้าย รู้จักเลือกนิทานที่มีเสียงที่หลากหลาย เช่น แม่ไก่ แม่หมู แม่เป็ด และแม่แมว ที่มีระดับเสียงแตกต่างกัน

กิจกรรมวงกลมนิทานเพลง เป็นกิจกรรมที่สนุกมาก ครูมักเริ่มด้วยการถามว่า Rhythm คืออะไร ซึ่งก็คือจังหวะที่สม่ำเสมอ ไม่เร็วไม่ช้าเกินไป เริ่มกิจกรรมด้วยการเคลื่อนไหวไปทิศทางต่างๆ มีทั้ง ขึ้นลง หน้าหลัง ซ้ายขวา หมุนรอบตัว เคลื่อนไหวตามบทกลอน บทเพลง เพื่อหาจังหวะให้ตัวเอง มีการร้องเพลง โดยการแบ่งกลุ่ม ทำให้ได้ยินเสียงที่แตกต่างไป ประสานเสียงที่ได้ยินเสียงเราและได้ยินเสียงของเพื่อน ได้ร้องคำคล้องจอง และทำท่าทางเป็นกบเป็นปลา เป็นการฝึกความสมดุลของร่างกาย

กิจกรรมสร้างสรรค์ (ระบายสีน้ำ/ปั้นขี้ผึ้ง/ร้อยดอกไม้/ประกอบอาหาร)

โดย ครูโอ

กระบวนการ แบ่งครูเข้าทำกิจกรรมตามฐานการเรียนรู้ ๔ ฐานตามความสนใจ คือ ระบายสีน้ำ ปั้นขี้ผึ้ง ร้อยดอกไม้ ทำขนม จากนั้น ครูโอสรุปการจัดกิจกรรมโดยรวมของแต่ละฐาน

การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แต่ละกิจกรรมจะต้องทำสัปดาห์ละ ๑ วัน โดยต้องทำซ้ำวันเดิม เช่น

- วันจันทร์ ร้อยดอกไม้ เพื่อนำไปถวายพระ เป็นการเริ่มต้น

สิ่งดีๆ สู่ตัวเองในการเริ่มต้นสัปดาห์

- วันอังคาร ปั้นดิน/ขี้ผึ้ง

- วันพุธ วาด/ระบายสีน้ำ

- วันพฤหัสบดี ทำการเกษตร

- วันศุกร์ ทำอาหาร หรือทำความสะอาดห้อง

กิจกรรมปั้นขี้ผึ้ง

- วัสดุที่ใช้มาจากธรรมชาติ เช่น ขี้ผึ้ง น้ำมันมะพร้าว น้ำอบ
- ครูจัดเตรียมขี้ผึ้งให้เด็กเป็นก้อนกลมๆ และผ้าสำหรับเช็ดมือ (ใส่น้ำอบไทย) ก่อนปั้น
- ให้เด็กใช้อุ้งมือและปลายนิ้วมือคลึงก่อนปั้น ใช้ความร้อนจากฝ่ามือทำให้ก้อนขี้ผึ้งนิ่มลง

- เมื่อชี้ฝั่งเริ่มนี้ม ให้เด็กใช้ปลายนิ้วปั้นขึ้นรูป โดยไม่ให้แยกส่วน ขึ้นรูปจากก้อนกลมๆ (การก่อกำเนิดของสรรพสิ่งมาจากหนึ่ง แล้วแยกออกมาเป็นอวัยวะต่างๆ) เช่น ปั้นเป็นสัตว์ต่างๆ
- ระหว่างเด็กปั้น เด็กอาจจะมีการสนทนากันเอง
- การปั้นเป็นการกระตุ้นปลายประสาทนิ้วมือ ขณะเดียวกันเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก
- **ครูสร้างสถานการณ์การเรียนรู้** โดยใช้ผ้าสีรุ้งจัดวาง เช่น ผ้าสีฟ้าแทนพื้นน้ำ ผ้าสีเขียวแทนพื้นหญ้า/ต้นไม้ ผ้าสีเหลืองแทนพื้นดิน เมื่อเด็กปั้นเสร็จให้เด็กจัดวางเอง เช่น ถ้าเด็กปั้นนกก็จะนำมาวางตรงผ้าสีเขียว ปลาวางไว้ตรงผ้าสีฟ้า **ดังนั้น ครูไม่ต้องสอนเด็กว่าสัตว์บก สัตว์น้ำคืออะไร แต่ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการทำ**
- เมื่อปั้นเสร็จ ให้เด็กทามือด้วยน้ำมันมะพร้าว
- วางไว้ให้เด็กชื่นชมผลงานของตนเองและเพื่อนๆ ๑ วัน หลังจากนั้น ครูนำมาปั้นเป็นก้อนกลมเหมือนเดิมเพื่อใช้งานครั้งต่อไป

กิจกรรมร้อยดอกไม้

“ดอกไม้เอ๋ย ดอกไม้ของเรา หยิบจับเบา ๆ เจ้าจะซำหนา
วันนี้พวกเราเด็ดเก็บเจ้ามา เด็ดเก็บเจ้ามาเพื่อร้อยมาลัย”

- ครูจะเตรียมอุปกรณ์และดอกไม้ใส่ตระกร้าพร้อมให้เด็ก
- เมื่อร้อยดอกไม้เสร็จ ครูให้เด็กนำไปบูชาพระ กราบพระ ๓ ครั้ง หรือประดับโต๊ะรับประทานอาหารก็ได้ แล้วกลับมาเก็บอุปกรณ์ส่งครู
- ครูอาจจะใช้ดอกไม้หลากสีก็ได้ ให้เด็กได้ร้อยอย่างอิสระ เป็นการเสริมสร้างจินตนาการให้กับเด็กๆ ให้ได้คิดออกแบบการร้อยดอกไม้ที่ในแต่ละครั้งเด็กๆ จะร้อยออกมาไม่ซ้ำกัน

กิจกรรมทำขนม

ระหว่างทำขนม ครูร้องเพลง “มาทำขนมกันเถอะเรา
มาโรยเบาๆ อย่างนี้ไง อย่างนี้ไง” (ซ้ำๆ)

- การทำขนมกับเด็กๆ จะทำให้เด็กเห็นขั้นตอน กระบวนการทำ และที่มาของอาหารที่เขาได้รับประทาน การได้ลงมือทำด้วยตนเอง ได้สัมผัสของจริง ทำให้เด็กมีความรู้สึกภูมิใจ และรับประทานขนมอย่างรู้คุณค่า
- เป็นโอกาสที่เด็กได้ฝึกการควบคุม การกะประมาณ การสังเกต ได้สัมผัสทั้ง ๕ รู้จักรอคอย อดทน อดระวัง
- เด็กภูมิใจกับขนมที่ทำออกมาได้ด้วยฝีมือตนเอง
- ครูไม่ควรซ่อมทำขนมต่อหน้าเด็ก ครูควรจะฝึกให้ได้ก่อนที่จะมาให้เด็กหัดทำ

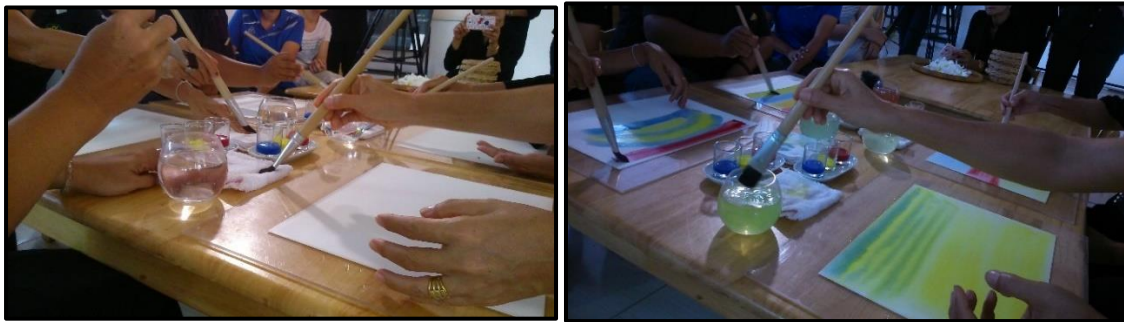
กิจกรรมศิลปะสีน้ำ

- อุปกรณ์สำหรับศิลปะสีน้ำ ได้แก่ แผ่นอะคริลิก แก้วน้ำ พู่กัน ผ้าเช็ดพู่กัน แม่สี ๓ สี กระดาษ (ครูเขียนชื่อเด็กไว้ด้านหลังกระดาษ)
- การจัดเตรียมอุปกรณ์เป็นงานของเพื่อนูบาล ๒ หลังจากที่เด็กเห็นครูจัดแล้ว เด็กๆ ก็จะสามารถจัดได้เลย แต่ครูจะยังไม่ให้น้องอนุบาล ๑ ช่วยเรื่องนี้ (แม่เด็กจะอยากทำ)
- หากมีเด็กจำนวนมาก ครูจะใช้เพลงเก็บเด็ก เป็นการเตรียมความพร้อมเด็ก และครูอาจจะให้เด็กร้องซ้ำๆ เพื่อครูจะได้ใช้เวลาเตรียมกระดาษชุบน้ำเปล่า ปาดให้หมาดบนกระดาษอะคริลิก
“นกสองตัวเกาะอยู่บนกำแพง ตัวหนึ่งสีแดง อีกตัวสีฟ้าคราม
นกสีแดงบินไป สีฟ้าครามก็บินตาม กลับมาแล้วสีฟ้าคราม ตามมาด้วยนกสีแดง”
- เมื่อพร้อมแล้ว ครูและเด็กหยิบพู่กัน ครูพาร้องเพลง
“สะพานสายรุ้งเรื่องรอง ทาบทอห้องฟ้าอำไพ
แต่มีสีเหลืองแดงน้ำเงินสดใส สายรุ้งในใจงดงาม

- เริ่มด้วยให้พู่กันอาบน้ำ (ทำความสะอาดพู่กันจุ่มในแก้วน้ำ) เช็ดตัว (เช็ดกับผ้า) จุ่มสี ระบาย เมื่อจะเปลี่ยนสีต้องอาบน้ำก่อนทุกครั้ง
- สำหรับเด็กอนุบาล ๑ ที่เด็กไม่เคยระบายสีเลย ครูจะให้ใช้สีเดียวก่อน
- เด็กจะรู้สึกมหัศจรรย์เมื่อใช้ ๓ สี แล้วสีไหลมาเจอกัน แล้วเปลี่ยนเป็นสีใหม่
- ระบายเสร็จแล้ว ทำความสะอาดพู่กัน แก้วน้ำ ชักผ้า และครูมอบหมายให้เพื่อนอนุบาล ๒ ช่วยน้องเก็บอุปกรณ์เข้าที่
- ครูตรวจว่า หากมีสีเหลือที่ยังคงสภาพเดิมอยู่ สามารถเทกลับใส่ขวด เก็บไว้ในตู้เย็น เพื่อนำมาใช้ครั้งต่อไปได้

การทำศิลปะสีน้ำเป็นการทำงานภายในจิตใจกับเด็ก เด็กจะนั่งสงบในการทำงาน ตอนที่เด็กๆ วาด ครูไม่ควรตั้งคำถามอะไรกับเด็ก และการวาดจะไม่มี การตั้งหัวข้อ ให้เด็กระบายสีตามอิสระ เวลาที่เด็กเคลื่อนไหว สี พู่กัน เป็นการบ่งบอกอารมณ์ความรู้สึก ภาวะภายในจิตใจของเด็ก

ในการจับพู่กันของเด็กๆ เราจะไม่ถามว่าเด็กถนัดซ้ายหรือขวาแต่ครูจะปล่อยให้เขาทำตามอิสระ

การวาดรูปด้วยสีเทียน

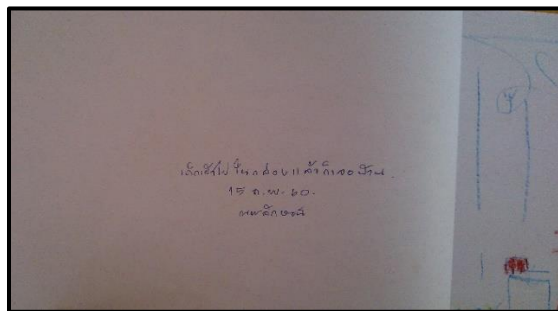
- โรงเรียนบ้านกอกจะให้เด็กระบายสีเทียนทุกวันตอนเช้า (หลังจากทักทายยามเช้า) โดยจะมีกระดาษ A๔ ให้ทุกคนได้วาด สีเทียนที่ใช้มี ๓ สี เพื่อให้เด็กๆ ได้เรียนผสมสีเอง แจกให้ ๑ ชุดต่อ ๒ คน เพื่อฝึกการแบ่งปันไปในตัว การส่งอุปกรณ์ในตะกร้าให้เด็กๆ จะใช้วิธีการร้องเพลงเรื่อยๆ “ล่องเรือน้อยๆ ตามลำธาร (ซ้าๆ) ล่องเรือ ดวงดาว”

จนกว่าจะส่งอุปกรณ์ครบทุกคน

- การที่ใช้สีแท่งจะให้ความรู้สึกที่แตกต่างจากดินสอสี คือ ได้เส้นต่างกัน เพราะการใช้สีแท่งนั้น เด็กๆ สามารถออกแบบเส้นได้จากมุม/ขอบเหลี่ยมของแท่งสี การมาเจอกันของสีจะชัดกว่าดินสอสี

- การที่เด็กจะค้นหาสีได้ เขาจะต้องมีความกล้าที่จะให้สีมาเจอกัน เขาจะตื่นเต้นมาก เรียนรู้เรื่องการผสมสีได้ โดยที่ครูไม่ต้องสอนว่าสีอะไรผสมกันแล้วได้สีอะไรใหม่
- เมื่อเด็กวาดรูปเสร็จแล้ว เด็กจะนำภาพมาให้ครูดู บางคนจะเล่าให้ครูฟังถึงรูปภาพที่เขาวาด ครูจะจดบันทึกเรื่องเล่าไว้ที่ด้านหลังภาพ เป็นการให้ความเคารพต่อภาพที่เด็กวาด ครูจะไม่เขียนอะไรทับภาพที่เด็กวาด
- ครูสามารถประเมินพัฒนาการของเด็กได้จากภาพที่เด็กวาด เช่น การวาดภาพบ้านที่เด็กสามารถวาดตามเหลี่ยม/สี่เหลี่ยมที่มีมุมชัดเจน เป็นภาพที่มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

- ครูจะไม่ประเมินผลงานเด็กโดยการให้ดาว แต่ครูจะบันทึกคำพูดของเด็ก ชื่อ และวันเดือนปี เพื่อครูจะได้รู้พัฒนาการของเด็กแต่ละคน ครั้งแรกเด็กอาจจะแค้ซี้ดๆ แต่ต่อมาเมื่อเด็กเติบโตก็จะมีเรื่องราวมากขึ้น บางเรื่องเป็นประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิตของเขาด้วย
- ครูจะเก็บผลงานของเด็กๆ ไว้เป็นเทอม โดยเย็บเข้าเล่มของแต่ละคน
- ที่ผ่านมามีเด็กที่มีพัฒนาการที่ดีมาก แม้กระทั่งพ่อแม่ของเด็กเองไม่เชื่อว่าลูกเขาทอผ้าได้
- ถ้าเราเห็นเด็กที่ไม่นิ่ง เราแค้มีงานให้เขาทำ เขาจะนิ่งอยู่กับงานชิ้นนั้นได้อย่างน่าประหลาดใจ

ครูอุ้ยเสริมเรื่องสีเทียน

ช่วงอายุเด็กเล็กวัยขวบครึ่งถึงสองขวบ เขาจะขีดเขียนเป็นวงกลม วนๆ ต่อมา เขาเริ่มวาดเป็นรูปร่าง พัฒนาการนี้เสมือนกับเด็กมีจิตวิญญาณลงมาจากเบื้องบนที่ค่อยๆ มาทำงานกับร่างกายของเขาที่ละเล็กทีละน้อย

พัฒนาการงานศิลปะของเด็ก จะมีความหมายให้เห็นว่า ช่วงนี้เด็กกำลังวนๆ อยู่กับจักรวาล ช่วงนี้เป็นจุดๆ ... เด็กกำลังเชื่อมโยงกับดวงดาว ช่วงนี้กำลังจะค่อยๆ หย่อนตัวลงมาบนโลก ช่วงนี้เริ่มใช้พลังแขน เริ่มใช้พลังขา ปรับจากตัวกลมๆ เป็นเริ่มมีสัดส่วน มีการทำงานกับเรขาคณิต

จนกระทั่ง ๗ ขวบ หรือพื้่นน้ำนมหลุด ฟันแท้ขึ้น เริ่มมีร่างกายที่เต็มร่าง มีเส้นผม มีอวัยวะต่างๆ

การเขียนภาพของเด็ก ครูจะเห็นพัฒนาการที่สามารถเชื่อมโยงได้ว่า จิตวิญญาณของเด็กค่อยๆ เข้าร่างกายที่ละเล็กทีละน้อย ถ้าครูไม่เข้าใจจุดนี้ ครูก็จะได้แค่เพียงตั้งคำถามว่า “เด็กเขียนอะไร วาดอะไรมาให้ครู” แต่ถ้าครูเข้าใจจะเห็นว่าพัฒนาการเช่นนี้สัมพันธ์กับทางการแพทย์ด้วย วิทยาศาสตร์และจิตวิญญาณทำงานเชื่อมโยงกัน ครูจะเห็นเด็กขีดขึ้นทั้งกายที่มองเห็นและที่มองไม่เห็น

สุดท้ายแล้ว รูปของเด็กจะมีครบ มีบ้านที่มีทั้งต้นไม้ พื้นดิน ดอกไม้ สัตว์ต่างๆ แสดงว่าเด็กลงมาอยู่บนโลกนี้เต็มตัวแล้ว การถามเด็กว่าวาดอะไร ไม่ใช่สิ่งที่ครูควรทำ ครูเฝ้ามองเด็กดีกว่า แล้วให้เขาเล่าเอง ครูบันทึกไว้ข้างหลังภาพ เป็นการให้ความสำคัญกับภาพเขียนของเด็ก

เส้นทางจากหลักสูตรสู่แผนการจัดประสบการณ์/ วิเคราะห์ ๖ กิจกรรมหลักสูตรการพัฒนาเด็กปฐมวัย
แบบสมดุล

โดย ศน.มณีวรรณ นามโสม

ขั้นตอนการปรับเพิ่มเติมหลักสูตร

- หน้าปกหลักสูตร

“หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดอนุบาลแบบบ้าน

ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560

โรงเรียน.....”

- เพิ่มเติมคำนำ “ทำไมเราจึงต้องทำหลักสูตรฉบับนี้ หลักสูตรนี้ทำขึ้นเพื่ออะไร”
- เขียนประกาศคุณูปการผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรโรงเรียนได้พัฒนาตัวเอง
- สารบัญ ประกอบด้วยองค์ประกอบของหลักสูตร รวมถึงการบริหารจัดการหลักสูตร (เมื่อโรงเรียนต้องนำหลักสูตรนี้ไปใช้จริง) บทบาทของผู้บริหาร ครู และการเชื่อมต่อระหว่างอนุบาลและชั้น ป.๑
- ภาคผนวก ประกอบด้วย คำสั่งของการปรับปรุงหลักสูตร กำหนดการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ๑-๒ ตัวอย่างหน่วยการจัดประสบการณ์ ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ เป็นต้น
- ประกาศการใช้หลักสูตร ลงนามโดยประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อนำไปให้ประเมินสถานศึกษาทั้งภายในและภายนอก
- แนวคิด หลักการและแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดอนุบาลแบบบ้าน
- องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดอนุบาลแบบบ้าน
 ๑. ความนำ (ทำไมต้องปรับหลักสูตร มีปัญหาอะไร เด็กเป็นอย่างไร สังคมเป็นอย่างไร)
 ๒. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดอนุบาลแบบบ้าน
 ๓. วิสัยทัศน์/ภารกิจ/เป้าหมาย
 ๔. โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดอนุบาลแบบบ้าน
 - ๔.๑ มาตรฐานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 - ๔.๒ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์
 - ๔.๓ สารการเรียนรู้รายปี (สาระที่ควรเรียนรู้ และประสบการณ์สำคัญ)

- อนุบาล ๑ (๔ ปี)

- อนุบาล ๒ (๕ ปี)

๕. การจัดชั้น/การจัดกลุ่มเด็ก

๖. ระยะเวลาการจัดประสบการณ์

๗. การจัดประสบการณ์

๘. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๙. การสร้างบรรยากาศ

๑๐. การประเมิน

๑๑. ภาคผนวก

- วิสัยทัศน์ของโรงเรียน (เน้นอนุบาลแบบบ้าน) ภารกิจและเป้าหมายต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์
- “คุณลักษณะตามวัย” ที่อยู่ในตัวหลักสูตร เพื่อเป็นเข็มทิศแนวทางในการพัฒนาการของเด็ก
- ตารางวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดอนุบาลแบบบ้าน - นำเอามาตรฐานหลักสูตร และตัวบ่งชี้มาคลี่และวิเคราะห์ว่าจะสอดคล้องกับอนุบาลแบบบ้านไว้ตรงไหนของหลักสูตร
- หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดอนุบาลแบบบ้านมีตัวบ่งชี้ที่สูงกว่าตัวบ่งชี้พื้นฐานของหลักสูตรปฐมวัย ปี ๒๕๖๐
- วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ว่าหากจะให้เด็กบรรลุสภาพที่พึงประสงค์ ครูจะต้องจัดกิจกรรมโดยใช้เนื้อหาสาระที่ควรเรียนรู้ และให้เด็กผ่านประสบการณ์สำคัญอะไรบ้าง
- ใน ๑ ปี มีหน่วยการสอน ๔๐ หน่วย ได้แก่ หน่วยที่มีวันสำคัญทางศาสนา หน่วยที่สัมพันธ์กับฤดูกาล

ตัวอย่างของหน่วยที่ใช้ฤดูกาลเป็นหลัก “โรงเรียนบ้านกอก” ๔๐ สัปดาห์

แผนการสอน จากที่ให้คณะครูแกนนำเราไปศึกษา เราจะมีหน่วยใหม่ให้ทำการศึกษาเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร การสอดคล้องไม่ได้เปลี่ยนแปลงตาราง ๖ กิจกรรมหลัก แต่จะสอดคล้องกับงานบ้าน งานครัว งานสวนเข้าไปในกิจกรรมหลัก

การบูรณาการงานบ้าน งานครัว งานสวน ใน ๖ กิจกรรมหลัก ๑ วันในโรงเรียน

จังหวะของวันในห้องเรียนประกอบไปด้วยกิจกรรมประจำวัน และกิจกรรมประจำสัปดาห์ ดังนี้

๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น. กิจกรรมหน้าเสาธง

๐๘.๓๐ - ๐๘.๕๐ น. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

๐๘.๕๐ – ๑๐.๐๐ น. กิจกรรมสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท

ประเภทที่ ๑ กิจกรรมที่จัดไว้ทุกวัน (ประมาณ ๑๐ นาที) ให้เด็กเลือกตามความสนใจ

ครูจะวางอุปกรณ์ทิ้งไว้ให้เด็กหยิบไปใช้ทำงานได้เองตามเวลา

๑. เย็บ ปัก ถัก ทอ

๒. กิจกรรมสีเทียน สีไม้

ประเภทที่ ๒ กิจกรรมที่จัดหมุนเวียนใน ๑ สัปดาห์ (ไม่เกิน ๓๐ นาที)

๑. กิจกรรมร้อยดอกไม้ (วันจันทร์)

๒. กิจกรรมปั้นขี้ผึ้ง (วันอังคาร)

๓. กิจกรรมประกอบอาหาร (วันพุธ)

๔. กิจกรรมศิลปะสีน้ำ (วันพฤหัสบดี)

๕. กิจกรรมทำความสะอาด หรือทัศนศึกษา (วันศุกร์)

กิจกรรมเล่นเสรี (ประมาณ ๓๐-๔๐ นาที) ประกอบไปด้วยมุมต่างๆ ในห้องเรียน

ได้แก่ มุมบ้าน มุมบล็อกไม้ มุมวิทยาศาสตร์ มุมฤดูกาล มุมหนังสือ มุมของเล่น

พื้นบ้าน (วัสดุธรรมชาติ)

๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง

๑๐.๑๕ – ๑๐.๓๕ น. กิจกรรมวงกลมนิทาน เพลง บทกลอน บทกวี

๑๐.๓๕ – ๑๑.๓๐ น. กิจกรรมกลางแจ้ง (งานสวน งานช่างไม้)

๑๑.๓๐ – ๑๒.๓๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน และพักรับประทานอาหารกลางวัน

๑๒.๓๐ - ๑๒.๔๕ น. นิทานก่อนนอน

๑๒.๔๕ - ๑๔.๑๐ น. นอนพักผ่อน

๑๔.๑๐ – ๑๔.๒๐ น. เก็บที่นอน/ล้างหน้า

๑๔.๒๐ – ๑๔.๓๕ น. พัก (รับประทานอาหารว่าง)

๑๔.๓๕ – ๑๕.๐๐ น. เกมการศึกษา

๑๕.๐๐ – ๑๕.๑๕ น. กิจกรรมวงกลมอำลา

- กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ คือ การนำกิจกรรมที่เรียนรู้จากการอบรมไปออกแบบบูรณาการกับกิจกรรมเคลื่อนไหวอยู่กับที่และเคลื่อนที่ ทั้งการใช้เท้า มือ กระโดด ซึ่งเป็นกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐานในหลักสูตร แต่นำมาผสมผสานให้เนียนในกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะช่วงเช้า
- กิจกรรมเล่นเสรี การเล่นและการทำกิจกรรมหลักจะอยู่ด้วยกัน ในขณะที่เด็กเล่น ครูจะจัดกิจกรรมหลัก เด็กที่สนใจจะเข้ามาช่วยครู แต่ครูต้องมีทักษะในการสังเกต และหาวิธีชักชวนให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเข้ามาช่วยครูทำกิจกรรมหลัก เป็นการฝึกกล้ามเนื้อให้เด็ก
- กิจกรรมวงกลม นิทาน เพลง บทกลอน บทกวี คือ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในหน่วย เช่น หน่วย “เข้าพรรษา” กิจกรรมวงกลม นิทานเพลง จะต้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับเข้าพรรษา เป็นการเล่าเรื่องราวว่าวันเข้าพรรษาคือทำอะไรบ้าง เด็กจะเรียนรู้ผ่านกิจกรรมวงกลม แทนการบอกสอนของครู
- หลักสูตรทั่วไปไม่มีนิทานก่อนนอน ครูจะเล่านิทานในช่วงเสริมประสบการณ์หรือก่อนเลิกเรียน แต่อนุบาลแบบบ้านจะใช้นิทานก่อนนอน
- การศึกษาตลอดชีพจะผสมผสานเกมการศึกษาอยู่ในกิจกรรมการเล่นเสรีช่วงเช้า แต่อนุบาลแบบบ้านจะยังคงมีเกมการศึกษาอยู่ช่วงหลังเด็กตื่นนอน
- กิจกรรมวงกลมอำลา ครูต้องมีเงื่อนไขกำหนดเวลาที่ผู้ปกครองมารับลูกกลับบ้าน และเด็กต้องได้ทำกิจกรรมวงกลมอำลา หากผู้ปกครองมาก่อนก็ต้องรอ ผู้ปกครองจะได้รู้ว่าควรมาเวลาใด ไม่ใช่ว่าจะมาช่วงไหนก็ได้ เพราะจะทำให้เด็กเสียจังหวะ

แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมการอบรมเป็นรายโรงเรียนแล้วดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาทำความเข้าใจแผนการจัดประสบการณ์หน่วย “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” ให้เข้าใจ

๒. วิเคราะห์กิจกรรมงานบ้าน งานครัว งานสวนที่บูรณาการอยู่ในแผนการจัดประสบการณ์ ดังนี้

๒.๑ บูรณาการไว้ในกิจกรรมใดบ้างใน ๖ กิจกรรมหลัก

๒.๒ มีกิจกรรมอะไรบ้าง

ครูนำเสนอการวิเคราะห์งานบ้าน งานครัว งานสวน ที่บูรณาการอยู่ในแผน “บ้านนี้มีรัก”

โรงเรียนวัดลินทอง จังหวัดอ่างทอง

- กิจกรรมสร้างสรรค์มีงานบ้านสอดแทรกอยู่ เช่น งานเย็บปักถักร้อย งานร้อยดอกไม้ สีน้ำ ทำความสะอาด สำหรับงานครัว เช่น ประกอบอาหาร
- ทักษะศึกษา ที่อยู่ในกิจกรรมสร้างสรรค์ ไม่แน่ใจว่าทักษะศึกษาอยู่ในกิจกรรมงานสวนหรือไม่
- การเก็บของทำความสะอาด หลังจากกิจกรรมประกอบอาหาร ถือว่าเป็นงานครัวหรือไม่

ศน.มณีวรรณ:

- งานสวน คือ การปลูกต่างๆ เช่น ปลูกผัก อยู่ในช่วงกิจกรรมกลางแจ้ง เมื่อเด็กออกไปเล่นกลางแจ้ง เด็กจะมีกิจกรรมหลายอย่าง เช่น เล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นอุปกรณ์กีฬา รวมถึงงานช่างไม้ งานครัวและงานสวน
- งานทำความสะอาดในวันศุกร์เป็นการให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อขอบคุณสถานที่ที่ใช้งานมาทั้งสัปดาห์ เก็บกวาด เช็ดถู ชักผ้าที่ใช้ประจำวัน ทำความสะอาดบริเวณสถานที่ ล้างพื้นที่ เก็บเศษไม้ กรองทรายที่อยู่ในสนามมีเศษต่างๆ ออกให้สะอาด ส่วนการทำทำความสะอาดภาชนะหลังทำอาหารเป็นได้ทั้งงานบ้านงานครัว งานบ้านงานครัวเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันแยกกันไม่ออก เมื่อไหร่ก็ตามที่มีงานครัวก็จะมียานบ้านตามมา

โรงเรียนบ้านป่านหนองอ้อ จังหวัดร้อยเอ็ด

- งานครัวที่เห็นชัดอยู่ในกิจกรรมสร้างสรรค์ คือการประกอบอาหาร และมียานบ้าน คือ การเก็บล้างภาชนะหลังทำอาหารไว้ด้วย
- งานบ้านที่เห็นชัดเจน คือวันศุกร์ที่มีการทำความสะอาดห้องเรียน ทำความสะอาดของเล่น อยู่ในกิจกรรมสร้างสรรค์
- งานสวนอยู่ในกิจกรรมกลางแจ้ง

โรงเรียนบ้านดงบัง จังหวัดร้อยเอ็ด

- กิจกรรมสร้างสรรค์มีการนำงานบ้านงานครัวเข้ามาใช้ควบคู่กัน สอดแทรกไปในกิจกรรมเย็บปักถักร้อย ร้อยดอกไม้
- งานสวนอยู่ในกิจกรรมกลางแจ้ง ครูพาทำกิจกรรมขึ้นอยู่กับการออกแบบของครู

ผู้เข้าร่วมการอบรมร่วมแลกเปลี่ยนความเห็น

โจทย์ : สิ่งที่แตกต่างกันไปจากแผนเดิม มีกิจกรรมอะไรเพิ่มเติมในแผน นอกจากงานบ้าน งานครัว งานสวน

ครูนุ้ย: กิจกรรมเสรีเห็นว่ามีการเล่นและต่อต้านด้วยรับประทานอาหารว่าง เด็กช่วยเตรียม กินเสร็จแล้วเก็บล้าง และช่วงเล่นเสรีมีการเก็บของให้เข้าที่ กวาด ทำความสะอาด เป็นงานบ้าน

ครู : ขอความเห็นเกี่ยวกับการจัดมุมประสบการณ์

ศน.มณีวรรณ: มุมประสบการณ์จะค่อนข้างตายตัวแต่สามารถยืดหยุ่นได้ บางโรงเรียนมีมุมหลัก ๔ มุม และมีมุมที่หมุนเวียนตามฤดูกาล เช่น มุมฤดูกาลจะเป็นไปตามหน่วยจัดประสบการณ์ที่เปลี่ยนไปตามเนื้อหา เช่น ช่วงเข้าพรรษา อาจจะมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลเข้าพรรษา มีเทียน หรือช่วงทำนาอาจจะมีรวงข้าว แต่ส่วนใหญ่ในห้องเรียนเรามีมุมวิทยาศาสตร์ มุมบ้าน มุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติ มุมเกม อยู่แล้ว

ครูนุ้ย: กิจกรรมเกมการศึกษาในชั้นเรียนปกติเป็นการใช้สื่อ เช่น เกมภาพจับคู่เป็นกระดาษ แต่การจัดการศึกษาอนุบาลแบบบ้าน เด็กใช้ของจริงที่มาจากธรรมชาติ ไม่ใช่รูปภาพ

ศน.มณีวรรณ: อนุบาลแบบบ้านมีวงกลมเพลง นิทาน บทกลอน เพิ่มจากอนุบาลทั่วไป และเพิ่มเกม เพลงให้ และเพิ่มช่วงรอยต่อระหว่างกิจกรรมโดยใช้เพลง

กิจกรรมวงกลมวงกลมนิทานเพลง จะจัดเหมือนกันทุกวัน เริ่มด้วยบทเพลง บทพูด แต่จะมีความแตกต่างเป็นบางอย่าง เช่น วันแรกอยากให้ผู้ช่วยอำนวยความสะดวกก็จะร้องเพลง และจะมีบทสนทนา เพื่อให้รู้จักชื่อผู้อำนวยความสะดวก วันที่ ๒ หากอยากให้ผู้ว่าสัจจะถนัดกระตือรือร้นความว่าอะไร ในกิจกรรมวงกลมก็จะมีบทพูด

การจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้สาระการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่เด็กจะได้รับในหนึ่งสัปดาห์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้ง ๔ ด้าน ครูต้องดูที่กิจกรรมเป็นหลัก เช่น

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะช่วงเช้า ครูต้องพาเด็กเคลื่อนไหวเป็นวงกลม มีจังหวะช้า-เร็ว พาเด็กใช้อวัยวะ มีการเคลื่อนไหวอยู่กับที่และเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ มีท่าทางประกอบบทเพลงบทกลอน ใช้จังหวะการเคลื่อนไหวเช่น ครูให้ใช้เท้า เด็กจะรู้ว่าเท้าใช้ทำอะไรได้บ้าง การใช้เท้ากระโดด ตะเด้ง เหย่งปลายเท้า การใช้ส้นเท้า ครูต้องออกแบบให้เข้ากับกิจกรรมวงกลมที่ไหลลื่น โดยการบูรณาการเคลื่อนไหวพื้นฐานเข้าไปในกิจกรรมวงกลมด้วย แบบตามตะวัน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและเวลา (๒๐ นาที) ให้เด็กได้ใช้อวัยวะทุกส่วน ในการเขียนแผน ครูต้องวิเคราะห์ว่าเมื่อเด็กทำแล้ว จะได้ประสบการณ์สำคัญอะไรบ้าง

กิจกรรมสร้างสรรค์ มีกิจกรรมที่ให้เด็กเลือกทำได้ทุกวัน คือ วาดภาพสีเทียนและเย็บปักถักร้อย สำหรับกิจกรรมหลักประจำสัปดาห์ เป็นกิจกรรมที่ทำซ้ำทุกสัปดาห์

กิจกรรมทัศนศึกษาไปทุกสัปดาห์ที่ ๔ ของเดือน (หรือแล้วแต่ครูกำหนดว่าจะไปสัปดาห์ที่เท่าไรของเดือน) ช่วงแรกเป็นการพาเด็กๆ เดินบริเวณรอบๆ โรงเรียนเด็กๆ ก็จะตื่นตื่น แต่เดือนที่สามอาจจะพาออกไปเดินที่หมู่บ้าน ครูควรต้องเตรียมว่าจะไปทัศนศึกษาจะมีอุปกรณ์ที่ต้องเตรียมอะไรบ้าง

สำหรับครูใหม่ที่ไม่เคยเขียนแผนการสอน จะเขียนแผนแบบภาคพิศดาร ซึ่งแผน “บ้านนี้มีรัก” จะเขียนรายละเอียด ทั้งขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมการ กระบวนการจัดกิจกรรม ไว้ให้อย่างละเอียด

จากแผน ให้ครูวิเคราะห์ว่าเด็กได้ประสบการณ์สำคัญอะไรจากการทำแต่ละกิจกรรม เช่น การร้อยดอกไม้ การปั้นขี้ผึ้ง ซึ่งในการเขียนแผนสัปดาห์ต่อไป ครูจะมีแนวทางแล้ว อาจจะไม่ต้องเขียนคำอธิบายสำหรับกิจกรรมสร้างสรรค์ละเอียดเหมือนครั้งแรก เพราะครูจะมีขั้นตอนการจัดเหมือนเดิม แต่อาจจะเปลี่ยนดอกไม้ที่ใช้ร้อยดอกไม้ หรือการปั้นขี้ผึ้ง ครูอาจจะปรับการจัดฉากเพื่อให้เด็กวางอุปกรณ์ใหม่ การทำขนม ทำอาหาร แต่ละวันที่ทำให้เปลี่ยนชื่อขนม สื่อและอุปกรณ์

กิจกรรมสีน้ำ ในสัปดาห์ที่ ๑-๒ อาจให้ใช้แค่สีเดียว และค่อยๆ เพิ่มเป็นสองสี ต่อไปใช้สามสี

กิจกรรมเล่นเสรี (เล่นตามมุม) ครูต้องมีกติกากว่าเด็กเล่นตามมุมได้เมื่อทำกิจกรรมสร้างสรรค์เสร็จแล้ว แต่ครูก็อนุญาตให้เด็กเล่นตามมุมได้ และเด็กที่ทำกิจกรรมสร้างสรรค์หลักคือ เด็กที่สนใจที่จะทำ เด็กบางคนอาจจะไม่สนใจร้อยดอกไม้วันนี้ก็ได้ แต่ครูต้องมีสายตาที่ไว เห็นว่าเด็กคนนั้นไม่เคยมาร้อยดอกไม้เลย เล่นอย่างเดียว ครูต้องหาวิธีเชิญชวนให้เด็กได้ทำกิจกรรมหลักให้ได้ (โดยไม่เป็นการบังคับ) เพราะการร้อยดอกไม้ไม่มีเป้าหมายชัดเจนในการพัฒนาความสัมพันธ์ของตาและมือ ดังนั้น ครูต้องจำให้ได้ว่าเด็กคนไหนทำกิจกรรมหลักอะไรบ้าง

กิจกรรมรับประทานอาหารว่าง เป็นกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นจากอนุบาลทั่วไป จัดหลังเด็กเล่นเสรีแล้ว มีขั้นตอนการจัดที่ครูต้องเตรียม เช่น จัดเตรียมน้ำดื่มสมุนไพรและผลไม้ไว้ล่วงหน้า จัดแก้วน้ำและจานรองสำหรับครูและเด็กครบทุกคน และนำเด็กชั้นอนุบาล ๒ จัดโต๊ะรับประทานอาหารว่างโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

กิจกรรมวงกลมนิทานเพลง กิจกรรมเสริมประสบการณ์นั้น ครูต้องการให้เด็กเรียนรู้เนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด ความรู้ตามหลักสูตรทั่วไป ๔ เรื่อง แทนที่ครูจะใช้วิธีบอกสอน ครูจะให้เรียนรู้ในวงกลมนิทานนี้โดยการไต่ถามพูดคุย เพลง บทกลอน ที่ครูต้องท่องจำให้ได้ ไม่มาอ่านตะกุกตะกัก เพราะเด็กจะไม่เชื่อถือ โดยการทำกิจกรรมวงกลมตั้งแต่บทแรกมาจนถึงบทสุดท้ายเป็นเรื่องราวที่ต่อๆ กัน

การเล่นกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นที่สนาม อุปกรณ์กีฬา เกมการละเล่น เล่นน้ำ เล่นทราย งานช่างไม้ งานสวน ครูร้องเพลง “สายลมพัดผ่าน” ในการพาเด็กออกไปนอกห้อง (ครูหาเพลงประจำตัวของครู เด็กรู้ว่าเมื่อ

ครูร้องเพลงนี้ เป็นสัญญาณว่าจะออกไปนอกห้อง.. เป็นเรื่องของจังหวัด) เมื่อหมดเวลาแล้วเตรียมตัว
รับประทานอาหารกลางวัน

จากนั้น **กิจกรรมนิทานก่อนนอน** และให้เด็กๆ พักผ่อน

เมื่อเด็กๆ ตื่นมาจะเป็นการทำ**กิจกรรมเกมการศึกษา**

ครูสามารถนำหน่วยที่ครูสอนอยู่แล้ว มาปรับและนำกิจกรรมเหล่านี้มาบูรณาการได้เลย อาจจะมีเพิ่ม
เพลง บทพูดที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสำหรับใช้ในกิจกรรมวงกลม ซึ่งครูต้องแต่งเพลง บทพูด นิทาน เพิ่มให้เข้ากับ
สาระของหน่วย เช่น หน่วย “เข้าพรรษา” ต้องมีสาระเกี่ยวกับเทศกาลเข้าพรรษา ซึ่งเนื้อหาเรื่องราวจะไม่พูด
หรือร้องจบในวันเดียว แต่จะค่อยๆ พูด วันละนิดในกิจกรรมวงกลมนิทานเพลง

สิ่งต่างๆ เหล่านี้เมื่อครูได้นำไปทำแล้วจะรู้ว่ากิจกรรมยากไปไหม เพลงน้อยไปไหม บทพูดเป็นอย่างไร
เราต้องรู้ว่าไม่มีแผนไหนที่ดีที่สุด แต่เราต้องมีการปรับให้เข้ากับตัวเอง

การบ้าน ให้แบ่งกลุ่มเป็นรายโรงเรียนแล้วดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. **วิเคราะห์ประสบการณ์สำคัญ**ในพัฒนาการทั้ง ๔ ด้านที่เด็กจะได้รับจากการจัดกิจกรรมประจำวันใน
แผนการจัดประสบการณ์หน่วย “บ้านนี้มีรัก” สัปดาห์ที่ ๓ แล้วเขียนลงในช่องประสบการณ์สำคัญ สรุปเป็น
ภาพรวมของหน่วยว่าแต่ละกิจกรรมในวันที่ ๑ เด็กผ่านประสบการณ์สำคัญอะไร ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ
สังคม และสติปัญญา

๒. **เพิ่มเติมจุดประสงค์การเรียนรู้**ให้ครอบคลุมกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์หน่วย “บ้านนี้มีรัก”
สัปดาห์ที่ ๓ แล้วเขียนต่อลงในช่องตารางจุดประสงค์ (ความรู้ ทักษะ เจตคติ)

๓. **เพิ่มเติมวิธีการประเมิน**ให้ครอบคลุมกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม/วัน

๔. **เตรียมนำเสนอ**การจัดกิจกรรมประจำวันตามที่ได้รับมอบหมายโรงเรียนละ ๑ กิจกรรม

๑. โรงเรียนบ้านดงบัง ทำกิจกรรมวงกลม

๒. โรงเรียนวัดลิ้นทอง ทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

๓. โรงเรียนบ้านป่านหนองอ้อ ทำกิจกรรมเล่านิทาน

ผ่อนพักตระหนักรู้

โดย ครูอุ้ย

ครูอุ้ยทำกิจกรรมผ่อนพักตระหนักรู้ (ทุกคนหาหมอน และที่นอน) พร้อมกันนั้นครูอุ้ยได้ร้องเพลงกล่อม
อมนอน เมื่อครบเวลา ครูโอได้ปลุกโดยการทำเสียงไก่ขัน

ตีกลอง Indian Drum และกิจกรรมเคลื่อนไหว เพลง “หมี”

โดย ครูมั้ย

ครูมั้ยนำกลอง Indian Drum มาใช้ในการทำกิจกรรม โดยให้ผู้เข้าร่วมการอบรมตีกลอง เพื่อใช้สังเกต
ว่าคนตีตีกลองอย่างไร และเราได้ข้อมูลอะไรบ้างจากการตี

- ให้ตีกลองให้เต็มมือ จะสังเกตได้ว่าเสียงกลองจากการตีของแต่ละคนไม่เหมือนกันเลย ขึ้นกับว่า
ตีแบบปะทะ หรือตีแล้วปล่อยมือไปตามจังหวะเหวี่ยงของกลอง และมุมของมือที่ปะทะกลอง

- ครูมั้ยยกกลอง เมื่อกลองหมุนไปหาใคร ให้คนนั้นจับและกลองส่งต่อ

พลัง Will บางครั้งก็เป็นไปตามที่เราต้องการ แต่บางครั้งก็ไม่ไปตามที่เราอยากให้เป็น จากการสังเกต
ของกลุ่มนี้กับการหมุนของกลอง ทุกคนในกลุ่มนี้จะจับกลองก่อนที่กลองจะเข้ามาชนตัว และการปล่อยให้

เครื่องดนตรีหยุด ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับเครื่องดนตรีเราแคร์ให้กระบวนการของเขาจบลงแล้วค่อยเดินไปหยิบเครื่องดนตรีแล้วมาใช้ต่อ เหมือนกันการทำงานกับเด็กๆ เราปล่อยให้เด็ก ๆ ได้ทำไปจนสุดทางของเขาเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เขาได้เรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง และข้อผิดพลาดคือสิ่งที่สนุกเสมอ

○ ร่วมกันร้องเพลง “วัน เดือน ปี”

“วันจันทร์ฉันคอยอยู่ อังคารก็คอยดู ดูว่าเธอเป็นไง

พุธเธอก็ไม่มา เข้าสายก็ไม่มี พุธสว่างเปล่า

ศุกร์หรือเสาร์ หรือว่าอาทิตย์ ไม่มีวันไหนไม่คิดถึง

ไม่มีวันไหนที่เธอจะย้อนมา สู้วันเก่าๆของเรา

วันที่ฉันเจอเธอ วันที่ได้ใกล้กัน วันที่เราจูมมือ

วันที่ฉันรักเธอ วันที่ฉันพูดไป วันที่เธอรับฟัง

อีกนานไหมฉันก็ไม่รู้ อีกกี่เดือนหรือจะอีกปี

ก็หมั่นพันล้านความทรงจำที่มี ไม่เคยไม่คิดถึงเธอ

มกราก็ยาวนาน กุมภาก็เลื่อนกลาง มีนาก็ยังเลื่อนลอย

เมษาก็ร้อนรน พฤษภาที่ทุกข์ทน มิถุนาว่างเปล่า

อีกนานไหมฉันก็ไม่รู้ อีกกี่เดือนหรือจะอีกปี

ก็หมั่นพันล้านความทรงจำที่มี ไม่เคยไม่คิดถึงเธอ

อีกนานไหมฉันก็ไม่รู้ อีกกี่เดือนหรือจะอีกปี

ก็หมั่นพันล้านความทรงจำที่มี ไม่เคยไม่คิดถึงเธอ

○ ครูมัธยมร้องเพลงพร้อมเคลื่อนไหวประกอบ เพลง “หมี”

“เจ้าหมีตัวใหญ่เข้าไปในป่า มองซ้ายมองขวาเสาะหาของกิน

รังผึ้งตรงหน้าอยากจะทำมากิน ปีนขึ้นก่อนหินบินไปเอามา”

ฮู้ววว ล้มลง

เจ้าหมีแรงอ่อนหน้าแดงบวมช้ำ ทีบเท้าบึ้งๆ ทีบเท้าบึ้งๆ โมโหโกรธา”

เป็นเพลงที่มีความโกรธอยู่ในเพลง เพลงนี้เป็นทางออกหนึ่ง ถ้าเด็กโกรธ ครูพาเด็กเล่นเพลงนี้ได้เลย

Backward Review

โดย ครูโอ

ร้องเพลงหมีโกรธ ก่อนหน้านั้นร้องเพลงวันเดือนปี ← กลิ้งกลอง ← ตีกลอง ← เบรก ชิฟฟอนกล้วย
น้ำว่า ← วิเคราะห์หลักสูตรและแผน ← รับประทานอาหารกลางวันมีปะหมี แหนมเนือง ← เย็บตุ๊กตา ←
ทำกิจกรรมสี่เทียน กิจกรรมสีน้ำ กิจกรรมอาหาร กิจกรรมปั้นขี้ผึ้ง กิจกรรมร้อยดอกไม้ ← Review ← ร้อง
เพลงกับครุฑย์ พระราชาในนิทาน ร้องเพลงภูเขา เพลงวันเดือนปี เพลงยามเช้า ← ครูอ้อพาทำวงกลมนิทาน
เพลง ← ครูอ้อยทำวงกลมนิทานเพลง น ← ทำขนมชิฟฟอนกล้วยน้ำว่า

ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนบ้านหนองบัวน้อย

ความเป็นมาในการทำงานของแม่ครู

ทางโรงเรียนได้เริ่มจัดการเรียนรู้แบบวอลดอร์ฟเมื่อปี ๒๕๕๑ จากแรงบันดาลใจของแม่ครูเต๋ โดยได้รับการสนับสนุนจากท่านศึกษานิเทศก์มณีวรรณ ที่มอบโอกาสให้แม่ครูอนุบาลได้เรียนรู้แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย เริ่มแรกจากการเข้ารับการอบรมการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ ร่วมกับครูเครือข่ายอีก ๓ คน

แม่ครูเต๋เล่าว่าในระยะแรกๆ ยังไม่มีความมั่นใจว่าจะทำได้ แต่อยากจะทำดูก่อน และด้วยความที่คิดว่ามีใช่ เราก็รักเด็ก อยากให้ห้องอนุบาลของที่นี่เป็นเหมือนบ้านของเด็กจริงๆ จึงเรียนเจาะลึกจนจบหลักสูตรในระดับปริญญาโทเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย

“ช่วงแรกที่ได้เรียนรู้แล้ว รู้สึกประทับใจ ขนาดว่ากลับมาหรือทำห้อง (เรียน)เอง ใช้เงินส่วนตัวหมดไปเกือบแสน ตอนนั้นยังไม่ถึงบ แต่ตอนนั้นเราบึ่งขนาดนั้น เพราะเราชอบแนวคิดนี้ เราอยากทำ ติดหนักก็ไม่ใช่ไร

การทำงานกับเด็กๆ อยู่ที่ “ใจ” เราเอง ถ้าเรามั่นใจก็จะไม่เคอะ ไม่เขิน ไม่อาย ไม่เครียด การทำได้หรือไม่ได้มันอยู่ที่ใจ การใส่ใจ ถ้าเราเตรียมตัวทำการบ้านมาดีๆ มีความมุ่งมั่น เราจะได้”

การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

ครูมีบทบาทเป็น “แม่ครู” ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็กๆ และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เป็นเหมือนบ้าน สอนให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่ทำในบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการทำงานบ้าน ล้างจาน ได้ดูแลน้อง จากการทำเด็กๆ ได้เห็นครูทำ เขาก็ทำด้วย เมื่อเด็กได้สัมผัสความรู้สึกของครู เขาจะรับรู้ความรัก ความจริงใจ ที่ครูมีให้

ปัญหาจากการทำงานส่วนใหญ่จะแก้ไขได้ เช่น เด็กที่เข้ามาใหม่วันแรกๆ จะเข้าห้องมาแล้วร้องไห้ แต่เมื่อผ่านไป ๒-๓ วัน เขาก็ไม่ร้องแล้ว สิ่งเหล่านี้ครูต้องเรียนรู้ และประสบการณ์จะทำให้สามารถจัดการสิ่งที่คิดว่า เป็นปัญหาต่างๆ ได้

การทำงานในช่วงแรกมีปัญหาในเรื่องความเข้าใจของผู้ปกครองต่อแนวคิดการเรียนรู้อันของเด็กๆ แต่เนื่องจากว่าผู้ปกครองส่วนมากเป็นลูกศิษย์ของครูแต่มาาก่อน และจากประสบการณ์ในการสอนมานานหลายปีแล้ว ทำให้ผู้ปกครองไว้วางใจ และสิ่งที่สำคัญ คือ ผู้ปกครองได้เห็นตัวอย่างว่าลูกหลานของเขาเมื่อขึ้น ป.๑ สามารถสอบได้คะแนนสูงสุดถึงแม้ว่าตอนอนุบาลไม่ได้เรียนอ่านเขียน จากเหตุการณ์นี้ทำให้ผู้ปกครองบอกต่อๆ กันไปจากรุ่นสู่รุ่น เขาเชื่อถือเรา ทำให้ไม่มีปัญหากับผู้ปกครอง

นอกจากนี้ แม่ครูตั้ยังได้รับการสนับสนุนในการทำงานจากผู้บริหาร และครูระดับป.๑ เข้าใจเพราะพื้นฐานของครู ป.๑ เป็นครูที่เคยสอนชั้นอนุบาล (แต่ต้องขึ้นไปสอน ป.๑ เพราะครูสอนไม่พอ) จากการมีประสบการณ์ร่วมกันทำให้คุยกันอยู่ตลอด ทำให้ไม่มีปัญหาในการทำงาน

ผลสำเร็จ

ระยะเวลา ๑๐ ปีที่ครูตั้เปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนเด็กๆ ทำให้เห็นคุณค่าในตัวเอง พบว่าตัวเองเปลี่ยนไปมาก จากที่เป็นคนใจร้อนทำให้เป็นคนที่เย็นลง ถ้าไม่รู้อะไรจริงก็ไม่อยากทำ ทำให้ออยากพัฒนาตัวเองอยู่เรื่อยๆ และได้ศึกษาการศึกษาปฐมวัยจากการอ่านหนังสือเยอะมาก ได้เข้าร่วมการอบรมเพิ่มเติมความรู้ของตัวเอง เพื่อจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง เมื่อนำมาใช้หรือปฏิบัติจะได้ไม่ผิดพลาด ทำให้ครูตั้อยากเรียนอยากรู้อยู่ตลอดเวลา และทางครอบครัวไม่ว่าจะเป็นพ่อบ้าน รวมถึงลูกๆ ก็สนับสนุน ก็ยิ่งทำให้อยากทำงาน จนจะเกษียณก็ยังอยากทำงานกับเด็กๆ

“คนทุกคนมีหน้าที่ของตัวเองที่ต้องทำในชีวิตนี้ คุณต้องรับผิดชอบในสิ่งที่คุณทำและสิ่งที่คุณทำได้... แต่ละคนมีจุดเปลี่ยนหลายครั้ง คนบางคนเมื่อถึงจุดที่ต้องเปลี่ยนก็อยู่ที่ว่าเขาเลือกเป็นครูอนุบาลหรือจะไปทำอย่างอื่น ครูตั้ก็ต้องเลือกเหมือนกันว่าจะไปเป็นครูหรือเป็นนักบำบัด”

--- จบการอบรมวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ---

วันที่ห้า: ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ภาคเช้า

เริ่มเวลา 08.30-12.00 น.

เคลื่อนไหวและจังหวะปลุกตื่น

โดย ครูมั้ย (ณภัทร ชัยสุบรรณกนก)

ครูมั้ยพาผู้เข้าร่วมการอบรมวอร์มเสียงและเช็คระดับเสียงของตนเอง เนื่องจากการร้องเพลง คือ ตัวเรา ต้องได้ยินเสียงของตนเอง ร้องให้ตัวเองได้ยิน

เริ่มด้วยเพลง How are you today? จากนั้น ร้องออกเสียง “ซิง ซิง ซา อ่า อ่า”

จากนั้นแบ่งกลุ่มร้องเพลงประสานเสียง เพลง “กล้วยบัวดซี่”, “ยามเช้า”, “ฉันชอบดูภูเขา”, “I like the flowers”, “กบกระโดดลงน้ำ ว่ายนํ้า กระโดดขึ้นบก อีบ อีบ” และเพลง “หมีตัวใหญ่”

เวลาครูให้นักเรียนทำท่า ครูต้องทำท่าทางไปทั้งตัว การร้องเพลงด้วยท่าทาง คือ การเล่นละคร การเล่นบทบาทสมมติ แต่ไม่ใช่การแสดง เพราะฉะนั้นจะเล่นอะไรเล่นทั้งตัว เล่นไปเลยให้เต็มที่

ครูอ้อย,ครูมั้ยร่วมร้องเพลง “ฉันจะฝันถึงเธอ”

โดย ครูโอ

ครูโอพูดบทกลอนและให้ทุกคนสงบนิ่งก่อนเริ่มชั้นเรียน

Review การเรียนรู้วันที่ ๑ พฤษภาคม

กิจกรรมขนมแสนอร่อย ทำเค้กกล้วยน้ำว้า สิ่งที่ได้ คือ เด็กจะได้พัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา คือ เมื่อเห็นครูทำขนม เด็กจะรู้สึกอยากทำด้วย อยากรู้อยากลอง อยากช่วยครู อยากเลียนแบบ ครูสามารถให้เด็กๆ ช่วยได้ โดยเฉพาะอนุบาล ๒ ให้เด็กช่วยเตรียมอุปกรณ์ได้ ครูจะต้องสอดแทรกการสอนไม่ว่าจะเป็นการรักษาความสะอาด โดยการล้างมือก่อนและหลังจากทำอาหารเสร็จ สำหรับด้านสังคม เด็กได้พัฒนาความรู้ความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เรียนรู้ที่จะซักถาม ช่วยเหลือครู ช่วยเหลือเพื่อน รู้จักการรอ และเด็กได้ช่วยกันทำงานว่าจะประสบความสำเร็จ เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น มุ่งมั่น กระตือรือร้นที่จะทำงานกับเพื่อนจนกว่าจะสำเร็จ สำหรับด้านสติปัญญา เด็กสามารถเรียนรู้ได้ทั้งการตอกไข่ การนับจำนวนไข่ การตวง เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้ปฏิสัมพันธ์กับคนและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ได้เคลื่อนไหว อยู่ในบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นอิสระ ปลอดภัยที่มีครูอยู่ข้างๆ ครูเปลี่ยนบทบาทจากการสอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่เด็ก สนับสนุนให้เด็กสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ เรียนกับครุฑมัย ได้เรียนการออกเสียงสูง-เสียงต่ำที่ใช้ในการร้องเพลง และการร้องเพลงกับเด็ก

กิจกรรมสีน้ำ/ปั้นขี้ผึ้ง/ร้อยดอกไม้/ทำอาหาร/สีเทียน เป็นการพัฒนาจิตใจเด็ก พัฒนาร่างกายจากการที่เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อนิ้วมือ และทำให้เด็กได้พัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ เด็กได้คิดเอง ครูไม่ได้กำหนดว่าผลงานต้องออกมาเป็นอย่างไร และทำให้รู้สึกว่าการผลงานของตัวเองมีคุณค่า

วงกลมนิทานเพลง เล่านิทาน “ลูกช้างตามหาแม่” การเคลื่อนไหววันนี้ช่วยให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก เพราะมีการเคลื่อนไหวจากการที่ลูกช้างต้องไปเจอสัตว์ต่างๆ และระหว่างที่เดินตามหาแม่

จากหลักสูตรสู่แผนการสอน ต้องปรับแผนการสอนจากหลักสูตร จุดประสงค์การจัดประสบการณ์สำคัญ เช่น เด็กสามารถทำท่าทางประกอบเพลงได้ เด็กได้เล่นและออกกำลังกาย เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อการมาโรงเรียน เด็กสามารถเล่นและร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนๆ ได้ เด็กสามารถบอกชื่อตนเอง ชื่อครูประจำชั้น ชื่อเพื่อน ชื่อผู้อำนวยการโรงเรียน และชื่อโรงเรียนได้

การบูรณาการงานบ้าน งานครัว งานสวนใน ๖ กิจกรรมหลัก

ศึกษาตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ ๑ สัปดาห์ที่ ๓ หน่วย “บ้านนี้มีรัก”

โดย ศน.มณีวรรณ นามโสม

- การเขียนแผนฯ การวิเคราะห์ประสบการณ์สำคัญในการพัฒนาทั้ง ๔ ด้านจากการจัดกิจกรรม จะพิจารณาเฉพาะประสบการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นจริง ส่วนผลพลอยได้/ผลที่ยังไม่ชัดเจนไม่ต้องเขียน
- ในการสอนจริงแต่ละวัน ครูควรจะนับว่าครูได้สร้างประสบการณ์สำคัญพัฒนาทักษะของเด็กในแต่ละเรื่องกี่ครั้ง เพื่อวิเคราะห์ว่าครูออกแบบกิจกรรมแล้วหนักไปด้านใดด้านหนึ่ง ครูต้องปรับกิจกรรมใหม่ให้เด็กได้พัฒนาทั้ง ๔ ด้านอย่างสมดุล

ปรับปรุงการวิเคราะห์ประสบการณ์สำคัญในการพัฒนาทั้ง ๔ ด้านจากการจัดกิจกรรม

ภาคบ่าย

เริ่มเวลา 12.40-17.00 น.

ผ่อกิจกรรมหน้ารู้

โดย อ.อภิสิทธิ์ จรัสขนะเพท

ครูผู้ทำกิจกรรมผ่อกิจกรรมหน้ารู้ (ทุกคนหาหมอน และที่นอน) พร้อมกันนั้น ครูผู้ได้ร้องเพลงกล่อมนอน เมื่อครบเวลา ครูโอได้ปลูกโดยการทำเสียงไก่ขัน

นิทานก่อนนอน (พระราชานิทาน)

โดย ผู้เข้าร่วม

- ครูผู้ร้องเพลง “โลกนิทาน” พร้อมกับจุดเทียน และเปิดผ้าคลุมโต๊ะเล่านิทาน

“ได้เวลาของโลกนิทาน (ซ้ำ) สะพานสายรุ้งทอดยาว

จากดวงดาวสู่ตัวเจ้า จากตัวเจ้าสู่ดวงดาว มานั่งฟัง มาล้อมวง”

- นิทานก่อนนอน เรื่อง “พระราชานิทาน”

“กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว

เทวดาองค์เล็ก ๆ อยู่อย่างสุขสำราญกับเทวดาประจำองค์บนสวรรค์

เขามองมายังโลก เห็นโลกสวยงาม จึงอยากมาดูใกล้ๆ
เขามองมาเห็นเมืองเมืองหนึ่งที่ไร้พระราช
มีแต่พระมารดาที่มีลูกเล็กๆ ต้องดูแลคนเจ็บป่วยและคนที่ทุกข์ยากลำบาก
เขาถามเทวดาประจำพระองค์ว่าบนโลกที่ดูสวยงามมีความทุกข์ด้วยหรือ
เทวดาประจำพระองค์บอกว่าที่ที่ดูสวยงามก็มีความทุกข์ทั้งนั้นแหละ
เทวดาองค์เล็กจึงอยากลงมาเกิดบนโลกมนุษย์เพื่อช่วยบรรเทาทุกข์คนบนโลก
เทวดาประจำพระองค์ลงมาส่งแล้วบอกว่า
ท่านต้องถอดชฎायอดแหลมที่สวมบนศีรษะออกเสียก่อนจึงจะเป็นคนบนโลกมนุษย์ได้
และหนทางที่ต้องเดินยังอีกยาวไกล ท่านต้องเดินไปให้สุด แล้วเราจะได้พบกันที่สุุดปลายทางนี้
จากนั้น เขาก็ลงมาเกิดเป็นลูกคนเล็กของพระมารดา
เขาช่วยดูแลคนเจ็บป่วยและคนทุกข์ยากร่วมกับพี่ๆ
พระมารดาเป็นคนเมตตาปราณีจึงส่งผ่านถึงลูกๆ ลูกทุกคนก็เป็นคนดี
พระมารดาทำหมวกเล็กๆ ให้พวกเขาใส่
เขาจึงใส่หมวกใบนี้ไปไหนๆ ด้วยตลอดเวลาแทนชฎायอดแหลม
(เขาบอกพระราชที่อยู่ในนิทานจะใส่มงกุฎอันแสนสวยงาม
แต่ว่าราชาของฉัน เวลาออกไปทำงานมีเพียงหมวกเล็กๆ แค่นี้ใบ)
พระมารดาเรียกเขาว่าองค์เล็ก ไปไหนมาไหน เขาเป็นเด็กที่มีความสุข
เขาชอบดนตรีและเป่าแตรเป็นประจำ ใครๆ ก็ชอบเสียงแตรของเขา
เมื่อเขาเริ่มเป่า พระมารดาและพี่ๆ จะร้องเพลง
ดอกไม้จะเบ่งบาน และสัตว์ต่างๆ ที่ได้ยินจะเต้นรำ
เมื่อเขาโตขึ้นเขาได้เป็นพระราชของเมืองนั้น
แต่เมื่อผู้คนยังทุกข์ยาก เขาจึงต้องเดินทางออกไปช่วย
หนทางที่เขาต้องเดินนั้นยังอีกยาวไกล เขาเดินทางไปในป่าเขาลำเนาไพร ผ่านมาถึงชาวไร่ชาวนา
พวกเขาบอกว่าดินไม่ดีเลย แห้งแข็ง ต้นไม้ที่ปลูกไว้แห้งเหี่ยว องค์เล็กช่วยพวกเขาด้วยเถิด
องค์เล็กบอกดินว่า ดินคือแบบนี้ต้องขอแกล้งสักหน่อย
เขาเอาน้ำใส่ลงในดินแล้วปล่อยให้แห้ง เมื่อแห้งแล้วก็เอาน้ำใส่อีก ทำอย่างนี้หลายครั้ง
จนดินบอกว่ายอมแล้ว ยอมแล้ว ดินอ่อนนุ่มลง
องค์เล็กช่วยพวกเขาชาวไร่ชาวนาพรวนดิน ปลูกต้นไม้ ขุดบ่อน้ำ
แล้วเอาหญ้าวิเศษมาปลูกกันดินไม่ให้พังทลาย ชาวบ้านจึงมีน้ำใช้ตลอด
แต่พวกเขาไร่ชาวนาหน้าเศร้า แม่ต้นไม้ก็ยังเหี่ยวเฉา
เขาจึงหยิบแตรขึ้นมาเป่า ผู้คนกระฉับกระเฉงเต้นรำอย่างครื้นเครง

ดอกไม้ต้นไม้น้ำช่ออย่างรำเริง

(เขาบอกพระราชามีแต่คนรับใช้ จะไปไหนก็แสนจะสุขสบาย

แต่ว่ารำราชาของฉันทรงเหน็ดเหนื่อยล้ามามากมาย ลำบากเพื่อเราคนไทยทุกๆ คน)

องค์เล็กเดินต่อไปจนถึงป่าใหญ่ น้ำไหลจากภูเขาอย่างมากมาย

พัดเอาบ้านและไร่นาของชาวบ้านเสียหาย

สัตว์ต่างๆ ที่อาศัยอยู่แถวนั้นเดือดร้อน ร้องขอให้องค์เล็กช่วย

องค์เล็กหยิบแบตรขึ้นเป่า ไฟเพราะมาก

ตัวตุ่นพากันขนหินมาถ่มน้ำ ช้างพากันขนไม้ซุงมาถ่มหินให้เป็นฝาย

ฝูงลิงช่วยกันอมน้ำไว้ในกระพุ้งแก้ม

น้ำหลากลดลง ชาวบ้านได้น้ำไว้ใช้สอยและสัตว์ทั้งหลายได้น้ำไว้ดื่มกิน

ทุกคนมีความสุขเต็มรำกับเสียงเพลง

(เขาบอกพระราชนั่งอยู่บนบัลลังก์ ใ้เสื่อคลุมหนังบนยอดปราสาทเสียดฟ้า

แต่ว่ารำราชาของฉันทรงเดินอยู่บนผืนหญ้า แก้อื้อของพระราชาคือพื้นดิน)

องค์เล็กเดินทางต่อไปจนใกล้จะหมดแรง ยังมองหาจุดปลายทางไม่พบ

เขานั่งลงบนพื้นดินแล้วปวดเหงื่อ ลูกสุนัขตัวเล็กกระดิกหางเข้ามาหา

มันมาเลียที่มือของเขา มันไม่ได้เรียกร้องอะไร แค่ต้องการเดินเป็นเพื่อนองค์เล็กเท่านั้น

องค์เล็กให้ความสุขแก่คนมากมาย มาคราวนี้เขาได้รับความสุขจากลูกสุนัขตัวเล็ก ๆ นี้บ้าง

มันแค่เห่าและทำท่าตลกๆ องค์เล็กก็หัวเราะแล้ว

(เขาบอกพระราชมามากจากบนสวรรค์ ได้ฟังอย่างนั้น ฉันทรู้มันคือความจริง

เพราะว่ารำราชาของฉันทรงคือเทวดาเดินดิน ไม่เหมือนที่เคยได้ยินจากนิทาน)

เดินกันมาทั้งองค์เล็กและลูกสุนัขตัวน้อย จนใกล้ถึงสุดปลายทาง

พบชาวไร่ปลูกหัวมันในที่ดินที่ร้อนระอุ พวกเขาเอ่ยขอร้อง ทำอย่างไรดี แผ่นดินร้อนอย่างกับไฟ

แบบนี้ปลูกอะไรก็ตายนหมด องค์เล็กช่วยพวกเราได้ไหม

องค์เล็กมองขึ้นบนฟ้า เมฆกระจัดกระจาย

เขาหยิบแบตรขึ้นบรรเลง แต่เมฆก็ดูไม่สนใจ

เขาจึงบอกให้นกบินขึ้นไปบนฟ้าไปเรียกหมู่เมฆ หมู่เมฆได้ยินพากันมารวมตัว

เขาบรรเลงเพลงต่อไปจนฝนตกลงมามากมาย

องค์เล็กช่วยชาวไร่ขุดบ่อเก็บน้ำไว้ใช้ เขาดูแลผู้คนทั้งหลายเหมือนกับลูก

ผู้คนในแผ่นดินจึงเทิดทูนองค์เล็กประดุจพ่อหลวง

(ท่านสอนให้เราพอเพียง พากเพียรทำแต่ความดี ทรงสอนมาเจ็ดสิบปีไม่เคยเหน็ดเหนื่อย

แต่แล้วข้อความจากฟ้า บอกว่าถึงเวลา ท่านจะต้องทรงพักผ่อนแล้ว)
งานเสร็จแล้ว องค์เล็กจึงนั่งลงที่ขอบบ่อ มองระลอกน้ำอย่างสบายใจ
เขาเอาขาหย่อนลงน้ำและเตะน้ำเล่นเป็นฟองกระจาย
ชาวไร่ปลูกหัวมันได้มาก นำขึ้นมาซึ่งบนตาชั่ง
แล้วถามองค์เล็กว่าอยากได้เท่าไรชาวบ้านจะแบ่งให้
องค์เล็กตอบว่าเอาเท่าพอดี เขากินพออิ่ม เหลือก็เอาไปปลูกลงดินต่อ
ขณะนั้นเขาเหลือบไปเห็นแสงลอดออกมาจากปลายสุดทาง
ตรงนี้ใช้ไหมที่เทวดาประจำพระองค์ของเราอยู่
ลูกสุนัขตัวน้อยกระดิกหาง และนำเขาวิ่งเข้าไปก่อน แต่แล้วมันก็ไม่กลับมา
องค์เล็กเหลือยหันไปมาท่าทางลังเล จะเข้าไปดีหรือไม่
เขาหันหลังกลับไปมองเห็นทุกคนที่ผ่านมาในชีวิตของเขาอยู่กันอย่างมีความสุข
ดอกไม้ต้นไม้เบ่งบานสะพรั่ง สัตว์น้อยใหญ่อยู่กันอย่างสงบ
เขาหยิบแต่ρχั้นเป่า ทุกคนร้องเพลง เต็มรั้าอำลา และโบกมือส่งองค์เล็กไปยังสุดปลายทาง
(ขอส่งให้เสียงเพลง ดังไปยังสวรรค์ ว่าพวกเรานั้น คิดถึงองค์พระราชา
ลูกจะทำแต่ความดีเหมือนที่พ่อเคยสอนมา เพื่อให้พระราชาลับสบาย)

ครูอุยกเล่าถึงกิจกรรมวงกลมจะเริ่มด้วยบทพูด แล้วเริ่มด้วยการร้องเพลง ซึ่งในวงกลมนั้นคือการเล่าเรื่องผ่านกิจกรรม จากนั้นครูโอทำกิจกรรมวงกลม “วันเข้าพรรษา” เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับผู้เข้าร่วมการอบรม เริ่มตั้งแต่ตื่นนอน เด็กๆ ตักบาตรพระ เมื่อเข้าสู่ช่วงสายของวันพ่อแม่พาไปวัดแต่ก่อนไปมีการเตรียมดอกไม้เพื่อนำไปบูชาพระพุทธรูปที่วัด (ในช่วงนี้สามารถให้ความรู้เรื่องดอกไม้ต่างๆ) จากนั้นสอนทำเทียนและเด็กๆ ลงมือทำทดลองทำเทียนจนถึงเย็นจนได้เวลากลับบ้าน เด็กๆ กลับบ้าน การทำวงกลมเป็นการเล่าเรื่องราวตามเวลา ตะวัน และสามารถสอดแทรกสาระความรู้เข้าไปในแต่ละช่วงเนื้อหาได้

ศน. มณีวรรณ: กิจกรรมวงกลมเราอาจจะค่อยๆ เล่าสัปดาห์ละหนึ่งวัน เน้นเนื้อหาสาระ ส่วนกิจกรรมเคลื่อนไหวจะใช้ตอนเช้าเพื่อเน้นที่ร่างกายของเด็กที่ยังไม่ตื่นเราก็ช่วยเขาให้ตื่น

กิจกรรมเล่านิทาน

ข้อแนะนำจากการทำกิจกรรมเล่านิทาน

- ตอนที่แม่เจอลูกให้ค้างทิ้งไว้ในภาพให้อยู่ในความรู้สึกติดอยู่กับเด็กๆ
- วิธีการเล่าอาจจะเพราะเพิ่งได้โจทย์ทำให้เกร็ง แต่ถ้าทำจริงๆ ต้องสบตากับผู้ฟัง
- นิทานถึงแม้จะสั้น แต่เราใส่เพลงได้ ฝึกลีลาได้ เด็กจะชอบมาก

กิจกรรมอ้อลา/ ปิดการอบรม

ครูอุ้ยพาผู้เข้าร่วมการอบรมทำอานาปานสติ

“กระต่ายน้อยนอนอยู่บนพื้นโลก กระจกน้อยนอนอยู่ในโพรง แล้วยึดตัวตรง ต้นไม้ หัวไหลเบาสบาย เหมือนนกบินอยู่ในอากาศ ศรีษะของเราอยู่ใต้ดวงดาว เรายังอยู่ระหว่างพื้นโลก และดวงดาว เรายังอยู่ใต้ ต้นไม้ หายใจเข้าออกเบาๆ ทุกคนหลับตาลง เห็นดวงดาวเต็มไปหมด หายใจเข้า หายใจออก”

ศน.มณีวรรณ ขวนสะท้อนคิด ว่า

๑. ความคิดก่อนมาเข้ารับการอบรม กับเมื่อเข้ารับการอบรมแล้วเหมือนที่ต่างจากที่คาดหวังหรือไม่

๒. รู้สึกอย่างไรจากการเข้ารับการอบรม และจะนำอะไรกลับไปใช้บ้าง

ผู้เข้าร่วมการอบรมสะท้อนความรู้สึก

ครูอุ้ย: ขอขอบคุณ SCB ที่จัดการอบรมดีๆ แบบนี้ และให้โอกาสครูขอนแก่น เขต 1 ได้เข้าร่วมกับ SCB ในการอบรมครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะวิทยากร ซึ่งเป็นการอบรมที่ได้มากกว่าความรู้ ได้เรื่องของจิตใจของคนที่คิดคล้ายๆ กันได้มาแลกเปลี่ยนกัน และมาช่วยกันทำให้ดีขึ้น ทางไทยรัฐวิทยายะนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

ครูเล็ก ขอนแก่น: เป็นประสบการณ์แรกที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าใจเด็กอนุบาล ขอขอบคุณท่านศน.ที่มาช่วยแนะนำ และทำให้ได้เข้าร่วมการอบรม ขอขอบคุณทีมงานทุกท่านที่ช่วยสร้างประสบการณ์ครั้งแรก ประทับใจมาก

ครูบุ: เข้าร่วมกระบวนการนี้มาแล้ว และก็แตกต่างกันทุกครั้ง ครั้งนี้เป็นครั้งที่สามจึงคิดว่าน่าจะเอาไปปรับใช้ได้จริงๆ ก็หนักใจเพราะที่โรงเรียนไม่มีโครงการสนับสนุนแบบนี้ ขอขอบคุณวิทยากร และ SCB มาก

ครูอ้อ: ขอขอบคุณที่จัดให้พวกเราามาอีกครั้ง เราเคยไปที่เสถียรธรรมสถาน ที่นั่นทำให้เรารู้จักตัวเองว่าเรากำลังจะทำอะไร ทำเพื่อใคร พอมาครั้งนี้มีการลงลึก ทำให้เรารู้จักเด็กมากขึ้น ชอบคำว่า “กิจกรรมทุกกิจกรรมเราไม่ได้พาเด็กทำ ไม่ได้สั่งเด็ก แต่เราทำไปพร้อมกัน” ตัวเองจบเอกปฐมวัย มีความเข้าใจอย่างหนึ่ง แต่เมื่อมาอบรมมันไม่ใช่อย่างที่เข้าใจ แต่ว่ามันละเอียดกว่า ทำให้เรารู้สึกขึ้นอีก เข้าใจว่าแผนการสอนไม่ใช่่ง่ายๆ ทำให้เข้าใจมากขึ้น

ผู้เข้าร่วมการอบรม: เข้าใจแผนการสอนของอนุบาลมากขึ้น จากเมื่อตอนประถมเราจะมีความเข้าใจเป็นอีกแบบแต่ตอนนี้เข้าใจชัดเจนมากขึ้น

ครูนก: ขอขอบคุณที่นำกิจกรรมทุกกิจกรรมมาให้พวกเราได้เรียนรู้ที่นี่ จะนำความรู้ไปปรับใช้ให้มากที่สุด เพราะสามารถนำไปบูรณาการได้ทุกกิจกรรม และจะนำไปต่อยอดจากประสบการณ์เดิม

ครูเอ๋ม: ขอขอบคุณที่ให้ความรู้ และจะนำเอานกกระจิบไปใช้กับเด็กๆ เริ่มด้วยกลับไปจะไปซื้อไหมพรมมาสอน ส่วนตัวจะนัดเรื่องทำขนม เย็บปักถักร้อย

ครูภู: ขอขอบคุณที่ได้มาอีกครั้ง ครึ่งนี้เป็นครั้งที่สอง ซึ่งตอนที่มาครั้งแรกที่มาก็ยังไม่รู้ว่าเอาไปใช้ยังไง เพราะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนเยอะ อนุบาล ๒ มีนักเรียน ๙ ห้อง กลัวเสียงตอบรับจากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้ปกครองและเพื่อนร่วมงาน แต่อบรมครั้งนี้ทำให้เข้าใจ และรู้ชัดขึ้น วันนี้ได้เรียนรู้เรื่องแผนการสอนที่นำแนวคิดวอลดอร์ฟนี้มาบูรณาการใน ๖ กิจกรรมหลักที่เราจัดอยู่แล้ว จะเห็นได้ว่ามันง่ายขึ้น จากเดิมที่คิดว่าต้องเลิก ๖ กิจกรรมหลักไป ไม่ได้ใช้แล้ว ต้องขอขอบคุณมากค่ะ

ครูคิด ขอนแก่น: ตอนแรกไม่เข้าใจว่าอนุบาลแบบบ้านคืออะไร เมื่อได้เข้าอบรมก็ได้เข้าใจแล้ว ต้องขอบคุณแม่อุ้ย ขอขอบคุณ SCB ครูหม่อม ครูตรีม ที่ให้กำลังใจ จะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ที่สุด จะพัฒนาไปเรื่อยๆ

ครูมณีวรรณ: ความรู้สึกที่ครูนุ้ยถ่ายทอดตรงกับพวกเราทุกคน ไม่ต่างกัน และขอบคุณครูวัดลินทองที่อนุเคราะห์เพื่อนๆ สำหรับการเดินทาง

ครูน้อง: จากที่เรียนมาแตกต่างจากที่ท่านวิทยากรถ่ายทอดให้ ได้เรียนรู้เรื่องการทำแผนการสอนมากขึ้น ทั้งเรื่องการจัดห้องอนุบาลที่จัดได้ดีมาก และน่ารักมาก อยากเอาไปใช้ทั้งหมดเลย

ครูนกอร: ขอขอบคุณทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ได้เรียนรู้ไปนั้นเราพอจะทำได้เพราะก็มาด้วยใจ และจะนำไปบูรณาการโปรดติดตามตอนต่อไป

ครูโอ: ขอขอบคุณ SCB ที่ให้ความไว้วางใจพวกเรา เพราะครูโอรู้ว่าการศึกษานานี้ดี ปมเพาะเด็กๆ ด้วยความรัก เราต้องมีความหวัง ที่นี้ไม่ได้เติบโตมาแล้วพร้อมแบบนี้ แต่พอเราลงมือทำ ก็ค่อยๆ เติบโตเหมือนซื้อบ้าน “ปลูกรัก” ของเรา ที่ไม่ใช่แต่ตัวเด็กๆ พัฒนาเท่านั้น แต่ครูเองก็ได้พัฒนา ครูปลูกต้นไม้ที่อยู่ด้านนอกจากต้นเล็กๆ ในกระถาง เติบโตมาพร้อมกับที่นี้ และเมื่อเราลงมือทำแล้ว เมื่อเกิดผลแล้ว ก็มีผู้ใหญ่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ พัฒนาเป็นห้องเรียนนี้ ครูโอขอยกห้องเรียนนี้เปิดกว้างให้กับครูทุกท่านที่จะนำสิ่งดีๆ นี้ไปพัฒนาเด็ก

ครูเต้: ขอขอบคุณ SCB ที่ทำให้เราได้มีเพื่อนร่วมทางมาอีกคณะหนึ่ง จากที่เราทำมาก็กำลังเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ช่วยกันดูแลเด็กของเราด้วยกิจกรรมอนุบาลแบบบ้าน และในอนาคตก็จะเห็นการเติบโตของสิ่งที่เราสร้างขึ้น

ครูตรีม: ขอบคุณแม่อุ้ย พี่มณีวรรณ ที่นำพา SCB มาให้ครูตรีมและครูในศูนย์นี้ได้รู้จัก ให้โอกาสเราได้ดูแลน้องๆ หลายคนที่กำลังจะเติบโต เมื่อก่อนเราอบรมกลุ่มเล็กๆ ๕-๖ โรงเรียน จนกระทั่งขอนแก่นขยายเป็น ๘-๙ โรงเรียน เราก็รู้สึกดีใจที่เราได้ทำอะไรดีๆ จนถึงวันหนึ่งเราได้ทำอะไรดีๆ กับคนอื่นด้วย ทุกคนที่มาโชคดีมากที่มีผู้ใหญ่ใจดีให้การช่วยเหลือ หนทางข้างหน้าอีกยาวไกลที่จะเจอในการทำงานด้านอนุบาลนี้ อาจจะได้ไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบสวยหรู ขอให้คิดแค่ว่า เราทำเพื่อเด็ก แล้วเราก็จะมีความสุข

ครูเหม่ม: ขอบคุณที่ทำให้พวกเราได้มารู้จักกัน นำพาสิ่งดีๆ ไปพัฒนาเด็กของเรา ประทับใจตัวเองที่ได้พัฒนาตัวเองไปด้วยจากการเป็นส่วนหนึ่งในการอบรม รู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน ได้เรียนรู้ร่วมกัน และรู้สึกว่าเรามีบุคคลที่พร้อมจะช่วยเหลือ เรียนรู้ร่วมกัน ทำงานให้สร้างสรรค์ต่อไป

SP เดียว: ขอบคุณแม่อุ้ย ในวันที่นำเสนอโครงการ เป็นวันแรกที่ได้เจอแม่อุ้ยแล้วจำได้ว่าแม่อุ้ยพูดว่า “การแก้ปัญหาถ้าจะเปลี่ยนเด็กก็เริ่มที่อนุบาลสิ” เป็นการจุดประกายให้เรา เรา รู้สึกว่าเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องแล้วที่แนะนำ ผอ. เลือการทำอนุบาลแบบบ้าน จึงมีวันนี้ ขอบคุณครูโรงเรียนวัดลิ้นทองที่เข้าร่วม และขอบคุณคุณครูมณีวรรณ และแม่ครูทุกท่านที่ให้ความรู้ และรู้สึกกลับไปเป็นเด็กอีกครั้ง ขอบคุณพี่ๆ มูลนิธิให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ที่ได้เรียนรู้วิถีการเรียนแบบวอลดอร์ฟ อนุบาลแบบบ้านมากขึ้น โดยส่วนตัวจะช่วยเหลือสนับสนุนอนุบาลแบบบ้านวัดลิ้นทองให้ประสบความสำเร็จ

SP บิ๊ก: ขอบคุณทุกท่านที่ได้ร่วมเรียนรู้กันตลอด ๕ วัน ส่วนตัวมีลูกและคิดเหมือนพ่อแม่คนอื่นๆ คือ ต้องการให้ลูกเรียนเก่งๆ มีที่เรียนดีๆ แต่เมื่อได้มาเข้าร่วมกิจกรรม ก็เริ่มเปลี่ยนความคิดจากที่อยากให้ลูกเข้าโรงเรียนดีๆ ก็อยากให้เขาได้พัฒนาตามช่วงวัยของเขามากกว่า และยังได้ฟังประวัติพี่ๆ และแม่ครูที่นี่ว่าได้ฝ่าฟันอะไรมาบ้าง ก็รู้สึกที่น่าชื่นชมยกย่อง สิ่งเหล่านี้ทำให้ย้อนกลับมามองตัวเองว่าควรทำงานของตัวเองให้ได้เต็มที่อย่างที่พี่ๆ ทำ

พี่ต๊าก SCB: ส่วนตัวรับผิดชอบโครงการนี้โดยตรง โรงเรียนที่เข้า module นี้เป็น ๓ ใน ๕๐ โรงเรียนที่ SCB ดูแลอยู่ ธนาคารไม่มีความรู้ด้านการศึกษา เราขอให้มูลนิธิสยามกัมมาจลเป็นแกนของธนาคารไทยพาณิชย์ ที่มีเครือข่ายให้เราได้เรียนรู้ร่วมกัน และได้มีโอกาสได้เรียนรู้จากครูอุ้ยที่พูดเสมอว่า เด็กจะต้องมีงานบ้าน งานครัว งานสวน เหมือนเราในสมัยเด็กๆ ขอชื่นชมครูทุกท่านที่นั่งอยู่ในที่นี่ เพราะเป็นอาชีพเดียวที่มีโอกาสได้ทำบุญและครูอนุบาลสำคัญที่สุด กว่าที่คนจะเติบโตประสบความสำเร็จ มีหน้าที่การงานที่ดี ต้องเริ่มต้นตั้งแต่อนุบาล ต้องชื่นชมครูทุกคน และขอบคุณครูอุ้ย พี่มณีวรรณ และทีมงานทุกท่าน

สิ่งที่อยากให้เกิดคือไม่ใช่แค่ครูมาเรียนรู้จากแค่ครูอุ้ย แต่สิ่งที่ธนาคารทำ คือ เราเรียนรู้ไปด้วยกัน โครงการประชารัฐเพิ่งเกิดขึ้นในปีแรก เราทำไปซ่อมไป เพราะเราไม่รู้ว่าจะมีอะไร จะเจออะไรบ้าง แต่เรามั่นใจ

ว่า เมื่อครูเข้าอบรม มีความรู้ ครูมีความเป็นครูสูง และมีทีมพาทำ หลังจากนั้น จะมีครูผู้เป็นแม่ครูใหญ่ที่จะพาพวกเราทำ เพราะไทยพาณิชย์สนับสนุนเต็มที่เรื่ององค์ความรู้ พาครูเข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริง แก้ไขได้ถูกต้อง ช่วยแก้ปัญหาพร้อมกัน อยากเห็นภาพความสัมพันธ์ไม่ใช่เพียงแค่ ๓ โรงเรียนของเรา แต่มีโรงเรียนในขอนแก่นที่เป็นเจ้าบ้านที่ดี แค่มานั่งฟังในวงช่วงบ่าย ก็ได้เห็นถึงความอบอุ่นของเจ้าบ้าน รวมถึงโรงเรียนของครูโอที่เปิดบ้านให้ทุกคนได้มาเรียนรู้

ขอบคุณที่ผู้เสียสละเวลาในการออกแบบ ให้เข้ากับบริบทของแต่ละโรงเรียน ศน.มณีวรรณ และทีมงานที่ทำงานอย่างหนัก ขอบคุณทุกท่าน หวังว่าหลังจากนี้ ท่านยังมีพลังงานจากการเก็บความสุข เก็บเกี่ยวจากที่วิทยากรทุกท่านให้ และมีความสุขจริงๆ ที่จะกลับไปทำงานอนุบาลแบบบ้าน อนุบาลแบบบ้านคือบ้านของเราที่มีความงามไม่เหมือนกัน ต้องอาศัยพลังของคุณครูอนุบาล ให้กำลังใจคุณครูอนุบาลทุกท่าน

คุณพิเชษฐ์ SCB: ครูผู้ทำเพื่อเด็กของเรา หวังว่าเมื่อทุกท่านกลับไปแล้ว จะมอบความรักความอบอุ่นที่ท่านได้รับมาให้กับลูกๆ ของเรา ขอบคุณทุกคนที่มาช่วยกันทำให้เกิดวันนี้ขึ้น พรุ่งนี้เราจะไปเยี่ยมบ้าน ปรับบ้าน สร้างบ้านให้ทุกคนเพื่อให้เป็นบ้านที่น่าอยู่

พี่แดง: ตอนที่มาทำโครงการประชารัฐนี้ ได้เข้าไปหาโจทย์ปัญหาของโรงเรียนหลายแห่ง เห็นว่าน่าจะมีการปรับการเรียนการสอนของชั้นอนุบาลให้มากกว่าจะให้เด็กกินและนอนเท่านั้น ก็รู้สึกดีใจที่โรงเรียน ๓ โรงเรียนเลือกพัฒนาอนุบาลแบบบ้าน ด้วยความคิดว่าอยากพัฒนาเด็กระดับชั้นอนุบาลที่เป็นรากฐาน และส่งต่อเขาไปเพื่อความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งต้องสร้างตั้งแต่ตอนที่เขาพัฒนาร่างกาย พัฒนา will จากที่ฟังพี่ผู้ รู้สึกว่าอนุบาลเป็นเรื่องของอินเนอร์มาก มีหลายกระบวนการที่ฟังแล้ว ตอนนี้อาจจะไม่เข้าใจทั้งหมด

โดยส่วนตัว ประทับใจเรื่อง will หรือพลังเจตจำนง ว่าครูเห็น Will ของเด็กหรือเปล่า ถ้าเราเห็นแล้ว เราสนับสนุน will ของเด็กให้เติบโตหรือไม่ หรือเราทำร้ายเด็กโดยที่ไม่รู้ตัว และทำให้เราได้กลับมาสะท้อนทั้งตัวเอง และรอบข้างว่า เมื่อเราได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในครั้งนี้ เรามาแล้วมีความสุข เราอยากส่งต่อความสุขนี้ไปให้ลูกของเรา เด็กๆ ของเรา ทั้งในห้องเรียนของเราและห้องใกล้ๆ ส่วนเรื่องที่เรียนรู้เรื่องอนุบาลวอลดอร์ฟนั้น เข้าใจยาก แต่สุดท้ายก็พบว่า เราไม่ควรมัวคำถามแล้ว เรื่องของเหตุและผลมันเป็นเรื่องทฤษฎี แต่ถ้าเมื่อไหร่ที่เราได้ลงมือปฏิบัติ จะเกิดความรู้ความเข้าใจที่เกิดจากการปฏิบัติจริง มีความภาคภูมิใจ เพราะมีความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับเด็ก ทำแล้วเกิดผลจริง อยากให้คุณครูทุกท่านตรงนี้มีความสุขกับผลแบบนี้ เหมือนอย่างแม่ผู้ ศน.มณีวรรณ และแม่ครูทั้งหลายที่ทำเรื่องนี้ได้รับความสุขแบบนี้มา

พี่เอ๋อ: สัมผัสได้ถึงความสุขของคุณครู เห็นได้ชัดเจนถึงกระบวนการทำงาน เห็นความเป็นแม่ เห็นความรัก มีความสุขที่มากขึ้น เราได้ร้องเพลง ได้ทานอาหารอร่อย ได้ทำอาหารเอง ได้นอนหลับ ตอนแรกก็สงสัยว่าทำไมครู

อภัยให้มันนานจัง พอได้นอนแล้วเราตื่นมาก็รู้สึกพร้อมที่จะทำกิจกรรมอื่นๆ ต่อไป สิ่งที่ได้เยอะ คือ จังหวะ ถ้าเรามีจังหวะที่ดี เรียนรู้จังหวะของตัวเอง จังหวะของธรรมชาติ เรียนรู้จังหวะของผู้อื่น เราก็จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสิ่งที่เห็นชัดเจนมาก คือ คำว่า Active learning ชัดมาก รวมถึงคุณค่าของตัวเอง คุณค่าของทุกคน การเคารพคุณค่าต่อสรรพสิ่ง ชัดเจนมาก จริงๆ แล้ว เด็กๆ มีความอยากเรียนรู้ตลอดเวลา หากครูเปิดโอกาสให้เขาได้ทำ ครูสนับสนุนเขา เขาจะโตขึ้นอย่างมั่นใจ เมื่อมาที่นี่ได้เห็นกระบวนการ เห็นว่ามันทำได้ เห็นความสำเร็จของคุณครูวิทยากร ครูพี่เลี้ยงที่ตั้งใจ ก็รู้สึกมีความหวังที่จะขยายความคิดดีๆ ขยายความเข้าใจ เพราะการศึกษาเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องละเอียดอ่อนตั้งแต่อนุบาลขึ้นไป ครูอนุบาลละเอียดอ่อน ส่งความละเอียดอ่อนขึ้นไปให้กับครูประถม เพื่อให้เด็กเต็ม เต็มโตอย่างมีคุณภาพ มองเห็นคุณค่าของคนอื่น รักคนอื่น เป็น ขอขอบคุณมากๆ รู้สึกดีใจมากที่ได้มาร่วมกระบวนการของอนุบาลแบบบ้าน

แม่ครูอภัย: อาจจะมีบางคนบางที่ก็ใช้คำว่า วอลดอร์ฟ บางที่ก็ใช้คำว่าอนุบาลแบบบ้าน แต่ถ้าเราตั้งต้นว่าจะทำอนุบาลแบบบ้าน ในบ้านนี้ก็ต้องมีแม่ มีลูก เราจะทำอย่างไรดีจึงจะทำให้แม่และลูกอยู่กันอย่างมีความสุข คือการรักษาความเป็นธรรมชาติเด็กไว้ เรียนรู้เรื่องความเป็นมนุษย์ ว่าแม่จะดูแลลูกมนุษย์อย่างไร นำสัญชาตญาณของความเป็นแม่กลับคืนมา ตัวอย่างเช่น ถ้าเสือไม่อยู่ในป่า และเรานำเสือเลี้ยงมาเลี้ยงในกรงแบบที่ไม่ใช่ธรรมชาติของเสือ เขาก็จะล้มสัญชาตญาณตัวเองไป แล้วเมื่อเราเอาลูกหมูหรือลูกหมาใส่ไปในกรงเสือ เขาจะเล่นด้วยกัน สัญชาตญาณความเป็นเสือหายไปหมด เพราะทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ฉะนั้น เราไม่อยากจะให้สังคมยุคใหม่มีความเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้เด็กสูญเสียความเป็นเด็ก สูญเสียความเป็นมนุษย์

ดังนั้น เราต้องมาศึกษากันใหม่ว่า “มนุษยปรัชญา” ความเป็นมนุษย์คืออะไร โดยวอลดอร์ฟ สไตเนอร์ นักปรัชญาที่เป็นผู้เริ่มต้นคิดไว้มาเป็น ๑๐๐ ปีแล้ว และทำโรงเรียนชื่อว่า “วอลดอร์ฟ” ก่อนท่านจะจากโลกนี้ไป ท่านเคยดำริว่าสักวันหนึ่งคงต้องมีอนุบาลเกิดขึ้น และเมื่อท่านไม่อยู่แล้ว อนุบาลก็เกิดขึ้นจริงๆ เราเรียกว่า อนุบาลวอลดอร์ฟ แต่จริงๆ แล้ว คำว่า “วอลดอร์ฟ” คือ ตามแนวมนุษยปรัชญา

ในบ้านเราก็มีอนุบาลแบบบ้าน นั่นคืออนุบาลที่อยากให้แม่เลี้ยงลูกอยู่ในบ้าน เรามีหลักสูตรปี ๒๕๔๖ ของกระทรวงศึกษาธิการที่ดีอยู่แล้ว ซึ่งตอนที่ครูอภัยเป็นครูใหม่ๆ ก็ชอบแล้ว ครูอภัยเพียงแค่อยากจะเข้าใจความเป็นมนุษย์ให้มากขึ้นเท่านั้นเอง ครูอภัยจึงเจอการศึกษาที่ชื่อว่า “วอลดอร์ฟ” นับแต่นั้นก็ได้พัฒนามา นำสิ่งที่เรารู้ใหม่มาใส่ในความรู้เดิม และได้มาเจอท่านศน.มณีวรรณ ที่ให้ความกระจ่างกับพวกเราและกับครูอภัยด้วย สรุปคือ “วอลดอร์ฟ” มีแนวที่ชัดเจน เราดูแนวของเขา แล้วเอามาทำให้เป็นแบบของไทยเรา

ศน.มณีวรรณ: อยากขอบคุณทุกคน พอจะสรุปได้ว่า เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง แต่สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นกับเราทุกคน คือ ความเป็นพี่น้อง ความเป็นครอบครัวเดียวกัน การได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เราไม่ต้องไปทำ PLC แบบมีหลักการ แต่เราก็ได้เรียนรู้ร่วมกัน ได้แบ่งปัน เราได้ให้ ซึ่งเริ่มจากตัวเราทั้งนั้น

ก่อนแยกย้ายทางพวกเรา ทั้งคณะวิทยากร SCB และมูลนิธิสยามกัมมาจล ก็มีความรักความหวังดี ส่งไปในหัวใจของครู ให้ครูมีความสุข เมื่อคุณครูมีความสุข เด็กน้อยของคุณครูก็มีความสุข สิ่งที่เรามอบให้คือ ความรักและความศรัทธา และหวังว่าทุกสิ่งที่คุณได้รับไป คุณจะสามารถนำไปใช้กับลูกๆ ได้

ขอขอบคุณทาง SCB และมูลนิธิสยามกัมมาจล เราประสานงานกันมาหลายเดือนกว่าจะได้โมดูลนี้มาใช้ในการดูแลคุณครูของพวกเรา เราอยากให้เป็นสิ่งที่ดีที่สุดกับคุณครู เพื่อให้คุณครูมีความสุข และมอบความสุข นั้นกับลูกๆ ขอขอบคุณทีมงานน้องๆ พี่ๆ ที่เป็นทุกอย่าง ด้วยความรักความหวังดีที่อยากให้คณะของเราได้รับ ประสบการณ์อย่างเต็มที่ เขาเคยลำบากมาก่อน เขาอยากจะทำอะไรที่มันไม่ใช่เรื่องยากที่จะทำ อยู่ที่ “หัวใจ” ของเรา ถ้าใจของเราบอกว่าอยากจะทำ ไม่ว่าจะมีความยากอะไร เราจะไม่กลัว เพราะการทำงานของเรา เราไม่ได้ ตั้งต้นที่ปัญหา เราตั้งต้นที่หัวใจ แต่ถ้าเราไม่มีหัวใจ ไม่ว่าจะง่ายแค่ไหน เราก็จะไม่กล้าก้าวเดิน และสุดท้ายนี้ อยากขอบคุณแม่ผู้ที่เป็นครูคนแรกของเรา เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ เป็นผู้ปลุกให้เราตื่นจากความมึนงงมา สู่ออกแห่งความเป็นจริง ขอขอบคุณพี่น้องทุกคนที่มาเรียนรู้ร่วมกัน ที่ทำให้ศูนย์เรียนรู้ของเรามีชีวิต รวมทั้ง ขอขอบคุณน้องๆ ทีมงานที่เก็บรายละเอียดข้อมูลทุกอย่าง เก็บประวัติศาสตร์ร่วมกันตรงนี้ให้เรา

